Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος

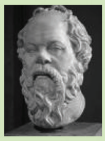

«Εργαστήριο Διδακτικής και Σχολικής Παιδαγωγικής»
Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης
Σχολή Επιστημών Αγωγής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

8ο Πανελλήνιο Συνέδριο

«Ελληνική Παιδαγωγική & Εκπαιδευτική Έρευνα»

Ιωάννινα

2-4 Νοεμβρίου 2012

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

graphic design: Αφροδίτη Ζούκη

Πανεπιστημιούπολη Ιωαννίνων, Αμφιθέατρα Σχολής Επιστημών Αγωγής

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

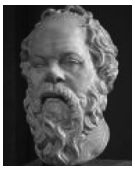

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

8ο Πανελλήνιο Συνέδριο
2-4 Νοεμβρίου 2012

“Ελληνική Παιδαγωγική & Εκπαιδευτική Έρευνα”

ΒΙΒΛΙΟ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

Επιμέλεια: Κ. Μαλαφάντης, Θ. Μπάκας

Τόπος διεξαγωγής Συνεδρίου

Συνεδριακό κέντρο «Κάρολος Παπούλιας»
Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Σχολή Επιστημών Αγωγής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Αμφιθέατρα και αίθουσες συνεδριάσεων

Πανεπιστημιούπολη Ιωαννίνων

Ιωάννινα 2012

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Μπάκας Θωμάς, Επικ. Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Παν/μίου Ιωαννίνων, **Πρόεδρος**
Νικολάου Γεώργιος, Αναπλ. Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Παν/μίου Ιωαννίνων, **Συμπρόεδρος**
Πορτελάνος Σταμάτης, Λέκτορας Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Παν/μίου Ιωαννίνων, Γραμματέας
Αραβανής Γεώργιος, Αναπλ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης, Ταμίας
Κωστανάσιος Λάζαρος, Mcs Επιστημών Αγωγής, Ταμίας της Διοικούσας Επιτροπής του τοπικού παραρτήματος Ηπείρου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας, Αναπλ. Ταμίας

Μέλη

Λεοντοπούλου Σόφη, Επικ. Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Παν/μίου Ιωαννίνων
Μορφίδου Ελένη, Επικ. Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Παν/μίου Ιωαννίνων
Φύκαρης Ιωάννης, Λέκτορας Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Παν/μίου Ιωαννίνων
Τριάντου Ιφιγένεια, Επικ. Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Παν/μίου Ιωαννίνων
Στεργίου Λήδα, Επικ. Καθηγήτρια Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Παν/μίου Ιωαννίνων
Ζάραγκας Χαρίλαος, Λέκτορας Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Παν/μίου Ιωαννίνων
Θάνος Θεόδωρος, Λέκτορας Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Παν/μίου Ιωαννίνων
Τσιτσιανούδη-Μαλλίδη Νικολέττα, Λέκτορας Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Παν/μίου Ιωαννίνων
Γκόγκας Θεμιστοκλής, Επικ. Καθηγητής Τ.Ε.Ι. Ηπείρου
Τσιάλος Στέφανος, Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Προϊστάμενος Επιστημονικής Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Ηπείρου
Λίβερη-Καντερέ Αναστασία, Σχολική Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Προϊσταμένη Επιστημονικής Παιδαγωγικής Καθοδήγησης Περιφερειακής Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Ιονίων Νήσων
Ευσταθίου Μηνάς, Σχολικός Σύμβουλος Ειδικής Αγωγής
Γερογιάννης Κωνσταντίνος, Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Ιντζέμπελης Ελπιδοφόρος, Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Δημητριάδη Ελένη, Δρ Επιστημών Αγωγής, Δ/ντρια 1ου Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων
Νταλάκας Χαράλαμπος, Δρ Επιστημών Αγωγής, Δ/ντής 5ου Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων
Κωνσταντίνου Ιωάννης, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης
Αγγελόπουλος Δ. Πέτρος, Δρ, Υπεύθυνος Σχολικών Δραστηριοτήτων Δ/νσης Π.Ε. Ιωαννίνων
Αλεξανδράτος Γεώργιος, Δρ, Σχολικός Σύμβουλος Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Ειδ. Γραμματέας του Δ.Σ. της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας
Παμουκτσόγλου Αναστασία, π. πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, μέλος του Δ.Σ. της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας
Φιλιππίδου Ελένη, M. Sc., υποψ. διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αθηνών, μέλος του Δ.Σ. της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κωνσταντίνου Χαράλαμπος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, **Πρόεδρος**
Μαλαφάντης Δ. Κωνσταντίνος, Αναπλ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, **Αντιπρόεδρος**

Μέλη

Καψάλης Γεώργιος, Καθηγητής και Αντιπρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Βεργίδης Δημήτριος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Πταρών
Γαλανάκη Ευαγγελία, Αναπλ. Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αθηνών
Εμβαλωτής Αναστάσιος, Αναπλ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Καρατζιά-Σταυλιώτη Ελένη, Επίκ. Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Πατρών
Κατσίκης Απόστολος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Κώτσης Κωνσταντίνος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Νικολάου Γεώργιος, Αναπλ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Παπαδοπούλου Σμαράγδα, Αναπλ. Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Πλακίτση Αικατερίνη, Επίκ. Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Πουρνάρη Μαρία, Αναπλ. Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Ρεκαλίδου Γαλήνη, Αναπλ. Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Θράκης
Σαΐτη Άννα, Αναπλ. Καθηγήτρια Χαροκόπειου Πανεπιστημίου
Τριλιανός Αθανάσιος, Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών
Υφαντή Αμαλία, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Πατρών
Φύκαρης Ιωάννης, Λέκτορας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Χατζηδήμου Δημήτριος, Καθηγητής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Αλεξίου Ελένη, Δασκάλα, μεταπτυχιακή φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, **Συντονίστρια**

Μέλη

Ευαγγέλου Φίλιππος, Δάσκαλος, Δρ Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Ιωαννίνων
Μόσχου Δήμητρα, Δασκάλα, Δρ Π.Τ.Ν. Παν/μίου Ιωαννίνων
Σταύρου Αικατερίνη, Δασκάλα, Δρ Π.Τ.Ν. Παν/μίου Ιωαννίνων
Κούτρας Στέφανος, Δάσκαλος, Δρ Π.Τ.Ν. Παν/μίου Ιωαννίνων
Δαρδαμάνη Αικατερίνη, δασκάλα
Δώνη Έλλη, Νηπιαγωγός, υποψ. Δρ Π.Τ.Ν. Παν/μίου Ιωαννίνων
Κάντας Θεμιστοκλής, δάσκαλος
Καραβίδα Μαρία, Νηπιαγωγός, μεταπτυχιακή φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Κωσταρά Αθηνά, δασκάλα, Μεταπτυχιακό Επιστημών Αγωγής
Λιάτσου Λαμπρινή, Δασκάλα
Μαντέλη Ανέττα, δασκάλα, μεταπτυχική φοιτήτρια
Πάνου Γεωργία, δασκάλα, μεταπτυχική φοιτήτρια
Πετούση Κωνσταντίνα, Δασκάλα, μεταπτυχιακή φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Πουλιάνου Σαβέλα, υποψ. Δρ. ΠΤΝ Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
Χρηστίδη Αλίκη, δασκάλα υποψ. Δρ ΠΤΔΕ Παν/μίου Ιωαννίνων

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Κωνσταντίνος Δ. Μαλαφάντης, Αναπλ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών, **Πρόεδρος**
Λέλα Γώγου, Καθηγήτρια Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, **Αντιπρόεδρος**
Θωμάς Μπάκας, Επίκουρος Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Γεν. Γραμματέας
Γεώργιος Αλεξανδράτος, Σχολικός Σύμβουλος Π.Ε., Ειδ. Γραμματέας
Γεώργιος Αραβανής, Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης, Ταμίας
Αναστασία Παμουκτσόγλου, τ. Πάρεδρος Π.Ι., Μέλος
Ελένη Φιλιππίδου, M. Sc., υποψ. διδάκτωρ Πανεπιστημίου Αθηνών, Μέλος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΗΠΕΙΡΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Μπάκας Θωμάς, Επικ. Καθηγητής Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών Παν/μίου Ιωαννίνων, Πρόεδρος
Πορτελάνος Σταμάτης, Λέκτορας Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Παν/μίου Ιωαννίνων, Γραμματέας
Κωστανάσιος Λάζαρος, Δάσκαλος, Mcs Επιστημών Αγωγής, Ταμίας

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

• Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
• Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
• Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

ΦΟΡΕΙΣ ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗΣ

• Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδας (Π.Ε.Ε.)
• Εργαστήριο Διδακτικής και Σχολικής Παιδαγωγικής Μεθοδολογίας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
• Παράρτημα Ηπείρου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας (Π.Ε.Ε.)

Websites : http://www.pee.gr

Τηλέφωνο : 26510-05769
Email : 8syn@cc.uoi.gr

ΧΟΡΗΓΟΙ : Εκδόσεις Gutenberg
Εκδόσεις ΔΙΑΔΡΑΣΗ

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Εκπαιδευτική Έρευνα
Προσχολική Παιδαγωγική
Σχολική Παιδαγωγική
Εκπαιδευτικοί Λειτουργοί: Βασική κατάρτιση, Επιμόρφωση–Μετεκπαίδευση
Εκπαιδευτική Πολιτική. Οργάνωση, Διοίκηση και Οικονομία της Εκπαίδευσης
Διδακτική Μεθοδολογία: Αναλυτικά Προγράμματα, Σχολικά εγχειρίδια, Διδακτικά αντικείμενα, Αξιολόγηση
Παιδαγωγική Ψυχολογία: Μάθηση και Διδασκαλία, Παιδαγωγική Αλληλεπίδραση, Συμβουλευτική στην Εκπαίδευση
Ειδική Αγωγή – Δυσκολίες Μάθησης
Φιλοσοφία της Παιδείας
Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης
Διαβίου Μάθηση-Εκπαίδευση Ενηλίκων
Διαπολιτισμική Αγωγή
Συγκριτική Παιδαγωγική
Ιστορία της Παιδαγωγικής και της Εκπαίδευσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ

Αγγέλη Ε. Βαΐα
«Οι εργασίες στα σχολικά εγχειρίδια της Ιστορίας του Γυμνασίου ως πρό(σ)κληση δημιουργίας μαθητοκεντρικού παιδαγωγικού περιβάλλοντος κατά την προσέγγιση της ιστορικής ύλης»_____42

Αγγελόπουλος Ηρακλής, Καραγιάννης Παναγιώτης, Μπαρής Θεόδωρος
Αξιοποιώντας το εκπαιδευτικό λογισμικό της Γλώσσας της Στ΄ τάξης στη σχολική τάξη. Μια επιμορφωτική δράση στο Περιφερειακό Επιμορφωτικό Κέντρο Πάτρας_____43

Αγγελόπουλος Δ. Πέτρος
Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας ενός προγράμματος εκπαιδευτικής παρέμβασης, το οποίο βασίζεται στη Θεωρία της Σχεδιασμένης Συμπεριφοράς (ΘΣΣ), στους δείκτες παχυσαρκίας και αρτηριακής πίεσης (ΑΠ) σε μαθητές σχολικής ηλικίας του νομού Ιωαννίνων. The Children Study_____44

Αλαχιώτης Ν. Σταμάτης, Καρατζιά-Σταυλιώτη Ελένη, Νικήτα Βενετία
Βιοπαιδαγωγική μάθηση στο πλαίσιο της εξελικτικο-αναπτυξιακής φύσης του εγκεφάλου και της νόησης – Αξιολόγηση της βιοπαιδαγωγικής θεωρίας___45

Αλεξανδράτος Γεώργιος, Παπαχρήστου Κλειώ, Τζέμη Μαρία
Συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων παιδιών με αυτισμό για τη βελτιστοποίηση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων»_____46

Αλεξανδρόπουλος Γεώργιος, Γλάρος Ευάγγελος
Το επίρρημα στα σχολικά εγχειρίδια_____ 46

Αλεξίου Στέλλα
Εκπαιδευτικός και διδασκαλία: ο ρόλος του Κύπριου εκπαιδευτικού στην αντικοινωνική συμπεριφορά των μαθητών. Μια ποσοτική και ποιοτική διερεύνηση_____47

Αλούπη Α. Αγγελική
Ο ρόλος της ευαισθησίας στην τιμωρία και της ευαισθησίας στην αμοιβή

στην επαγγελματική ικανοποίηση των δασκάλων, καθώς και στη χρήση της τιμωρίας σε πολιτισμικά διαφοροποιημένους ή μη μαθητικούς πληθυσμούς 48

Αναγνωστοπούλου Μαρία, Δημητριάδου Ελένη
Η επίδραση της δομής των εξισώσεων στην ικανότητα επίλυσή τους από μαθητές Στ΄ Δημοτικού 49

Αναστασίου Αδάμος, Βαλκάνος Ευθύμιος, Σίμος Γρηγόριος
Η σημασία της επάρκειας – ικανοτήτων απόδοσης για την επαγγελματική ανάπτυξη των σχολικών ηγετών και την αποτελεσματική άσκηση του διευθυντικού τους ρόλου 49

Αναστόπουλος Χρήστος, Κουμέντος Γιάννης
«Δημοτικά Σχολεία με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα. Απόψεις των Δ/ντων των σχολικών μονάδων και των Σχολικών Συμβούλων» 50

Ανδρέου Ελένη & Χατζηκώστας Δημήτριος
Αντιλήψεις υπηρετούντων και μελλοντικών εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τα παιδιά με συμπεριφορά κοινωνικής απόσυρσης 51

Ανδρούτσου Δέσποινα, Montgomery Anthony
Το σχολείο ως οργανισμός - μάθηση και αξίες: μια ερευνητική προσέγγιση για όλα εκείνα που οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι έμαθαν στο σχολείο 51

Αντωνίου Αλέξανδρος-Σταμάτιος, Ξυπολιτά Ειρήνη
Ο φιλοσοφικός διάλογος ως μέθοδος διδασκαλίας των χαρισματικών μαθητών 52

Αποστολάκη Ελένη, Παπαδάκη Χρύσα, Καραγιάννης Βασίλης
Έρευνα για το problem posing στη διδασκαλία των μαθηματικών 53

Αραβανής Σπύρος
Το «Αναπτυξιακό Μοντέλο για τη Διαπολιτισμική Ευαισθησία» (Κλίμακα Bennett) και η σημασία του στα σύγχρονα εκπαιδευτικά πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα 54

Αραμπατζή Αικατερίνη
Η αναγκαιότητα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης 55

Αργυροπούλου Ελευθερία, Ραπάνου Παρασκευή
Η επιτακτική ανάγκη ενεργοποίησης του ρόλου της Προϊσταμένης του Νηπιαγωγείου 55

Βαϊοπούλου Χαρίκλεια-Παναγιώτα, Χατζηαποστόλου Ανδρονίκη, Μαυροσκούφης Δημήτριος
Το “PISA-shock” σε Ελλάδα και Γερμανία 56

Βαϊραμίδου Κ. Σύρμω, Δημόπουλος Π. Ιωάννης
Η παιδεία στη μετανεωτερικότητα και η προοπτική της στην εκπαιδευτική πραγματικότητα 57

Βακανά Ελένη
Η επίδραση ενός δομημένου αναγνωστικού προγράμματος στην αναγνωστική ευχέρεια και στην κατανόηση μαθητών δευτέρας δημοτικού 57

Βαρακλής Μάνος
Σχολική αποτελεσματικότητα και η σύνδεσή της με τη σχολική ηγεσία 58

Βαρδάλου Έλενα, Καρατζιά-Σταυλιώτη Ελένη
Η αξιολόγηση στην τάξη και η τεχνική της επίλυσης προβλήματος: ο ρόλος της διαθεματικής προσέγγισης στην Οικιακή Οικονομία 59

Βαρσαμίδου Αθηνά
Φάκελος υλικού του εκπαιδευτικού (teacher portfolio): Στάδια και προϋποθέσεις για τη συγκρότηση και την υιοθέτηση του ως εργαλείο αυθεντικής αξιολόγησης» 60

Βέρρα Αλεξάνδρα, Τύμπα Ευαγγελία
Τάσεις προς αλλαγή της καθημερινής διδακτικής πρακτικής. Προβληματισμοί από την εφαρμογή ενός πολιτιστικού προγράμματος με έμφαση στο γλωσσικό και το μουσικό γραμματισμό στην Α΄ Δημοτικού 61

Βογιατζόγλου Παναγιώτα, Χαλαστάνη Αικατερίνη
«Παίζοντας με τα συναισθήματα...»: ένα πρόγραμμα κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης προσαρμοσμένο στην ειδική αγωγή 62

Βοζαΐτης Ν. Γιώργος, Υφαντή Α. Αμαλία
Πολιτικές για την επιλογή και το ρόλο των Σχολικών Συμβούλων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα 62

Βρετουδάκη, Ε. & Τάφα, Ε.
Η αναδιήγηση ως μέσο κατανόησης των αφηγηματικών κειμένων από παιδιά προσχολικής ηλικίας 63

Γαλίτης Παντελής
«Εσπερινή εκπαίδευση στην Ελλάδα: Προοπτικές, διέξοδοι, εμπόδια για τους απόφοιτους των εσπερινών σχολείων στη σύγχρονη ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα» 64

Γελαστοπούλου Μαρία, Καλογρίδη Βάλια
Η διαφοροποίηση της διδασκαλίας στο νηπιαγωγείο 64

Γερογιάννης Κωνσταντίνος, Μπούρας Αντώνιος, Τριανταφύλλου Ευπραξία
Η μη λεκτική επικοινωνία ως μέσο διαχείρισης της τάξης στο σύγχρονο δημοτικό σχολείο 65

Γιαννακοπούλου Ελένη, Θάνος Κωνσταντίνος
Ανιχνεύοντας εκπαιδευτικές εμπειρίες ενηλίκων γυναικών σε προγράμματα δια βίου μάθησης: Νέα δεδομένα και παλιά προβλήματα 66

Γιώτη Λαμπρίνα
Οι «θεωρίες δράσης» και οι «θεωρίες σε χρήση» των Σχολικών Συμβούλων σχετικά με τα κίνητρα, τα εμπόδια και τις ατομικές διαφορές στη μάθηση των εκπαιδευτικών 67

Γκαντιά Ελένη, Ντίνας Κωνσταντίνος
Η γλωσσική αγωγή στα αναλυτικά προγράμματα 1989, 1999 και 2011 του νηπιαγωγείου 68

Γκαραβέλας Κωσταντίνος
Η κατανόηση γραπτών κειμένων από μαθητές που βρίσκονται στο τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης: Η επίδραση του τόπου διαμονής των μαθητών 68

Γκόγκας Θεμιστοκλής
Η Ελληνική Μειονοτική Εκπαίδευση στην Αλβανία 1916-1920 69

Γλέζου Δημ. Αικατερίνη
Η επικαιρότητα των αριστοτελικών απόψεων για την παιδεία 70

Γούτσου Παναγιώτα, Σταμπολτζή Αγλαΐα, Πολυχρονοπούλου Σταυρούλα
Αντιλήψεις και απόψεις μαθητών Γ΄ έως ΣΤ΄ τάξης για τα τμήματα ένταξης 70

Γρόλιος Γιώργος
Μια προσέγγιση του πιλοτικού Προγράμματος Σπουδών της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής του Δημοτικού Σχολείου 71

Γρόσδος Σταύρος
Η Τέχνη και ο Πολιτισμός στην Εκπαίδευση. Οι στάσεις και οι διδακτικές πρακτικές των εκπαιδευτικών του δημοτικού σχολείου 72

Δαμιανίδου Ελένη
Η Ενιαία εκπαίδευση στην Κύπρο: πού είμαστε και πού οδεύουμε 73

Δανιηλίδου Ευγενία, Βορβή Ιωάννα
Πολιτισμική ετερότητα στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο. Γνώσεις και απόψεις φιλολόγων για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση 73

Δαρδαμάνη Αικατερίνη
Η παιδική λογοτεχνία ως μέσο ανάδυσης δεξιοτήτων γραφής και ανάγνωσης στο νηπιαγωγείο 74

Δαρόπουλος Απόστολος, Λάμνιας Κώστας
Μέλη παλαιάς μεσαίας τάξης και η εκπαίδευση 75

Δεσποτίδου Πασχαλία
Κριτική Διδακτική των Κοινωνικών Επιστημών 75

Δημητριάδη Ελένη
Το «Καπλάνειο» Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων και η ιστορία του 76

Δημητριάδης Σπυρίδων, Παπαδόπουλος Δημήτριος
Σύγκριση κινήτρων μάθησης φοιτητών παραδοσιακής και εξ' αποστάσεως τριτοβάθμιας εκπαίδευσης 77

Δημόπουλος Βασίλειος
Η τρισχιδής συγκρότηση του ανθρώπου ως homo educandus: παιδεία, αγωγή, εκπαίδευση 78

Δήμος Χρ. Ηλίας
Η Διοίκηση και Εποπτεία της Στοιχειώδους ή Δημοτικής Εκπαιδεύσεως την περίοδο 1897-1922 78

Διάμεση Κυριακή, Μανδάλη Ανδριανή
Από τα Τ.Ε.Λ. στα Τ.Ε.Ε. και από τα Τ.Ε.Ε. στα Ε.Π.Α.Λ.: η διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής στην τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση μέσα από τις μεταρρυθμίσεις του 1998 και του 2006 και οι θέσεις της ΟΛΜΕ και της ΟΛΤΕΕ 79

Εγγλέζου Φωτεινή
Επιχειρηματολογία και αντιλογία (debate) στο Νέο Σχολείο: μια πειραματική προσπάθεια εφαρμογής στην Ε΄ Δημοτικού 80

Εμβαλωτής Αναστάσιος, Θάνος Θεόδωρος
Κοινωνική προέλευση, εκπαίδευση και αγορά εργασίας: Ο ρόλος του εκπαιδευτικού συστήματος στο μετασχηματισμό και τη διατήρηση των κοινωνικών ανισοτήτων 81

Εμμανουηλίδου Ευμορφία
Διδακτικοί σκοποί και στόχοι του μαθήματος της ιστορίας στο δημοτικό σχολείο: Από τον 20ο στον 21ο αιώνα 81

Εξαρχοπούλου Ελένη, Ντίνας Δ. Κώστας
Η Διαθεματικότητα στα σχολικά εγχειρίδια της Νεοελληνικής Γλώσσας του Γυμνασίου 82

Ευσταθίου Μηνάς
Παράγοντες που Επηρεάζουν τη Σχολική Ένταξη των Ατόμων με Αναπηρίες 83

Εφραιμίδης Ι. Παύλος , Ράντζου Μαρία
Διαθρησκειακή προσέγγιση Χριστιανισμού, Ιουδαϊσμού και Ισλαμισμού μέσα από το Θέατρο Σκιών. Διδακτική παρέμβαση στο Δημοτικό Σχολείο 84

Ζάραγκας Κ. Χαρίλαος
Στάση μαθητών δημοτικού σχολείου ως προς τη φυσική δραστηριότητα 84

Ζαχαροπούλου Πηνελόπη, Νάνος Μιχαήλ, Πιερρή Ευγενία
Αποτίμηση της διδασκαλίας της «Ερευνητικής Εργασίας» στα Λύκεια της Αχαΐας 85

Ζάχος Δημήτρης
Κριτική Αυτό-εθνογραφία και Διοίκηση Σχολείου 85

Ζερβουδάκη Ελένη, Μπρούζος Ανδρέας
Γονεϊκή Εμπλοκή στη Μαθησιακή Διαδικασία και οι Επιδράσεις της στις Επιδόσεις των Παιδιών Δημοτικού Σχολείου 86

Ζιάκα Μαρία-Αργυρώ, Σαμαλτάνη Δέσποινα
Σχεδιάζοντας και πραγματοποιώντας διαπολιτισμικές εκπαιδευτικές δράσεις. «Η γάτα χαλιμά» 87

Ζιώγου Ζωή, Σέμογλου Κλειώ, Γρίβα Ελένη
Δημιουργικότητα και Δημιουργική Κίνηση στην Προσχολική Ηλικία: Διερεύνηση σε μονόγλωσσα και δίγλωσσα νήπια 87

Ζυγούρης Φώτιος
Η μάθηση σε ομάδες ως ένα σημαντικό εκπαιδευτικό εργαλείο για την ενεργητική συμμετοχή των ενηλίκων εκπαιδευομένων 88

Ηλιόπουλος Παναγιώτης
Το ανθρωπιστικό αγαθό στην εκπαιδευτική και παιδαγωγική πράξη και οι αντινομίες του σημερινού σχολείου 89

Χαμπίδης Θεόδωρος
Το γνωστικό προφίλ των μαθητών και των μαθητριών σύμφωνα με τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης 90

Θωμά Ρ. , Κολοβός Χ.
«Η τυπολογία των ερωτήσεων των επαναληπτικών κριτηρίων αξιολόγησης του μαθήματος των Μαθηματικών Ε΄ και Στ΄ τάξης του Δημοτικού σχολείου» 91

Ιακώβου – Χαραλάμπους Μαρία, Φτιάκα Ελένη
Εξατομικευμένα Προγράμματα Σπουδών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στις προτιμήσεις των μαθητών ή εμπόδιο στην ένταξη; 91

Ιγγλέζου Αθανασία, Μπρόκου Μαρίνα
Η έννοια της ισότητας: δυσκολίες και αντιμετώπισή τους στη σχολική τάξη 92

Ιγνατιάδου Αναστασία, Κωτούλα Ιωάννα, Φαρμάκη Αικατερίνη
Περιθωριοποιημένες Σχολικές Μονάδες με Καλές Σχολικές Επιδόσεις αλλά Υψηλή Σχολική Διαρροή των αλλοδαπών μαθητών. Υπάρχει λύση; 93

Ιντζέμπελης Ελπιδοφόρος
Το 1ο Γυμνάσιο Άρτας 94

Ιωακειμίδης Παντελής
Ουτοπία ή «Φρουτοπία»; Ένα εκπαιδευτικό σενάριο με δράσεις Θεατρικής Αγωγής για την καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας στο σχολείο 94

Καγιαδάκη Αθηνά
Χρυσάνθη Παπαδάκη: το ελληνικό νηπιαγωγείο από τη μέθοδο των salles d'asile στο φρεμπελιανό σύστημα 95

Καδιανάκη Μαρία
Αναστοχασμός στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της έρευνας δράσης 96

Καδιγιαννόπουλος Γεώργιος, Νικολάου Γεώργιος
Οι δυνατότητες σύνδεσης της βιώσιμης ανάπτυξης με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση σε εκπαιδευτικό επίπεδο 96

Καζάκου Μαρία, Σούλης Σπύρος
Ειδική αγωγή και διαπολιτισμική εκπαίδευση. Χαράσσοντας κοινά σχέδια μαθήματος 97

Καλάκου Παναγιώτα
Πολιτιστικό άνοιγμα στη σκέψη και τη στάση των μαθητών με τη συμμετοχή τους στο συνεργατικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Μια Βαλίτσα Ευρωπαϊκές Εμπειρίες» 98

Καλαμπρατσίδου Δέσποινα
Η χρήση των νέων τεχνολογιών των πληροφοριών και της επικοινωνίας (Ν.Τ.Π.Ε.) στην Ειδική Αγωγή 99

Καλογήρου Τζίνα
Σουρεαλιστική εικονογραφία, ανατρεπτική μυθοπλασία: η περίπτωση του Shaun Tan 99

Καλογιάννη Αιμιλία
Αξιοποιώντας παιδαγωγικά τις σχολικές επισκέψεις σε μουσεία 100

Καλογρίδη Σοφία
«Η ανάπτυξη του κριτικού στοχασμού μέσα από την αξιοποίηση της τέχνης στη διδασκαλία» 101

Καπετανίδου Μαριάννα
Διαθεματική προσέγγιση της γνώσης με άξονα την Παιδαγωγική της Ειρήνης 101

Καπραβέλου Αλεξία
Προβλήματα στην εκπαίδευση και προτάσεις αλλαγών, μέσα από το θεατρικό έργο της Έλλης Αλεξίου 102

Καραβάκου Α. Βασιλική
Η φαινομενολογική αντίληψη της εμπειρίας: Συνέπειες για την εκπαιδευτική θεωρία, πράξη και έρευνα 104

Καραβίδα Μαρία
Διαδικασίες προώθησης των κοινωνικών αξιών κατά τη διδακτική πράξη 105

Καρατζάς Δ. Ανδρέας
Το Διδακτικό Πεδίο και οι διαστάσεις της διδακτικής έρευνας ως αφετηρία προσδιορισμού του αντικειμένου μελέτης της Διδακτικής της Γλώσσας 106

Καραφύλλης Αθανάσιος
Η εκπαίδευση της μουσουλμανικής μειονότητας της Δυτικής Θράκης στις τελευταίες δεκαετίες και οι απόψεις των δασκάλων που μετέχουν σε αυτήν 106

Καρούμπαλης Σπύρος
Ο σχολικός εκφοβισμός και οι μαθητές με μαθησιακές ή/και άλλες δυσκολίες 107

Κασβίκης Κώστας
Τοπική Ιστορία και διδακτικές πρακτικές στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: θεσμικές προϋποθέσεις, εκπαιδευτικές παράμετροι και ερευνητικές διαπιστώσεις 108

Λέκκα Ευανθία-Αντιγόνη, Κατσουράκης Κωνσταντίνος
Παιδαγωγική προσέγγιση του θανάτου ως φαινομένου και ως έννοιας 108

Κελπανίδης Μιχάλης, Σταμοβλάσης Δημήτρης
Καταλήψεις σχολείων από μαθητές και μαθήτριες:
Μία μορφή μη-συμβατικής πολιτικής συμμετοχής ή κατάλυση του θεσμού του σχολείου; Μια εμπειρική έρευνα 109

Κλεάνθους Αντρέας, Κοντούλη Δήμητρα, Κοντοβούρκη Σταυρούλα
Η κατασκευή της επαγγελματικής ταυτότητας του εκπαιδευτικού σε κείμενα σύγχρονης εκπαιδευτικής πολιτικής 110

Κολοβός Γιώργος, Γουδίνου Καλλιόπη, Σπάρτση Μαρία
Τεχνική παρέμβασης "Κολοβός 2012" σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες στο μάθημα της Γλώσσας 111

Κοντοβά Μαρία, Παπαδοπούλου Ανθούλα
«Ο πόλεμος ως μορφή βίας: Οι περιπτώσεις των εν χρήσει σχολικών εγχειριδίων Ιστορίας και Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Γυμνασίου υπό το πρίσμα της Παιδαγωγικής της ειρήνης» 112

Κορρέ Ειρήνη, Αρχοντογεώργη Άρτεμις
Διαφοροποιημένη διδασκαλία σε τάξεις μεικτής ικανότητας.
Προτάσεις διδασκαλίας στην Οδύσσεια του Ομήρου (Α' Γυμνασίου) 113

Κουδούνα Χ. Μαίρη
Πολιτικές πρακτικές για την Ομογένεια στην εποχή της κρίσης και της αβεβαιότητας. Ο Νόμος 4027/2011, για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στο εξωτερικό 114

Κουκώλη Μαρία
Ηγεσία και Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού στην Εκπαίδευση 115

Κουρέα Λευκή, Μαγίδου Νατάσα
«Κυρία, πώς τα πάω;» Η συμβολή ενός κοινωνικού παρεμβατικού προγράμματος αυτοπαρακολούθησης σε μαθητές δημοτικού με προβλήματα συμπεριφοράς στη γενική τάξη 115

Κούτρας Γ. Στέφανος, Σταύρου Λάμπρος
Ανιχνευτικό Κριτήριο διαταραχών οπτικής Αντίληψης για παιδιά προσχολικής ηλικίας (Α.Κ.Ο.Α 5-6) 116

Κουτσομπίνα Βασιλική
Σκιαγράφηση των κλινικών χαρακτηριστικών, του νευροψυχολογικού και συμπεριφορικού προφίλ παιδιών με σύνδρομο Prader-Willi 117

Κυαμέτη Μαρία, Φραγκιαδάκη Αθανασία
Η επίδραση της στάσης των μαθητών απέναντι στο σχολείο στη συμμετοχή τους στις καταλήψεις 117

Κωνσταντινίδης Γιώργος
Ενιαία εκπαίδευση για μια ενιαία Κύπρο: σε ποιο βαθμό το αναλυτικό πρόγραμμα δημοτικής εκπαίδευσης είναι φιλικό για παιδιά εθνικών/θρησκευτικών μειονοτήτων 118

Κωνσταντίνου Ιωάννης
Η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στην αξιολόγησή τους μέσα από τα σχετικά ερευνητικά ευρήματα 119

Κωνσταντίνου Μαρίνος, Φωκά Μαρία
Αντιμετωπίζοντας την απώλεια ακοής: Η πορεία των μαθητών με προβλήματα ακοής μέχρι το Πανεπιστήμιο 119

Κωνσταντίνου Χαράλαμπος
«Σχολείο με εκπαιδευτικές ματαιώσεις και παιδαγωγικούς προσανατολισμούς» 120

Κωνσταντοπούλου Γ. Γιούλα
«Ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός για την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Οθωνική περίοδο και οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες για την υλοποίησή του στην Επαρχία Καλαβρύτων του Νομού Αχαΐας» 121

Κωστανάσιος Λάζαρος
Η Υποδοχή των Νεοδιόριστων Εκπαιδευτικών στο Σχολείο και η Επαγγελματική τους Ανάπτυξη: Η Περίπτωση των Νεοδιόριστων Εκπαιδευτικών του 7ου Γραφείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Αιτωλοακαρνανίας 121

Λαγός Δημήτριος
Ο ρόλος των Π.Α.Δ. στην παιδαγωγική κατάρτιση και επιμόρφωση των σπουδαστών της ΑΣΠΑΙΤΕ. Σχέδιο μαθήματος: από το χθες στο σήμερα 122

Λαζάρου Ιωάννης, Κόγια Ελένη-Ειρήνη, Αμπλιανίτη Βασιλική
«Το μαθητικό λάθος, η διαχείριση και η αξιοποίησή του» 123

Λαρίσης Ελευθέριος, Βλαχάκη Φωτεινή
Βιώνοντας τη διδασκαλία της Ελληνικής ως ξένης Γλώσσας στην Αμερική 123

Λασπάς Αναστάσιος, Χανουμίδης Λιβέριος
Τετράδια Εκπαίδευσης 124

Λεοντοπούλου Σόφη
Η επίδραση της οικονομικής ένδειας στην ανθεκτικότητα των παιδιών 125

Λιάγκου Όλγα
«Μια κουταλιά για τη μαμά..., μια για τον μπαμπά…, μπράβο, καλό παιδί!»: Τι δυνατότητες αυτονομίας δίνονται από ανάλογες με αυτή συμπεριφορές ενηλίκων; 125

Λιάμπας Τάσος
Αξιολόγηση μαθητή: για την αλλοτρίωση ή για τη μάθηση; 126

Λιάτσου Λαμπρινή
«Η Αγωγή Υγείας στα Δημοτικά σχολεία και Νηπιαγωγεία. Παρουσίαση συμπερασμάτων από την υλοποίηση 300 προγραμμάτων στο Ν. Κέρκυρας» 127

Λίβερη Καντερέ Αναστασία
Ο επιμορφωτικός ρόλος του Σχολικού Συμβούλου Π.Ε. σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς της περιφέρειάς του- Οι απόψεις των εν ενεργεία εκπαιδευτικών 128

Λιοσάτου Ευγενία
Η διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στα σχολεία του Βένετο της Ιταλίας: μεθοδολογική προσέγγιση 129

Λουάρη Μαρίνα, Παπαρούση Μαρίτα
Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς την αποτελεσματικότητα της βιβλιοθεραπείας 130

Λουκοπούλου Αριστείδη, Καρατζιά-Σταυλιώτη Ελένη
Αξιολόγηση της παιδαγωγικής αποτελεσματικότητας της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης μέσα από την τεχνική της επίλυσης προβλήματος 130

Λουτριανάκη Βάλια
Προτάσεις για την εκπαίδευση ενηλίκων και εκπαιδευτικών σε θέματα ανάπτυξης της προφορικής έκφρασης και της δημιουργικής σκέψης 131

Μαγουλιώτης Απόστολος, Δουμζάκου Ανδρομάχη
Τα χρώματα στα παιδικά σχέδια και οι αντιδράσεις των μικρών παιδιών___132

Μακράκης Νίκος
Διδακτικό σενάριο: «Μαθηματικά της οικονομικής κρίσης»_____133

Μαλαφάντης Δ. Κωνσταντίνος, Γκούνη Βασιλική
«Το αυτό λογοτέχνημα για ποικιλία αναγκών»: Η εφαρμογή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στη διδακτική της λογοτεχνίας_____133

Μάνεσης Νικόλαος, Κρεστενίτη Αναστασία , Σαμαντά Αγγελική
Διερεύνηση της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης_____134

Μαράκη Ελένη
Διαταραχές αυτιστικού φάσματος: Σύνδρομο Asperger, μια μελέτη περίπτωσης_____135

Μάρκου Αργυρώ
«Πρακτικές/Μέθοδοι της Εικαστικής Διδασκαλίας και Πηγές Ιδεών της Δημιουργικότητας, στην Προσχολική Αγωγή»_____136

Μαρτίνου Αγγελική
Το γλωσσικό μάθημα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Απόψεις των εκπαιδευτικών για την αξιολόγηση των λαθών των μαθητών κατά την παραγωγή γραπτού λόγου_____136

Μαυρογιώργου Άννα – Καλλιόπη
Αυθόρμητες δραστηριότητες και η άσκηση των νηπίων στην πειθαρχία___137

Μελισσά-Χαλικιοπούλου Χ., Νατσιοπούλου Τ.
Ψυχοκοινωνικά προβλήματα παιδιών προσχολικής ηλικίας: παρατηρήσεις γονέων και παιδαγωγών_____137

Μήτση Πολυξένη
Προσεγγίζοντας τη διαφοροποιημένη διδασκαλία μέσω των στάσεων και των απόψεων των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Εμπειρική διερεύνηση_____138

Μίλεση Χριστίνα, Βούλγαρης Γιώργος, Αρβανιταντώνη Βασιλική
Διερεύνηση παραγόντων που διευκολύνουν ή δυσχεραίνουν την εφαρμογή Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων στο Δημοτικό Σχολείο_____139

Μιχαλακάκη Καλυψώ
Το Αστικό σχολείο του Ποταμού Κυθήρων. 1937-1951_____139

Μιχάλης Αθανάσιος
Κριτικός γραμματισμός και αναλυτικά προγράμματα σπουδών
της γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση_____140

Μιχάλης Γρηγόριος, Χασιώτη Ελένη
Η δια βίου μάθηση και εκπαίδευση στα σύγχρονα εκπαιδευτικά
προγράμματα_____141

Μορφίδη Ελένη
Διερεύνηση της συμβολής του προφορικού λόγου στην ανάπτυξη του
αλφαβητισμού_____142

Μόσχου Δήμητρα
«Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1930 και σε βασικές
αρχές της Διδακτικής»_____142

Μουμτζίδου Αργυρώ
«Διδακτικές της πολυγλωσσίας και Γλωσσικές, Εκπαιδευτικές πολιτικές.
Διάδοση των γλωσσών και των πολιτισμών σε πολύγλωσσα και
πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα». Η καινοτομία Αφύπνιση των γλωσσών
στην επιμόρφωση των Ελλήνων/Ελληνίδων εκπαιδευτικών.
Προς ένα δυναμικό μοντέλο επιμόρφωσης-δράσης_____143

Μπάκας Θωμάς
«Η επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση των εκπαιδευτικών
από το Σχολικό Σύμβουλο»_____144

Μπαμπάλης Θωμάς, Τσώλη Κωνσταντίνα, Σταύρου Νεκτάριος
«Καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής στο ελληνικό δημοτικό σχολείο: η συμβολή
του εκπαιδευτικού»_____145

Μπαμπαρούτσης Χαράλαμπος
Ο ρόλος της ανατροφοδότησης, ως βασική παράμετρος της διδασκαλίας,
στη βελτίωση της ποιότητας της μάθησης στο σύγχρονο σχολείο»_____145
Μπαμπούνης Ν. Χ.
Διοίκηση και εποπτεία της ελληνικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.
Ο θεσμός του επιθεωρητή των δημοτικών σχολείων τον 19ο αιώνα_____146

Αργυροπούλου Ελευθερία, Μπαμπούρης Βασίλειος
Η Διαθεματικότητα για την Ενσωμάτωση Στοιχείων Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού στο Μάθημα "Αρχιτεκτονικό Σχέδιο" των ΕΠΑ.Λ._____147

Αμπλάς Αθανάσιος, Φραντζή Πηνελόπη, Μπανιά Αθανασία
Αυτό-Αξιολόγηση σχολικής μονάδας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: η εφαρμογή της οδηγεί στην βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου; (Μελέτη περίπτωσης)_____147

Μπαρτζάκλη Μαριάννα, Καμπουρίδης Γεώργιος
Αναστοχασμός ενός νέου διευθυντή: μία μελέτη περίπτωσης_____148

Μπικιαροπούλου Ελένη, Γρίβα Ελένη, Στάμου Αναστασία
Χαρτογράφηση των πρακτικών γραμματισμού των μαθητών/τριών της πρωτοσχολικής εκπαίδευσης_____149

Μπότσαρη Σταματία, Μπρούζος Ανδρέας
Διερεύνηση της σχολικής ζωής μαθητών λυκείου_____150

Μπουνόβας Γιάννης, Χαρισοπούλου Μαρίνα, Βαχάρογλου Ευστράτιος
Οι προσδοκίες των δασκάλων από τη φοίτηση τους στα Διδασκαλεία. Η περίπτωση των πρωτοετών σπουδαστών του Διδασκαλείου Αλεξανδρούπολης της ακαδημαϊκής περιόδου 2010-12_____150

Νεοφώτιστος Γ. Βασίλειος
«Εκπαιδεύοντας τον Μ. Αλέξανδρο με project»_____151

Νέρουππου Άντρια
Η Αναπηρία μέσα από την Παιδική Λογοτεχνία: Το έργο της Μαρίας Ιωσηφίδου-Μαρμαρά_____152

Νικολαΐδης Αλέξανδρος
Η διδασκαλία της συνοχής και της αλληλουχίας ευρύτερου κειμένου σε μαθητές Γυμνασίου. Μια διδακτική πρακτική με την αξιοποίηση του παιχνιδιού_____152

Νικολακοπούλου Ευτυχία
«Η διαπολιτισμική προσέγγιση της διδασκαλίας ξένων γλωσσών»_____153

Νικολάου Γιώργος
Σχολικό κλίμα και ένταξη των αλλοδαπών μαθητών Οι απόψεις των Διευθυντών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης_____154

Νικολάου Γιώργος
Το μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό Δημοτικό Σχολείο: η αξιοποίηση και τα όρια της διαθεματικής προσέγγισης 154

Νταλάκας Θ. Χαράλαμπος
«Αντιλήψεις Διευθυντών Δημοτικών Σχολείων σχετικά με το ρόλο τους - Μελέτη περίπτωσης» 155

Ντίμερης Λάμπρος, Πάκου Χριστίνα
«Στάσεις και απόψεις πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για την παιγνιώδη μορφή διδασκαλίας» 156

Ντίνα Δ. Κ. , Σωτηρίου Ελένη
Στάσεις και αντιλήψεις μαθητών και καθηγητών για το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών στη Γλώσσα της Α' Λυκείου: Μια μελέτη περίπτωσης 157

Ντούτσης Δημήτριος
Εκπαιδευτικές εγκυρότητες της αλληλοδιδακτικής μεθόδου: ποινές και αμοιβές στη σχολική πραγματικότητα του 19ου αιώνα (1830-1880) 158

Παλαιοθόδωρου Αργυρώ
«Διδακτική προσέγγιση των μαθησιακών δυσκολιών στη σχολική τάξη» 159

Πάμπουλου Σαλούμ Ηλιάδα
Η χρήση των γραφικών συμβόλων για προώθηση της συμπερίληψης σε δύο σχολεία της Κύπρου 160

Πάντσιου Έλλη, Τάτσης Κωνσταντίνος
Επίλυση ρεαλιστικών προβλημάτων από μαθητές της Ε΄ Δημοτικού: Μια μελέτη περίπτωσης 160

Παπαβασιλείου-Πυργιωτάκη Χρυσή
Κοινωνικο-οικονομική κατάσταση των γονέων και γλωσσική εξέλιξη των παιδιών: μια έρευνα στα δημοτικά σχολεία της Κύπρου 161

Παπαγεωργάκης Παναγιώτης
Η συνεργασία του Διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων ως παράγοντας αποτελεσματικής λειτουργίας του 162

Παπαγεωργοπούλου Γεωργία
Η δυναμική των τεχνημάτων: Μια εμπειρία στο πλαίσιο εφαρμογής της Ερευνητικής Εργασίας σε ΕΠΑ.Λ._____163

Παπαδανιηλ Μαρία, Πάνου Ελευθερία
«Ο ρόλος της επικοινωνίας μεταξύ του Διευθυντή και των εκπαιδευτικών στη διοίκηση μιας σχολικής μονάδας»_____164

Παπαδήμα Β. Γενοβέφα
Θεωρία και Διδακτική Πρακτική στην Εκπαίδευση Ενηλίκων: Μελέτη περίπτωσης._____165

Παπαδοπούλου Βασιλική, Θεοδώρου Αθανάσιος
Υποκειμενικές θεωρίες εκπαιδευτικών για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας_____166

Παπαδοπούλου Μάρθα
Το σχολικό «Ημερολόγιο της Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων 1937-1949» προσεγγίζει το παρελθόν και διαμορφώνει το μοντέλο της ψηφιακής αναπαράστασης των αρχειακών τεκμηρίων_____166

Παπαζαφειρόπουλος Κων/νος, Ιορδανίδης Γεώργιος
Το εργασιακό καθεστώς των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως παράγοντας οργανωσιακής δέσμευσης_____168

Παπαϊωάννου Απόστολος
«Μανόλης Σκουλάς (1845-1866): Παιδεία και Επανάσταση. Τα Σχολεία της Σύρου, το Γαριβαλδινό Σώμα και η πυρπόληση της Μονής Αρκαδίου»_____169

Παπαναγιώτου Βασιλική
«Κοινωνικές αναπαραστάσεις των μαθητών/τριών Ε΄ και ΣΤ΄ δημοτικού για την έννοια του ενεργού πολίτη, στα πλαίσια του εθνικού κράτους»____170

Παπανίκου Αγνή, Εμμανουηλίδου Καλλιόπη
Παράγοντες που δυσχεραίνουν τη διεξαγωγή της ελληνικής εκπαιδευτικής έρευνας_____170

Παπουτσάκη Καλλιόπη
Μελέτη περίπτωσης: Κατάρτιση προγράμματος παρέμβασης στη φωνολογική επίγνωση σε μαθητή με μαθησιακές δυσκολίες_____171

Παππά Θεοδώρα, Ζαφειριάδης Κυριάκος
«Η φοίτηση των μαθητών με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση»_____172

Πάσχου Αγγελική
Διερεύνηση της επιθετικής συμπεριφοράς των μαθητών του Δ.Σ. και των παραγόντων που την προκαλούν στο σχολικό και οικογενειακό περιβάλλον_____172

Παταρίδου Ελένη
Τεχνικές κριτικής εγγραμματοσύνης, και συναισθηματικής ενεργοποίησης των μαθητών μέσα από τη λογοτεχνία: θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις για την καλλιέργεια της συναισθηματικής ανθεκτικότητας ___174

Πατσάλης Χρίστος
Ερωτηματολόγιο FDI-GR. Μία πρόταση για τη «μέτρηση» των διαστάσεων της ενσωμάτωσης μαθητών δημοτικού σχολείου με δυσκολίες_____175

Πάτσιου Βίκυ
Η Παιδική Λογοτεχνία σε έναν κόσμο που αλλάζει: Νέες τάσεις και προσανατολισμοί_____175

Πεδή Ευγενία, Αυγητίδου Σοφία
Η εισαγωγή και διαχείριση της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας (ΑΕΕ) ως καινοτομίας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα_____176

Πέννα Δ. Αλεξία
Η κατάρτιση δασκάλων γενικής και ειδικής εκπαίδευσης ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ τους σε ένα επιτυχημένο σχολείο για όλους _____177

Περικλέους Στέλλα, Συμεωνίδου Σιμώνη
Η διαφοροποίηση στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης στην Κύπρο: Δυνατότητες, Περιορισμοί και Προοπτικές_____178

Πετούση Κωνσταντίνα
Εκπαιδευτική Αξιολόγηση: εσωτερική – εξωτερική ή συνύπαρξη των δύο για ποιοτικότερη εκπαίδευση_____179

Πιστιόλη Ελένη, Μπρούζος Ανδρέας
Η επίδοση των μαθητών Ολιγοθέσιων και Πολυθέσιων δημοτικών σχολείων στα μαθήματα της Νεοελληνικής Γλώσσας και των

Μαθηματικών: Συγκριτική προσέγγιση 180

Πλατσίδου Μαρία
Η διερεύνηση της ενσυναίσθησης και του επαγγελματικού άγχους σε εκπαιδευτικούς τυπικής και ειδικής εκπαίδευσης 181

Πλιάσα Χρυσούλα, Σπαή Σοφία
«Καρέ-καρέ η φαντασία μας ταξιδεύει-επεισόδια γραφής (παραγωγή επικοινωνιακού ρόλου σε μαθητές με ε.ε.α)» 182

Πλιόγκου Βασιλική
Εφαρμόζοντας την κριτική φεμινιστική εμπειρικά θεμελιωμένη θεωρία σε μια κοινωνική έρευνα για την εκπαίδευση και τη μονογονεϊκότητα 182

Πλούμπη Αικατερίνη, Αντωνίου Αλέξανδρος-Σταμάτιος
Η ανάπτυξη χαρακτηριστικών ηγετικής συμπεριφοράς στα χαρισματικά παιδιά 183

Πογιατζή Αθανασία
Κερδίζοντας τις εντυπώσεις; Ραδιομαραθώνιος και Αναπηρία 184

Ποιμενίδου Δέσποινα
Επιπτώσεις της μαζικοποίησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο ακαδημαϊκό επίπεδο σπουδών 185

Πομάκης Νικόλαος
«Οι κατ' οίκον σχολικές εργασίες στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Μια δυνατότητα εισαγωγής καινοτομιών σε συγκεντρωτικά συστήματα» του 186

Πορτελάνος Σταμάτης
Το αλφαβητάρι ηθικής και πίστης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και παιδεία 186

Πρέντζα Αλεξάνδρα
Εκεί που «σταματούν» τα εγχειρίδια: γιατί και πώς να διδάξεις τις σύνθετες συντακτικές δομές εξαγωγής υποκειμένου στα Αγγλικά 187

ΠυργιωτάκηςΕ. Ι.
Ποσοτική και ποιοτική έρευνα στην εκπαίδευση: Από τη συναίνεση στη συναίρεση; 188

Ράντζου Ε. Μαρία , Μαντζανάρης Κωνσταντίνος, Φύκαρης Ιωάννης
Διδακτικός σχεδιασμός του Μαθήματος των Θρησκευτικών με βάση τη «Θεωρία Δραστηριότητας» 189

Ράντης Κωνσταντίνος
Η Φιλοσοφία της Φύσεως, η Αισθητική της Φύσεως και οι Περιβαλλοντικές Επιστήμες 190

Ράπτης Ηλίας
Τα κριτήρια επιλογής των σχολικών συμβούλων : Μια προσωπική, εμπειρικά τεκμηριωμένη, κραυγή οργής και αγανάκτησης 190

Ρέντζιος Ευθύμιος
Οι κατ' οίκον εργασίες και ο ελεύθερος χρόνος των μαθητών 191

Ρογάρη Γεωργία, Κύρου Φωτεινή
«Το θετικιστικό πνεύμα της γλωσσικής μεταρρύθμισης στο δημοσιογραφικό όργανο του Εκπαιδευτικού Ομίλου» 192

Σαΐτη Άννα, Ιορδανίδης Γιώργος, Μπάκας Θωμάς
Στάσεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για το φαινόμενο των συγκρούσεων στο εργασιακό περιβάλλον των σχολείων τους 193

Σακατζής Δημήτρης, Λυγούρα Αναστασία, Τσιτσανούδη – Μαλλίδη Νικολέττα
Μετανάστευση και εκπαιδευτική πολιτική. Μια κριτική αποτίμηση των εννοιών του εθνοκεντρισμού και της αφομοίωσης με άξονα τη γλώσσα και την κοινωνία 194

Σάλμοντ Ελευθερία
Το παιχνίδι ως μέσο επικοινωνίας των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες 195

Σαμσάρη Ελένη
Στάσεις των γονέων που έχουν τυπικώς αναπτυσσόμενα παιδιά απέναντι στη συνεκπαίδευση των παιδιών τους και των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες 195

Σιαμάγκας Δημήτριος, Σιαμάγκας Χρήστος
Μουσική στα διαλείμματα: μια εμπειρική έρευνα στο Δημοτικό Σχολείο 196

Σιδηρόπουλος Α. Δημήτριος
Προσωπο-κεντρικά προγράμματα κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στις Η.Π.Α: Συμβολή στην προαγωγή και επίτευξη της ισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών και αποτελεσμάτων 197

Σιπητάνου Α. Αθηνά , Φουκίδου Σ. Αλεξάνδρα
Οι προτιμήσεις στις επιλογές εκπαιδευτικών θεμάτων επιστημονικής ερευνητικής ενασχόλησης 198

Σοφού Ευστρατία
Η παιδαγωγική τεκμηρίωση ως εργαλείο αναστοχαστικής διαδικασίας στην προσχολική εκπαίδευση 198

Σταθάτου Ξένια, Παμουκτσόγλου Τασούλα
Το «γλωσσικό μάθημα» στο «νέο σχολείο»: σχολικά βοηθήματα και διδακτικές οδηγίες 199

Σταμέλου Ευαγγελία
Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Αρχαιολογικοί Χώροι: το παράδειγμα του αρχαιολογικού χώρου Σέσκλου 200

Σταμπουλή Μελπομένη
Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Έργου 201

Σταυρόπουλος Γεώργιος, Κοσμίδης Ιορδάνης
Διερεύνηση του κοινωνικού και παιδαγωγικού ρόλου του ολοήμερου δημοτικού σχολείου με ενιαίο αναμορφωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Η περίπτωση του Νέου Μαρμαρά. Έρευνα με τις Απόψεις Μαθητών, Γονέων και Εκπαιδευτικών 202

Σταύρου Π. Αικατερίνη
Η συναισθηματική κινητοποίηση των μαθητών προσχολικής ηλικίας με τυπική ανάπτυξη απέναντι στην αναπηρία 203

Σταφίδας Δημήτριος, Αραμπατζή Θεοδώρα
Το ζήτημα της αυθεντικότητας των κειμένων στα νέα εγχειρίδια γερμανικών εκδοτικών οίκων για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως ξένης 204

Στεργίου Λήδα
Τα media ως ερευνητικό και διδακτικό εργαλείο ανάπτυξης διαπολιτισμικών πολυγραμματισμών 205

Στιβακτάκης Ευστάθιος, Κρεβετζάκη Ευαγγελία
Ο Διευθυντής ως ηγέτης της σχολικής μονάδας και η αξιολόγησή του____205

Σωτηρακόπουλος Γεώργιος, Ζαγκότας Βασίλειος
Η χρήση των κόμικς στη διδασκαλία της Ιστορίας_____206

Σωτηρίου Χριστίνα
Ποιοτική και ποσοτική ανάλυση της Δοκιμασίας "Advanced Measure of Music Audiation" σε μαθητές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης_____206

Ταβουλάρη Αικατερίνη
Αξιοποιώντας τον χρόνο του διαλείμματος στο Ειδικό Σχολείο_____207

Τερεζάκη Χρύσα
«Δημοκρατική-Συμμετοχική & Κριτική Λήψη Απόφασης στον Εκπαιδευτικό Οργανισμό»-“Project 100” Από τη Θεωρία στην Πράξη: Μια εναλλακτική πρόταση στην Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαιδευτικής Μονάδας και στην Ενδοσχολική Επιμόρφωση του Συλλόγου Διδασκόντων_____208

Τζαφέρη Παναγιώτα
Σύγκριση χωρικών δεξιοτήτων τυφλών και βλεπόντων μαθητών στην προσχολική ηλικία_____209

Τζήκας Μιχάλης, Βρυνιώτη Καλλιόπη
Συνεκπαίδευση των εκπαιδευτικών προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης: Συγκριτική προσέγγιση των απόψεων των σχολικών συμβούλων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης_____209

Τζήκας Χρήστος, Χριστίδης Περικλής
Η συζήτηση του άρθρου του συντάγματος για την εκπαίδευση στην Εθνική Συνέλευση (1864) που αφορά στον κρατικό ή δημοτικό χαρακτήρα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης_____210

Τζιβινίκου Σωτηρία, Κουτσοκώστα Βασιλική
Η επίδραση της ενδοϋπηρεσιακής επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στη βελτίωση του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα πλαίσια του ενταξιακού σχολείου_____211

Τζιερτζής Σ. Αθανάσιος
Εκκλησία και Παιδεία: προβληματισμοί κατά την εορτή των Τριών Ιεραρχών σε λόγους κληρικών και λαϊκών καθηγητών της Θεολογικής Σχολής Αθηνών (β΄ μισό του 19ου - αρχές του 20ου αιώνα)_____212

Τζόλου Αγγελική
Η εφαρμογή μεθόδων της «Αφύπνισης των γλωσσών και των πολιτισμών» στο νηπιαγωγείο: Συμπεράσματα και προτάσεις_____213

Τουρτούρας Δ. Χρήστος
Ενιαίο Σχολείο Εργασίας και ο θεσμός του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου. Μια ανολοκλήρωτη παιδαγωγική παρέμβαση_____213

Τριλιανός Αθανάσιος
Εκπαιδευτική Έρευνα και Ποιότητα στην Εκπαίδευση_____215

Τσαγγάρη Χρυσούλα
Οι αντιλήψεις των δασκάλων για τη νέα διάσταση του ρόλου τους ως οργανωτών και διευκολυντών της μαθησιακής διαδικασίας_____216

Τσέκος Βασίλης
Απόψεις και στάσεις εκπαιδευτικών για την οργάνωση και τη λειτουργία των Τμημάτων Ένταξης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση_____216

Τσιάλος Στέφανος, Μπέση Μαρίνα
Ο νόμος ΒΤΜΘ' του 1895 και το πρώτο Αναλυτικό Πρόγραμμα για το νηπιαγωγείο_____217

Τσιανάκας Βαγγέλης
Εκπαίδευση εκπαιδευτικών και ποιότητα στην εκπαίδευση: η περίπτωση της Φινλανδίας_____218

Τσιάρα Παρασκευή
Διαπολιτισμική Αγωγή και χορός: Η κινητική επικοινωνιακή συνάντηση – Διδακτική προσέγγιση με προτεινόμενες δραστηριότητες_____218

Τσιβάς Αρμόδιος
Ιστορική εκπαίδευση και σχολικά εγχειρίδια ιστορίας: Κριτήρια συγγραφής και αξιολόγησης των σχολικών εγχειριδίων ιστορίας στο πλαίσιο της σύγχρονης ιστορικής εκπαίδευσης_____219

Τσιλίκας Θεόδωρος, Βεσκούκης Χρήστος
Η ιστορία του 55ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών Εκπαιδευτικός Δνσης Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας_____220

Τσιότρας Βασίλειος
Βιβλία στο «ράφι»: Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση των νέων εγχειριδίων των Αρχαίων Ελληνικών_____221

Τσιτσανούδη-Μαλλίδη Νικολέττα, Λυγούρα Αναστασία, Σακατζής Δημήτρης
Ασκήσεις ελληνικής γλώσσας στην κατασκήνωση:
Η περίπτωση του θερινού προγράμματος γλώσσας σε προσκόπους στην Καλλιπεύκη Ολύμπου 222

Τυμβίου Μαρία
Το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ), οι Γνωστικές διαδικασίες της Μάθησης μέσω Σχεδιασμού (Learning by Desing) και η Κριτική Σκέψη 223

Υφαντής Διονύσης
Σύγχρονα μοντέλα διδασκαλίας του μαθήματος της ιστορίας στο δημοτικό σχολείο (Διδακτική μεθοδολογία και εφαρμογές στο μάθημα της ιστορίας) 223

Φακίδου Αναστασία
Η διδασκαλία της συναισθηματικής αγωγής μέσω των τεχνών 224

Φαχαντίδης Νικόλαος, Βακάλη Αννα
Πολυδιάστατη υποστήριξη του μαθήματος Λογοτεχνίας με υπηρεσίες web 2.0 225

Φραγκούλης Ιωσήφ, Αλεξόπουλος Διονύσιος
Διερεύνηση επιμορφωτικών αναγκών των επιμορφωτών ΠΕΚ στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Η περίπτωση των επιμορφωτών του ΠΕΚ Πάτρας 226

Φύκαρης Ιωάννης
«Διερεύνηση του επιπέδου διδακτικής ετοιμότητας των φοιτητών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Ιωαννίνων κατά την πρακτική τους άσκηση». Ερευνητική προσέγγιση 226

Φωτεινός Δημήτρης
Η αλήθεια και η ιστορία: η θραύση της μεγάλης αφήγησης και η σχολική εκδοχή της ιστορίας 227

Φωτοπούλου Σ. Βασιλική, Υφαντή Α. Αμαλία
Διερευνώντας τις αντιλήψεις εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής για την επαγγελματική ταυτότητα και ανάπτυξη. Μια εμπειρική μελέτη 228

Χαλκιάς Γεώργιος
Η διδασκαλία του μαθήματος της Ελληνικής Γλώσσας στην

τουρκοκρατούμενη Μακεδονία, στις αρχές του 20ου αιώνα.
Το παράδειγμα της Αστικής σχολής Κάστρου της Θάσου.
Ιστορική και παιδαγωγική θεώρηση 229

Χαμπίδης Θεόδωρος
Το γνωστικό προφίλ των μαθητών και των μαθητριών σύμφωνα με τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης 229

Χαρίσης Αθανάσιος
Μοντέλο επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση της μάθησης 230

Χρηστίδη Αλίκη
Η επιστημολογική σχέση της άσκησης ικανοτήτων και της απόδοσης πρακτικής γνώσης 231

Χρίστου Ελπίδα
Άτομα με αναπηρία και αγορά εργασίας - νομοθετική πορεία (1980-2010) 232

Χρουσαλά Ρεββέκα
«Georg Kerschensteiner: οι διαχρονικές προοπτικές της παιδαγωγικής του στις σύγχρονες μεθόδους» 233

Ψαριανός Ερμόλαος
Η υπέρβαση της λοκιανής εμπειρικής γνωσιολογίας στην εκπαιδευτική φιλοσοφία του John Dewey 234

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ
Α. Κεσίδου

Ζάγκα Ελευθερία, Κεσίδου Αναστασία, Ματθαιουδάκη Μαρίνα
1. Οι δυσκολίες των αλλόγλωσσων μαθητών στα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών από τη σκοπιά των εκπαιδευτικών: ερευνητικά δεδομένα για το δημοτικό σχολείο και το γυμνάσιο_____236

Δημητριάδου Κατερίνα, Συνώδη Ευανθία, Τζακώστα Μαρίνα, Ρεβυθιάδου Ανθή
2. Η διδασκαλία της μητρικής γλώσσας στη χώρα υποδοχής: χαρτογράφηση μιας καινοτομίας στο ελληνικό σχολείο_____237

Μαντζανίδου Σοφία
3. Η συμβολή του σχολείου και της οικογένειας στην οικοδόμηση της γλωσσικής και της πολιτισμικής ταυτότητας των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών: μελέτη περίπτωσης_____238

Μήλιου Ουρανία
4. Η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής δεξιότητας στους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης: εμπειρική προσέγγιση_____ 239

Μπουρουτζή Γεωργία
5. Διαπολιτισμικές διδακτικές προσεγγίσεις: απόψεις εκπαιδευτικών___239

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ
Αθ. Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη

1. **Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη Αθανασία**
Καθηγήτρια Νεώτερης Ευρωπαϊκής και Νεοελληνικής Φιλοσοφίας Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.
«Η διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας και το Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων Γ΄ Γυμνασίου»_____242

2. **Τουλιάτος Σπύρος**
Οργανωτικός Γραμματέας της Πανελλήνιας Ένωσης Φιλολόγων.
«Η διδασκαλία της ιστορίας της φιλοσοφίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»_____243

3. **Λεοντσίνη Γ. Ελένη**
Λέκτορας Ιστορίας της Φιλοσοφίας Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
«Διδάσκοντας ιστορία της φιλοσοφίας»_____244

4. **Σπυραλάτος Ιωάννης**
«Ερμηνευτική προσέγγιση της φιλοσοφίας των ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων»_____ 244

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ
Ε. Χοντολίδου

Ελευθεριάδου Σοφία
Διδάσκοντας Λογοτεχνία στο Νέο Λύκειο: δύο σενάρια για την Α΄ τάξη
«Σε σένανε μιλάω νεοέλληνα»: οι νέοι τραγουδούν την εθνική ταυτότητα_246

Ιωαννίδης Παναγιώτης
Ανακαλύπτοντας τη Λογοτεχνία στην Α΄ Λυκείου_____247

Καλασαρίδου Σωτηρία
Η ποίηση στα Νέα Προγράμματα Σπουδών: τομές και προοπτικές_____247

Κυαμέτη Μαίρη
Το ελληνικό λαϊκό παραμύθι: η παιδαγωγική του αξιοποίηση_____ 248

Λιούζα Κωνσταντία
Ο λόγος των μαθητών/τριών με αφορμή τη διδασκαλία μεταναστευτικών κειμένων_____249

Μαλιγκάνη Ελένη
Οι σχολικές βιβλιοθήκες του ΕΠΕΑΕΚ και η συμβολή τους στην ενίσχυση της φιλαναγνωσίας: μια μελέτη περίπτωσης_____ 249

Μουράτογλου Νίκος, Τσιουπλή Ευγενία
Αναγνωστικές συμπεριφορές φοιτητών & φοιτητριών_____250

Ντόβα Δήμητρα
Η αναπαράσταση της αναπηρίας στα εικονογραφημένα παιδικά βιβλία__250

Όρλιακλη Ελεάννα
Χάρι Πότερ: η πρόσληψη και η μαγεία του είδους_____251

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

Βλάχος Γεώργιος
Η εικόνα του εθνικού «εαυτού» και του εθνικού «άλλου» μέσα
από το Α.Π.Σ. και τα σχολικά εγχειρίδια του μαθήματος της Γλώσσας
Ε΄ και Στ΄ τάξης του Δημοτικού (2002-2012)_____252

Γούτσος Χαράλαμπος
Παρουσίαση ιστοσελίδας Δυσκολιών Μάθησης http://www.dyskolies.gr___253

Μαχαιρίδου Ελισσάβετ
Απόψεις μελλοντικών εκπαιδευτικών για την αναγκαιότητα του σχολικού
ψυχολόγου στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα_____253

Ξαφάκος Ευστάθιος, Αγαπητού Χριστίνα
Το κενό μεταξύ εκπαιδευτικής έρευνας και εκπαιδευτικής πράξης –
αιτίες της ύπαρξής του και προτεινόμενες λύσεις_____254

Ρέλλια Μαρία, **Ζαρκάδα Μαρία**
«Αξιολόγηση μαθητών»_____254

Τσινταβή Μαρία
Διαγνωστική αξιολόγηση για την αντιμετώπιση των μαθησιακών αναγκών:
μελέτη περίπτωσης παιδιού με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες_____255

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

«Οι εργασίες στα σχολικά εγχειρίδια της Ιστορίας του Γυμνασίου ως πρό(σ)κληση δημιουργίας μαθητοκεντρικού παιδαγωγικού περιβάλλοντος κατά την προσέγγιση της ιστορικής ύλης»

Βαΐα Ε. Αγγέλη

Τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας έδειξαν πως τα δύο σχολικά εγχειρίδια της Ιστορίας της Β΄ και Γ΄ τάξης του Γυμνασίου, που διδάσκονται από τη σχολική χρονιά 2006-7, περιέχουν σχολικές εργασίες, οι οποίες μπορούν με την αξιοποίησή τους να διαμορφώσουν ένα μαθητοκεντρικό παιδαγωγικό περιβάλλον.

Ο αριθμός των εργασιών, η ποικιλία τους, το επίπεδο της επιδιωκόμενης στοχοθεσίας, ο συνδυασμός των διδακτικών μεθόδων που μετέρχονται, η διαθεματική και διεπιστημονική τους λειτουργία συνιστούν πραγματικές αρετές για τα συγκεκριμένα σχολικά εγχειρίδια.

Ο διαρθρωτικός ρόλος των εργασιών εντός του σχολικού εγχειριδίου με τη σύζευξη και αξιοποίηση του κειμένου της ιστορικής αφήγησης και του υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού των πηγών αναδεικνύεται ως γνώρισμα του σχολικού εγχειριδίου που προωθεί την ενεργητική, συμμετοχική και διερευνητική προσέγγιση της ιστορικής γνώσης, δημιουργεί παιδαγωγικό κλίμα που ευνοεί την αυτενέργεια, την αναζήτηση και την ικανοποίηση της ανακάλυψης και αβίαστα παροτρύνει το μαθητή να μελετήσει, να συμπεράνει, να αιτιολογήσει, να κατανοήσει.

Οι εργασίες των εγχειριδίων, τελικά, καταλήγουν να επιτυγχάνουν τους διδακτικούς στόχους κυρίως μέσα στην τάξη, αναθέτοντας στο μαθητή ρόλο ερευνητή και μικρού ιστορικού, ο οποίος με τη διαμεσολάβηση του εκπαιδευτικού μαθαίνει να σκέπτεται ιστορικά (ιστορική σκέψη), να συνειδητοποιεί το διάλογο του χθες με το σήμερα, την πολυπαραγοντική κοινωνική εξέλιξη (ιστορική συνείδηση), να «φορά τα παπούτσια του άλλου» (ενσυναίσθηση), να αποκτά εθνική αυτογνωσία αλλά και να εκτιμά την συνεισφορά όλων των λαών.

Αξιοποιώντας το εκπαιδευτικό λογισμικό της Γλώσσας της Στ΄ τάξης στη σχολική τάξη. Μια επιμορφωτική δράση στο Περιφερειακό Επιμορφωτικό Κέντρο Πάτρας

Αγγελόπουλος Ηρακλής, **Καραγιάννης Παναγιώτης, Μπαρής Θεόδωρος**

Η ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τον εκπαιδευτικό, ο οποίος συνδιαμορφώνει τη σχολική πραγματικότητα και συμβάλλει στην προώθηση των εκπαιδευτικών αλλαγών και στην αποτελεσματικότητα της παιδαγωγικής πράξης. Ως εκ τούτου, η προσωπική, επιστημονική και επαγγελματική ανάπτυξη του καθίσταται ιδιαίτερα σημαντικός παράγοντας για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης. Αυτό ακριβώς το γεγονός αναδεικνύει την επιμόρφωση ως βασική προϋπόθεση υποστήριξης, ανατροφοδότησης και βελτίωσης του εκπαιδευτικού έργου και, κατά συνέπεια, εκσυγχρονισμού του εκπαιδευτικού συστήματος.

Η αξιοποίηση εκπαιδευτικών περιβαλλόντων όπου δάσκαλοι και μαθητές καλούνται να εργαστούν σε ένα συνεκτικό αλλά και ανοικτό ιστό υποθέσεων, αντικειμένων και σχέσεων που τα διέπουν απαιτεί την υιοθέτηση μιας διαφορετικής καινοτόμας εποικοδομιτιστικής νοοτροπίας και στάσης με συνέπεια συχνά να τρομάζει, αν όχι απωθεί. Στο παραπάνω πλαίσιο η εργασία μας δομείται σε δύο μέρη. Στο πρώτο μέρος ανιχνεύονται πτυχές επιμόρφωσης εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με στόχο την ευαισθητοποίηση επιμορφούμενων, επιμορφωτών και φορέων επιμόρφωσης σε καίρια ζητήματα που άπτονται της μεθοδολογίας της επιμόρφωσης και της φιλοσοφίας του Νέου Σχολείου.

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζεται η μεθοδολογία επιμορφωτικής δράσης που υλοποιήθηκε τον Ιούνιο του 2012 στο Περιφερειακό Επιμορφωτικό Κέντρο Πάτρας σε εκπαιδευτικούς όλων των τάξεων και στόχευε αφενός στην γνωριμία και εξοικείωση του εκπαιδευτικού λογισμικού του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου της Γλώσσας της ΣΤ΄ Τάξης του Δημοτικού και αφετέρου την ένταξή του και αξιοποίησή του ως συμπληρωματικού εργαλείου στο γλωσσικό μάθημα.

Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας ενός προγράμματος εκπαιδευτικής παρέμβασης, το οποίο βασίζεται στη Θεωρία της Σχεδιασμένης Συμπεριφοράς (ΘΣΣ), στους δείκτες παχυσαρκίας και αρτηριακής πίεσης (ΑΠ) σε μαθητές σχολικής ηλικίας του νομού Ιωαννίνων. The Children Study

Αγγελόπουλος Δ. Πέτρος

Ο προσδιορισμός των κοινωνικών και περιβαλλοντικών παραγόντων που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των παιδιών αποτελεί μία σημαντική προϋπόθεση για το σχεδιασμό αποτελεσματικών παρεμβάσεων. Η τρέχουσα μελέτη στοχεύει στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας ενός προγράμματος παρέμβασης, το οποίο βασίζεται στη Θεωρία της Σχεδιασμένης Συμπεριφοράς (ΘΣΣ), στους δείκτες παχυσαρκίας και αρτηριακής πίεσης (ΑΠ) στα Ιωάννινα, στην Ελλάδα. Συμμετείχαν 646 μαθητές της Ε΄ τάξης δημοτικού σχολείου (360 κορίτσια και 286 αγόρια). Η ομάδα παρέμβασης (ΟΠ) αποτελούνταν από 321 παιδιά που προέρχονταν από 13 τυχαία επιλεγμένα σχολεία, ενώ 325 παιδιά αποτέλεσαν την ομάδα ελέγχου (ΟΕ).

Βασισμένη στα αποτελέσματα της ΘΣΣ, η παρέμβαση στόχευσε στο να ξεπεραστεί το εμπόδιο της μη δυνατής πρόσβασης των μαθητών σε χώρους άθλησης, στην αύξηση της διαθεσιμότητας φρούτων και λαχανικών και στην αύξηση της γονικής υποστήριξης ως προς τη διατροφή και τη φυσική δραστηριότητα των παιδιών. Η ΟΠ είχε μεγαλύτερη κατανάλωση φρούτων και μικρότερη κατανάλωση λιπών/ελαίων και γλυκών/ροφημάτων έναντι της ΟΕ. Η επίδραση της παρέμβασης στο δείκτη μάζας σώματος (ΔΜΣ) θα μπορούσε να εξηγηθεί από τις αλλαγές στην πρόσληψη φρούτων και λιπών/ελαίων, ενώ η μείωση της συστολικής και διαστολικής ΑΠ θα μπορούσε να εξηγηθεί από τη μείωση του ΔΜΣ.

Τα ευρήματα δείχνουν ευνοϊκές αλλαγές στην ΑΠ και στους δείκτες παχυσαρκίας μετά από την εφαρμογή ενός ετήσιου σχολικού προγράμματος παρέμβασης βασισμένο στη ΘΣΣ. Αυτά τα αποτελέσματα υπογραμμίζουν την αναγκαιότητα διαμόρφωσης ενός κοινωνικού και φυσικού περιβάλλοντος το οποίο ευνοεί την υιοθέτηση μιας ισορροπημένης διατροφικής συμπεριφοράς και την πρόσβαση σε χώρους φυσικής δραστηριότητας εκτός σχολείου.

Βιοπαιδαγωγική μάθηση στο πλαίσιο της εξελικτικο-αναπτυξιακής φύσης του εγκεφάλου και της νόησης – Αξιολόγηση της βιοπαιδαγωγικής θεωρίας

Αλαχιώτης Ν. Σταμάτης, Καρατζιά-Σταυλιώτη Ελένη, Νικήτα Βενετία

Αναφερόμενοι σε μια διεπιστημονική προσέγγιση μεταξύ της παιδαγωγικο-εκπαιδευτικής στρατηγικής και της βιολογίας της μάθησης – προσεγγιζόμενης στο επίπεδο της εξελικτικής και αναπτυξιακής διαμόρφωσης του εγκεφάλου, της νόησης – προσέγγιση που οδήγησε στη διαμόρφωση μιας νέας θεωρίας μάθησης, του «Βιοπαιδγωγισμού» (Alahiotis and Karatzia-Stavlioti, 2008), προχωρήσαμε στην πειραματική της αξιολόγηση.

Τα στοιχεία που παρουσιάζουμε αφορούν ενός σχολικού έτους καινοτομική – βιοπαιδαγωγική καλλιέργεια τεσσάρων βασικών δεξιοτήτων σε Πειραματικές τάξεις (Π), στο Νηπιαγωγείο, στην Α τάξη του Δημοτικού και στην Α Γυμνασίου (στο μάθημα της Βιολογίας) σε σύγκριση με τις αντίστοιχες τάξεις Ελέγχου (Ε).

Οι δεξιότητες αυτές που θεωρούνται βασικές στην γνωσιακή διαμόρφωση/συγκρότηση είναι η τεχνολογική (T-Technological), η Κοινωνική (S-Socialization), η Γλωσσική (L- Language) και η Αριθμητική/Θεωρητική (N/T, Numerical/Theorising).

Η υπόθεση που ελέγχθηκε είναι αν οι μαθητές/ριες), που διδάχτηκαν σύμφωνα με τη θεωρία, παρουσιάζουν σημαντικά καλύτερες επιδόσεις σε σχέση με εκείνους (ες) που ακολούθησαν μόνο το ισχύον διαθεματικό Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών˙ έλεγχος ο οποίος καταδείχτηκε ικανοποιητικά θετικός.

Ιδιαίτερης σημασίας εύρημα είναι και η παρατήρηση ότι η Α Δημοτικού που προερχόταν από την Π του Νηπιαγωγείου είχε πολύ καλύτερες επιδόσεις σε σχέση με την άλλη Π, όπως και τις δυο τάξεις Ε, παρατήρηση που δείχνει τη σημαντικότητα και της προηγούμενης βιοπαιδαγωγικής εμπειρίας.

Ως βασικό βιοπαιδαγωγικό εργαλείο χρησιμοποιήθηκε η προβλεπόμενη από τη θεωρία έμφαση σε ιεράρχηση, χρόνο και θέματα, καλλιέργεια των εν λόγω δεξιοτήτων.

Η αξιοπιστία των αποτελεσμάτων προσεγγίστηκε τόσο με τον πειραματικό σχεδιασμό στο ποσοτικό και ποιοτικό επίπεδο όσο και με την κατάλληλη στατιστική ανάλυση των ευρημάτων μας (ANOVA, κατασκευή γενικού γραμμικού μοντέλου πρόβλεψης κ.ά.)˙ με όλες τις προσεγγίσεις να συνηγορούν υπέρ της θεαματικής λειτουργίας του Βιοπαιδαγωγισμού ως πλαισίου/μεθοδολογίας που συμβάλλει σημαντικά στη βελτίωση της διεργασίας της μάθησης, μετασχηματίζοντας τη θεωρία σε μια πολλά υποσχόμενη παιδαγωγικο-εκπαιδευτική προσέγγιση.

Συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων παιδιών με αυτισμό για τη βελτιστοποίηση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων»

Αλεξανδράτος Γεώργιος, Παπαχρήστου Κλειώ, Τζέμη Μαρία

Η εργασία αυτή θέτει ως στόχο αρχικά την κατά δύναμη οριοθέτηση του φάσματος του αυτισμού, για να μπορέσει στη συνέχεια να αποτυπώσει τις ανάγκες της συνεργασίας των εκπαιδευτικών – ειδικών παιδαγωγών – με τους γονείς. Με άξονα την ολιστική προσέγγιση, παρουσιάζονται: η οπτική γωνία του παιδιού, του γονέα, του εκπαιδευτικού και η μεταξύ τους αλληλεπίδραση που οδηγεί την επιτυχημένη πορεία ενός εκπαιδευτικού προγράμματος. Το εκπαιδευτικό πλαίσιο και το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, όπως έχει αποδειχτεί, δεν αρκούν αν δεν έχουν την υποστήριξη των γονέων και του εκπαιδευτικού.

Η ερευνητική αυτή εργασία αποσκοπεί στη διερεύνηση των διαφοροποιημένων σχέσεων που προκύπτουν μεταξύ των γονέων και των παιδιών με αυτισμό. Ως εργαλείο έχει χρησιμοποιηθεί ειδικά διαμορφωμένο ψυχομετρικά ερωτηματολόγιο σε γονείς παιδιών με αυτισμό, όπου στόχος είναι να αποτυπωθούν οι ανάγκες για πλήρη υποστήριξη της οικογένειας με στόχο την τελική βελτιστοποίηση του αποτελέσματος στο παιδί με αυτισμό.

Κατόπιν, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα, από την ερευνητική διαδικασία, όπου καταδεικνύουν τις ανάγκες των γονέων και των παιδιών με αυτισμό για υποστήριξη καθώς και για συνεργασία εκπαιδευτικών και γονέων.

Το επίρρημα στα σχολικά εγχειρίδια

Αλεξανδρόπουλος Γεώργιος, Γλάρος Ευάγγελος

Η συγκεκριμένη εργασία διερευνά το επίρρημα τόσο «αυτόνομα», όσο και ως γραμματική κατηγορία στην πληθώρα των «διασυνδέσεων» του με στοιχεία όπως: οι σύνδεσμοι, οι προθέσεις, οι εμπρόθετοι προσδιορισμοί, οι μετοχές, οι εξαρτημένες προτάσεις. Αρχικά ένα θεωρητικό πλαίσιο μας εισάγει στον επιστημονικό διάλογο, που αναπτύσσεται σχετικά με τη λειτουργία επιρρηματικών τύπων, συγκρίνοντας το υπάρχον αναλυτικό πρόγραμμα του δημοτικού σχολείου με το προηγούμενο. Εντοπίζονται ομοιότητες και διαφορές και ταυτόχρονα προβάλλονται οι διδακτικές αρχές που πρέπει να διέπουν τη γλωσσική διδασκαλία του επιρρήματος.

Για τη βαθύτερη κατανόηση της ελληνικής γλωσσικής πραγματικότητας προστρέχουμε στο, σχετικό με το θέμα μας, περιεχόμενο των εγχειριδίων και βι-

βλίων Γραμματικής (παλαιότερων και σύγχρονων) αντιπαραβάλλοντάς το με το υλικό που υπάρχει στα σχολικά βιβλία.

Για τη συλλογή των ερευνητικών μας ευρημάτων, με τη συνδρομή της ποσοτικής και ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου, ομαδοποιήσαμε τις δραστηριότητές μας σε δύο κατηγορίες: τις δομικο/μετασχηματιστικές και τις παραγωγικο/επικοινωνιακές. Οι κατηγορίες αυτές συγκροτούνται-αναλύονται σε επιμέρους υποκατηγορίες με στόχο την καταγραφή των ερευνητικών γλωσσικών φαινομένων.

Η μελέτη αυτή αναδεικνύει ότι, σε όλες τις τάξεις του δημοτικού σχολείου, η πλειοψηφία των γλωσσικών δραστηριοτήτων που αναφέρονται στις επιρρηματικές σχέσεις, σχετίζονται με δραστηριότητες αναδιατύπωσης/μετασχηματισμού, καθώς και παραγωγής λόγου. Για την προώθηση του σχετικού διαλόγου διατυπώνονται προτάσεις για τη βελτίωση των όρων και των παραμέτρων που αποσκοπούν σε μια ολοκληρωμένη διδακτική / παιδαγωγική θεώρηση του συγκεκριμένου γραμματικού φαινομένου.

Εκπαιδευτικός και διδασκαλία: ο ρόλος του Κύπριου εκπαιδευτικού στην αντικοινωνική συμπεριφορά των μαθητών. Μια ποσοτική και ποιοτική διερεύνηση

Αλεξίου Στέλλα

Η παρούσα έρευνα σκοπό έχει την ενδοσκοπική μελέτη του ρόλου του Κύπριου εκπαιδευτικού σχετικά με το θέμα της αντικοινωνικής συμπεριφοράς των μαθητών. Η έρευνα έθεσε συγκεκριμένα δύο ερευνητικούς στόχους μέσα από τους οποίους προσπάθησε να εκμαιεύσει στοιχεία, τα οποία και θα απαντούσαν τα εξής ερωτήματα:

α. Ποιοί είναι οι λόγοι, οι οποίοι συμβάλλουν στην υιοθέτηση βίαιης και αντικοινωνικής συμπεριφοράς από τους μαθητές στα σχολεία της Κύπρου; β. Ποιοι παιδαγωγικοί μέθοδοι μπορούν να εφαρμοστούν από τους εκπαιδευτικούς έτσι ώστε να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα αντικοινωνικής συμπεριφοράς στην τάξη; Ο συνδυασμός ποσοτικού και ποιοτικού ερευνητικού πλαισίου θεωρήθηκε ο ιδανικότερος στην περίπτωση αυτή, λόγω του ότι η ερευνήτρια επιδίωκε τη συλλογή δεδομένων τόσο σε μορφή αριθμών όσο και σε μορφή προτάσεων.

Ως ερευνητικά εργαλεία χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο, το οποίο διανεμήθηκε στους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς (60 στο σύνολο) και η προσωπικής συνέντευξη με εκπαιδευτικούς από διάφορες βαθμίδες. Για σκοπούς αξιοπιστίας καθ' όλη τη διάρκειας της έρευνας τηρήθηκε η ανωνυμότητα των

συμμετεχόντων εκπαιδευτικών καθώς και ο κώδικας ηθικής δεοντολογίας.

Τα κυριότερα αποτελέσματα από την έρευνα αυτή έχουν δείξει, ότι τα συμπτώματα αντικοινωνικής συμπεριφοράς στα σχολεία της Κύπρου προέρχονται κυρίως από κοινωνικούς και οικογενειακούς παράγοντες και ο ρόλος του εκπαιδευτικού κρίνεται απαραίτητος και αναγκαίος. Τονίστηκε επίσης, ότι η συνεργασία με την Εκκλησία μπορεί να συμβάλλει παραγωγικά στο ζήτημα αυτό.

Ο ρόλος της ευαισθησίας στην τιμωρία και της ευαισθησίας στην αμοιβή στην επαγγελματική ικανοποίηση των δασκάλων, καθώς και στη χρήση της τιμωρίας σε πολιτισμικά διαφοροποιημένους ή μη μαθητικούς πληθυσμούς

Αλούπη Α. Αγγελική

Στο μοντέλο προσωπικότητας του Gray (1981,1982) η ευαισθησία του ατόμου στην αμοιβή και την τιμωρία αποτελούν κεντρικές δομές και διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις ατομικές διαφορές της προσωπικότητας. Με βάση τις αρχές Ανάλυσης της Συμπεριφοράς, τόσο η ευαισθησία στην αμοιβή όσο και στην τιμωρία αποτελούν στοιχεία που υποδηλώνουν ιστορικό τιμωρίας του ίδιου του ατόμου.

Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε σε 43 σχολεία και έλαβαν μέρος σε αυτή 246 δάσκαλοι. Τα αποτελέσματα έδειξαν πως η ευαισθησία των δασκάλων στην τιμωρία αλλά και στην αμοιβή, δηλαδή το ιστορικό της τιμωρίας τους αλλά και η τάση τους να επιλέγουν συνθήκες και συμπεριφορές που τερματίζουν απειλές, καθορίζει και το επίπεδο της επαγγελματικής τους ικανοποίησης αλλά και το βαθμό χρήσης της τιμωρίας μέσα στη σχολική τάξη. Συγκεκριμένα φάνηκε να υπάρχει ισχυρή θετική συσχέτιση μεταξύ ευαισθησίας στην τιμωρία και χρήση της τιμωρίας, ενώ αυτή η συσχέτιση ενισχυόταν με την παρουσία Τσιγγανοπαίδων μέσα στη σχολική τάξη. Ακόμα φάνηκε να υπάρχει και θετική συσχέτιση μεταξύ ευαισθησίας στην αμοιβή και χρήση της τιμωρίας, γεγονός που υποδεικνύει πως, δάσκαλοι που είναι ευαίσθητοι σε συνθήκες που τερματίζουν απειλές, όπως οι χρηματικές απολαβές του επαγγέλματός τους, έχουν την τάση να τιμωρούν περισσότερο (άρα η πιθανή μείωση μισθού αυξάνει τις πιθανότητες εμφάνισης της τιμωρίας).

Τέλος φάνηκε πως η ευαισθησία των δασκάλων στην αμοιβή συσχετιζόταν αρνητικά με την επαγγελματική τους ικανοποίηση γεγονός που υποδεικνύει πως, δάσκαλοι που αδιαφορούν για παράγοντες όπως, η κοινωνική καταξίωση ή τα χρήματα, έχουν την τάση να είναι περισσότερο ικανοποιημένοι με την εργασία τους αυτή καθ' αυτή.

Η επίδραση της δομής των εξισώσεων στην ικανότητα επίλυσή τους από μαθητές Στ΄ Δημοτικού

Αναγνωστοπούλου Μαρία, Δημητριάδου Ελένη

Οι εξισώσεις είναι μια ενότητα των μαθηματικών, που ουσιαστικά σηματοδοτεί τη μετάβαση από την αριθμητική στην άλγεβρα. Ωστόσο, η επιτυχία της μετάβασης αυτής, προϋποθέτει την ύπαρξη ενός ισχυρού αριθμητικού υπόβαθρου που εντοπίζεται κυρίως στις τέσσερεις πράξεις (δομή και σημασία, αντιστροφή, ρόλος αριθμών και συμβόλων). Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με το ότι οι απαιτήσεις των σύγχρονων αναλυτικών προγραμμάτων ως προς τη χρονική στιγμή εισαγωγής των εξισώσεων και το βαθμό τυποποίησής τους αυξάνονται διαρκώς, δημιουργεί την ανάγκη διερεύνησης της αντιμετώπισης της συγκεκριμένης ενότητας εκ μέρους των μαθητών, στα πρώτα στάδια της διδασκαλίας της.

Στην εργασία παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μιας ευρύτερης έρευνας που είχε σκοπό να εξετάσει τη συμπεριφορά μαθητών Στ΄ τάξης Δημοτικού κατά την επίλυση απλών εξισώσεων, όπου εμπλέκονται και οι τέσσερεις πράξεις. Ειδικότερα, παρουσιάζονται και αναλύονται οι τεχνικές επίλυσης που επέλεξαν οι μαθητές, οι επιδόσεις τους και οι δυσκολίες και τα λάθη που εντοπίστηκαν, ενώ γίνεται μια προσπάθεια ερμηνείας των αποτελεσμάτων σε σχέση με τη διδακτέα ύλη και την μακρόχρονη εμπειρία τους στο πεδίο της αριθμητικής.

Η σημασία της επάρκειας – ικανοτήτων απόδοσης για την επαγγελματική ανάπτυξη των σχολικών ηγετών και την αποτελεσματική άσκηση του διευθυντικού τους ρόλου

Αναστασίου Αδάμος, Βαλκάνος Ευθύμιος, Σίμος Γρηγόριος

Η έννοια «ικανότητες απόδοσης» ή «επάρκεια» των διευθυντικών στελεχών αποτελεί έναν σημαντικό και ουσιαστικό παράγοντα για τη διαδικασία πρόβλεψης αναγκών σε ανθρώπινο δυναμικό σε ό,τι αφορά στη λειτουργία της διοίκησης. Στη διοίκηση των σχολικών μονάδων ειδικότερα, η απόπειρα ανίχνευσης και καθορισμού τους κρίνεται ως μία ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και σημαντική προσπάθεια, η οποία καταβάλλεται για να διευκρινιστεί η σημασία που αυτές διαδραματίζουν στην επαγγελματική ανάπτυξη, καθώς και στην άσκηση των βασικών ρόλων του σχολικού διευθυντή. Τον τελευταίο καιρό, υπάρχει διεθνώς έντονο ενδιαφέρον σχετικά με το αν οι σχολικοί ηγέτες διαθέτουν επαρκείς ηγετικές ικανότητες απόδοσης, έτσι ώστε να επανασχεδιαστούν

οι σχολικές διαδικασίες και οι δραστηριότητες, αλλά και για να ικανοποιηθούν οι νέοι σχολικοί σκοποί και οι προκλήσεις του συνεχώς μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος. Εύλογα, επομένως, το ζήτημα των ικανοτήτων απόδοσης απαιτεί από τους σχολικούς ηγέτες να βλέπουν το κάθε άτομο ως ικανό να προσεγγίσει τη μέγιστη απόδοση με την ελάχιστη επίβλεψη, αφού αυτές καθορίζουν το πώς οι ίδιοι θα μεταχειριστούν όλους εκείνους τους ανθρώπους με τους οποίους αλληλεπιδρούν. Με το δεδομένο ότι, σε κάθε σχολείο το ζήτημα της ικανότητας απόδοσης γίνεται αντιληπτό από την επαγγελματική στάση τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των διευθυντών, θα έπρεπε οι σχολικοί ηγέτες να επιλέγονται με βάση αποδεδειγμένες ικανότητες απόδοσης, αν λάβουμε υπόψη μας ότι αυτές αποτελούν την πηγή των βασικών ρόλων του σχολικού διευθυντή.

«Δημοτικά Σχολεία με Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα. Απόψεις των Δ/ντων των σχολικών μονάδων και των Σχολικών Συμβούλων»

Αναστόπουλος Χρήστος, **Κουμέντος Γιάννης**

Το Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα εφαρμόσθηκε σε Δημοτικά Σχολεία (ΕΑΕΠ) όλης της χώρας, για πρώτη φορά, το σχολικό έτος 2010-11. Η λογική σχεδιασμού του προγράμματος των ΕΑΕΠ στηρίχθηκε στα συμπεράσματα από τη θετική αποτίμηση της λειτουργίας των 28 πιλοτικών Ολοήμερων Δημοτικών Σχολείων, το διάστημα 1999-2003.

Η παρούσα εργασία αποτιμά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας των σχολικών μονάδων με ΕΑΕΠ, στα 361 Δημοτικά Σχολεία που το εφάρμοσαν στην Αττική. Οι Δ/ντές αυτών των σχολικών μονάδων καθώς και οι οικείοι Σχολικοί Σύμβουλοι, καταγράφουν τις απόψεις τους για τον τρόπο εφαρμογής του ΕΑΕΠ, την κατανόηση της φιλοσοφίας του από μαθητές-γονείς και εκπαιδευτικούς και τα αναδυόμενα ζητήματα συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας.

Το γενικό συμπέρασμα είναι η θετική αντιμετώπιση της φιλοσοφίας του ΕΑΕΠ, ως ολοκληρωμένο πρόγραμμα που ανταποκρίνεται στα σύγχρονα εκπαιδευτικά-μαθησιακά ζητήματα καθώς και η ανάγκη βελτίωσης λειτουργικών παραμέτρων.

Αντιλήψεις υπηρετούντων και μελλοντικών εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τα παιδιά με συμπεριφορά κοινωνικής απόσυρσης

Ανδρέου Ελένη, Χατζηκώστας Δημήτριος

Στην παρούσα εργασία, εξετάστηκαν οι αντιλήψεις 74 δασκάλων του Ν. Μαγνησίας και 78 τελειόφοιτων του ΠΤΔΕ του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας σχετικά με: α) τα συναισθήματα που τους προκαλεί η παρουσία παιδιών με συμπεριφορά κοινωνικής απόσυρσης, β) τους αιτιακούς παράγοντες στους οποίους αποδίδουν τη συγκεκριμένη συμπεριφορά και γ) τις στρατηγικές που προτιμούν για τη διαχείριση και αντιμετώπισή της.

Με βάση τα αποτελέσματα της έρευνας, οι φοιτητές/τριες του ΠΤΔΕ φαίνεται πως βιώνουν περισσότερο έντονα αρνητικά συναισθήματα από τους υπηρετούντες εκπαιδευτικούς σε υποθετικές περιπτώσεις παρουσίας παιδιών με συμπεριφορά κοινωνικής απόσυρσης στην τάξη τους. Επιπλέον, τείνουν αυτού του είδους τις συμπεριφορές να τις αποδίδουν, σε στατιστικά σημαντικά μεγαλύτερο βαθμό από τους δασκάλους, στο άσχημο μαθησιακό κλίμα της τάξης. Αντίθετα, οι διορισμένοι εκπαιδευτικοί τείνουν να τις αποδίδουν περισσότερο σε εξωγενείς παράγοντες όπως η διαπαιδαγώγηση από τους γονείς και το κοινωνικό στάτους του παιδιού και να προτιμούν τη στρατηγική της «μη εμπλοκής» πιο συχνά από τους φοιτητές.

Τα αποτελέσματα ερμηνεύονται, υπό το πρίσμα των σχετικών σύγχρονων ερευνητικών ευρημάτων και προτείνονται κατευθυντήριες γραμμές έρευνας και παρέμβασης με σκοπό τη βελτιστοποίηση της επιστημονικής και επαγγελματικής κατάρτισης των υπηρετούντων και μελλοντικών εκπαιδευτικών, ώστε να μπορέσουν να συμβάλουν αποτελεσματικά στην ομαλή ένταξη των παιδιών με προβλήματα κοινωνικής απόσυρσης στην ομάδα των συνομηλίκων.

Το σχολείο ως οργανισμός - μάθηση και αξίες: μια ερευνητική προσέγγιση για όλα εκείνα που οι εκπαιδευτικοί πιστεύουν ότι έμαθαν στο σχολείο

Ανδρούτσου Δέσποινα, Montgomery Anthony

Το σημαντικότερο πράγμα που μαθαίνει κάποιος στη σχολική κοινότητα είναι το πώς λειτουργεί αποτελεσματικά ένας κοινωνικός οργανισμός που αποτελείται από κάποιο σύνολο λειτουργικών στοιχείων (μαθητές, εκπαιδευτικοί, γονείς,

βοηθητικό προσωπικό), καθένα από τα οποία επιτελεί το δικό του συγκεκριμένο επιμέρους έργο.

Η μαθησιακή, επομένως, λειτουργία (π.χ. γραφή, ανάγνωση) που αποτελεί αντικείμενο μάθησης και διαπαιδαγώγησης, δε συνιστά τη μόνη λειτουργία η οποία επιτελείται μέσα στη σχολική μονάδα. Η κοινωνικοποιητική λειτουργία του σχολείου είναι επίσης εξέχουσας σημασίας καθώς επιδιώκει τόσο τη διατήρηση όσο και την προώθηση του κοινωνικού-πολιτισμικού συστήματος. Το σχολείο, εκτός από γνώσεις, γενική παιδεία, ικανότητες και δεξιότητες, παρέχει μία σειρά από άλλα κοινωνικά και πολιτισμικά στοιχεία που συνδέονται με κανόνες, πρακτικές, αξίες, «πιστεύω» και αντιλήψεις.

Στην πραγματικότητα η σχολική κοινότητα συνιστά τον πρώτο επίσημο κοινωνικό οργανισμό μέσω του οποίου αντιλαμβανόμαστε πώς λειτουργούν οι διαδικασίες και ποιοί είναι εκείνοι οι μηχανισμοί που μας επιτρέπουν να δημιουργήσουμε ομάδες που συνεργάζονται για την επίτευξη των επιδιώξεών του. Επιπρόσθετα, μαθαίνουμε διαδικασίες που σχετίζονται με το σχεδιασμό - προγραμματισμό των οργανισμών, τη λήψη αποφάσεων, τη διεύθυνση - ηγεσία, τη διαχείριση χρόνου, καθώς επίσης και τον έλεγχο, μέσω των οποίων εξασφαλίζεται η καλύτερη δυνατή πραγματοποίηση των σκοπών και στόχων της σχολικής κοινότητας.

Ο φιλοσοφικός διάλογος ως μέθοδος διδασκαλίας των χαρισματικών μαθητών

Αντωνίου Αλέξανδρος-Σταμάτιος, Ξυπολιτά Ειρήνη

Ο φιλοσοφικός διάλογος αποτελεί μια εναλλακτική μορφή εκπαίδευσης των χαρισματικών παιδιών, ταχύτατα αναδυόμενη κατά το τελευταίο διάστημα. Μέσω αυτής της μορφής διδασκαλίας ο μαθητής τοποθετείται στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας. Συνιστά μια εξατομικευμένη μορφή διδασκαλίας που σκοπό της έχει την ολόπλευρη ανάπτυξη του ατόμου αλλά και την ταυτόχρονη κατανόηση από το παιδί των ικανοτήτων του και της σημασίας αυτών για το ίδιο.

Ως αποτέλεσμα της διαλογικής μάθησης προκύπτει μια διδακτική διαδικασία προσαρμοσμένη στις ιδιαίτερες ανάγκες και τα ενδιαφέροντα του παιδιού. Με την εφαρμογή του φιλοσοφικού διαλόγου ο μονόλογος του δασκάλου μετασχηματίζεται σε διάλογο, με τους μαθητές να συμμετέχουν ενεργά σε μια συζήτηση με ανοιχτά, μη δομημένα ερωτήματα.

Ο «καινοτόμος» αυτός τρόπος διδασκαλίας είναι γνωστός ως Σωκρατικός διάλογος ή μαιευτική και συνιστά μια διαδικασία αποτελούμενη από σειρά ερωτήσεων που σκοπό έχουν να φέρουν τους μαθητές σε θέση ώστε να αμφισβη-

τούν τόσο τα δικά τους «πιστεύω» και αντιλήψεις όσο και των άλλων βέβαια. Κάτι τέτοιο απαιτεί «ανοιχτό» μυαλό, χωρίς προκαταλήψεις και έτοιμες απαντήσεις.

Μέσω της μαιευτικής μεθόδου οι μαθητές έρχονται σε επαφή με ποικίλες, διαφορετικές και δημιουργικές απόψεις, διαθέτοντας με αυτό τον τρόπο τη δυνατότητα να εξετάσουν μια κατάσταση από διαφορετικές οπτικές γωνίες. Σε αυτή τη διαδικασία δε νοείται μια μόνο σωστή απάντηση αλλά προωθείται η ελεύθερη έκφραση πρωτότυπων, απρόβλεπτων και δημιουργικών απόψεων.

Έρευνα για το problem posing στη διδασκαλία των μαθηματικών

Αποστολάκη Ελένη, Παπαδάκη Χρύσα, Καραγιάννης Βασίλης

Είναι γεγονός ότι στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, στα πλαίσια του μαθήματος των Μαθηματικών, πολύ σπάνια δίνεται η ευκαιρία στους μαθητές να θέσουν δικά τους προβλήματα. Το παραδοσιακό μοντέλο διδασκαλίας, που καθιστά το μαθητή παθητικό δέκτη πληροφοριών της παρουσίασης του μαθήματος, είναι συμβατό με την ανάθεση προβλημάτων αποκλειστικά από τους καθηγητές και τους συγγραφείς των σχολικών εγχειριδίων. Από την άλλη μεριά, σύγχρονες κονστρουκτιβιστικές θεωρίες διδασκαλίας, τονίζουν την αναγκαιότητα της δημιουργίας προβλημάτων από τους ίδιους τους μαθητές ως μια βασική συνιστώσα της εκπαίδευσης και της μάθησης. Σχετικές έρευνες προτείνουν να δοθεί έμφαση στη δημιουργία προβλημάτων από τους μαθητές, αλλά και στην κατασκευή προβλημάτων από δοθείσες καταστάσεις.

Στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διδακτική και Μεθοδολογία των Μαθηματικών» πραγματοποιήσαμε έρευνα που αφορά το Problem Posing, στην οποία συμμετείχαν τρία τμήματα του 41ου Γυμνασίου Αθήνας, ένα από κάθε τάξη. Στους μαθητές μοιράστηκαν φύλλα εργασίας με δύο πρωτότυπες δραστηριότητες. Στην πρώτη τους ζητήθηκε να διατυπώσουν δύο ερωτήσεις που να μπορούν να απαντηθούν βάσει των πληροφοριών μιας δοθείσας προβληματικής κατάστασης. Στη δεύτερη τους ζητήθηκε να διατυπώσουν ένα πρόβλημα του οποίου η επίλυση να οδηγεί στη δοθείσα αλγεβρική εξίσωση.

Στόχος της έρευνας ήταν να μελετήσουμε τις απαντήσεις των μαθητών ως προς την πρωτοτυπία, τη ρεαλιστικότητα, την επιλυσιμότητα, τη μαθηματική και γλωσσική πολυπλοκότητα και να διερευνήσαμε τη δυνατότητά τους να διαχειριστούν τέτοιου είδους δραστηριότητες. Στη παρούσα εισήγηση θα παρουσιάσουμε την ερευνητική διαδικασία που ακολουθήθηκε, τις αντιδράσεις των μαθητών και τα συμπεράσματα στα οποία οδηγηθήκαμε.

Το «Αναπτυξιακό Μοντέλο για τη Διαπολιτισμική Ευαισθησία» (Κλίμακα Bennett) και η σημασία του στα σύγχρονα εκπαιδευτικά πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα

Αραβανής Σπύρος

Το «Αναπτυξιακό Μοντέλο για τη Διαπολιτισμική Ευαισθησία» (DMIS) είναι μια κλίμακα η οποία δημιουργήθηκε από τον Milton Bennett με σκοπό να εξετάσει τις διαδράσεις των ανθρώπων από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα. Βασισμένος πάνω στις αρχές της Γνωστικής Ψυχολογίας και του Κονστρουκτιβισμού οργάνωσε τις παρατηρήσεις του πάνω σε έξι στάδια αυξανομένης ευαισθησίας απέναντι στην πολιτισμική διαφορά, διαβάθμισε, δηλαδή, το επίπεδο της πολιτισμικής προσαρμογής του ατόμου. Τα τρία πρώτα στάδια [Άρνηση, Άμυνα, Ελαχιστοποίηση] ανήκουν στην περιοχή του «εθνοκεντρισμού» (ethnocentrism) που σημαίνει ότι το άτομο ερμηνεύει τα γεγονότα με κέντρο βάρους τον δικό του πολιτισμό.

Σε αυτά τα στάδια αποφεύγει την έννοια της πολιτισμικής διαφοράς είτε με το να αρνείται την ύπαρξή της (Α΄ Στάδιο) είτε με το να αμύνεται προς αυτή (Β' Στάδιο) είτε με το να ελαχιστοποιεί τη σημασία της (Γ' Στάδιο). Τα τρία επόμενα στάδια [Αποδοχή, Προσαρμογή, Ενσωμάτωση] ανήκουν στην περιοχή του «έθνο-σχετικισμού» («ethnorelativism» κατά τον ερευνητή) και σημαίνει ότι το άτομο εξετάζει τον πολιτισμό του σε συνάρτηση με τους άλλους πολιτισμούς.

Σε αυτά τα στάδια το άτομο αποδέχεται τη σημασία της πολιτισμικής διαφοράς (Δ' Στάδιο), αποκτά μια λογική προσαρμογής στο πολυπολιτισμικό περιβάλλον (Ε΄ Στάδιο) και φτάνει στο σημείο να ενσωματώνει την έννοια της πολιτισμικής διαφοράς στον ορισμό της ταυτότητάς του (ΣΤ' Στάδιο).

Η αυτο-αξιολόγηση των εκπαιδευτικών σχετικά με το στάδιο Διαπολιτισμικής Ευαισθησίας στο οποίο βρίσκονται καθώς και η αξιολόγηση του σταδίου των μαθητών τους είναι ένα πολύ χρήσιμο εκπαιδευτικό εργαλείο ώστε να επιτευχθεί ένα πιο αποδοτικό σε επίπεδο διαπροσωπικών σχέσεων και σχολικής επίδοσης περιβάλλον, με απώτερο στόχο τη μετατόπιση των μαθητών από το Α' στο ΣΤ' Στάδιο, με άλλα λόγια, από τον εθνοκεντρικό τρόπο σκέψης στον διαπολιτισμικό.

Η αναγκαιότητα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης

Αραμπατζή Αικατερίνη

Είναι γεγονός ότι στη μακρόχρονη ιστορία του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού, εκείνο που παραμένει ως σταθερό σημείο αναφοράς είναι η πεποίθηση ότι η ποιότητα της εκπαίδευσης που παρέχει ο θεσμός του σχολείου εξαρτάται κατά πολύ από την ποιότητα των εκπαιδευτικών. Οι εκπαιδευτικοί, αντιμετωπίζοντας τις σύγχρονες απαιτήσεις, καλούνται ν' ανταπεξέλθουν με επιτυχία στο έργο τους, παρακάμπτοντας ελλείψεις, παραλείψεις και λάθη της πολιτείας. Έχουν επίγνωση του ρόλου τους, επιζητούν αλλαγές στο σύστημα εκπαίδευσης και επιμόρφωσής τους, κατανοούν ότι η βασική τους εκπαίδευση δεν είναι επαρκής για υψηλή απόδοση στις σημερινές μεταβαλλόμενες συνθήκες και αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα για συνεχείς ευκαιρίες επαγγελματικής μάθησης (Χατζηπαναγιώτου, 2001).

Η επιμόρφωση αποτελεί ένα θεσμό στρατηγικής σημασίας γι' αυτό και αποτελεί βασικό αίτημα της σύγχρονης κοινωνίας. Ο Day (2003) υποστηρίζει ότι οι εκπαιδευτικοί αποτελούν τον κορμό των σχολείων και θα είναι ικανοί να εξυπηρετήσουν τους σκοπούς της εκπαίδευσης μόνο αν είναι, από τη μια καλά προετοιμασμένοι για το επάγγελμα κι από την άλλη, ικανοί να διατηρήσουν και να βελτιώσουν τη συμβολή τους σ' αυτό, δια της μακροχρόνιας μάθησης.

Το είδος και η ποιότητα της βασικής τους εκπαίδευσης καθώς και οι ευκαιρίες που τους δίνονται καθ' όλη τη διάρκεια της καριέρας τους μέσα από κατάλληλα επιμορφωτικά προγράμματα, θα επηρεάσουν την ανάπτυξη των προσωπικών τους αξιών μέσα από τη διά βίου μάθηση και την ικανότητά τους να βοηθήσουν τους μαθητές τους να μάθουν πώς να μαθαίνουν και να επιτυγχάνουν.

Η επιτακτική ανάγκη ενεργοποίησης του ρόλου της Προϊσταμένης του Νηπιαγωγείου

Αργυροπούλου Ελευθερία, **Ραπάνου Παρασκευή**

Το 2006 η Προσχολική Εκπαίδευση γίνεται υποχρεωτική στην Ελλάδα (Φ.Ε.Κ. 272/21-6-2006) για το χρόνο που προηγείται της εγγραφής του παιδιού στην πρώτη τάξη του Δημοτικού Σχολείου.

Μέχρι σήμερα όμως, το Υπουργείο Παιδείας δεν έχει προχωρήσει σε κάποια συνεπάγουσα της υποχρεωτικότητας θεσμοθέτηση η οποία και θα την υλοποιεί ουσιαστικά μέσω της αναβάθμισης της ποιότητάς της.

Στην καθημερινή πρακτική δεν έχει αλλάξει τίποτα. Ένα μόνο άτομο, η Νηπιαγωγός, έχει την αποκλειστική ευθύνη 25 νηπίων, όσον αφορά την εκπαίδευση, τη διατροφή, την υγιεινή και την ασφάλειά τους. Στις περιπτώσεις που είναι και Προϊσταμένη του Νηπιαγωγείου έχει επιπλέον την ευθύνη της αντιπροσώπευσης του Νηπιαγωγείου στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης, στην τοπική κοινότητα και στον συνήθως άτυπο Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων.

Η επερχόμενη αξιολόγηση πολύ δύσκολα θα μπορέσει να λειτουργήσει στις υφιστάμενες συνθήκες. Ο διδακτικός χρόνος, για παράδειγμα, δε μπορεί να υπολογιστεί όταν οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες διακόπτονται επανειλημμένα λόγω εξωτερικών παραγόντων.

Στην εισήγησή μας υποστηρίζουμε οτι η ενεργοποίηση του ρόλου της Προϊσταμένης του Νηπιαγωγείου είναι ένα από τα αναγκαία μέτρα που θα συμβάλλουν στην ουσιαστική αναβάθμιση της Προσχολικής Αγωγής στην Ελλάδα. Η θεσμοθέτηση της υποχρεωτικότητας της Προσχολικής Εκπαίδευσης, δεν είναι αρκετή από μόνη της.

Το "PISA-shock" σε Ελλάδα και Γερμανία

Βαϊοπούλου Χαρίκλεια-Παναγιώτα, **Χατζηαποστόλου Ανδρονίκη**, **Μαυροσκούφης Δημήτριος**

Η αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών αποτελεί σημαντικό στοιχείο στη λήψη πολιτικών αποφάσεων για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης. Οι έρευνες που διεξάγονται τακτικά από διεθνείς αξιολογητικούς οργανισμούς, καταδεικνύουν τη στενή σχέση αλληλεπίδρασης που έχουν στη σημερινή παγκοσμιοποιημένη κοινωνία τα εκπαιδευτικά συστήματα διαφορετικών χωρών. Το Διεθνές Πρόγραμμα για την Αξιολόγηση των Μαθητών (PISA) είναι η πρώτη μεγάλης έκτασης τυποποιημένη έρευνα που στοχεύει στη συγκριτική αξιολόγηση της ικανότητας των 15χρονων μαθητών να εφαρμόζουν τις γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησαν στην Κατανόηση Κειμένου, τα Μαθηματικά και τις Φυσικές Επιστήμες.

Το ερευνητικό μας ενδιαφέρον στρέφεται κυρίως προς τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λόγω της κοινής εκπαιδευτικής πολιτικής. Ιδιαίτερα, ο γερμανικός εκπαιδευτικός χώρος για πολλές δεκαετίες αποτέλεσε σημείο αναφοράς στην παιδαγωγική επιστήμη. Έτσι, η γερμανική κοινωνία κλονίστηκε από τα αποτελέσματα της πρώτης έρευνας PISA το 2000, που την κατέταξε στην 21η θέση από τις 32 χώρες που έλαβαν μέρος, προκαλώντας το λεγόμενο "PISA shock", όρος που τείνει να εδραιωθεί στη διεθνή βιβλιογραφία. Την αρχική έκπληξη ακολούθησε ένας μεγάλος κύκλος συζητήσεων με σκοπό την αναζήτηση της αιτίας για την κακή κατάταξη. Η ακόμη χαμηλότερη θέση της Ελλάδας την

ίδια χρονιά (24η) αποτελεί την αφετηρία της παρούσας εισήγησης, η οποία διερευνά και συγκρίνει τον τρόπο αξιοποίησης των πορισμάτων στις δύο χώρες.

Η παιδεία στη μετανεωτερικότητα και η προοπτική της στην εκπαιδευτική πραγματικότητα

Βαϊραμίδου Κ. Σύρμω , Δημόπουλος Π. Ιωάννης

Θεωρώντας ως δομή της Παιδείας τους τομείς της γνωσιολογίας και των αξιών (ηθική) και συνδέοντας αυτήν με το πλαίσιο της μετανεωτερικότητας, κατάσταση που χαρακτηρίζει την κοινωνία, οι εν λόγω τομείς κατανοούνται, εκφράζονται και λειτουργούν στο πλαίσιο της κατάρρευσης των «μεγάλων αφηγήσεων», της διαφοροποίησης (κοινωνική, εθνική κλπ) και της τεχνολογικής ανάπτυξης.

Η Παιδεία συνδέεται με την κοινωνία μέσα από την κοινωνικοποίηση, η οποία σε μεγάλο βαθμό συντελείται στο εκπαιδευτικό πεδίο, που εκλαμβάνεται με την έννοια του θεσμοθετημένου κοινωνικού μηχανισμού. Βασικά στοιχεία της εκπαίδευσης, αποτελούν η παιδαγωγία και τη διδακτική διαδικασία. Η μεν παιδαγωγία προβάλλεται μέσα από τη διαφοροποίηση (νοητική, πολιτισμική, εμπειρική, εθνική κλπ) και την κοινωνικοποίηση (μεταβίβαση και ανασυγκρότηση κανόνων και αξιών), η δε διδακτική διαδικασία συνδέεται με τη μετάδοση των γνώσεων και των κοινά αποδεκτών αξιών.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο είναι αναπόφευκτη τόσο η δημιουργία των διαφορετικών προοπτικών της εκπαίδευσης όσο και η εμφάνιση των προβληματικών καταστάσεων που προκύπτουν στη νέα τάξη πραγμάτων. Κάτω από αυτό το πρίσμα θεωρείται δεδομένη η ανάγκη κριτικής στάσης και επίλυσης των ζητημάτων αυτών.

Η επίδραση ενός δομημένου αναγνωστικού προγράμματος στην αναγνωστική ευχέρεια και στην κατανόηση μαθητών δευτέρας δημοτικού

Βακανά Ελένη

Η παρούσα ερευνητική εργασία εξέτασε την επίδραση ενός παρεμβατικού προγράμματος ανάγνωσης στην ευχέρεια και κατανόηση έξι μαθητών Β' δημοτικού της γενικής τάξης, που είχαν ανιχνευτεί για επικινδυνότητα για μαθησιακές δυσκολίες. Μέσω του πειραματικού σχεδιασμού των πολλαπλών βασικών επι-

πέδων, εφαρμόστηκαν τρεις πειραματικές φάσεις. Η πρώτη φάση ήταν η σιωπηρή ανάγνωση, η δεύτερη πειραματική φάση ήταν η εφαρμογή του δομημένου προγράμματος της επαναλαμβανόμενης ανάγνωσης και η τρίτη φάση περιελάμβανε την εφαρμογή της επεξεργασίας κειμένου σε συνδυασμό με το πρόγραμμα επαναλαμβανόμενης ανάγνωσης.

Οι εξαρτημένες μεταβλητές ήταν η αναγνωστική ακρίβεια, η αναγνωστική ταχύτητα και οι απαντήσεις σε πραγματολογικές και υποθετικές ερωτήσεις κατανόησης. Επιπρόσθετα, εξετάστηκε η επίδραση του παρεμβατικού προγράμματος σε κείμενα με και χωρίς επικάλυψη λέξεων από κείμενα διδασκαλίας της παρέμβασης.

Τα αποτελέσματα παρουσίασαν στενή λειτουργική σχέση μεταξύ της αναγνωστικής παρέμβασης και κάθε εξαρτημένης μεταβλητής σε κείμενα διδασκαλίας και σε κείμενα με επικάλυψη. Περιορισμένα ήταν τα αποτελέσματα για την επίδραση της παρέμβασης σε κείμενα γενίκευσης χωρίς επικάλυψη λέξεων.

Σχολική αποτελεσματικότητα και η σύνδεσή της με τη σχολική ηγεσία

Βαρακλής Μάνος

Η ανακοίνωση έχει σκοπό να εξετάσει τη σχολική ηγεσία (διευθυντής σχολείου) και τη σχολική αποτελεσματικότητα, να ορίσει τι είναι σχολική ηγεσία, να παρουσιάσει σύντομα τις σημαντικότερες θεωρίες σχολικής ηγεσίας και να συζητήσει τα συνθετικά στοιχεία της αποτελεσματικής ηγεσίας στα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ακόμη, να δώσει έμφαση στη μετασχηματιστική ηγεσία, όπου θα συνυπάρχουν το όραμα για βελτίωση, οι αξίες, η συλλογική λήψη αποφάσεων, η βελτίωση ή η αλλαγή κουλτούρας της σχολικής μονάδας, καθώς επίσης και η παρουσία τεχνικών, ανθρώπινων, εκπαιδευτικών, συμβολικών και πολιτιστικών πτυχών ηγεσίας, συνθέτοντας όλα αυτά την αποτελεσματική ηγεσία.

Η αξιολόγηση στην τάξη και η τεχνική της επίλυσης προβλήματος: ο ρόλος της διαθεματικής προσέγγισης στην Οικιακή Οικονομία

Βαρδάλου Έλενα, Καρατζιά-Σταυλιώτη Ελένη

Η αξιολόγηση, η οποία και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της διδασκαλίας-μάθησης, δεν αφορά μόνο στην αποτίμηση της κατάκτησης της γνώσης από τους μαθητές αλλά και του βαθμού καλλιέργειας των βασικών/διαθεματικών δεξιοτήτων καθώς και των στάσεων και αξιών που, υπό το πρίσμα της διαθεματικότητας, πρέπει να προωθούνται και να καλλιεργούνται μέσα στην εκπαίδευση, οριζόντια και κάθετα σε όλα τα μαθήματα και δραστηριότητες του σχολείου. Η τεχνική της επίλυσης προβλήματος θεωρείται κατάλληλη προκειμένου να εκτιμηθούν τα παραπάνω αναμενόμενα από την εκπαίδευση αποτελέσματα πάντοτε σε σχέση με το όφελος του κάθε μαθητή, το οποίο αποτελεί και βασικό σκοπό των ισχυόντων προγραμμάτων (ΔΕΠΠΣ). Το μάθημα της Οικιακής Οικονομίας εμφανίζεται ως διακριτό μάθημα στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ) της Α και Β τάξης Γυμνασίου, αλλά και συνδέεται οριζόντια και κάθετα με άλλα, μέσω του ΔΕΠΠΣ.

Σκοπός της εργασίας αυτής είναι η διεξαγωγή εμπειρικής έρευνας για τη μελέτη της πρακτικής αξιοποίησης και του τρόπου εφαρμογής της τεχνικής αξιολόγησης με την επίλυση προβλήματος στην τάξη και η διασύνδεση των ευρημάτων με το βαθμό χρήσης της διαθεματικότητας από τους εκπαιδευτικούς.

Τα ειδικά διαμορφωμένα τέστ/δοκιμασίες στόχευαν στην αξιολόγηση του βαθμού κατάκτησης των βασικών διαθεματικών δεξιότητων των μαθητών Β Γυμνασίου από τρία επιλεγμένα και αντιπροσωπευτικά σχολεία με εστίαση στο μάθημα της Οικιακής Οικονομίας, στην ενότητα «Συμπεριφορά του καταναλωτή». Η ανάλυση των δεδομένων οδήγησε σε ευρήματα στα οποία η επιδόσεις των μαθητών στην εν λόγω αξιολόγηση τείνουν να είναι υψηλότερες στις τάξεις που πραγματοποιείται (σύμφωνα και με την παρατήρηση της ερευνήτριας) επιτυχής χρήση της διαθεματικότητας.

Φάκελος υλικού του εκπαιδευτικού (teacher portfolio): Στάδια και προϋποθέσεις για τη συγκρότηση και την υιοθέτηση του ως εργαλείο αυθεντικής αξιολόγησης»

Βαρσαμίδου Αθηνά

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται το μείζον ζήτημα της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού και εστιάζει στο φάκελο υλικού του εκπαιδευτικού (teacher portfolio) ως εργαλείο μιας αυθεντικής και συμμετοχικής αξιολογικής διαδικασίας. Η σύνδεση του φακέλου υλικού του εκπαιδευτικού με την αξιολόγηση του φαίνεται σε όλους τους σχετικούς ορισμούς της διεθνούς βιβλιογραφίας. Θεωρείται πως η αξιολόγηση του εκπαιδευτικού σχετίζεται με την επαγγελματική του ανάπτυξη και πως μπορεί να μετατραπεί σε μια διαδικασία αποδεκτή, έγκυρη και αξιόπιστη, μόνο εάν ο ίδιος ο εκπαιδευτικός είναι σε θέση να αποτιμήσει την πορεία του και η εκτίμηση του να ληφθεί υπόψη με στόχο τη βελτίωση και την ανατροφοδότηση.

Ο φάκελος υλικού αποτελεί ένα εργαλείο που συνδέει την αξιολόγηση με την επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού και ως εκ τούτου προωθείται διεθνώς ως ουσιώδες συστατικό μιας αυθεντικής αξιολογικής διαδικασίας. Ο φάκελος υλικού επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να στοχαστεί επί των εμπειριών και των πρακτικών του και να τις αναθεωρήσει, σχεδιάζοντας παράλληλα τη μελλοντική του μάθηση. Ο ατομικός φάκελος, ως εναλλακτική μορφή αξιολόγησης, προσιδιάζει σε έναν εκπαιδευτικό που θέλει να θεωρείται στοχαζόμενος επαγγελματίας, αφού δίνει έμφαση στο γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί είναι υπεύθυνοι για τη δουλειά τους και τα επιτεύγματά τους.

Μέσα από το μοντέλο αναστοχασμός-ανατροφοδότηση-επανάδραση οι εκπαιδευτικοί βελτιώνονται και αναπτύσσουν περαιτέρω την επαγγελματική τους προσωπικότητα και τις ικανότητές τους στηριζόμενοι σε προσωπικές τους αξιολογήσεις μέσω της συστηματικής διαδικασίας της ανάπτυξης ενός ατομικού φακέλου επιτευγμάτων. Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας θα προσεγγίσουμε αναλυτικά τις προϋποθέσεις επιτυχούς υιοθέτησης του φακέλου υλικού του εκπαιδευτικού ως μέσο αυθεντικής αξιολόγησης.

Τάσεις προς αλλαγή της καθημερινής διδακτικής πρακτικής. Προβληματισμοί από την εφαρμογή ενός πολιτιστικού προγράμματος με έμφαση στο γλωσσικό και το μουσικό γραμματισμό στην Α΄ Δημοτικού.

Βέρρα Αλεξάνδρα, **Τύμπα Ευαγγελία**

Παρά την αύξηση του αριθμού των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που εκπονούνται τα τελευταία χρόνια στο Δημοτικό σχολείο, όπως καταγράφουν οι έρευνες, τα προγράμματα αυτά εκπονούνται κατά κανόνα μόνο από τον εκπαιδευτικό της τάξης, είναι ευκαιριακά, δεν επηρεάζουν σε βάθος τα ισχύοντα και γενικώς δεν φαίνεται να διαμορφώνουν ένα διαφορετικό εκπαιδευτικό κλίμα στα σχολεία (Δηλάβερη, 2010).

Πιστεύοντας, ότι ουσιαστική αλλαγή μπορεί να υπάρξει μόνο μέσα από ομάδες συνεργασίας εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας, στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα και τους προβληματισμούς που αναπτύχθηκαν από την εφαρμογή ενός εκπαιδευτικού προγράμματος σε Α΄ Δημοτικού δημόσιου αστικού σχολείου. Για το πρόγραμμα συνεργάστηκε ομάδα εκπαιδευτικών, διαφορετικών ειδικοτήτων από διαφορετικά επιστημονικά πεδία, με βασικό στόχο την ολιστική προσέγγιση της γνώσης. Παρά τις δυσκολίες εφαρμογής, η αλληλεπίδραση απόψεων, μοντέλων/τεχνικών διδασκαλίας και, κυρίως ο αναστοχασμός των εκπαιδευτικών γύρω από την καθημερινή διδακτική πρακτική, διαμορφώνουν το πλαίσιο μιας εναλλακτικής πρότασης.

Τα χαρακτηριστικά του προγράμματος, που κινείται στα όρια της άτυπης μάθησης και της αόρατης παιδαγωγικής (Bernstein, 1989), αναλύονται με βάση το «εκπαιδευτικό μοντέλο του ρόμβου» (Κουτσογιάννης, 2012), το οποίο μας βοηθάει να αποτυπώσουμε τις τάσεις προς αλλαγή των διδακτικών πρακτικών, αλλά και των μαθητικών και εκπαιδευτικών ταυτοτήτων.

«Παίζοντας με τα συναισθήματα...»: ένα πρόγραμμα κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης προσαρμοσμένο στην ειδική αγωγή

Βογιατζόγλου Παναγιώτα, **Χαλαστάνη Αικατερίνη**

Ο κύριος σκοπός του προγράμματος αγωγής υγείας «ΠΑΙΖΟΝΤΑΣ ΜΕ ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ...» ήταν η κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, αλλά υπήρχαν και επιμέρους διδακτικοί και παιδαγωγικοί στόχοι. Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 13 μαθητές του 4ου Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Αθηνών. Οι μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες (όπως αυτισμός, νοητική – ψυχοκοινωνική υστέρηση, υπερκινητικότητα) πραγματοποίησαν πολλές και ποικίλες δραστηριότητες για τα συναισθήματα (π.χ. χαρά, λύπη, αγάπη, φόβος, θυμός, ζήλια).

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι μαθητές μέσω του προγράμματος κατανόησαν τα συναισθήματα, δηλαδή κατάφεραν να αναγνωρίζουν τα θετικά και αρνητικά συναισθήματα, να αναπτύσσουν ενσυναίσθηση και να τα διαχειρίζονται ικανοποιητικά. Οι μαθητές εργάστηκαν ατομικά και ομαδικά, με αποτέλεσμα να αναγνωρίσουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις ιδιαιτερότητές τους και των υπόλοιπων συμμαθητών τους. Με βάση τα αποτελέσματα αυτού του προγράμματος κοινωνικοσυναισθηματικής ανάπτυξης διατυπώνονται προτάσεις για περαιτέρω σχολικές παρεμβάσεις.

Πολιτικές για την επιλογή και το ρόλο των Σχολικών Συμβούλων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Βοζαΐτης Ν.Γιώργος, **Υφαντή Α. Αμαλία**

Στην εργασία αυτή εξετάζονται οι επίσημες πολιτικές που εφαρμόστηκαν για την επιλογή και το ρόλο των Σχολικών Συμβούλων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, από την εισαγωγή του θεσμού, με το Νόμο 1304/1982, μέχρι τις μέρες μας, σε μια προσπάθεια να διερευνηθεί η δύναμη αυτού του θεσμού στο νευραλγικό τομέα σχεδιασμού και υλοποίησης βασικών αποφάσεων για την ενδυνάμωση του σχολείου.

Συγκεκριμένα, αξιοποιώντας τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου, εξετάζονται όλες οι επίσημες νομοθετικές ρυθμίσεις που υφίστανται για το θεσμό του Σχολικού Συμβούλου στη χώρα μας, δηλαδή νόμοι, προεδρικά διατάγματα και υπουργικές αποφάσεις, ταξινομημένες κατά χρονολογικές περιόδους, με

σκοπό να αναδειχτούν οι αντίστοιχες εκπαιδευτικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν κατά τα διαδοχικά στάδια της εξέλιξής του.

Στην εργασία γίνονται συγκεκριμένες επισημάνσεις επί των πολιτικών αυτών και αποκαλύπτεται τελικά ότι η απουσία μιας μακρόπνοης και συναινετικής εκπαιδευτικής πολιτικής αλλά και ο σταθερός έλεγχος της κεντρικής εξουσίας στη λειτουργία του Σχολικού Συμβούλου δεν έχουν διευκολύνει το έργο του και τη θεσμική του αυτονομία.

Φαίνεται λοιπόν ότι, ενώ αναγνωρίζεται από την Πολιτεία ο Σχολικός Σύμβουλος ως ένα σημαντικό στέλεχος της εκπαίδευσης, τα μέτρα που νομοθετήθηκαν για την ενίσχυση των στελεχών, προκειμένου να υποστηρίξουν και να καθοδηγήσουν το έργο των εκπαιδευτικών και να συμβάλουν-κατ' επέκταση-στη βελτίωση του σχολείου, αφήνουν ακόμη μετέωρο το ρόλο του Σχολικού Συμβούλου.

Η αναδιήγηση ως μέσο κατανόησης των αφηγηματικών κειμένων από παιδιά προσχολικής ηλικίας

Βρετουδάκη, Ε., Τάφα, Ε.

Σκοπός της εργασίας ήταν να διερευνηθεί εάν η πολυεπίπεδη καθοδηγούμενη εξάσκηση στην αναδιήγηση αφηγηματικών κειμένων βοηθά τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας να κατανοήσουν το δομικό πλαίσιο των ιστοριών. Από τα 83 παιδιά του δείγματος ηλικίας 4 έως 6 ετών (Μ = 5 ετών και 3 μηνών) τα 45 παιδιά συγκρότησαν την πειραματική ομάδα, ενώ τα υπόλοιπα 38 την ομάδα ελέγχου. Κατά το διάστημα 4 εβδομάδων διαβάστηκαν στα παιδιά της πειραματικής ομάδας 4 βιβλία (ένα κάθε εβδομάδα) με αφηγηματικό κείμενο και κατόπιν εφαρμόστηκε ένα πρόγραμμα καθοδηγούμενης εξάσκησης των παιδιών στην αναδιήγηση. Τα ίδια βιβλία διαβάστηκαν και στα παιδιά της ομάδας ελέγχου χωρίς όμως την εφαρμογή του συγκεκριμένου προγράμματος παρέμβασης. Οι αναδιηγήσεις όλων των παιδιών του δείγματος μαγνητοφωνήθηκαν, απομαγνητοφωνήθηκαν και αναλύθηκαν ως προς το περιεχόμενό τους.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι αναδιηγήσεις των παιδιών της πειραματικής ομάδας διέφεραν σημαντικά από τις αναδιηγήσεις των παιδιών της ομάδας ελέγχου ως προς την ποσότητα των δομικών στοιχείων της ιστορίας καθώς και ως προς τον τρόπο οργάνωσής τους. Επίσης οι αναδιηγήσεις των παιδιών της πειραματικής ομάδας εμπεριείχαν σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό κρίσεις, σχόλια, προβλέψεις, και συμπεράσματα σε σχέση με τα παιδιά της ομάδας ελέγχου τα οποία δεν κατάφεραν να ενσωματώσουν στις αναδιηγήσεις τους τέτοιου είδους ποιοτικά στοιχεία.

«Εσπερινή εκπαίδευση στην Ελλάδα: Προοπτικές, διέξοδοι, εμπόδια για τους απόφοιτους των εσπερινών σχολείων στη σύγχρονη ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα»

Γαλίτης Παντελής

Η εσπερινή εκπαίδευση στην Ελλάδα έχει προσδιοριστεί ως η εκπαιδευτική διέξοδος για όλους εκείνους, οι οποίοι εμποδίζονται ή δεν κατάφεραν εξαιτίας ετερόκλητων βιοτικών παραγόντων να παρακολουθήσουν την τυπική εκπαίδευση στο συμβατικό ημερήσιο ωρολόγιο πρόγραμμά της. Ενώ όμως ο ρόλος της προσδιορίζεται ως εφάμιλλος της ημερήσιας, η πραγματικότητα εμφανίζεται να είναι διαφορετική, αφού οι εκπαιδευτικές προοπτικές για τους απόφοιτους των εσπερινών σχολείων δεν φαίνεται να είναι ίσες με τις αντίστοιχες των ημερήσιων.

Η παρούσα εργασία διερευνά τις εκπαιδευτικές προοπτικές που προσφέρονται στους απόφοιτους των εσπερινών σχολείων, προβαίνοντας σε παράλληλη σύγκριση με αυτές των αποφοίτων της ημερήσιας εκπαίδευσης. Η διερεύνηση χρησιμοποιεί ως βασικό εργαλείο της τη νομοθεσία που διέπει την εκπαιδευτική διαδρομή των αποφοίτων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας.

Τα αποτελέσματα της διερεύνησης αυτής επιβεβαιώνουν την άποψη ότι οι εκπαιδευτικές ευκαιρίες για τους απόφοιτους της εσπερινής εκπαίδευσης δεν είναι ίσες με αυτές των αποφοίτων της ημερήσιας, αν και σε αρκετές περιπτώσεις οι διαθέσιμες εκπαιδευτικές διέξοδοι εμφανίζονται να προσφέρονται ισότιμα στους δύο τύπους σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας μας. Και στην περίπτωση αυτή όμως η αντιμετώπιση των αποφοίτων των εσπερινών σχολείων κρίνεται ως άδικη, αφού η προσπάθεια της Πολιτείας φαίνεται να εστιάζει στη λογική της προσφοράς ίδιων εκπαιδευτικών ευκαιριών σε όλους, αδιαφορώντας για την αφετηρία, την ατομική και κοινωνική πορεία και, εντέλει, τις δυσκολίες που προσδιορίζουν τη διαδρομή κάθε πολίτη.

Η διαφοροποίηση της διδασκαλίας στο νηπιαγωγείο

Γελαστοπούλου Μαρία, **Καλογρίδη Βάλια**

Οι σύγχρονες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις τόσο σε διεθνές όσο και εθνικό επίπεδο, κάνουν λόγο και προσανατολίζονται προς την κατεύθυνση διαμόρφωσης ενός σχολείου που να ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές ανάγκες όλων των μαθητών, στη βάση των ίσων ευκαιριών και δικαιωμάτων. Το σχολείο σήμερα

περισσότερο από ποτέ χαρακτηρίζεται από την ετερογένεια του μαθητικού πληθυσμού. Προκύπτει το ερώτημα ποια εκπαιδευτική προσέγγιση είναι η καταλληλότερη, ώστε να λαμβάνει υπόψη τα διαφορετικά χαρακτηριστικά των μαθητών (πολιτισμικά, ακαδημαικά, αναπηρία κ. α), να τα εντάσσει στη διδακτική πρακτική και να προάγει την ποιότητα της εκπαίδευσης όλων των μαθητών;

Η διαφοροποιημένη παιδαγωγική προσέγγιση της διδασκαλίας με βάση τη σύγχρονη διεθνή βιβλιογραφία θεωρείται αποτελεσματική εκπαιδευτική διαδικασία που υπό το πρίσμα των αρχών που τη διέπουν ανταποκρίνεται αποτελεσματικά στην εκπαίδευση διαφορετικών μαθητών και στις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας. Ποιες είναι οι αρχές και η μεθοδολογία της διαφοροποίησης της διδασκαλίας; Από πού αντλεί το περιεχόμενό της; Πως εφαρμόζεται στην καθημερινή πρακτική του σχολείου;

Στην παρούσα εργασία θα επιχειρηθεί η εννοιολογική αποσαφήνιση της διαφοροποίησης της διδασκαλίας, η ανάπτυξη των βασικών αρχών που τη διέπουν κατά την εφαρμογή της και η σύνδεση με το πλαίσιο του νηπιαγωγείου που κατεξοχήν, λόγω δομής και λειτουργίας, αποτελεί πρόσφορο έδαφος για την εφαρμογή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Η μη λεκτική επικοινωνία ως μέσο διαχείρισης της τάξης στο σύγχρονο δημοτικό σχολείο

Γερογιάννης Κωνσταντίνος, **Μπούρας Αντώνιος**
Τριανταφύλλου Ευπραξία

Η ανθρωπινή συμπεριφορά αποτελεί ένα δυναμικό φαινόμενο ζωής. Από τους πρώτους κιόλας τους μήνες της ζωής ενός ατόμου εμπλουτίζεται ο κώδικας επικοινωνίας και αυξάνονται τα τεχνάσματα για την πρόκληση της προσοχής. Ήδη από τη βρεφική ακόμη ηλικία ένα παιδί αναπτύσσει κινήσεις ή εκφράσεις για να κινήσει το ενδιαφέρον των άλλων και να επικοινωνήσει. Μάλιστα, ο Bower υποστηρίζει ότι από την ηλικία αυτή αρχίζει η επικοινωνία να είναι βαθιά και αποτελεσματική (Μπακιρτζής, 2003).

Η εκπαιδευτική, λοιπόν, διαδικασία στην ουσία είναι μια σχέση επικοινωνίας που προσδιορίζεται από τις στάσεις, τις αντιλήψεις και τους επιδιωκόμενους στόχους εκπαιδευτικού και μαθητών (Μπερερής & Τρούκη, 2009). Ακόμη, η επικοινωνία εκπαιδευτικού-μαθητή επηρεάζεται και από (α) το περιβάλλον μέσα στο οποίο πραγματώνεται η επικοινωνία, (β) τα επικοινωνιακά πρότυπα που αποτελούν απόρροια των κοινωνικοπολιτιστικών αρχών και των γλωσσικών κανόνων (λεκτικών και μη λεκτικών) που συνθέτουν έναν κανονισμό επικοινωνιακής συμπεριφοράς με σαφή κάθε φορά αλληλεπιδραστική στόχευση.

Ωστόσο, μέχρι πριν λίγα χρόνια δόθηκε σημασία μόνο στη λεκτική επικοινωνία. Ελάχιστες είναι και οι έρευνες για τη χρήση της μη λεκτική επικοινωνίας στη διδασκαλία. Με βάση τα παραπάνω αποφασίσαμε στην παρούσα εργασία να ερευνήσουμε και να παρουσιάσουμε τη συχνότητα χρήσης των τρόπων μη λεκτικής επικοινωνίας ως μέσο διατήρησης της τάξης. Ακόμη, θέλουμε να ερευνήσουμε τις αντιλήψεις που έχουν οι εκπαιδευτικοί για τις μη λεκτικές μορφές επικοινωνίας σε σχέση με τις λεκτικές μορφές.

Ανιχνεύοντας εκπαιδευτικές εμπειρίες ενηλίκων γυναικών σε προγράμματα δια βίου μάθησης: Νέα δεδομένα και παλιά προβλήματα

Γιαννακοπούλου Ελένη, **Θάνος Κωνσταντίνος**

Στην εισήγηση παρουσιάζονται εμπειρίες ενηλίκων γυναικών οι οποίες συμμετείχαν σε διαφορετικού τύπου προγράμματα δια βίου μάθησης. Γυναίκες μέσης ηλικίας αφηγήθηκαν τις εμπειρίες τους από τη συμμετοχή τους σε διαφορετικά προγράμματα εκπαίδευσης τα οποία αποφάσισαν να παρακολουθήσουν μετά από μια μακροχρόνια αποχή από κάθε εκπαιδευτική δραστηριότητα. Οι αφηγήσεις αυτές, αφού καταγράφηκαν, αναλύθηκαν υιοθετώντας τη θεωρητική προσέγγιση του Mezirow για την μετασχηματίζουσα μάθηση με στόχο την κατανόηση των μεταβολών που έφεραν στη ζωή των γυναικών αυτών οι εμπειρίες της συμμετοχής τους σε δραστηριότητες δια βίου μάθησης.

Οι γυναίκες της έρευνας μας ανακαλώντας τις εμπειρίες τους καταλήγουν στη διαπίστωση ότι η συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες συνοδεύτηκε με αλλαγές στην ζωή τους, οι οποίες εκκινούσαν από την απόφαση να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα και κατά συνέπεια «προκλήθηκαν» να απαντήσουν σε ερωτήματα για τις οικογενειακές τους υποχρεώσεις, τα επαγγελματικά τους καθήκοντα, τα συναισθήματα, τις προσωπικές τους ικανότητες και επιθυμίες. Από τις αφηγήσεις τους αναδεικνύονται αλλαγές στις σχέσεις τους με την εκπαιδευτική δραστηριότητα, αλλά και με τη γνώση καθαυτή, διατυπώνονται ορατές διακρίσεις ή ανισότητες, που παραμένουν ή αποκρύπτονται, εκφράζονται συναισθήματα που αναδύονται ή μεταμορφώνονται, στάσεις που μετατοπίζονται ή αντιμετωπίζονται.

Η έρευνα αναζητά την έμφυλη διάσταση της δια βίου μάθησης, όπως καταγράφεται στις εμπειρίες γυναίκες όταν επιχειρούν μετά από χρόνια οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής να επανέλθουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, ενώ παράλληλα εστιάζεται στους προβληματισμούς για την ταυτότητα, τους ρόλους, τα στερεότυπα των γυναικών προκειμένου να εξε-

ρευνήσει ότι αποσιωπήθηκε ή περιθωριοποιήθηκε από τις δραστηριότητες εκπαίδευσης ενηλίκων.

Οι «θεωρίες δράσης» και οι «θεωρίες σε χρήση» των Σχολικών Συμβούλων σχετικά με τα κίνητρα, τα εμπόδια και τις ατομικές διαφορές στη μάθηση των εκπαιδευτικών

Γιώτη Λαμπρίνα

Η εισήγηση μας παρουσιάζει μέρος των δεδομένων έρευνας που διενεργήθηκε με μικτή μεθοδολογία (ποιοτική και ποσοτική) κατά την περίοδο 2006-08. Τα δεδομένα αφορούν στις «θεωρίες δράσης» και τις «θεωρίες σε χρήση» (Argyris & Schön, 1974; 2003) των Σχολικών Συμβούλων σχετικά με τα κίνητρα, τα εμπόδια, αλλά και τους παράγοντες που ευθύνονται για τις ατομικές διαφορές στη μάθηση των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών.

Τον πληθυσμό της ποσοτικής έρευνας αποτέλεσαν όλοι οι Σχολικοί Σύμβουλοι της δημόσιας Δημοτικής Εκπαίδευσης της χώρας (247 υποκείμενα). Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το Ερωτηματολόγιο Αυτοδιερεύνησης Φιλοσοφιών για την Εκπαίδευση Ενηλίκων (Philosophies of Adult Education Inventory) (Zinn, 2004), το οποίο είναι αυτο-διαχειριζόμενο, αυτο-βαθμολογούμενο και αυτο-ερμηνευόμενο. Το ποσοστό ανταπόκρισης στην έρευνα ήταν πολύ υψηλό, 72,46% (N=179).

Η ποιοτική έρευνα πραγματοποιήθηκε σε ένα σκόπιμο δείγμα που επιλέχθηκε με δειγματοληψία θεωρητικής κατασκευής. Διενεργήσαμε οκτώ (8) ημιδομημένες και σε βάθος συνεντεύξεις με Σχολικούς Συμβούλους που συμμετείχαν στην ποσοτική έρευνα. Η ανάλυση του ποιοτικού υλικού πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο της κριτικής ερμηνευτικής.

Η ανάλυση και ερμηνεία των ποσοτικών ευρημάτων κατέδειξε ότι στις θεωρίες δράσης και στις θεωρίες σε χρήση των Σχολικών Συμβούλων τη μεγαλύτερη επίδραση έχουν ασκήσει τα ρεύματα της Προοδευτικής και ακολούθως της Ριζοσπαστικής Φιλοσοφίας για την Εκπαίδευση Ενηλίκων, αν και από το ποιοτικό υλικό προέκυψε ο συνδυασμός της Προοδευτικής με την Ανθρωπιστική Φιλοσοφία.

Ωστόσο, τόσο στα ποσοτικά όσο και στα ποιοτικά ευρήματα οι θεωρίες σε χρήση των Σχολικών Συμβούλων στην πλειοψηφία τους χαρακτηρίζονται ως εκλεκτικές, ενώ παράλληλα, διαπιστώνεται οι θεωρίες δράσης τους να είναι ανακόλουθες με τις θεωρίες τους σε χρήση.

Η γλωσσική αγωγή στα αναλυτικά προγράμματα 1989, 1999 και 2011 του νηπιαγωγείου

Γκαντιά Ελένη, **Ντίνας Κωνσταντίνος**

Η γλωσσική αγωγή αποτελεί έναν από τους κεντρικούς στόχους κάθε εκπαιδευτικού συστήματος καθώς η γλώσσα συνιστά αυτόνομο αντικείμενο μάθησης και ταυτόχρονα, μέσο για τη μάθηση άλλων μαθημάτων. Στην Ελλάδα η διδασκαλία της γλώσσας στα νηπιαγωγεία συνδέεται με τα επίσημα κείμενα των αναλυτικών προγραμμάτων που κατά καιρούς ίσχυσαν, εκφράζοντας τη βούληση της Πολιτείας και λαμβάνοντας υπ' όψιν τις κρατούσες κοινωνικές, φιλοσοφικές και πολιτικές αντιλήψεις.

Πρόσφατα σχεδιάστηκε και τέθηκε σε πιλοτική εφαρμογή το νέο πρόγραμμα σπουδών για το Νηπιαγωγείο (2011), στο οποίο η γλώσσα διαχέεται σ' όλες τις μαθησιακές περιοχές. Πρόκειται για ένα πρόγραμμα που στηρίζεται στις αρχές του κριτικού γραμματισμού (critical literacy) και συνδέεται με τους πολυγραμματισμούς, στοχεύοντας στην καλλιέργεια της γλωσσικής κι επικοινωνιακής ικανότητας αλλά παράλληλα και στην κριτική αντιμετώπιση των διάφορων μορφών γραμματισμού.

Η παρούσα εισήγηση έχει στόχο της να προβεί σε μία συγκριτική παρουσίαση της γλωσσικής αγωγής στα τρία τελευταία προγράμματα σπουδών – 1989, 1999 και 2011, παρουσιάζοντας τις απόψεις που επικρατούν σε κάθε δεκαετία για τη γλωσσική εκπαίδευση των παιδιών προσχολικής ηλικίας και προβάλλοντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κάθε Α.Π.

Η κατανόηση γραπτών κειμένων από μαθητές που βρίσκονται στο τέλος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης: Η επίδραση του τόπου διαμονής των μαθητών

Γκαραβέλας Κωσταντίνος

Από τις αρχές της δεκαετίας του '80, η επικοινωνιακή διάσταση έχει αποκτήσει ιδιαίτερη θέση στο γλωσσικό μάθημα στο ελληνικό σχολείο (με νέα προγράμματα, σχολικά εγχειρίδια κ.τ.λ.) ακολουθώντας τη διεθνή τάση, η οποία από τη δεκαετία του '70 πραγματοποίησε την εμφάνισή της στη γλωσσική διδασκαλία με κύριους εκπροσώπους τους Hymes (1972), Labov (1972), Gumperz (1972) και Halliday (1978). Η διερεύνηση της ικανότητας των μαθητών σήμερα στην αποτελεσματική χρήση της γλώσσας, θεωρείται ότι έχει μεγάλη σημασία ως κριτήριο για την αποτελεσματικότητα της γλωσσικής διδασκαλίας. Γι' αυτό το λόγο, διενεργήθηκε η συγκεκριμένη έρευνα με σκοπό να εξεταστεί το επίπεδο

της επικοινωνιακής ικανότητας μαθητών που τελειώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση (τρίτη γυμνασίου) στην κατανόηση γραπτών κειμένων, στο μάθημα της μητρικής γλώσσας (ελληνική).

Πεδίο έρευνας αποτέλεσαν σχολεία, τα οποία λειτουργούν σε μία μεγαλούπολη (Θεσσαλονίκη-πόλη από 1000000 κατοίκους και πάνω), σε αστικό κέντρο νομού με πληθυσμό που κυμαίνεται γύρω στους 100000 κατοίκους (Ιωάννινα), αλλά και σε περιφερειακά επαρχιακά σχολεία περιοχών με πληθυσμό μικρότερο των 5000 κατοίκων (γυμνάσια του νομού Ιωαννίνων).

Στόχος της ανακοίνωσης αυτής είναι να παρουσιαστεί και να συζητηθεί ένα μέρος των αποτελεσμάτων της συγκεκριμένης ερευνητικής προσπάθειας, τα οποία σχετίζονται με το αν και σε ποιο βαθμό, διαφοροποιείται η επίδοση των μαθητών σε σχέση με τον τόπο διαμονής τους.

Η Ελληνική Μειονοτική Εκπαίδευση στην Αλβανία 1916-1920

Γκόγκας Θεμιστοκλής

Κεντρικός άξονας της εισήγησής μας αποτελεί η εκπαίδευση της Ελληνικής μειονότητας στο νεοσύστατο Αλβανικό κράτος. Η υπό εξέταση περίοδος καλύπτει τα τελευταία χρόνια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, από την κατάληψη της Αλβανίας από Ιταλικές δυνάμεις (1916) και τελειώνει με την αποχώρηση των Ιταλών από την περιοχή (1920). Στη συγκεκριμένη περίοδο τα υφιστάμενα Ελληνικά σχολεία υποχρεώθηκαν σε αναστολή της λειτουργίας τους, κατόπιν πιέσεων από τις Ιταλικές αρχές κατοχής. Ωστόσο, το Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών διέταξε τους δασκάλους των εν λόγω σχολείων να παραμείνουν στις θέσεις τους, ασκώντας τα διδακτικά τους καθήκοντα και κρατώντας τα σχολεία σε λειτουργία. Η πλειονότητα των δασκάλων, καθώς ήταν αποσπασμένοι εκεί, επέστρεψαν στις έδρες τους εντός των συνόρων. Κάποιοι λίγοι, ωστόσο, παρέμειναν επιτόπου και εξακολούθησαν να ασκούν τα καθήκοντά τους. Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον να δει κανείς πώς αντιμετωπίστηκαν από τις αρχές κατοχής, αλλά και ποια ήταν τελικά η αντιμετώπισή τους από τις Ελληνικές αρχές.

Η παρούσα εισήγηση προσεγγίζει τα όλο θέμα μέσα από αδημοσίευτα στοιχεία της συγκεκριμένης περιόδου που προέρχονται από το Αρχείο της Μητρόπολης Ιωαννίνων καθώς και το Αρχείο του Υπουργείου Εξωτερικών. Η προσέγγιση του όλου θέματος επιχειρείται μέσα από τα θεωρητικά σχήματα εθνικισμός-μοντερνισμός και τη λειτουργία των δασκάλων ως οργανικών διανοουμένων.

Η επικαιρότητα των αριστοτελικών απόψεων για την παιδεία

Γλέζου Δ. Αικατερίνη

Οι αρχαίοι Έλληνες συνέδεαν την παιδεία με τη σχόλη απ' όπου και η λέξη σχολείο συνδέοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τον ελεύθερο χρόνο με την άσκηση της σκέψης.

Ο Αριστοτέλης επεκτείνοντας αυτή την άποψη θα ισχυριστεί ότι η σχόλη είναι η μόνη δραστηριότητα του θείου και ο Θεός δεν είναι παρά μια σκέψη που σκέφτεται τον εαυτό της. Η αριστοτελική αντίληψη για την παιδεία σχετίζεται άμεσα με την επίτευξη της ευδαιμονίας ως ολόπλευρης ανάπτυξης των δυνατοτήτων του ανθρώπου που οδηγεί στην ηθική του τελείωση. Η αρετή του πολίτη καθορίζεται από την παιδεία που θα του παράσχει η πόλη. Η πόλη με τη σειρά της καθορίζει την εκπαιδευτική πολιτική της με βάση το είδος του πολιτεύματός της. Η ηθική αρετή είναι στην πραγματικότητα πολιτική αρετή, κατά τον Αριστοτέλη.

Στις μέρες μας παρόλο που οι στόχοι της παιδείας δεν διαφέρουν ουσιαστικά από αυτούς που εκθέτει ο Αριστοτέλης στα Πολιτικά, ηθική και πολιτική δε θεωρούνται αλληλένδετες. Πολλές φορές η επιδίωξη των συμφερόντων ενός κράτους συγκρούεται με τις επιταγές της ηθικής (αυτό βέβαια συνέβαινε και στην αρχαιότητα με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα τον διάλογο Αθηναίων και Μηλίων που παραθέτει ο Θουκυδίδης). Το μέγεθος του πληθυσμού των σύγχρονων κρατών δεν επιτρέπει την άμεση συμμετοχή των πολιτών στα κοινά και καθιστά δύσκολη την επιδίωξη της αρετής σε ευρεία κλίμακα. Ωστόσο παραμένει επίκαιρο το αριστοτελικό αίτημα για τη δημοκρατική αγωγή των πολιτών που θα παρέχεται μέσω δημόσιας και δωρεάν παιδείας.

Αντιλήψεις και απόψεις μαθητών Γ΄ έως ΣΤ΄ τάξης για τα τμήματα ένταξης

Γούτσου Παναγιώτα, **Σταμπολτζή Αγλαΐα**
Πολυχρονοπούλου Σταυρούλα

Τα τμήματα ένταξης λειτουργούν εδώ και αρκετές δεκαετίες στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση με σκοπό την ένταξη των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο γενικό σχολείο. Μια διάσταση της αποτελεσματικότητας αυτού του θεσμού είναι και η 'οπτική' των μαθητών.

Η παρούσα εργασία διερευνά τις απόψεις και τις αντιλήψεις μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τα τμήματα ένταξης. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 300 παιδιά από τη Γ΄ έως τη Στ΄ τάξη, από μία εκπαιδευτική περι-

φέρεια της Αθήνας, τα οποία φοιτούσαν σε σχολείο με τμήμα ένταξης.

Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο. Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι οι μαθητές στην πλειοψηφία τους γνωρίζουν το θεσμό του τμήματος ένταξης αλλά δεν έχουν σαφή εικόνα του ρόλου και των αρμοδιοτήτων του δασκάλου ειδικής αγωγής. Επιπλέον, οι συγκεκριμένοι μαθητές έχουν θετική εικόνα για τους συμμαθητές τους που φοιτούν στο τμήμα ένταξης και θεωρούν ότι έχουν φιλίες και είναι κοινωνικοί. Όταν ερωτώνται αν θα ήθελαν οι ίδιοι να φοιτούν στο τμήμα ένταξης, η συντριπτική πλειοψηφία απαντά αρνητικά. Ως προς τη μαθησιακή βοήθεια, η πλειοψηφία των μαθητών πιστεύει ότι οι συμμαθητές τους στο τμήμα ένταξης γίνονται καλύτεροι στα μαθήματα. Τέλος, ένα σημαντικό ποσοστό δηλώνει ότι έχει φίλους από το τμήμα ένταξης.

Από την ανάλυση των δεδομένων κατά φύλο και τάξη προέκυψαν μικρές διαφορές σε ορισμένες ερωτήσεις. Η παρούσα έρευνα αναδεικνύει ότι η επιτυχής λειτουργία των τμημάτων ένταξης είναι υπόθεση όχι μόνο του δασκάλου ειδικής αγωγής αλλά ολόκληρου του σχολείου ως οργανισμού ενώ υπάρχουν περιθώρια εφαρμογής κοινών παιδαγωγικών δραστηριοτήτων και προγραμμάτων μεταξύ της γενικής τάξης και του τμήματος ένταξης.

Μια προσέγγιση του πιλοτικού Προγράμματος Σπουδών της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής του Δημοτικού Σχολείου

Γρόλιος Γιώργος

Στη διάρκεια της σχολικής χρονιάς 2011-2012 εγκρίθηκε από το Υπουργείο Παιδείας, μεταξύ άλλων, νέο Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής του Δημοτικού Σχολείου για πιλοτική εφαρμογή.

Σκοπός της ανακοίνωσης είναι να προσεγγίσει τα βασικά χαρακτηριστικά αυτού του πιλοτικού προγράμματος, καθώς και του Οδηγού για τον Εκπαιδευτικό που το συνοδεύει. Πιο συγκεκριμένα, θα μελετηθούν τα βασικά δομικά χαρακτηριστικά του, δηλαδή οι ειδικοί σκοποί, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, τα βασικά θέματα, οι δραστηριότητες, το εκπαιδευτικό υλικό και η μεθοδολογία διδασκαλίας.

Αυτά τα δομικά χαρακτηριστικά θα συγκριθούν με τα αντίστοιχα δομικά χαρακτηριστικά του Προγράμματος Σπουδών της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής το οποίο εντάχθηκε στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών που ισχύει από το 2003 και εφαρμόζεται στην πλειονότητα των σχολείων της χώρας, ώστε οι διαφορές τους να κατανοηθούν και να σχολιαστούν υπό το φως των κοινωνικοπολιτικών και εκπαιδευτικών μεταβολών οι οποίες έχουν μεσολαβήσει.

Η Τέχνη και ο Πολιτισμός στην Εκπαίδευση. Οι στάσεις και οι διδακτικές πρακτικές των εκπαιδευτικών του δημοτικού σχολείου

Γρόσδος Σταύρος

Βασικός στόχος της ερευνητικής μελέτης αποτελεί η αποτύπωση της παρουσίας των στοιχείων της τέχνης και της πολιτιστικής κληρονομιάς στην σχολική καθημερινή ζωή των μαθητών του δημοτικού σχολείου και η διαμορφούμενη σχέση/επικοινωνία των μαθητών με την τέχνη και τον πολιτισμό, όπως αυτή πραγματώνεται διαμέσου των Προγραμμάτων Σπουδών των μαθημάτων αισθητικής έκφρασης, του Παραπρογράμματος και των δραστηριοτήτων του σχολείου.

Επιμέρους στόχοι είναι: (α) Η διερεύνηση των στάσεων και των προτιμήσεων των εκπαιδευτικών των σχολείων της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στα ζητήματα αισθητικής παιδείας (οι ιεραρχήσεις των εκπαιδευτικών στα ζητήματα του περιεχομένου, της στοχοθεσίας και της αξιολόγησης των μαθημάτων αισθητικής παιδείας, η συχνότητα χρήσης των σχολικών βιβλίων των σχετικών μαθημάτων αισθητικής παιδείας). (β) Η αποτύπωση των διδακτικών πρακτικών των εκπαιδευτικών (το είδος, η θεματολογία, η στοχοθεσία και η συχνότητα σχεδιασμού και υλοποίησης διδακτικών παρεμβάσεων και εκδηλώσεων τέχνης και πολιτισμού μέσα και έξω από την σχολική αίθουσα -δράσεις οι οποίες προτείνονται στα σχολικά εγχειρίδια, σχέδια εργασίας, πολιτιστικά δρώμενα τα οποία παρακολουθούν οι μαθητές ως θεατές ή σχεδιάζουν και υλοποιούν). (γ) Η καταγραφή των προϋποθέσεων εφαρμογής προγραμμάτων και υλοποίησης δραστηριοτήτων με πολιτιστικό περιεχόμενο στο σχολείο (οι επιμορφωτικές ανάγκες και οι επιμορφωτικές ευκαιρίες των εκπαιδευτικών στα ζητήματα διδακτικής της τέχνης, οι προσφερόμενοι χώροι, τα μέσα και τα υλικά).

Η ερευνητική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε είναι η Ποσοτική Ανάλυση Περιεχομένου και ως τεχνική συλλογής των στοιχείων (απόψεις των εκπαιδευτικών) χρησιμοποιήθηκε η Δομημένη συνέντευξη/έρευνα με ερωτηματολόγιο. Τα ερευνητικά δεδομένα αποτυπώνουν την τάση αποστασιοποίησης των εκπαιδευτικών από ζητήματα διδακτικής της τέχνης και της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς αυτά εμφανίζονται να μην αποτελούν διδακτική προτεραιότητα.

Το περιεχόμενο περιορίζεται σε παραδοσιακές μορφές έκφρασης και η διδασκαλία επιφυλάσσει στο παιδί ρόλο θεατή-καταναλωτή πολιτιστικών προϊόντων παρά δημιουργό.

Στο ζητούμενο της σύνδεσης του σχολείου με την πολιτιστική κληρονομιά αναδεικνύεται η ανάγκη αναπροσανατολισμού των Προγραμμάτων Σπουδών των μαθημάτων αισθητικής έκφρασης (περιεχόμενο, στοχοθεσία, προτεινόμενες διδακτικές τεχνικές).

Η Ενιαία εκπαίδευση στην Κύπρο: πού είμαστε και πού οδεύουμε

Δαμιανίδου Ελένη

Σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν η διερεύνηση της σχέσης της γραφειοκρατίας με την εφαρμογή της Ενιαίας εκπαίδευσης στην Κύπρο, καθώς και η ερμηνεία της Ενιαίας εκπαίδευσης στα πλαίσια του γραφειοκρατικού μοντέλου.

Για τη συλλογή των δεδομένων μελετήθηκε η εκπαιδευτική νομοθεσία και αρχειακό υλικό του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου. Διεξήχθησαν επίσης δύο ατομικές συνεντεύξεις, η μια με Συνδετικό Λειτουργό, ο οποίος εξυπηρετεί τη γραφειοκρατία ως υπάλληλος, και η άλλη με μητέρα ανάπηρου παιδιού, η οποία έχει να αντιμετωπίσει τη γραφειοκρατία ως «πελάτης».

Όπως διαφάνηκε από την ανάλυση των δεδομένων, παρά τη θεσμοθέτηση της Ενιαίας εκπαίδευσης, η επικέντρωση του κυπριακού εκπαιδευτικού συστήματος είναι μάλλον στην εκτέλεση αχρείαστης γραφειοκρατικής εργασίας, παρά στην ικανοποίηση των αναγκών των ανάπηρων μαθητών. Έτσι, διαφάνηκε ότι ο ακραίος φορμαλισμός του εκπαιδευτικού συστήματος κατ' ακρίβεια αποπροσανατολίζει, ενώ τελικά οδηγεί στην εγγραφοκρατία και στη δυστοκία κατά τη λήψη σημαντικών αποφάσεων, οι οποίες ενισχύονται από την παντοδυναμία των ειδικών, με αποτέλεσμα να καταστρατηγείται το δικαίωμα των ανάπηρων παιδιών για παροχή ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση.

Συμπερασματικά, προέκυψε ότι, για να αρθούν οι φραγμοί στην υλοποίηση της Ενιαίας εκπαίδευσης στην Κύπρο, απαιτείται η κατάστρωση ενός λεπτομερούς σχεδίου με σαφείς στόχους, εσωτερική συνοχή και σφαιρική οπτική, ώστε να οικοδομηθεί με επιτυχία το Ενιαίο σχολείο.

Πολιτισμική ετερότητα στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο. Γνώσεις και απόψεις φιλολόγων για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση

Δανιηλίδου Ευγενία, **Βορβή Ιωάννα**

Στο πλαίσιο έρευνας που αφορά τη διαπολιτισμική εκπαίδευση και πραγματοποιήθηκε σε εκπαιδευτικούς κλάδου ΠΕ02 σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Θεσσαλονίκης, η παρούσα εργασία εστιάζεται στις σχετικές γνώσεις των φιλολόγων και στις απόψεις τους για τη διαπολιτισμική διάσταση στα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών των φιλολογικών μαθημάτων.

Τα ευρήματα δείχνουν ότι πολλοί λίγοι εκπαιδευτικοί γνωρίζουν το θεσμικό πλαίσιο και διαθέτουν ικανοποιητικές γνώσεις για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Επίσης, οι φιλόλογοι διαπιστώνουν στην πλειοψηφία τους ότι οι δομές του εκπαιδευτικού συστήματος δεν ευνοούν τις δυνατότητες για ίσες ευκαιρίες μάθησης όλων των μαθητών και ότι απουσιάζουν από τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών αναφορές για τη διδασκαλία σε πολυπολιτισμική τάξη, ενώ δεν θεωρούν ικανοποιητική τη διαπολιτισμική διάσταση στα σχολικά βιβλία των φιλολογικών μαθημάτων.

Όσον αφορά την αξιολόγηση, αρκετοί εκπαιδευτικοί λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών, ενώ περισσότεροι από τους μισούς δεν χρησιμοποιούν ειδικό εκπαιδευτικό υλικό για τη στήριξη της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης.

Η αξιοποίηση των παραπάνω ευρημάτων εκτιμάται ότι θα συμβάλει στη διαμόρφωση στοχευμένων επιμορφωτικών δράσεων καθώς και προτάσεων για το περιεχόμενο των Προγραμμάτων Σπουδών και για τα αντίστοιχα φιλολογικά διδακτικά εγχειρίδια όσον αφορά τη διαπολιτισμική εκπαίδευση.

Η παιδική λογοτεχνία ως μέσο ανάδυσης δεξιοτήτων γραφής και ανάγνωσης στο νηπιαγωγείο

Δαρδαμάνη Αικατερίνη

Τα τελευταία είκοσι χρόνια η παιδική λογοτεχνία έχει παρουσιάσει σημαντική άνθηση ενώ ο ρόλος της είναι εξίσου καθοριστικός τόσο στην ανάπτυξη της προφορικής επικοινωνίας όσο και στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων της ανάγνωσης και της γραφής σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Η ενασχόληση και η επαφή με τα βιβλία από τη νηπιακή τους ήδη ηλικία τους ασκούν θετική επίδραση και συμβάλουν στον καθορισμό της στάσης τους απέναντι στη μάθηση και τη χρήση του γραπτού λόγου. Η παιδική λογοτεχνία κατέχει σημαντική θέση στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) για το νηπιαγωγείο, προσφέρεται για μια διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, ενώ ένα λογοτεχνικό κείμενο μπορεί να γίνει η αφορμή για την εμπλοκή των παιδιών σε διαφορετικά θέματα και το πέρασμα από τη μια γνωστική περιοχή στην άλλη.

Η ενασχόληση με τη συγκεκριμένη θεματική ενότητα διήρκησε τρεις ημέρες, πραγματοποιώντας δύο οργανωμένες δραστηριότητες ημερησίως. Μέσα από τις δραστηριότητες που πραγματοποιήθηκαν δόθηκαν αφορμές για αξιοποίηση γνώσεων και δεξιοτήτων από διαφορετικές μαθησιακές περιοχές του ΔΕΠΠΣ όπως η Γλώσσα, το Θεατρικό παιχνίδι, κ.ά. Σημαντική, επίσης, ήταν η συμβολή ερεθισμάτων του γραπτού λόγου, που είχαν ως στόχο την υποστήριξη

του αναδυόμενου γραμματισμού καθώς και την ανάπτυξη του αφηγηματικού λόγου ως μέσου έκφρασης και επικοινωνίας. Τα ευρήματα της έρευνας αναδεικνύουν σημαντικές πτυχές της μαθησιακής ενασχόλησης και μπορούν να αποτελέσουν έναυσμα για έναν διαθεματικό διάλογο με αντικείμενο την απόκτηση γνώσης.

Μέλη παλαιάς μεσαίας τάξης και η εκπαίδευση

Δαρόπουλος Απόστολος, Λάμνιας Κώστας

Ο σκοπός αυτής της έρευνας, υιοθετώντας το εννοιολογικό σύστημα του Basil Bernstein, διερευνά τις στάσεις μελών της παλαιάς μεσαίας τάξης σε σχέση με την εκπαίδευση. Βασικές έννοιες που υιοθετήθηκαν ήταν η ταξινόμηση, η περιχάραξη, η ορατή παιδαγωγική, το πεδίο και οι στάσεις. Η επιλογή των μελών της μεσαίας τάξης έγινε με βασικά κριτήρια: το άτομο-μέλος να εργάζεται στο πεδίο της παραγωγής, οι γονείς του να ανήκουν στο ίδιο πεδίο, να είναι γονέας και να διαθέτει υψηλό μορφωτικό επίπεδο.

Η δειγματοληψία πραγματοποιήθηκε με συνδυασμό τριών ερευνητικών τεχνικών: της σκόπιμης, της χιονοστιβάδας και της ποσόστωσης. Η ερευνητική τεχνική που υιοθετήθηκε ήταν η ημιδομημένη συνέντευξη. Η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, η ανάπτυξη των κατηγοριών με τη χρήση του επαγωγικού και του παραγωγικού μοντέλου, ανέδειξε πέντε θεματικές ενότητες: σκοπός (οί) της εκπαίδευσης, προγράμματα σπουδών, σχολική γνώση, αξιολόγηση, συμμετοχή των γονέων και δεκαέξι υποκατηγορίες.

Από την ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων επιβεβαιώθηκαν οι αρχικές μας υποθέσεις ότι: οι γονείς που προέρχονται από την παλαιά μεσαία τάξη προσανατολίζονται προς τις αρχές της ορατής παιδαγωγικής, κοινωνικοποιούν τα παιδιά τους με ισχυρές ταξινομήσεις -περιχαράξεις και ανάλογες είναι οι απαιτήσεις τους από το εκπαιδευτικό σύστημα.

Κριτική Διδακτική των Κοινωνικών Επιστημών

Δεσποτίδου Πασχαλία

Κάνουμε λόγο για μία κριτική διδακτική πρόταση της Κοινωνιολογίας της Γ΄ Λυκείου. Η πρόταση αυτή θεμελιώνεται θεωρητικά αφενός στο παιδαγωγικό ρεύμα της κριτικής παιδαγωγικής, αφετέρου στις σύγχρονες επιστημολογικές εξελίξεις. Η διαμόρφωση της διδακτικής πρότασης ακολουθεί τον απαγωγικό δρόμο, διαγράφοντας μία πορεία από τη γενική διδακτική στην ειδική διδακτική των κοινωνικών επιστημών.

Μία γενική διδακτική, σύμφωνα με την κριτική παιδαγωγική, επιδιώκει μέσω της εκπαιδευτικής πράξης την άρση της καθημερινής συνείδησης των μαθητών, την ανάπτυξη κριτικής συνείδησης εκ μέρους τους και την ανάληψη κοινωνικοπολιτικής δράσης από αυτούς. Η επιστημολογική θεώρηση της γενικής διδακτικής, στη δική μας περίπτωση η σύγχρονη επιστημολογία, μας δίνει συγκεκριμένες απαντήσεις στα ερωτήματα της διδακτικής (διδακτικός στόχος, μαθησιακή διαδικασία, περιεχόμενο, οργάνωση της ύλης, αξιολόγηση).

Στο επίπεδο της ειδικής διδακτικής, οι προαναφερθείσες θεωρητικές βάσεις συγκλίνουν στην ανάγκη συνειδητοποίησης, εκ μέρους των μαθητών, της ανεπάρκειας της πρότερης γνώσης τους, αναφορικά με τα κοινωνικά φαινόμενα και την αναγνώριση της συνεισφοράς της επιστημονικής γνώσης που μας παρέχουν οι κοινωνικές επιστήμες γι' αυτά.

Στο πλαίσιο αυτό, η κριτική διδακτική πρόταση της Κοινωνιολογίας, διαμορφώνεται ως μία διδακτική «έκθεση» ανταγωνιστικών μεταξύ τους «παραδειγμάτων» (του Marx, του Althusser και του Foucault) που άπτονται της παράδοσης της κριτικής κοινωνικής θεωρίας, με ιδιαίτερη μνεία στο τρόπο με τον οποίο νοηματοδοτείται στο εσωτερικό τους η έννοια της εξουσίας.

Το «Καπλάνειο» Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων και η ιστορία του

Δημητριάδη Ελένη

Η πόλη των Ιωαννίνων κατά την Οθωμανική κυριαρχία και ειδικότερα μετά το 17ο αιώνα διακρίθηκε για τη μεγάλη άνθηση των γραμμάτων. Ιδρύθηκαν τότε και λειτούργησαν από διάφορα άτομα πολλές σχολές οι οποίες πήραν το όνομα των ιδρυτών τους. Μεταξύ αυτών ήταν ονομαστές έμειναν η Μπαλάνειος, η Μαρούτσειος, η Επιφάνειος, η Σχολή του Γκιούμα και η Καπλάνειος.

Η Καπλάνειος Σχολή ιδρύθηκε από τον ξενιτεμένο ηπειρώτη Ζώη Καπλάνη και συντηρούνταν από τους τόκους των κεφαλαίων που είχαν κατατεθεί από τον ίδιο σε τράπεζες της Ρωσίας, όπου ο ίδιος είχε ζήσει και είχε ασχοληθεί με εμπορικές επιχειρήσεις.

Η Σχολή ξεκίνησε τη λειτουργία της το 1805 σε μια περίοδο κατά την οποία η Ήπειρος ήταν ακόμη στην Οθωμανική αυτοκρατορία και συνέχισε μέχρι το 1920, μερικά χρόνια μετά την απελευθέρωση από τον τουρκικό ζυγό.

Μετά την απελευθέρωση των Ιωαννίνων το 1913 άρχισε η οργάνωση της εκπαίδευσης και ιδρύθηκαν στην Ήπειρο δημοτικά σχολεία. Μεταξύ αυτών των σχολείων η Καπλάνειος Σχολή συνέχισε τη λειτουργία της ως ελληνικό Δημοτικό Σχολείο της πόλης των Ιωαννίνων και εξακολουθεί ακόμη και σήμερα να λειτουργεί, ως το 1ο Δημοτικό Σχολείο Ιωαννίνων, σε διδακτήριο το οποίο χτίσθηκε με δαπάνες του ιδρύματος των αδελφών Ζωσιμάδων το 1925.

Στην παρούσα εργασία θα γίνει αναφορά στην οργάνωση και λειτουργία του σημερινού 1ου Δημοτικού Σχολείου Ιωαννίνων από τις αρχές του 20ου αιώνα μέχρι σήμερα, με βάση πρωτογενές υλικό από αρχειακές πηγές των ΓΑΚ και των αρχείων του σχολείου.

Σύγκριση κινήτρων μάθησης φοιτητών παραδοσιακής και εξ' αποστάσεως τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Δημητριάδης Σπυρίδων, **Παπαδόπουλος Δημήτριος**

Σκοπός της ερευνητικής εργασίας ήταν ο προσδιορισμός και η σύγκριση των κινήτρων μάθησης των σπουδαστών της παραδοσιακής εκπαίδευσης με τα αντίστοιχα των σπουδαστών της εξ' αποστάσεως και η διερεύνηση της σχέσης τους με την ακαδημαϊκή επιτυχία των σπουδαστών.

Δείγμα της εργασίας αποτέλεσαν 378 προπτυχιακοί φοιτητές της ελληνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (N=378). Εξ' αυτών, 138 σπούδαζαν με το σύστημα της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης (Μ.Ο. ηλικίας=33,99 έτη, Τ.Α.=5,56) και 240 (120 σε ΑΕΙ, 120 σε ΤΕΙ) ήταν φοιτητές της παραδοσιακής εκπαίδευσης (Μ.Ο. ηλικίας= 22,35 έτη, Τ.Α.=3,33).

Για την επίτευξη του σκοπού της εργασίας επιλέχθηκε η διεξαγωγή εμπειρικής έρευνας με ερωτηματολόγιο κλειστού τύπου. Ως όργανο μέτρησης επιλέχθηκε το Motivated Strategies for Learning Questionnaire (MSLQ) των Pintrich et al. (1991). Το MSLQ έχει δοκιμαστεί ως προς την αξιοπιστία και την εγκυρότητά του και έχει χρησιμοποιηθεί σε διάφορους τύπους σπουδών και σε διαφορετικές χώρες.

Προκειμένου να εξετασθεί η συμβατότητα του MSLQ, στην περίπτωση της ελληνικής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, πραγματοποιήθηκε Επικυρωτική Παραγοντική Ανάλυση (Confirmatore Factor Analysis), με την χρήση του LISREL 8.54.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι στους 3 από τους 4 παρακινητικούς παράγοντες για μάθηση, οι σπουδαστές της παραδοσιακής εκπαίδευσης κατέγραψαν υψηλότερες τιμές. Αντίθετα, οι σπουδαστές της εξ' αποστάσεως διέθεταν υπερδιπλάσιες ώρες για μελέτη. Τα κίνητρα των σπουδαστών της παραδοσιακής εκπαίδευσης, που οδηγούσαν στην ακαδημαϊκή επιτυχία ήταν εσωτερικά και εξωτερικά ταυτόχρονα, ενώ τα αντίστοιχα των σπουδαστών της εξ' αποστάσεως ήταν εσωτερικά.

Η τρισχιδής συγκρότηση του ανθρώπου ως homo educandus: παιδεία, αγωγή, εκπαίδευση

Δημόπουλος Βασίλειος

Ο σκοπός της παρούσας εισήγησης έγκειται στο να διερευνήσει τους όρους της ανθρώπινης παιδευσιμότητας μέσα από τις έννοιες της παιδείας, της αγωγής και της εκπαίδευσης. Πρόκειται για έννοιες που η αδιαμφισβήτητη συγγένειά τους οδήγησε πολλούς μελετητές να τις συλλάβουν υπό το πρίσμα της συνωνυμίας ή ακόμα και της ταυτοσημίας.

Θεωρώντας όμως μια τέτοια σύλληψη ως πηγή ανεπίτρεπτων παρερμηνειών, επιχειρούμε να καταδείξουμε τη μεταξύ τους διαφοροποίηση η οποία επιγραμματικά λαμβάνει χώρα ως εξής: Η παιδεία σχετίζεται με τη συνείδηση και αφορά την ποιότητα της παρουσίας μας μέσα στον κόσμο, η αγωγή σχετίζεται με μια σειρά αξίες και κανόνες απ' όπου αντλούμε το υπαρκτικό μας στίγμα, ενώ τέλος η εκπαίδευση παραπέμπει σε ένα πλήθος από δεξιότητες και ικανότητες που μας επιτρέπουν να άρουμε τη βιολογική μας ανεπάρκεια – να μετατρέψουμε δηλαδή το ανοίκειο φυσικό περιβάλλον σ' έναν οικείο, ασφαλή και προπάντων χρήσιμο κόσμο.

Η Διοίκηση και Εποπτεία της Στοιχειώδους ή Δημοτικής Εκπαιδεύσεως την περίοδο 1897-1922

Δήμος Χρ. Ηλίας

Την περίοδο 1897-1922, στη διοικητική πυραμίδα της στοιχειώδους ή δημοτικής εκπαιδεύσεως λειτουργούν συλλογικά όργανα και θεσμοί που για πρώτη φορά νομοθετούνται το 1895 (νόμος ΒΤΜΘ΄) και τα οποία τροποποιούνται και συμπληρώνονται αργότερα το 1911, το 1914, το 1918 και το 1922 με μετέπειτα νομοθετήματα (νόμος ΓΩΚΗ΄, νόμος 240, νόμος 567, νόμος 826 κ.ά.)

Στην ανακοίνωση θα παρουσιασθεί η δομή και τα όργανα που ασκούν την διοίκηση και την εποπτεία την στοιχειώδους ή δημοτικής εκπαιδεύσεως την περίοδο 1897-1922.

Πιο συγκεκριμένα θα παρουσιασθούν: α) το νομοθετικό πλαίσιο που καθορίζει τον τρόπο διοίκησης και εποπτείας της στοιχειώδους ή δημοτικής εκπαιδεύσεως, β) η διοικητική πυραμίδα της διοίκησης και εποπτείας της στοιχειώδους ή δημοτικής εκπαιδεύσεως και γ) στοιχεία για τις αρμοδιότητες και τη λειτουργία οργάνων που αποτελούν την διοικητική πυραμίδα της στοιχειώδους ή δημοτικής εκπαιδεύσεως.

Από τα Τ.Ε.Λ. στα Τ.Ε.Ε. και από τα Τ.Ε.Ε. στα Ε.Π.Α.Λ.: η διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής στην τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση μέσα από τις μεταρρυθμίσεις του 1998 και του 2006 και οι θέσεις της ΟΛΜΕ και της ΟΛΤΕΕ

Διάμεση Κυριακή, **Μανδάλη Ανδριανή**

Η τεχνική επαγγελματική εκπαίδευση αποτελεί πολύ σημαντικό πυλώνα της εκπαιδευτικής πολιτικής, αλλά και σημείο τριβής και αντιπαραθέσεων. Η τεχνική εκπαίδευση ήταν πάντα ο μεγάλος ασθενής της εκπαίδευσης παρά το μεγάλο αριθμό νομοθετικών κειμένων από την ίδρυση του ελληνικού κράτους. Από τη μία κρίνεται απαραίτητη για να καλύψει την αυξανόμενη ανάγκη για εργατικό δυναμικό, από την άλλη, ανάλογα με τη δομή και την οργάνωση που έχει σε κάθε περίοδο, είναι ο αποδιοπομπαίος τράγος για την αναπαραγωγή της κοινωνικής ανισότητας και την έλλειψη ίσων ευκαιριών.

Θέμα της παρούσας εισήγησης είναι οι θέσεις της ΟΛΜΕ και της ΟΛΤΕΕ για τις μεταρρυθμίσεις στη τεχνική εκπαίδευση που υπαγορεύτηκαν από το νομοσχέδιο 2640/1998 το 1997-98 και σηματοδότησαν την αλλαγή του Τεχνικού Επαγγελματικού Λυκείου (Τ.Ε.Λ.) σε Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο (Τ.Ε.Ε.) (ΦΕΚ Α 206/1998), και για αυτές του 2006, με τον νόμο 3475/2006 (ΦΕΚ 146 Α/13-7-2006) που μετατρέπει το Τεχνικό Επαγγελματικό Εκπαιδευτήριο (Τ.Ε.Ε.) σε Επαγγελματικό Λύκειο (ΕΠΑ.Λ.) και κατά πόσο οι θέσεις αυτές των συνδικαλιστικών οργάνων επηρέασαν την εκπαιδευτική πολιτική στο τομέα της τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης.

Θα αντιπαραθέσουμε τα στοιχεία της εκπαιδευτικής πολιτικής που αναδύονται από τις μεταρρυθμίσεις του 1998 και του 2006 στη τεχνική εκπαίδευση και τη θέση των συνδικαλιστικών οργάνων των εκπαιδευτικών για τις μεταρρυθμίσεις αυτές.

Μέσα από την παραπάνω μελέτη θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε στα παρακάτω ερωτήματα:

-Σε ποιο βαθμό, οι πιέσεις που ασκούνται από τα συνδικαλιστικά όργανα σε κάθε περίπτωση, επηρεάζουν την εκπαιδευτική πολιτική της χώρας και καταφέρνουν να μετακινήσουν αρχικές κυβερνητικές θέσεις.

-Ποιοι παράγοντες υπαγορεύουν τη μεταρρύθμιση στην τεχνική εκπαίδευση από το 1998 στο 2006. Προέκυψαν πραγματικές καινούριες ανάγκες ώστε μέσα σε μία 8ετία να ιδρύσουμε νέο τεχνικό λύκειο;

-Ποιος είναι ακριβώς ο κοινωνικός ρόλος της τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης, να αμβλύνει κοινωνικές μορφωτικές ανισότητες ή να συνδέσει άμεσα την εκπαίδευση με την αγορά εργασίας για κάποιους τομείς;

-Πόσο, πραγματικά τα συνδικαλιστικά όργανα στο χώρο της εκπαίδευσης εκφράζουν τη βάση των εκπαιδευτικών σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης;

-Ποια είναι η θέση των συνδικαλιστικών φορέων ΟΛΜΕ και ΕΛΤΕ για την τεχνικοεπαγγελματική εκπαίδευση στην εκάστοτε εκπαιδευτική πολιτική και πώς αυτή έχει επηρεάσει την υλοποίηση των εκάστοτε ειλημμένων μέτρων;

Επιχειρηματολογία και αντιλογία (debate) στο Νέο Σχολείο: μια πειραματική προσπάθεια εφαρμογής στην Ε΄ Δημοτικού

Εγγλέζου Φωτεινή

Οι «δισσοί λόγοι» του Πρωταγόρα, η αντιλογία (debate), ως δίπλευρος τρόπος σκέψης και επακόλουθη γλωσσική διατύπωση θετικών και αρνητικών επιχειρημάτων αναφορικά με ένα θέμα, αποτελεί βασικό «εργαλείο» για τη διδασκαλία της επιχειρηματολογίας. Ως διαλογικό παιχνίδι ή ως διαγωνισμός, ως άσκηση στη δημόσια ομιλία, στην έρευνα και στην πειθώ, η αντιλογία θεωρείται πολλαπλά ωφέλιμη για τους μαθητές. Ενεργοποιεί τις δυνατότητες πρακτικής διαλογιστικής (practical reasoning), μεγιστοποιεί τα επιδιωκόμενα μαθησιακά αποτελέσματα, συμβάλλει στη σφαιρική θεώρηση θεμάτων σχετικών με την κοινωνική και πολιτική ζωή, διασυνδέεται με την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και οδηγεί στη λήψη αποφάσεων. Αποτελεί ένα ισχυρό συνδετικό κρίκο σχολείου και ζωής.

Σκοπός της παρούσας έρευνας, που πραγματοποιήθηκε σε 25 μαθητές της Ε΄ Δημοτικού (μελέτη περίπτωσης), ήταν η βελτίωση της επιχειρηματολογικής γραφής χάρη στη διεξαγωγή τεσσάρων αντιλογιών / δημόσιων διαλόγων των μαθητών στην τάξη. Η ποσοτική ανάλυση των δεδομένων ανέδειξε ότι η πειραματική ομάδα μέσα στο διαδραστικό, κοστρουκτιβιστικό περιβάλλον μάθησης και κοινωνικής δόμησης του γραμματισμού βελτίωσε τη δυνατότητα ανεύρεσης (inventio) επιχειρημάτων. Παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση του αριθμού επιχειρημάτων, αντεπιχειρημάτων και επιχειρημάτων ανασκευής στα τελικά γραπτά κείμενα των μαθητών σε σχέση με την ομάδα ελέγχου (66 μαθητές). Επίσης, η ποιοτική, κριτική ανάλυση του παραχθέντος προφορικού και γραπτού επιχειρηματολογικού λόγου επιβεβαίωσε την υπόθεση ότι οι αντιλογίες αποτελούν ένα κομβικό σημείο εκπαιδευτικής δράσης, όπου διασταυρώνονται οι δυνατότητες ισόρροπης ανάπτυξης των ικανοτήτων ακρόασης, ομιλίας, κατανόησης και γραφής των μαθητών, σύμφωνα, εξάλλου, με τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος του Νέου Σχολείου σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες.

Κοινωνική προέλευση, εκπαίδευση και αγορά εργασίας: Ο ρόλος του εκπαιδευτικού συστήματος στο μετασχηματισμό και τη διατήρηση των κοινωνικών ανισοτήτων

Εμβαλωτής Αναστάσιος, **Θάνος Θεόδωρος**

Οι κοινωνικές ανισότητες στην εκπαίδευση δεν αφορούν μόνο στην πρόσβαση των ατόμων στην εκπαίδευση αλλά και στην πρόσβαση των ατόμων στην αγορά εργασίας. Οι έρευνες μέχρι τώρα έχουν εστιάσει τον ενδιαφέρον κυρίως στην πρόσβαση στην ανώτατη εκπαίδευση. Ελάχιστες είναι αυτές που έχουν ασχοληθεί με την πρόσβαση των πτυχιούχων στην αγορά εργασίας, κι αυτές έχουν διεξαχθεί τα τελευταία χρόνια.

Στην παρούσα εργασία εξετάζεται η πρόσβαση των ατόμων στην αγορά εργασίας σε σχέση με την κοινωνική τους προέλευση. Το δείγμα της έρευνας αποτελούν απόφοιτοι του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων της περιόδου 1997-2000.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας οι σχολές και τα τμήματα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων συμβάλλουν στο μετασχηματισμό και τη διατήρηση των κοινωνικών ανισοτήτων μεταξύ των "κατώτερων" και "μεσαίων"-"ανώτερων" κοινωνικών στρωμάτων μέσα από το διπολικό σχήμα: (α) "χαμηλή"-"(μικρο)μεσαία" κοινωνική προέλευση/ γυναίκες/ παιδαγωγικές και φιλολογικές σχολές/ προπτυχιακές σπουδές/ μικρές - μεσαίες οικονομικές απολαβές και (β) "μεσαία"-"ανώτερη" κοινωνική προέλευση/ άνδρες/ θετικές σχολές/ μεταπτυχιακές σπουδές/ μεσαίες - υψηλές αμοιβές.

Διδακτικοί σκοποί και στόχοι του μαθήματος της ιστορίας στο δημοτικό σχολείο: Από τον 20ο στον 21ο αιώνα

Εμμανουηλίδου Ευμορφία

Η ιστορία είναι ένα από τα βασικά μαθήματα στο δημοτικό σχολείο που διαμορφώνει κρίσεις, στάσεις και παραδοχές.

Οι σκοποί και οι στόχοι του ιστορικού μαθήματος υπακούουν στους ευρύτερους στόχους της εκπαιδευτικής διαδικασίας, υποδηλώνουν τι πρέπει να μάθουν οι μαθητές και τι πρέπει να διδάξει ο δάσκαλος, προσδιορίζουν τις γενικότερες επιδιώξεις της διδασκαλίας του μαθήματος και συνδέονται με τη σημασία και τη μορφωτική αξία της ιστορίας.

Από τον 20ο ως τις αρχές του 21ου αιώνα, οι διδακτικοί σκοποί της ιστορίας στο δημοτικό σχολείο της χώρας μας αλλάζουν: Από την εθνική διαπαιδαγώ-

γηση, τον εθνικό φρονηματισμό, την κατανόηση της μεγάλης ευθύνης για το παρελθόν και το μέλλον της πατρίδας, στην άσκηση των παιδιών στον τρόπο εργασίας και τις τεχνικές της ιστορικής επιστήμης, την κατανόηση των αιτιωδών σχέσεων που διέπουν τα ιστορικά φαινόμενα, τον προβληματισμό των παιδιών, τη συσχέτιση των γεγονότων, τη σύγκριση και την αναζήτηση της ιστορικής αλήθειας.

Η Διαθεματικότητα στα σχολικά εγχειρίδια tης Νεοελληνικής Γλώσσας του Γυμνασίου

Εξαρχοπούλου Ελένη, Ντίνας Δ. Κώστας

Η διαθεματική προσέγγιση της γνώσης ως βασικού παράγοντα σχεδιασμού των Αναλυτικών Προγραμμάτων Σπουδών εμφανίζεται ήδη από το 2000. Έχουν ωστόσο γίνει συζητήσεις επί συζητήσεων για τον τρόπο με τον οποίο αυτή η έννοια της διαθεματικότητας αποτυπώνεται στα σχολικά εγχειρίδια τα οποία εισήχθησαν στις σχολικές αίθουσες από το σχολικό έτος 2006-2007.

Σκοπός της εργασίας μας είναι να καταδειχτεί το κατά πόσο κρίνεται επιτυχής η προσπάθεια ένταξης της έννοιας της διαθεματικότητας στα σχολικά εγχειρίδια, και πιο συγκεκριμένα, στο βιβλίο του μαθητή και στο τετράδιο εργασιών της Νεοελληνικής Γλώσσας των τριών τάξεων του Γυμνασίου.

Ειδικότερα μελετάται το πλήθος των διαθεματικών ασκήσεων που έχουν επιλεχθεί και γίνεται συγκριτική παρουσίασή τους, η οποία αναδεικνύει και ποσοτικές αποκλίσεις, τόσο μεταξύ των τριών τάξεων, όσο και ανάμεσα στο βιβλίο του μαθητή και το αντίστοιχο τετράδιο εργασιών. Εντοπίζονται τα γνωστικά αντικείμενα με τα οποία επιτυγχάνεται η διαθεματική προσέγγιση, τα οποία δεν περιορίζονται στα σχολικά μαθήματα, αλλά επεκτείνονται και σε κοινωνικές πρακτικές της καθημερινότητας των μαθητών. Παράλληλα ερμηνεύεται η αριθμητική πρωτοκαθεδρία κάποιων επιστημών για τις διαθεματικές αυτές διασυνδέσεις στην ερμηνεία και εφαρμογή κάποιου γλωσσικού φαινομένου.

Τέλος, παρουσιάζονται τα είδη των γλωσσικών ασκήσεων που έχουν επιλεχθεί και το πού απαντώνται συχνότερα μέσα στις σελίδες της εκάστοτε θεματικής ενότητας.

Παράγοντες που Επηρεάζουν τη Σχολική Ένταξη των Ατόμων με Αναπηρίες

Ευσταθίου Μηνάς

Το σχολείο σήμερα αποτελεί έναν από τους πιο βασικούς και θεμελιώδεις κοινωνικούς θεσμούς. Σ' αυτό ζουν, εργάζονται και συναναστρέφονται άτομα διαφορετικών κοινωνικοπολιτιστικών αντιλήψεων. Η «εξαναγκαστική» αυτή συνύπαρξη προκύπτει από τους νόμους του κράτους και συχνά οδηγεί στη δημιουργία διάφορων αγεφύρωτων συγκρούσεων, οι οποίες εκδηλώνονται με τη μορφή ανοικτής διαφωνίας, επιθετικότητας, παθητικής αντίστασης, παραίτησης, αδιαφορίας. Οι αιτίες και οι συνθήκες των συγκρούσεων ανάμεσα στα άτομα που συναναστρέφονται και επικοινωνούν στο χώρο του σχολείου και της συνοικίας που κατοικούν ανάγονται σε πολιτικές, κοινωνικοπολιτισμικές, πολεοδομικές – χωροταξικές, γνωστικές και ψυχικές διαδικασίες. Η παρουσία μαθητών με αναπηρία προκαλεί εντάσεις και ενστάσεις που υπονομεύουν τη σχολική ΕΝΤΑΞΗ τους.

Τρεις εξωτερικοί παράγοντες που επηρεάζουν τις συγκρούσεις στο σχολείο και την ένταξη των μαθητών με αναπηρία είναι:

α) Οι επικρατούσες κοινωνικοπολιτικές συνθήκες (νόμοι, κανόνες, αξίες, ιδεολογίες, κατανομή πόρων-ευκαιριών-μέσων).

β) Οι αντιφατικές προσδοκίες των διαφόρων πολιτικών, κοινωνικών φορέων και επικοινωνούντων ομάδων που επηρεάζουν σημαντικά τα βιώματα όσο και τη συμπεριφορά των ατόμων ή των ομάδων που μετέχουν σε μια σύγκρουση.

γ) Τα ίδια τα συμμετέχοντα άτομα με τις κοσμοαντιλήψεις τους, τις πεποιθήσεις τους, τις προκαταλήψεις τους, τις απαιτήσεις τους, τις ειδικές ανάγκες τους, τις διαταραχές τους, τις μορφές επικοινωνίας, τις γνωστικές ικανότητες κ.λπ. μπορούν συχνά να προκαλέσουν μια σύγκρουση ή να την παροξύνουν εις βάρος μαθητών με αναπηρία που δεν εντάσσονται στις δικές τους στάσεις, αντιλήψεις και προσδοκίες.

Η ανάπτυξη της ειδικής αγωγής στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από μια άνιση σύγκρουση ανάμεσα σ' αυτούς που ενεργούν στο πνεύμα της υπεράσπισης των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του παιδιού και όσους εκφράζουν ανταγωνιστικά συμφέροντα ειδικευόμενοι στις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες των αναπήρων μαθητών. Για να κατανοήσουμε τις αλλαγές στην ειδική αγωγή & εκπαίδευση (ΕΑΕ) θα αναλύσουμε: α) το πολιτικό και ιδεολογικό πλαίσιο που διαμορφώνονται οι εκπαιδευτικές πολιτικές για την ΕΑΕ, και β) τις κοινωνικές ομάδες που έχουν συμφέροντα & πρόσβαση στη διαδικασία των εκπαιδευτικών διαπραγματεύσεων επηρεάζοντας αυτές τις πολιτικές.

Διαθρησκειακή προσέγγιση Χριστιανισμού, Ιουδαϊσμού και Ισλαμισμού μέσα από το Θέατρο Σκιών. Διδακτική παρέμβαση στο Δημοτικό Σχολείο

Εφραιμίδης Ι. Παύλος, **Ράντζου Μαρία**

Το αντικείμενο της εισήγησης αφορά διδακτική παρέμβαση με τη μέθοδο project στο Μάθημα των Θρησκευτικών στη Στ΄ τάξη του Δημοτικού Σχολείου. Οι μαθητές: α) θα αναγνωρίσουν τα στοιχεία του Χριστιανισμού, του Ιουδαϊσμού και του Ισλαμισμού στα σκηνικά και στις φιγούρες του θεάτρου σκιών (Καραγκιόζης), β) θα περιγράψουν τα μορφολογικά χαρακτηριστικά των προσώπων που ανήκουν σε αυτά τα τρία θρησκεύματα, γ) θα καταγράψουν τους διαφορετικούς τόπους λατρείας του Θεού, τα θρησκευτικά σύμβολα, τα στοιχεία τέχνης που συνδέονται με την περίοδο της Τουρκοκρατίας, δ) θα συγκεντρώσουν πληροφορίες για τα αναφερόμενα θρησκεύματα, ε) θα συνδέσουν τα θρησκευτικά στοιχεία με την εποχή του Καραγκιόζη και θα τα αναζητήσουν και σε άλλες μορφές θρησκευτικής τέχνης.

Οι μαθητές θα συνεργαστούν σε επίπεδο ομάδας, στο πλαίσιο της οποίας θα εκφράσουν και θα διατυπώσουν τις θέσεις τους. Επιπλέον, θα προτείνουν ιδέες και θα σχεδιάσουν τον εμπλουτισμό του θεάτρου σκιών με νέα θρησκευτικά στοιχεία τέχνης. Τέλος, θα συνθέσουν μια νέα παράσταση θεάτρου σκιών έχοντας υπόψη τους την πολυπολιτισμική κοινωνία στην οποία ζουν.

Μέσα από τη διδακτική αυτή παρέμβαση ενισχύεται η εικόνα των μαθητών ως πολιτών μιας σύνθετης κοινωνίας με συμμαθητές από άλλες χώρες, εντοπίζοντας τόσο τις ομοιότητες όσο και τις διαφορές τους μέσα από την κοινή συμβίωσή τους. Επίσης, θα διαπιστώσουν ότι τα διαφορετικά θρησκευτικά στοιχεία τέχνης ενώνουν και να δημιουργούν προϋποθέσεις ειρηνικής συνύπαρξης.

Στάση μαθητών δημοτικού σχολείου ως προς τη φυσική δραστηριότητα

Ζάραγκας Κ. Χαρίλαος

Σκοπός της έρευνας ήταν η διερεύνηση και αξιολόγηση της στάσης των μαθητών Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης δημοτικού σχολείου σε σχέση με τη φυσική δραστηριότητα και ο καθορισμός των συγκεκριμένων αιτιών για συμμετοχή ή μη σε τακτική φυσική δραστηριότητα. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 846 άτομα (427 κορίτσια, 419 αγόρια), που συμπλήρωσαν ειδικά διαμορφωμένο ερωτηματολόγιο.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαφαίνεται ότι οι μαθητές συμφωνούν στο σύνολό τους να εκτελούν τακτικά φυσική δραστηριότητα καθώς μέσω αυτής ψυχαγωγούνται και γνωρίζουν νέους ανθρώπους. Από τους ανασταλτικούς παράγοντες συμμετοχής σε τακτική φυσική δραστηριότητα για ένα μεγάλο ποσοστό των μαθητών και κυρίως των κοριτσιών είναι ο συναγωνισμός και η σύγκριση των κινητικών ικανοτήτων των συμμετεχόντων.

Τα αποτελέσματα της έρευνας καταδεικνύουν τη σημασία της φυσικής αγωγής όσο και το ρόλο του εκπαιδευτικού της φυσικής αγωγής στο σχολείο με σκοπό την ουσιαστική παρέμβαση για δημιουργία θετικών στάσεων και συμπεριφορών. Η αντιστροφή του αρνητικού κλίματος είναι δυνατό να οδηγήσει στην ενεργό συμμετοχή σε φυσική δραστηριότητα για την προάσπιση της υγείας (σωματικής και ψυχικής) αλλά και της ευχαρίστησης από τη συμμετοχή.

Αποτίμηση της διδασκαλίας της «Ερευνητικής Εργασίας» στα Λύκεια της Αχαΐας

Ζαχαροπούλου Πηνελόπη, **Νάνος Μιχαήλ**, **Πιερρή Ευγενία**

Στην παρούσα εργασία, πραγματοποιείται στατιστική μελέτη της συμμετοχής των εκπαιδευτικών της Αχαΐας στη διδασκαλία της Ερευνητικής Εργασίας, κατά τη σχολική χρονιά 2011-12, όταν θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά ως διακριτή ενότητα του υποχρεωτικού προγράμματος σπουδών στο Λύκειο.

Μελετάται η συσχέτιση της συμμετοχής των εκπαιδευτικών στη διδασκαλία του μαθήματος με συγκεκριμένα αντικειμενικά υπηρεσιακά στοιχεία, όπως η ειδικότητα, η επιμόρφωση, τα αυξημένα τυπικά προσόντα, τα έτη υπηρεσίας, το πλεόνασμα στην ειδικότητα, ο τύπος Λυκείου στο οποίο διδάσκουν και η υπηρεσιακή τους κατάσταση. Επίσης, εξετάζεται η κατανομή των θεμάτων Ερευνητικής Εργασίας μεταξύ των προβλεπόμενων κατηγοριών θεμάτων.

Κριτική Αυτό-εθνογραφία και Διοίκηση Σχολείου

Ζάχος Δημήτρης

Στην παρούσα εισήγηση, ο συγγραφέας της επιχειρεί να παρουσιάσει την προσπάθεια που κατέβαλλε ως διευθυντή μιας σχολικής μονάδας του Δήμου Θεσσαλονίκης.

Στο πρώτο μέρος γίνεται αναφορά στην ερευνητική μέθοδο που ακολουθή-

θηκε, στην αυτοβιογραφική εθνογραφία, η οποία επιτρέπει στον ερευνητή/τρια να τοποθετήσει τον εαυτό του/της μέσα στο πεδίο και να είναι ταυτόχρονα ερευνητής & αντικείμενο της έρευνας. Η αυτοεθνογραφία δίνει τη δυνατότητα στον /στην εθνογράφο να αναλύσει τις πράξεις και τις εμπειρίες του/της.

Στο δεύτερο μέρος, παρουσιάζεται η απόπειρα του ερευνητή να αμφισβητήσει το κυρίαρχο γραφειοκρατικό μοντέλο διοίκησης /ηγεσίας σχολικής μονάδας και να εφαρμόσει μια κριτική προσέγγιση (critical educational leadership). Παρουσιάζονται οι ενέργειες και οι πράξεις του, οι οποίες στόχευσαν σε ένα σχολείο ανοιχτό για όλους και για όλες, σε ένα σχολείο που καλλιεργεί την κριτική σκέψη, επιζητεί την ενδυνάμωση & τη χειραφέτηση όλων των μελών της σχολικής κοινότητας και αποσκοπεί στην κοινωνική δικαιοσύνη & αλλαγή.

Γονεϊκή Εμπλοκή στη Μαθησιακή Διαδικασία και οι Επιδράσεις της στις Επιδόσεις των Παιδιών Δημοτικού Σχολείου

Ζερβουδάκη Ελένη, Μπρούζος Ανδρέας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει τη σχέση ανάμεσα στους τύπους γονεϊκής εμπλοκής, στην αιτιακή απόδοση της επίδοσης των μαθητών από τους γονείς τους και την σχολική επίδοση των μαθητών. Στην έρευνα συμμετείχαν 990 μαθητές και 911 γονείς τους από την περιφέρεια της Κρήτης. Οι μαθητές συμπλήρωσαν κριτήρια αξιολόγησης στη Γλώσσα και στα Μαθηματικά για τον έλεγχο της επίδοσής τους καθώς και την Κλίμακα Γονεϊκής Εμπλοκής για μαθητές. Αντίστοιχα, οι γονείς συμπλήρωσαν τις Κλίμακες Γονεϊκής Εμπλοκής και Αιτιακής Απόδοσης για γονείς.

Από τη διερευνητική ανάλυση παραγόντων προέκυψαν δύο τύποι γονεϊκής εμπλοκής και τρεις τύποι αιτιακής απόδοσης της επίδοσης. Οι δείκτες αξιοπιστίας όλων των παραγόντων ήταν ικανοποιητικοί. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι όταν οι γονείς αποδίδουν την επίδοση του παιδιού τους σε "Ενδογενείς παράγοντες" τότε υιοθετούν την "Κοινωνική Υποστήριξη" ως τύπο γονεϊκής εμπλοκής με θετική επίδραση στην επίδοση. Αντίθετα, οι γονείς που αποδίδουν την επίδοση σε "Αστάθμητους μη ελεγχόμενους εξωγενείς παράγοντες" υιοθετούν την "Άμεση Εποπτεία" ως τύπο εμπλοκής με αρνητικά αποτελέσματα στην επίδοση.

Τέλος, η απόδοση της επίδοσης σε "Κοινωνικοοικονομικούς Παράγοντες" έχει ως αποτέλεσμα οι γονείς άλλοτε να υιοθετούν την "Άμεση Εποπτεία" και άλλοτε την "Κοινωνική Υποστήριξη" ως τύπο εμπλοκής. Τα ευρήματα συζητούνται σε σχέση με την αναγκαιότητα εφαρμογής νέων πρακτικών γονεϊκής εμπλοκής στο σχολείο και στην οικογένεια.

Σχεδιάζοντας και πραγματοποιώντας διαπολιτισμικές εκπαιδευτικές δράσεις. «Η γάτα χαλιμά»

Ζιάκα Μαρία-Αργυρώ, Σαμαλτάνη Δέσποινα

Τα τελευταία χρόνια η χώρα μας έχει γίνει χώρα υποδοχής πολλών οικονομικών και πολιτικών μεταναστών που έχουν αλλάξει τη σύνθεση και τη μορφή της κοινωνίας. Η πολιτεία προσπαθώντας να ανταποκριθεί στη νέα μορφή αυτή της κοινωνίας εισήγαγε στα σχολεία την «διαπολιτισμική εκπαίδευση» θέλοντας να τονίσει την αλληλεπίδραση, την ανταλλαγή, την ενσυναίσθηση και την αμοιβαιότητα, ως βασικές αξίες και στάσεις ζωής, όχι μόνο ανάμεσα στα μέλη διαφορετικών πολιτισμών, αλλά και σε εκείνα του ίδιου πολιτισμού.

Με αφορμή τα παραπάνω και λόγω της σύνθεσης του τμήματος (17 νήπια και προνήπια εκ των οποίων 7 είναι Ρομά, 1 παιδί κατάγεται από τη Βουλγαρία, 1 από την Αλβανία και 1 από την Ουκρανία), οργανώθηκε και πραγματοποιήθηκε ένα πρόγραμμα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Αυτό το πρόγραμμα περιελάμβανε 12 δραστηριότητες και σκοπό είχε να διερευνήσει αν υπάρχουν προκαταλήψεις στα παιδιά για τους συμμαθητές τους και έπειτα να συμβάλλει στην άμβλυνσή τους. Το πρόγραμμα προώθησε την αποδοχή του «άλλου» του «διαφορετικού» και δημιούργησε στα παιδιά την ασφάλεια ότι το σχολείο αποδέχεται, δεν κρίνει και στηρίζει τη διαφορετικότητα του καθένα από μας

Δημιουργικότητα και Δημιουργική Κίνηση στην Προσχολική Ηλικία: Διερεύνηση σε μονόγλωσσα και δίγλωσσα νήπια

Ζιώγου Ζωή, Σέμογλου Κλειώ, Γρίβα Ελένη

Ο σκοπός της εργασίας είναι να διερευνηθεί η σχέση μεταξύ της δημιουργικότητας και της δημιουργικής κίνησης των παιδιών προσχολικής ηλικίας ως προς τις παραμέτρους της ευχέρειας, ευελιξίας, πρωτοτυπίας και φαντασίας, και να διερευνηθούν πιθανές διαφοροποιήσεις ανάμεσα σε μονόγλωσσα και δίγλωσσα παιδιά.

Για την αξιολόγηση της δημιουργικότητας χρησιμοποιήθηκε το Torrance Test of Creative Thinking – Verbal (Torrance, 1999) και για την αξιολόγηση της κινητικής δημιουργικότητας το Thinking Creatively in Action and Movement (Torrance, 1981). Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 40 παιδιά (20 μονόγλωσσα και 20 δίγλωσσα νήπια).

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι, τα δίγλωσσα παιδιά δεν παρου-

σιάζουν στατιστικά σημαντικές διαφορές στις παραμέτρους της δημιουργικότητας (ευχέρεια, ευελιξία και πρωτοτυπία), από τα μονόγλωσσα παιδιά, αν και συγκέντρωσαν μεγαλύτερους μέσους όρους στις επιδόσεις τους, σε σχέση με τα μονόγλωσσα. Στατιστικά σημαντικές διαφορές διαπιστώθηκαν ως προς την κινητική ευχέρεια και πρωτοτυπία.

Η δημιουργική σκέψη των παιδιών προσχολικής ηλικίας κινητοποιείται και αναπτύσσεται κατά ένα μεγάλο ποσοστό με την κίνηση (McBride, 1992). Η υιοθέτηση της δημιουργικής σκέψης και δημιουργικής κίνησης στο νηπιαγωγείο, θα αποτελέσει άλλη μια σημαντική διάσταση στο χώρο της προσχολικής αγωγής.

Η μάθηση σε ομάδες ως ένα σημαντικό εκπαιδευτικό εργαλείο για την ενεργητική συμμετοχή των ενηλίκων εκπαιδευομένων

Ζυγούρης Φώτιος

Οι εκπαιδευτικές τεχνικές υποκινούν και ενθαρρύνουν τους ενήλικες εκπαιδευόμενους να συμμετέχουν ενεργητικά στην μαθησιακή διαδικασία. Μία από τις σημαντικότερες εκπαιδευτικές τεχνικές είναι η μάθηση σε ομάδες εργασίας. Στα πλαίσια της ομαδικής εργασίας, οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν ενεργητικά, επικοινωνούν, εκφράζονται ελεύθερα, αλληλοϋποστηρίζονται και έτσι καλλιεργείται ομαδικό πνεύμα.

Οι ομάδες εργασίας λειτουργούν αποτελεσματικά όταν η σύνθεση των μελών κάθε ομάδας είναι ιδανική, οι στόχοι και οι οδηγίες είναι σαφείς, ο εκπαιδευτής παρακολουθεί τις ομάδες και όταν πραγματοποιείται με επιτυχία τόσο η παρουσίαση από κάθε ομάδα όσο και η τελική σύνθεση. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί η ποιότητα της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευομένων, το κλίμα που επικρατεί στην ομάδα αλλά και τα αποτελέσματα που προκύπτουν.

Ο εκπαιδευτής ενηλίκων στα πλαίσια της ομαδικής εργασίας λειτουργεί ως σύμβουλος, ως διευκολυντής της μάθησης αλλά και ως εμψυχωτής. Μία από τις προϋποθέσεις για την αποτελεσματική μάθηση των ενηλίκων είναι ότι ο ενήλικας μαθαίνει όταν νιώθει ενταγμένος σε μια ομάδα. Όσο περισσότερο η εκπαιδευτική διαδικασία βασίζεται στην ομαδική εργασία τόσο πιο αποτελεσματική είναι η μάθηση.

Στη συγκεκριμένη ανακοίνωση θα αναπτυχθεί η αξίας της ομαδικής εργασίας σε σχέση με την ενεργητική συμμετοχή των ενηλίκων εκπαιδευομένων.

Το ανθρωπιστικό αγαθό στην εκπαιδευτική και παιδαγωγική πράξη και οι αντινομίες του σημερινού σχολείου

Ηλιόπουλος Παναγιώτης

Στη σημερινή εκπαιδευτική πραγματικότητα πυκνώνουν οι διαπιστώσεις από γονείς και εκπαιδευτικούς περί της «ατροφίας» του εκπαιδευτικού παραγομένου και της δυστοκίας των παιδευτικών ενεργειών σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο της αγωγής. Υφίσταται μια ορατή αμφιγνωμία όσον αφορά την εξήγηση των αιτίων και την απόδοση των ευθυνών αναφορικά με φαινόμενα βίας όπως και με φαινόμενα που αποκαλύπτουν την έλλειψη συγκεκριμένης ηθικής καθοδήγησης των μαθητών αλλά ακολούθως και του παιδαγωγικού αποτελέσματος που θα έπρεπε να έχει το σχολείο.

Το σημερινό σχολείο μοιάζει παγιδευμένο στην αυταρέσκειά του και συχνά λείπει ο γόνιμος προβληματισμός σε επίπεδο τέτοιο που να διασφαλίζει ότι ζητήματα επιστημονικά δύνανται να επιδιώξουν ακέραιες λύσεις. Επιπλέον, απουσιάζει τελείως, έστω ως στοιχειακό μέρος μιας εννοιολογικής παιδαγωγικής πλατφόρμας, εκείνο που θα αποκαλούσαμε ως το «ανθρωπιστικό αγαθό», δηλονότι τον προσδιορισμό της παιδαγωγικής τελεολογίας επί τη βάσει των ανθρωπιστικών ιδεωδών. Ομοίως απουσιάζει κάθε οργανωμένη προσπάθεια ηθικής εκπαίδευσης.

Ο ανθρωπισμός δείχνει να έχει εγκαταλειφθεί, λοιδορούμενος ενίοτε ως προμαχώνας ιδεολογικός του παρελθόντος, και οι προσπάθειες των μετεχόντων της ελληνικής σχολικής αίθουσας καταναλίσκονται στη μηχανιστική και συνάμα αποκαρδιωτική απόπειρά τους να προσεγγίσουν υπηρετικά τις ανάγκες της παραγωγής.

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι να διατυπώσει μεταφυσικές και αξιολογικές παρατηρήσεις γύρω από το φαινόμενο της αγωγής ώστε, στη συνέχεια, να διασαφηνίσει το περιεχόμενο των αντινομικών ιδιαιτεροτήτων της σημερινής εκπαίδευσης. Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί θα είναι η φιλοσοφική-αναλυτική. Κύριος σκοπός της εισήγησης είναι η διαπίστωση μιας προβληματικής περιοχής στην εκπαιδευτική πράξη και η σύντονη πρόταση λύσεων που βασίζονται σε παιδαγωγικές προσεγγίσεις του ανθρωπισμού, πρωτίστως δε στην έκκληση του Πλάτωνος, που αποκηρύσσει τον τεχνητό διαχωρισμό επιστήμης και αρετής (πᾶσά τε ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία, οὐ σοφία φαίνεται).

Το γνωστικό προφίλ των μαθητών και των μαθητριών σύμφωνα με τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Χαμπίδης Θεόδωρος

Οι νεότερες τάσεις διεπιστημονικής προσέγγισης του φύλου, καθώς και οι σύγχρονες δυναμικές ερευνητικές θεωρήσεις του επιβάλλουν ως αναγκαία την επαναδιαπραγμάτευση του ρόλου του στην εκπαίδευση. Τα τελευταία χρόνια οι κονστρουκτιβιστικές και οι μεταστρουκτουραλιστικές προσεγγίσεις ανέδειξαν δικαιολογημένα ως καίριο το ζήτημα της δόμησης των αντιλήψεων του φύλου στο χώρο της εκπαίδευσης. Το παραπρόγραμμα ως δίαυλος προώθησης των στερεοτυπικών αντιλήψεων του φύλου, άλλωστε, παρέχει τη δυνατότητα στους/τις εμπλεκόμενους/ νες στην εκπαιδευτική διαδικασία να δρουν ως παράγοντες που γονιμοποιούν ή αναστέλλουν την (ανα)παραγωγή των στερεοτύπων.

Οι εκπαιδευτικοί ως πρωταγωνιστικά εμπλεκόμενοι/νες σε αυτή τη διαδικασία κεντρίζουν εύλογα το ερευνητικό ενδιαφέρον με επίκεντρο τις αντιλήψεις τους. Στην παρούσα έρευνα το ενδιαφέρον εστιάζεται συγκεκριμένα στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών με τις οποίες φαίνεται πως διαμορφώνουν το γνωστικό προφίλ των μαθητών και των μαθητριών αναδεικνύοντας έτσι τις πιθανές διαφορές τους.

Η έρευνα διενεργήθηκε σε δείγμα εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης μέσω ενός ανώνυμου ερωτηματολογίου. Τα δεδομένα της έρευνας καταγράφηκαν, κωδικοποιήθηκαν, αποτέλεσαν αντικείμενο στατιστικής επεξεργασίας και ανάλυσης, αντιπαραβλήθηκαν προς τα σύγχρονα βιβλιογραφικά δεδομένα και, τέλος, σχολιάστηκαν, ώστε να εξαχθούν τα τελικά συμπεράσματα. Το καινοτόμο προϊόν που αναδύθηκε από την έρευνα υπήρξε η διαπίστωση ενός υφέρποντος νέο-σεξισμού στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών που επιβιώνει στις μέρες μας παρά τη θεωρητική επίφαση της ισχύος της ισότητας των φύλων στην εκπαίδευση.

«Η τυπολογία των ερωτήσεων των επαναληπτικών κριτηρίων αξιολόγησης του μαθήματος των Μαθηματικών Ε΄ και Στ΄ τάξης του Δημοτικού σχολείου»

Θωμά Ρ., **Κολοβός Χ.**

Ο σκοπός της παρούσης έρευνας είναι η μελέτη των επαναληπτικών κριτηρίων αξιολόγησης του μαθήματος των Μαθηματικών της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του Δημοτικού Σχολείου, όπως αυτά παρουσιάζονται είτε στο σχολικό εγχειρίδιο του Μαθητή (Ε΄ Τάξη) είτε στο Βιβλίο του Δασκάλου (ΣΤ΄ Τάξη).

Ειδικότερα, προσεγγίζεται με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου, ο τύπος των ερωτήσεων που χρησιμοποιούνται στα επαναληπτικά κριτήρια αξιολόγησης των δυο αυτών τάξεων.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας διαπιστώνεται ότι απαιτείται επανασχεδιασμός των επαναληπτικών κριτηρίων αξιολόγησης όσον αφορά τις ερωτήσεις τους, καθώς διαπιστώνεται η χρήση αυξημένου αριθμού ερωτήσεων «κλειστού τύπου» που μπορεί να βοηθούν τον εκπαιδευτικό σε μια πιο αντικειμενική και χρονικά σύντομη διόρθωση, δεν ενισχύουν όμως η αποκλίνουσα σκέψη του μαθητή, αφού δεν δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στα «ανοιχτά» προβλήματα.

Εξατομικευμένα Προγράμματα Σπουδών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση: Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στις προτιμήσεις των μαθητών ή εμπόδιο στην ένταξη;

Ιακώβου – Χαραλάμπους Μαρία, **Φτιάκα Ελένη**

Η παροχή ίσων ευκαιριών στη μάθηση θεσμοθετήθηκε στην Κύπρο με τον Περί Αγωγής και Εκπαίδευσης Παιδιών με Ειδικές Ανάγκες Νόμο Ν. 113(Ι) του 1999 (Φτιάκα, 2007). Σύμφωνα με αυτή τη νομοθεσία, τα παιδιά για τα οποία προσδιορίστηκε ειδική αγωγή φοιτούν σε τάξη γενικού δημόσιου σχολείου και τους παρέχεται η κατάλληλη εκπαιδευτική στήριξη. Ένας από τους τρόπους παροχής αυτής της στήριξης είναι τα Εξατομικευμένα Προγράμματα Σπουδών (ΕΠΣ), όπου οι μαθητές αποσύρονται από τη γενική τάξη για να παρακολουθήσουν μαθήματα στήριξης.

Ο βασικός σκοπός της έρευνας, η οποία ήταν ποιοτική και είχε εθνογραφικό χαρακτήρα, ήταν η εξοικείωση με τον τρόπο υλοποίησης των ΕΠΣ σε ένα σχολείο Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, μέσα από τις απόψεις

ατόμων που βιώνουν πρωτογενώς τη σχολική πραγματικότητα.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, τα ΕΠΣ υλοποιούνται στη Σχολή είτε ως μαθήματα εκμάθησης Ελληνικών σε αλλόγλωσσους μαθητές, είτε ως μαθήματα στήριξης σε μαθητές που έχουν προσδιοριστεί ως έχοντες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Παρά το γεγονός ότι τα δύο προγράμματα έχουν διαφορετικό υπόβαθρο και το ότι η στήριξη των μαθητών γίνεται σε διαφορετικές ομάδες, αναλόγως των προσδιορισθεισών μαθησιακών τους αναγκών, ο τρόπος με τον οποίο οι ίδιοι οι μαθητές νοηματοδοτούν τα βιώματά τους παρουσιάζει αξιοσημείωτες ομοιότητες. Το γεγονός αυτό καταδεικνύει ότι οι εκάστοτε εγγενείς ιδιαιτερότητες των μαθητών (ατομικό μοντέλο της αναπηρίας) δεν φαίνεται να διαφοροποιούν ουσιαστικά τις νοηματοδοτήσεις τους. Οι νοηματοδοτήσεις αυτές δημιουργούνται σε μεγάλο βαθμό ως αποτέλεσμα εξωτερικών παραγόντων που δρουν πάνω στα άτομα αυτά και τα περιορίζουν (κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας) (Connor et al, 2008; Oliver, 1996; Oliver, 1990). Αυτή η εξωτερική υποβολή αφήνει ανοικτά ερωτήματα ως προς το βαθμό στον οποίο λαμβάνονται πραγματικά υπόψη οι ανάγκες των ίδιων των μαθητών κατά την υλοποίηση των ΕΠΣ. Τίθεται επίσης υπό αμφισβήτηση η πεποίθηση των οπαδών της ειδικής εκπαίδευσης ότι οι οποιοιδήποτε περιορισμοί στις δράσεις των μαθητών οφείλονται σε εγγενή χαρακτηριστικά τους, μια πεποίθηση που τους οδηγεί στη θεώρηση ότι οι μαθητές αυτοί απαιτούν συγκεκριμένο περιβάλλον για να αποδώσουν μαθησιακά.

Η έννοια της ισότητας: δυσκολίες και αντιμετώπισή τους στη σχολικοί τάξη

Ιγγλέζου Αθανασία, **Μπρόκου Μαρίνα**

Η ισότητα, αποτελεί ειδική περίπτωση σχέσης ισοδυναμίας μεταξύ των στοιχείων ενός συνόλου και προσδιορίζεται, όπως κάθε σχέση ισοδυναμίας, από τις εξής τρεις θεμελιώδεις ιδιότητες: ανακλαστική, συμμετρική και μεταβατική.

Ιστορικά, πριν επικρατήσει για την ισότητα το ισχύον –σήμερα- σημαίνον σύμβολο που της χάρισε το 1557 ο Robert Record ("="), ενυπήρξε στην ιστορία των Μαθηματικών με άλλες συμβολοποιήσεις, και ως επί το πλείστον με λεκτικές περιγραφές, όπως το «ίσο εστίν» που συναντάμε στα «Στοιχεία» του Ευκλείδη.

Στη σύγχρονη εποχή, οι μαθητές αργούν να έρθουν αντιμέτωποι με τη χρήση του "=" ως σύμβολο ισοδυναμίας. Το "=" εμφανίζεται αρχικά στην αριθμητική ασυμμετρικό, να υπονοεί μια ενέργεια ή ερώτημα. Όταν αργότερα χρησιμοποιείται για να εισάγει ένα νέο σύμβολο ή για να δηλώσει μια αληθή ιδιότητα ενός συνόλου αριθμών, τότε ο χαρακτήρας του αρχίζει και συμμετρο-

ποιείται. Παρ'όλ'αυτά, ακόμα και μετά τη μετάβαση στην άλγεβρα, η ασυμμετρική ερμηνεία του συμβόλου της ισότητας παραμένει, δηλώνοντας κάποια "αναγωγή" προς μία κατεύθυνση. Αυτό το πρότυπο συμπεριφοράς, επεκτείνεται και στην επίλυση εξισώσεων, όπου η ακολουθία βημάτων συνδέεται από τους μαθητές με ένα νοερό, φωνητικό ή γραπτό σύμβολο ισότητας.

Με την παρούσα εισήγηση, επιχειρούμε να ανιχνεύσουμε τις βασικές παρανοήσεις και λάθη των μαθητών γύρω από την έννοια της ισότητας, παρουσιάζουμε διδακτικές δραστηριότητες οι οποίες μπορούν να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του προβλήματος και προτείνουμε την κατάρτιση μιας διαθεματικής δραστηριότητας με χρήση των σχετικών κειμένων των Ευκλείδη και Record.

Περιθωριοποιημένες Σχολικές Μονάδες με Καλές Σχολικές Επιδόσεις αλλά Υψηλή Σχολική Διαρροή των αλλοδαπών μαθητών. Υπάρχει λύση;

Ιγνατιάδου Αναστασία, Κωτούλα Ιωάννα, Φαρμάκη Αικατερίνη

Όλο και υψηλότερο ποσοστό των αλλοδαπών μαθητών συγκεντρώνεται σε ορισμένες σχολικές μονάδες, οδηγώντας τες σε περιθωριοποίηση. Η ετερότητα των μαθητών αποτελεί τροχοπέδη για τους Έλληνες γονείς, οι οποίοι κατεχόμενοι από ξενοφοβικές και ρατσιστικές αντιλήψεις, αποφεύγουν αυτές τις σχολικές μονάδες για τα παιδιά τους, δυσκολεύοντας την εκπαιδευτική διαδικασία.

Όμως έρευνες έχουν δείξει ότι οι σχολικές επιδόσεις των αλλοδαπών μαθητών είναι γενικά καλές, αν και αυτές σχετίζονται άμεσα με την κοινωνική τους προέλευση και όχι με την εθνική καταγωγή. Εντούτοις οι μαθητές αυτοί έρχονται αντιμέτωποι με τη διγλωσσία και με άλλους ανασταλτικούς παράγοντες, προκειμένου να αποδείξουν την αξία τους, με σημαία τον καταλυτικό ρόλο της οικογένειας, όταν υπάρχει, για τη σχολική τους προσαρμογή. Παρόλο αυτά, αποθαρρυντικό στοιχείο είναι η υψηλή σχολική διαρροή των αλλοδαπών μαθητών, λόγω κυρίως κοινωνικών και οικονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζουν, εντείνοντας το πρόβλημα των αναλφάβητων στην ελληνική κοινωνία.

Σε αυτά τα σημαντικά κοινωνικά και εκπαιδευτικά ζητήματα, λύση επιχειρείται μέσα από τις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας. Πρόκειται για ένα δίκτυο σχολείων που στοχεύει στην προώθηση της ισότιμης ένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα, των μαθητών με χαμηλούς εκπαιδευτικούς και κοινωνικοοικονομικούς δείκτες. Η ελπίδα εναποθέτεται σε αυτή την καινοτόμο δράση.

Το 1ο Γυμνάσιο Άρτας

Ιντζέμπελης Ελπιδοφόρος

Η Άρτα απελευθερώθηκε από τον τουρκικό ζυγό το 1881 και προσαρτήθηκε στην υπόλοιπη Ελλάδα. Μετά την απελευθέρωση με σχετικό νόμο το 1882 αποφασίστηκε τα σχολεία να συνεχίσουν να λειτουργούν με τον ίδιο τρόπο και τα Μεικτά Σχολεία ονομάστηκαν Ελληνικά Σχολεία.

Το 1ο Γυμνάσιο Άρτας, άρχισε να λειτουργεί από το σχολικό έτος 1882-1883 με δύο τάξεις. Πρώτος γυμνασιάρχης στο Γυμνάσιο Άρτας ήταν ο Αρτινός φιλόλογος Σπυρίδων Καλέλης. Από το 1884 λειτούργησε ως πλήρες Γυμνάσιο με τέσσερις τάξεις, έως το 1929. Από το 1929 γίνεται εξατάξιο. Το 1929 το 1ο Γυμνάσιο και τα δύο Ελληνικά Σχολεία συγχωνεύτηκαν σε ένα εξατάξιο Γυμνάσιο. Το 1931 το 1ο Γυμνάσιο αριθμεί 260 μαθητές. Από το 1936-37 λειτουργεί ως Μικτό (αρρένων-θηλέων) .Στη συνέχεια μετατράπηκε σε Σχολή Μέσης Εκπαίδευσης με Πρακτικό και Κλασσικό από την Τρίτη τάξη. Το σχολικό έτος 1955-1956 χωρίζεται σε δυο Γυμνάσια Α και Β. Από το 1979 λειτουργεί ως μεικτό όπως όλα τα σχολεία μέχρι σήμερα.

Ουτοπία ή «Φρουτοπία»; Ένα εκπαιδευτικό σενάριο με δράσεις Θεατρικής Αγωγής για την καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας στο σχολείο

Ιωακειμίδης Παντελής

Ζούμε σε μια εποχή όπου η γενικότερη κρίση επηρεάζει σημαντικά και την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης στους μαθητές.
Το βασικό ερώτημα-στο οποίο καλούμαστε να δώσουμε απαντήσεις με την εν λόγω ανακοίνωση-έγκειται στο κατά πόσον αποτελεί ουτοπία η καλλιέργεια της φιλαναγνωσίας στο δημοτικό σχολείο μέσα από δραστηριότητες δραματικής τέχνης.

Με αυτά τα δεδομένα, στην εν λόγω μελέτη, επιχειρείται ο σχεδιασμός ενός συνόλου δράσεων με την συνδρομή των τεχνικών της δραματικής έκφρασης, που θα καλλιεργούν τη φιλαναγνωσία στους συμμετέχοντες. Αφορμή και ερέθισμα για την πραγματοποίηση των επιλεγμένων δραστηριοτήτων αποτέλεσε για τον εκπαιδευτικό το μεγαλειώδες έργο του Ευγένιου Τριβιζά «Φρουτοπία».

Το πρώτο μέρος της εργασίας αναφέρεται αποκλειστικά στον προσδιορισμό της κεντρικής ιδέας του θέματος-με το οποίο θα ασχοληθούμε- την καταγραφή των εμπλεκόμενων γνωστικών περιοχών που αυτό περιλαμβάνει και την εκτι-

μώμενη χρονική διάρκεια, που απαιτείται για την ολοκλήρωσή του.

Το επόμενο μέρος της μελέτης είναι αφιερωμένο στην επισήμανση των γνώσεων, πρότερων ιδεών και αντιλήψεων των μαθητών για το εν λόγω ζήτημα και στην διατύπωση του σκοπού και των επιμέρους στόχων του διδακτικού μας σεναρίου.

Ακολουθεί μια ενότητα, η οποία διαπραγματεύεται τη μορφή οργάνωσης της σχολικής τάξης και την απαιτούμενη υλικοτεχνική υποδομή για την ολοκλήρωση του προτεινόμενου σχεδίου δράσης.

Στη συνέχεια, παρατίθεται το σχετικό κεφάλαιο, στο οποίο περιγράφονται αναλυτικά οι προτεινόμενες δραστηριότητες Θεατρικής Αγωγής. Σε κάθε μια από αυτές, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να διακρίνει την εφαρμογή διαφόρων μορφών δραματικής έκφρασης, οι οποίες καλλιεργούν και προωθούν τη βιωματική μάθηση των συμμετεχόντων.

Εν κατακλείδι, οι ίδιοι οι μαθητές διασκέδασαν με τις εν λόγω δράσεις, έπαιξαν και συνάμα γνώρισαν καλύτερα τη Φρουτοπία του Ευγένιου Τριβιζά. Η εργασία ολοκληρώθηκε με την αξιολόγηση της συμμετοχής των μαθητών σε αυτές τις παιγνιώδεις δραστηριότητες και τη διαπίστωση του βαθμού επίτευξης των στόχων-που είχαν εκ των προτέρων τεθεί-από τον εκπαιδευτικό της τάξης.

Χρυσάνθη Παπαδάκη: το ελληνικό νηπιαγωγείο από τη μέθοδο των salles d'asile στο φρεμπελιανό σύστημα

Καγιαδάκη Αθηνά

Η Χρυσάνθη Σακελαρίου-Παπαδάκη, (1855-1885), είναι ελάχιστα γνωστή αν και πρόκειται για μια από τις σημαντικές ελληνίδες παιδαγωγούς που δραστηριοποιήθηκαν στην Αθήνα, τη Θεσσαλονίκη και τη Σμύρνη. Γεννήθηκε το 1855 στη Μικρά Ασία, σπούδασε στο Αρσάκειο της Αθήνας και το 1870 πήρε πτυχίο νηπιαγωγού. Εργάστηκε για ένα χρόνο στο Κεντρικό νηπιαγωγείο της Θεσσαλονίκης. Επέστρεψε στη Σμύρνη και το 1873 ίδρυσε παρθεναγωγείο και νηπιαγωγείο. Το 1880 σπούδασε στο πλευρό της Αικατερίνης Λασκαρίδου τη μέθοδο Φρέμπελ την οποία εφάρμοσε στο ιδιωτικό σχολείο της.

Το έργο της αποτυπώνει το κλίμα μέσα στο οποίο αναπτύχθηκε η εκπαίδευση της πρώτης παιδικής ηλικίας στην Αθήνα και στις ελληνικές κοινότητες της Οθωμανικής αυτοκρατορίας και μας επιτρέπει να κατανοήσουμε την εισαγωγή των νέων μεθόδων στο ελληνικό νηπιαγωγείο. Τέλος η περίπτωση της Χρυσάνθης Παπαδάκη φωτίζει την εξέλιξη του νηπιαγωγείου στην περιοχή της Σμύρνης.

Αναστοχασμός στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσω της έρευνας δράσης

Καδιανάκη Μαρία

Μέσω του αναστοχασμού ο εκπαιδευτικός αναθεωρεί τις προηγούμενες εμπειρίες του, επιδιώκοντας να θυμηθεί και να καταλάβει τι έχει συμβεί και προσπαθώντας να αποκτήσει μια ιδέα αυτών που έχει μάθει ή έχει επιτύχει. Αν ο εκπαιδευτικός αντιληφθεί τι γνωρίζει, τι κάνει, τότε μπορεί να επιλέξει να αλλάξει την πρακτική του. Σκοπός του αναστοχασμού είναι η επίτευξη βελτίωσης και η ανάπτυξη διορατικότητας. Από την άλλη, σκοπός της έρευνας δράσης είναι να μετασχηματίσει, να αλλάξει ή να κατανοήσει τα πρόσωπα και τις καταστάσεις όπου δρα.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η παρούσα έρευνα μέσω του πρακτικού μοντέλου της έρευνας δράσης, μοντέλο που συμβάλλει στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών της πράξης, διερευνά συγκεκριμένο πρόβλημα της εκπαιδευτικής πρακτικής, το οποίο δημιουργεί δυσφορία και επιθυμία αλλαγής στην εκπαιδευτικό της τάξης. Ως μέσα συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν μαγνητοφωνήσεις διδασκαλιών και το ημερολόγιο της εκπαιδευτικού. Τα ευρήματα έδωσαν πληροφορίες μέσω του αναστοχασμού για αμφισβήτηση της εκπαιδευτικού από τον ίδιο τον εαυτό της, την οδήγησαν να πάρει αποφάσεις για την πρακτική της, να σχεδιάσει στρατηγικές βελτίωσης της διδασκαλίας της. Η εκπαιδευτικός ανάλαβε την ευθύνη των επιλογών της κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας της, έμαθε ότι κάνει λάθη, βρήκε τεχνικές για να τα διορθώσει και κυρίως γνώρισε περιοχές του εαυτού της και της διδασκαλίας της που πριν ήταν σκοτεινές.

Οι δυνατότητες σύνδεσης της βιώσιμης ανάπτυξης με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση σε εκπαιδευτικό επίπεδο

Καδιγιαννόπουλος Γεώργιος, **Νικολάου Γεώργιος**

Ο σύγχρονος άνθρωπος έρχεται αντιμέτωπος με ποικίλα προβλήματα που υποβαθμίζουν την ποιότητα της ζωής του και καθιστούν συνεχώς όλο και πιο δύσκολη την καθημερινότητα του.

Προβλήματα, όπως η φτώχεια, η ανεργία, η μετανάστευση, ο ρατσισμός, η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η εγκληματικότητα, η τρύπα του όζοντος, το φαινόμενο του θερμοκηπίου, η ρύπανση του αέρα, η μείωση των αποθεμάτων του πόσιμου νερού, είναι ορισμένα μόνο από τα αυτά που υπο-

βαθμίζουν το επίπεδο ζωής του σύγχρονου ανθρώπου.

Σύγχρονος τόπος, θεωρητικός και πρακτικός, επίλυσης ορισμένων πλευρών των παραπάνω προβλημάτων αποτελούν η βιώσιμη ανάπτυξη και η διαπολιτισμική εκπαίδευση, οι οποίες εμφορούνται από συγκεκριμένους σκοπούς και στόχους και συνιστούν μόνιμα αιτήματα, τουλάχιστον των τελευταίων δύο δεκαετιών, σε κοινωνικό και εκπαιδευτικό επίπεδο.

Το ερώτημα που τίθεται στην παρούσα εργασία είναι, εάν υπάρχει η δυνατότητα να συνδεθεί η βιώσιμη ανάπτυξη με τη διαπολιτισμική εκπαίδευση σε εκπαιδευτικό επίπεδο, ώστε μέσω της κατάλληλης εκπαίδευσης των μαθητών, η κοινωνία να αποκομίσει μακροπρόθεσμα τα μέγιστα δυνατά οφέλη.

Η παρούσα εργασία, κάνοντας ανασκόπηση της ξενόγλωσσης και ελληνικής βιβλιογραφίας, απαντά καταφατικά στο ερώτημα και στοχεύει να αναδείξει τα σημεία σύνδεσης των εννοιών, ώστε αυτά να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας από τους εκπαιδευτικούς κατά τη διδασκαλία, αλλά και ζητούμενο κατά το σχεδιασμό της σκοποθεσίας και στοχοθεσίας των αναλυτικών προγραμμάτων.

Ειδική αγωγή και διαπολιτισμική εκπαίδευση. Χαράσσοντας κοινά σχέδια μαθήματος

Καζάκου Μαρία, Σούλης Σπύρος

Σε μια εποχή που στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο αναμειγνύεται η “γενική” εκπαίδευση, με την “ειδική” αγωγή και τη “διαπολιτισμική” εκπαίδευση ο ρόλος του εκπαιδευτικού γίνεται πιο απαιτητικός. Καθώς στην ίδια τάξη φοιτούν μαθητές δίχως μαθησιακές δυσκολίες, αλλοδαποί μαθητές και μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες ο εκπαιδευτικός καλείται να προσαρμοσθεί στα νέα δεδομένα και να αναπτύξει τεχνικές διδασκαλίας προκειμένου να αντιμετωπίζει ταυτόχρονα τις διαφορετικές περιπτώσεις εκπαιδευτικών αναγκών.

Στόχος αυτής της εργασίας είναι να καταδείξει πώς εργαλεία παρέμβασης που χρησιμοποιούνται στη διαχείριση της δυσλεξίας μπορούν να αποτελέσουν και στρατηγικές εκπαίδευσης για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε αλλοδαπούς μαθητές. Ειδικότερα, παρουσιάζεται ένα πρόγραμμα ανάπτυξης και καλλιέργειας της φωνολογικής ενημερότητας, ικανότητας που θεωρείται θεμελιώδης όχι μόνο στην αντιμετώπιση των δυσκολιών της δυσλεξίας, αλλά ευρύτερα στην εκμάθηση ανάγνωσης και γραφής της ελληνικής σε αλλόφωνους μαθητές μέσα στην Τάξη για Όλους.

Πολιτιστικό άνοιγμα στη σκέψη και τη στάση των μαθητών με τη συμμετοχή τους στο συνεργατικό ευρωπαϊκό πρόγραμμα «Μια Βαλίτσα Ευρωπαϊκές Εμπειρίες»

Καλάκου Παναγιώτα

Ο μακρόπνοος στόχος για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση που υιοθετείται από τις χώρες της Ε.Ε. προϋποθέτει, πέραν της εφαρμογής κατάλληλων οικονομικο-τεχνικών στρατηγικών και πρακτικών μέτρων δράσης, και το ανάλογο πολιτιστικό άνοιγμα, την ανάπτυξη της διαπολιτισμικότητας και της ευρωπαϊκής συνείδησης των πολιτών των χωρών αυτών, κατά τρόπο που να ενισχύει την αίσθηση της κοινότητας παράλληλα με την προώθηση της εθνικής τους ταυτότητας. Στη μετασχηματιστική αυτή διαδικασία καλείται και το σχολείο να συμβάλει εποικοδομητικά μέσα από ειδικά σχεδιασμένα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Βασικοί στόχοι της φιλοσοφίας αυτής επιδιώχθηκαν με το ερευνητικό πρόγραμμα «Μια Βαλίτσα Ευρωπαϊκές Εμπειρίες», που εφαρμόστηκε το έτος 2011-2012 στην Δ΄ τάξη δημοτικού σχολείου της περιοχής Αττικής στο πλαίσιο μίας εποικοδομιστικής διδακτικής προσέγγισης με βιωματικά, παιγνιώδη και ομαδοσυνεργατικά χαρακτηριστικά. Οι διαδικασίες και τα μαθησιακά αποτελέσματα της εφαρμογής αυτής υπήρξαν σημαντικά για τους μαθητές, καθώς κατάφεραν να μετασχηματίσουν προηγούμενες ατελείς αναπαραστάσεις όσον αφορά την ιδέα της Ε.Ε. και τη σχέση της χώρας μας με αυτήν, να γνωρίσουν διάφορους λαούς της Ευρώπης μέσα από εικονικά ταξίδια και δημιουργικές δραστηριότητες, να εκτιμήσουν ιδιαίτερα στοιχεία της ταυτότητας του καθενός, να νιώσουν την αίσθηση της ευρωπαϊκής οικογένειας και να αναπτύξουν τον προβληματισμό τους σε ανώτερα επίπεδα σκέψης εμπλεκόμενοι σε συζητήσεις γύρω από ανοιχτές, διλημματικές καταστάσεις και προβλήματα που ανακύπτουν.

Η εμπειρία υπήρξε όμως ευεργετική και για τους διδάσκοντες λόγω των παιδαγωγικών, κοινωνικών και πολιτικών προκλήσεων του εγχειρήματος, της μάθησης που απόκτησαν συνεργαζόμενοι με άλλους εκπαιδευτικούς, και, κυρίως, λόγω του δημιουργικού και προσωπο- κεντρικού ρόλου που διαδραμάτισαν μέσα στην τάξη.

Η χρήση των νέων τεχνολογιών των πληροφοριών και της επικοινωνίας (Ν.Τ.Π.Ε.) στην Ειδική Αγωγή

Καλαμπρατσίδου Δέσποινα

Η συγκεκριμένη εργασία έχει ως στόχο να αναλύσει και να προάγει τη χρήση των νέων τεχνολογιών των πληροφοριών και της επικοινωνίας (Ν.Τ.Π.Ε.) στην ειδική αγωγή. Οι νέες τεχνολογίες των πληροφοριών και της επικοινωνίας (Ν.Τ.Π.Ε.) μπορούν να προσφέρουν μια ποικιλία εφαρμογών στην ειδική αγωγή, ώστε να υποστηρίξουν τους μαθητές με εκπαιδευτικές ανάγκες. Διάφορες έρευνες από τη διεθνή βιβλιογραφία παρουσιάζουν τα πλεονεκτήματα αυτών των εφαρμογών.

Σε μια εποχή όπου η χρήση των νέων τεχνολογιών των πληροφοριών και της επικοινωνίας (Ν.Τ.Π.Ε.) αποτελεί μέρος της ζωής μας, η ειδική αγωγή δεν πρέπει να μείνει πίσω σε αυτό, όταν μάλιστα μπορεί να αποκομίσει πολλαπλά οφέλη. Οι υπάρχουσες Ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές πολιτικές προάγουν τη χρήση των νέων τεχνολογιών των πληροφοριών και της επικοινωνίας (Ν.Τ.Π.Ε.) στην ειδική αγωγή με στόχο την αύξηση των ευκαιριών για όλους αλλά και γενικότερα την βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Παρόλα αυτά η έλλειψη χρηματοδότησης της ειδικής αγωγής και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών πάνω σε θέματα των νέων τεχνολογιών των πληροφοριών και της επικοινωνίας, μπορούν να αποτελέσουν ανασταλτικούς παράγοντες.

Σουρεαλιστική εικονογραφία, ανατρεπτική μυθοπλασία: η περίπτωση του Shaun Tan

Καλογήρου Τζίνα

Το έργο του πολυβραβευμένου εικονογράφου και ρηξικέλευθου δημιουργού παιδικών βιβλίων Shaun Tan διατρέχει συμβολικά τον πολιτισμικό ορίζοντα της εποχής μας για να τον υπερβεί ουσιαστικά μέσα από την κοσμοπλαστική φαντασία και το θρίαμβο της ανατροπής, την έκπληξη και την άρση της κοινής λογικής. Η εισήγηση επικεντρώνεται στην παρουσίαση της εικονογραφίας του Αυστραλού δημιουργού, η οποία μας παρασύρει σε έναν «δευτερεύοντα κόσμο» που κινείται διαρκώς ανάμεσα στην ουτοπία και τη δυστοπία. Ο καλλιτέχνης παλινδρομεί άλλοτε σε έναν δυστοπικό χώρο επιστημονικής φαντασίας και άλλοτε επιστρέφει λυτρωτικά σε έναν παραδεισένιο, χαρούμενα απίθανο και εκπληκτικό, ουτοπικό κόσμο, τόσο απατηλό όσο και ασύλληπτο

στη βαθύτερη ουσία του.

Το έργο του νεότατου και ήδη πολυβραβευμένου αυτού δημιουργού τροφοδοτείται ζωτικά από τη σουρεαλιστική εικονογραφία, κυρίως το έργο των Max Ernst και René Magritte, αλλά και από τη μεταφυσική ζωγραφική του Giorgio de Chirico, την επιστημονική φαντασία του Stanley Kubrick και του Ray Bradbury, τη φουτουριστική δυστοπία του Ridley Scott στην ταινία Blade Runner, αλλά και από τα ιαπωνικά manga. Ο Tan αξιοποιεί ευρηματικά τις ετερόκλητες καλλιτεχνικές αφορμήσεις του προκειμένου να θίξει και να καυτηριάσει τις δομές του σύγχρονου τεχνοκρατικού πολιτισμού και την απάνθρωπη αυτοματοποίηση της ζωής. Οι υβριδικές και πολύμορφες συλλήψεις του αποδίδουν με τρόπο συγκλονιστικό το δράμα και το διχασμό του σύγχρονου ανθρώπου, ο οποίος βρίσκεται εγκλωβισμένος, αφενός, ανάμεσα στις ενδόμυχες φαντασιώσεις, τα όνειρα και τις επιθυμίες του και, αφετέρου, σε μια άξενη πραγματικότητα, σύνθετη, ραγδαία εξελισσόμενη και εφιαλτική στις συνολικές της λειτουργίες.

Αξιοποιώντας παιδαγωγικά τις σχολικές επισκέψεις σε μουσεία

Καλογιάννη Αιμιλία

Στην Ελλάδα η έρευνα σε θέματα αξιολόγησης των επισκέψεων παιδιών σε μουσεία είναι περιορισμένη, αν και συνιστούν την πλειοψηφία του κοινού τους. Η έννοια μουσείο εγγράφεται συνήθως στα βιώματά τους σαν σχολική δραστηριότητα, καθώς οι επισκέψεις εντάσσονται συνήθως σε ακαδημαϊκά πλαίσια,. Ως προς αυτό είναι καθοριστικός ο ρόλος των εκπαιδευτικών που τα συνοδεύουν, σε σχέση με την επιλογή της εκπαιδευτικής δράσης και την παιδαγωγική της αξιοποίηση έπειτα.

Για το σκοπό της παρούσας μελέτης διερευνήθηκαν, μέσω ερωτηματολογίου, οι απόψεις 212 εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων για την παιδαγωγική αξιοποίηση των σχολικών επισκέψεων σε μουσεία, και ειδικότερα τα κίνητρα τους και οι στρατηγικές που αναπτύσσουν κατά τη διεξαγωγή τους καθώς και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν και ανακόπτουν, ίσως, τις προθέσεις τους.

Ανάλυση των αποτελεσμάτων έδειξε ότι οι σχολικές επισκέψεις σε μουσεία συνδυάζονται συνήθως με εκπαιδευτικούς περιπάτους ή εκδρομές, αποσκοπώντας κυρίως στα γνωστικά οφέλη από αυτές. Πρακτικά ζητήματα που σχετίζονται με την οργάνωση της επίσκεψης αλλά και μια σχετική αδυναμία στη θεωρητική τους κατάρτιση φαίνεται να ανακόπτουν τις προθέσεις τους και να δυσχεραίνουν την παιδαγωγική αξιοποίηση των μουσείων ως χώρων μη τυπικής μάθησης, κάτι που με τη σειρά του καθιστά προφανή την ανάγκη για τη δημιουργία κοινού πεδίου προβληματισμού, από την πλευρά του σχολείου και

του μουσείου, για να επιτευχθεί μια οργανική και αποτελεσματική σχέση μεταξύ τους.

«Η ανάπτυξη του κριτικού στοχασμού μέσα από την αξιοποίηση της τέχνης στη διδασκαλία»

Καλογρίδη Σοφία

Η διδασκαλία αναδεικνύεται σήμερα ως μία ιδιαίτερα σύνθετη και εξειδικευμένη δραστηριότητα, η οποία απαιτεί από τον εκπαιδευτικό να στοχάζεται κριτικά για το πώς πρέπει προσαρμόζει κάθε φορά τη διδασκαλία του στις ανάγκες, στα ενδιαφέροντα, στις ιδιαίτερες δυσκολίες, αλλά και στις ικανότητες των μαθητών του.

Είναι πλέον κοινά αποδεκτό ότι ο εκπαιδευτικός δεν μεταβιβάζει στους μαθητές του την έτοιμη, προκατασκευασμένη γνώση, αλλά διαμεσολαβεί ανάμεσα στο μαθητή και στη σχολική γνώση με στόχο ο μαθητής να γίνει ικανός να μαθαίνει πώς να μαθαίνει.

Στο πλαίσιο αυτής της διαδικασίας είναι δυνατόν και ο μαθητής να οδηγηθεί στην ανάπτυξη του κριτικού στοχασμού, όχι βέβαια στο ίδιο βάθος με τους ενήλικες, με απώτερο σκοπό τη σταδιακή απόκτηση ευθύνης για τη μόρφωσή του.

Στην κατεύθυνση αυτή η αξιοποίηση έργων τέχνης στη διδασκαλία έχει αποδειχτεί ότι συμβάλλει στην ανάπτυξη του κριτικού στοχασμού, επειδή η παρατήρησή τους προκαλεί και ενθαρρύνει τη «στοχαστική διάθεση» να ανακαλύψουμε τι έχουν να μας δείξουν και να μας πουν (Perkins 1994, Greene 1995 κά).

Στο πλαίσιο αυτής της θεωρητικής προσέγγισης στην ανακοίνωσή μας θα παρουσιαστούν ερευνητικά δεδομένα από τη διδασκαλία του μαθήματος της Γλώσσας σε συνδυασμό με την παρατήρηση έργων τέχνης (πινάκων ζωγραφικής) στις τελευταίες τάξεις του δημοτικού σχολείου.

Διαθεματική προσέγγιση της γνώσης με άξονα την Παιδαγωγική της Ειρήνης

Καπετανίδου Μαριάννα

Η σύγχρονη κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα διαμορφώνει ένα πολιτισμικό πλαίσιο όπου η βία και η αντιπαλότητα συνεχώς αυξάνεται και έχει πλέον «φυσικοποιηθεί». Η εφαρμογή των αρχών της Παιδαγωγικής της Ειρήνης στην

εκπαιδευτική διαδικασία μπορεί να αποτελέσει καθοριστικό παράγοντα μιας ποιοτικότερης και αναβαθμισμένης εκπαίδευσης που θα προάγει την συνεργασία, την ομαδικότητα, την εξάλειψη της διαφορετικότητας, την κατάρριψη στερεοτύπων και προκαταλήψεων, διαμορφώνοντας μέσω της δημιουργικής μάθησης ενεργούς πολίτες με συνείδηση και σκοπό την αναδιάρθρωση της κοινωνίας με βάση την ειρηνική συμβίωση και την κατάργηση κάθε μορφής βίας, άμεσης ή έμμεσης.

Το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο των Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) των τελευταίων ετών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα επιτρέπει την προσέγγιση της γνώσης πολύπλευρα, έχοντας ως στόχο να αξιοποιήσει παράλληλα τα διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα που αφορούν το ίδιο θέμα, να προωθήσει συμμετοχικές μεθόδους διδασκαλίας, να αναπτύξει τις κοινωνικές δεξιότητες και την αποκλίνουσα σκέψη των μαθητών λαμβάνοντας υπόψη τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους καθώς και το κοινωνικό-οικονομικό-πολιτισμικό πλαίσιο που τους περιβάλλει.

Σκοπός της εισήγησης αυτής είναι να αναδειχθούν οι αρχές της Παιδαγωγικής της Ειρήνης και να παρουσιαστούν διαθεματικές διδακτικές δραστηριότητες που θα βασίζονται σε αυτές και θα εμπλέκουν διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα.

Προβλήματα στην εκπαίδευση και προτάσεις αλλαγών, μέσα από το θεατρικό έργο της Έλλης Αλεξίου

Καπραβέλου Αλεξία

Στόχος της εισήγησης αυτής είναι να καταδειχθεί ότι η συγγραφέας και εκπαιδευτικός Έλλη Αλεξίου, μέσα από το θεατρικό της έργο, εκθέτει προβλήματα από τον επιλεκτικό-κατανεμητικό ρόλο του εκπαιδευτικού θεσμού, καθώς και προβλήματα σχέσεων στο σχολείο, και διατυπώνει προτάσεις εκπαιδευτικών αλλαγών.

Προκύπτουν δε συμπεράσματα από τη μελέτη του θεατρικού της έργου. Συγκεκριμένα, στο θεατρικό έργο Μια Μέρα Στο Γυμνάσιο τονίζει, μεταξύ άλλων, πως οι διαπροσωπικές σχέσεις στο σχολείο χαρακτηρίζονται από αδιαφορία ή φθόνο, αμοιβαία δυσπιστία και επιφυλακτικότητα, προσαρμογή στις κοινωνικές συμβάσεις, πουριτανισμό, ενώ δεν λείπουν φαινόμενα πατριαρχικής νοοτροπίας ή παρενόχλησης, κυρίως προς μαθήτριες, καθώς και διαπλοκής, στην οποία μετέχουν ακόμα και μαθητές.

Η σύνθεση του συλλόγου διδασκόντων δείχνει ότι σοβαροί παράγοντες έλλειψης επικοινωνίας μεταξύ συναδέλφων είναι η διαφορά στη νοοτροπία, στον τρόπο ζωής αλλά και στην ηλικία. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να αντιμετωπί-

σουν φαινόμενα ανίας από την πολύωρη ακινησία και άνισου καταμερισμού των εργασιακών καθηκόντων, που οδηγεί τους πιο ευσυνείδητους στην εργασιακή εξουθένωση. Αρκετοί εκπαιδευτικοί συντηρητικοποιούνται, υπερπροστατεύοντας τα παιδιά τους και αδιαφορώντας για τα «ξένα», και γενικά αποδεικνύονται άνθρωποι χωρίς υψηλό μορφωτικό επίπεδο, έτοιμοι να υπακούσουν τυφλά τους ανωτέρους τους, να ειρωνευτούν και να ανταγωνιστούν συναδέλφους τους και να εκμεταλλευτούν μαθητές τους.

Η συγγραφέας προτείνει στους εκπαιδευτικούς να ανακαλύψουν τις αρετές κάθε παιδιού, για να το αξιολογήσουν δίκαια, και να δείχνουν κατανόηση και διάθεση για βοήθεια, ώστε να είναι άξιοι της εμπιστοσύνης των μαθητών. Επίσης, πριν επιβληθεί ποινή στον μαθητή για κάποια σοβαρή αντικοινωνική συμπεριφορά, οι εκπαιδευτικοί είναι αναγκαίο να συνυπολογίσουν πιθανές αντικειμενικές δυσκολίες του παιδιού, και βέβαια είναι άδικη η επιλεκτική τιμωρία του αδύναμου, όταν ο πιο δυνατός ή το καθηγητικό πρότυπο εκδηλώνει την ίδια ανεπιθύμητη συμπεριφορά. Πολύ δε περισσότερο, η συγγραφέας στηλιτεύει την αφηρημένη θεωρητική γνώση που δεν υπηρετεί τον άνθρωπο, και καλεί τους εκπαιδευτικούς να αποφεύγουν την απάθεια που οδηγεί στην υποτέλεια προς την εξουσία και στην εξασθένιση του νου, και να συγκρουστούν με τα κακώς κείμενα του σχολείου.

Στο θεατρικό έργο Όλα ερζάτς σατιρίζει την επιτηδευμένη, έμμεση σχολική γλώσσα, που μάλιστα χρησιμοποιούν και οι εκπαιδευτικοί για να εκλογικεύσουν τα σχολικά προβλήματα, τις συνεχείς εκπαιδευτικές «μεταρρυθμίσεις» που ταλαιπωρούν τους μαθητές, καθώς και το επίπονο και άχρηστο αναλυτικό πρόγραμμα. Αντιπροτείνει δωρεάν βιωματική μάθηση για όλους και κατάργηση των εξετάσεων.

Στο σκετς Ανταλλαγή προϊόντων στηλιτεύει τις οικογενειακές δαπάνες για το σχολείο και την παραπαιδεία και θίγει το φόρτο εργασίας και την αγωνία των παιδιών για τη βαθμολογία, καθώς και την πικρία τους για τους χαμηλούς βαθμούς, που οδηγεί στην αναγκαιότητα να αναπτύξουν ένα ασφαλές περιβάλλον αλληλοβοήθειας. Την ενότητα και χειραφέτηση εκπαιδευτικών και μαθητών προτείνει η Αλεξίου στο Έτσι κάηκε το δάσος.

Στο θεατρικό έργο Τρεις μήνες παίζαμε μαζί παρουσιάζει το άνοιγμα του σχολείου ως αποχαιρετισμό της ξενοιασιάς, ενώ στο Όλα για το καλό σατιρίζει τις πιεστικές φιλοδοξίες των γονέων προς τα παιδιά τους, προσθέτοντας τον οικογενειακό παράγοντα στα σχολικά προβλήματα.

Η φαινομενολογική αντίληψη της εμπειρίας: Συνέπειες για την εκπαιδευτική θεωρία, πράξη και έρευνα

Καραβάκου Α. Βασιλική

Ο Edmund Husserl, ιδρυτής της φαινομενολογικής φιλοσοφικής παράδοσης και διαμορφωτής της φαινομενολογικής μεθόδου, καταγγέλλει με αξιοθαύμαστη διορατικότητα στο τελευταίο έργο του Η κρίση των ευρωπαϊκών επιστημών και η υπερβατολογική Φαινομενολογία το φαύλο εξορθολογισμό της ανθρώπινης πραγματικότητας και την κατάληξη αυτής στην καταστροφική υιοθέτηση της πρακτικής της φυσιοκεντρικής αναγωγής στις επιστήμες του ανθρώπου και της κοινωνίας. Καταστροφική τόσο για τα ηθικά και πολιτικά προτάγματα του σύγχρονου πολιτισμού όσο και για τη σύγχρονη παιδεία και εκπαίδευση.

Έκτοτε, σε μία εποχή όπου η «αυτοκρατορία της εκπαίδευσης» μαστίζεται από το ολοένα αυξανόμενο εύρωστο μείγμα της ποσοτικοποίησης της γνώσης και της μάθησης και της μετρήσιμης καταγραφής των στάσεων, αναγκών και δεξιοτήτων του σύγχρονου ανίσχυρου μαθητή/γνώστη, επόμενο ήταν να αμφισβητηθεί και να υπονομευτεί η δυνατότητα της ανθρώπινης συνείδησης να αυτοκαθορίζει στοχαστικά τα πρωτογενή της βιώματα και την πρακτική αυτονομία της.

Για τη σύγχρονη Φιλοσοφία της εκπαίδευσης η βασική προτροπή της Φαινομενολογίας να επιστρέψουμε στην ουσία των συνειδησιακών βιωμάτων συμπληρώνεται από την έκκληση του Merleau-Ponty να ανακτήσουμε την πρωτογενή αυθορμησία του υποκειμένου καθώς αυτό αναδεικνύεται σε ένα σύστημα περίπλοκων κοινωνικών σχέσεων με τον περιβάλλοντα κόσμο. Η πρωτοκαθεδρία που διεκδικεί η φαινομενολογική εκπαιδευτική φιλοσοφία για την υποκειμενική εμπειρία αποβλέπει στην περιγραφή αυτής από τη σκοπιά της συνείδησης και όχι από τη σκοπιά του αντικείμενου κόσμου της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας και της αγοράς εργασίας.

Οι συνέπειες αυτής της αντίληψης για την εκπαιδευτική θεωρία, πράξη και έρευνα θα αποτελέσουν το κεντρικό αντικείμενο στη διερεύνηση αυτής της εργασίας.

Διαδικασίες προώθησης των κοινωνικών αξιών κατά τη διδακτική πράξη.

Καραβίδα Μαρία

Στην παρούσα εισήγηση κεντρική έννοια αποτελούν οι «κοινωνικές αξίες» στην διδακτική πράξη. Η διδασκαλία των κοινωνικών αξιών κατέχει σημαντική θέση στην εκπαίδευση παρόλο που στην Ελλάδα δεν αποτελεί ξεχωριστό γνωστικό αντικείμενο. Εντάσσεται στη διδασκαλία άλλων γνωστικών αντικειμένων, όπως το μάθημα της ιστορίας, των θρησκευτικών, της κοινωνικής και πολιτικής αγωγής ή της μελέτης περιβάλλοντος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Κεντρικό σκοπό της παρούσας εισήγησης αποτελεί η διερεύνηση του βαθμού ανάδειξης των κοινωνικών αξιών στο νέο Πρόγραμμα Σπουδών για την προσχολική και πρωτοσχολική ηλικία. Λαμβάνοντας ως δεδομένη την άποψη ότι είναι εκπαιδευτικά αδύνατο να απομονωθεί η Εκπαίδευση Αξιών από τη γενική εκπαίδευση (Chazan, 1973) και με βάση τα χαρακτηριστικά των παιδιών της συγκεκριμένης ηλικίας, όπως αυτά αποτυπώνονται από την Αναπτυξιακή Ψυχολογία, επιχειρείται ο προσδιορισμός του θεωρητικού υπόβαθρου προκειμένου να επιτευχθεί ο ολοκληρωμένος διδακτικός σχεδιασμός για την προώθηση των κοινωνικών αξιών.

Για την επίτευξη αυτή αξιοποιούνται στρατηγικές διδασκαλίας που ενισχύουν την εναλλακτικότητα και παρέχουν ευκαιρίες επικοινωνίας, αλληλεπίδρασης, συνεργασίας, ομαδικότητας, ανάπτυξης κριτικής σκέψης. Έτσι, κρίνεται ότι δημιουργούνται οι προϋποθέσεις στους μαθητές να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις συνεχείς μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες.

Η εισήγηση είναι βασισμένη σε βιβλιογραφική έρευνα και τα αποτελέσματά της συνοψίζονται στα παρακάτω στοιχεία. Αρχικά παρατηρήθηκε ότι το σχολείο συνεχίζει να διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της κοινωνικοποίησης του ατόμου, ενώ ταυτόχρονα οι νέες κοινωνικοπολιτισμικές συνθήκες επιβάλλουν εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, η οποία αποτυπώνεται με επιτυχία στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών για τα παιδιά της προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Επίσης, είναι εμφανές ότι ο ρόλος του εκπαιδευτικού αλλάζει και γίνεται ευέλικτος και ανοιχτός σε διδακτικές καινοτομίες και προσεγγίσεις. Παράλληλα, παραμένει η αναγκαιότητα της διεπιστημονικής και διαθεματικής προσέγγισης ιδιαίτερα για τα παιδιά της συγκεκριμένης ηλικίας.

Το Διδακτικό Πεδίο και οι διαστάσεις της διδακτικής έρευνας ως αφετηρία προσδιορισμού του αντικειμένου μελέτης της Διδακτικής της Γλώσσας

Καρατζάς Δ. Ανδρέας

Στο άρθρο αυτό παρουσιάζουμε το μοντέλο του Διδακτικού Πεδίου. Πρόκειται για ένα ερμηνευτικό σχήμα που επαναπροσδιορίζει το αντικείμενο μελέτης της Διδακτικής της Γλώσσας και επανακαθορίζει τις σχέσεις της με τη Γλωσσολογία, την Ψυχολογία και την Παιδαγωγική. Αρχικά, παρουσιάζουμε την εξέλιξη της κατανόησης του διδακτικού συστήματος με εργαλεία το Διδακτικό Τρίγωνο, το Παιδαγωγικό Τρίγωνο και την έννοια της ασυμμετρίας του τριγώνου επισημαίνοντας την αναγκαιότητα αλλαγής ερμηνευτικού σχήματος για τον προσδιορισμό του αντικειμένου της Διδακτικής της Γλώσσας.

Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε το μοντέλο του Διδακτικού Πεδίου, συζητούμε τις ομοιότητες και διαφορές του με το Διδακτικό Τρίγωνο, και προσδιορίζουμε τις τέσσερις διαστάσεις της διδακτικής έρευνας: επιστημολογική, ψυχολογική, παιδαγωγική και πραξεολογική. Τέλος, με κριτήριο το Διδακτικό Πεδίο ορίζουμε το αντικείμενο της Διδακτικής της Γλώσσας και θέτουμε το ζήτημα των σχέσεων της Διδακτικής της Γλώσσας με τη Γλωσσολογία, την Ψυχολογία και την Παιδαγωγική στην ελληνική πραγματικότητα.

Η εκπαίδευση της μουσουλμανικής μειονότητας της Δυτικής Θράκης στις τελευταίες δεκαετίες και οι απόψεις των δασκάλων που μετέχουν σε αυτήν

Καραφύλλης Αθανάσιος

Η πολυπολιτισμική κοινωνία της Δ. Θράκης διαχωρίζεται σε μια χριστιανική πληθυσμιακή ομάδα που αποτελεί (οριακά) την πλειονότητα και σε μια μουσουλμανική που αποτελεί τη μειονότητα. Η εκπαίδευση της μουσουλμανικής μειονότητας καθορίζεται μέχρι σήμερα από τη συνθήκη της Λωζάννης (άρθρα 40, 42 και 45) και από μια σειρά μορφωτικών πρωτοκόλλων μεταξύ της Ελλάδας και της Τουρκίας (κυρίως του 1968), νόμων (694 και 695 του 1977), Προεδρικών Διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων και επιμερίζεται σε δύο Προγράμματα, το Ελληνόφωνο και το Τουρκόφωνο, το καθένα εκ των οποίων περιλαμβάνει το ήμισυ των προβλεπομένων μαθημάτων για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και διδάσκονται, το μεν ελληνόφωνο από χριστιανούς και μου-

σουλμάνους (την τελευταία δεκαετία), το τουρκόφωνο από μουσουλμάνους.

Στόχος της εργασίας είναι να παρουσιαστούν αποτελέσματα ερευνητικών προσεγγίσεων που έγιναν μέσω Ερωτηματολογίων σε χριστιανούς και μουσουλμάνους δασκάλους, και να αναδειχθούν οι παράγοντες που επηρέαζαν και επηρεάζουν τη λειτουργία της μουσουλμανικής εκπαίδευσης και των δασκάλων που μετέχουν σε αυτήν, καθώς και ο τρόπος αντίληψης των στόχων της μειονοτικής εκπαίδευσης. Επιδίωξη της εργασίας επίσης είναι η ανάδειξη των βασικότερων προβλημάτων και ζητημάτων που απασχολούν την εκπαίδευση της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης σύμφωνα με την άποψη των δασκάλων, οι οποίοι είναι οι καλύτεροι γνώστες τους. Επίσης η εργασία έχει ως στόχο την ανάδειξη των συγκλίσεων αλλά και αποκλίσεων που παρουσιάζουν οι απόψεις των χριστιανών και μουσουλμάνων δασκάλων που μετέχουν της μειονοτικής εκπαίδευσης.

Τα συμπεράσματα της μελέτης μας θεωρούμε ότι μπορούν να συμβάλλουν στη βελτίωση της κατάστασης της μειονοτικής εκπαίδευσης στη Δυτική Θράκη.

Ο σχολικός εκφοβισμός και οι μαθητές με μαθησιακές ή/και άλλες δυσκολίες

Καρούμπαλης Σπύρος

Με το άρθρο αυτό επιχειρείται μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας που ασχολείται με το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού στους μαθητές με μαθησιακές ή/και άλλες δυσκολίες. Εξετάζεται επίσης η θέση των μαθητών με δυσκολίες στο εκπαιδευτικό σύστημα ως παράγοντας που τους θυματοποιεί ή τους κάνει να διαπράττουν πράξεις που συνιστούν σχολική βία.

Οι δυσκολίες των μαθητών έχουν ξεχωριστεί σε δυο κύριες κατηγορίες ανάλογα με το πόσο ορατή ή όχι είναι η αναπηρία του μαθητή στους συμμαθητές του και στον υπόλοιπο μικρόκοσμο του σχολείου και όχι ανάλογα με την επιστημονικά τεκμηριωμένη αιτιολόγησή της.

Αυτή η κατηγοριοποίηση ανταποκρίνεται στις ανάγκες των εμπειρικών ερευνών οι οποίες προσπαθούν να κατανοήσουν τη σχέση ανάμεσα στα μορφολογικά χαρακτηριστικά των αναπηριών και στο κοινωνικό φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού.

Τέλος, εξάγονται συμπεράσματα και προτείνονται παρεμβάσεις τόσο για την πρόληψη όσο και την αποτροπή του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού από και προς τους μαθητές με μαθησιακές ή/και άλλες δυσκολίες.

Τοπική Ιστορία και διδακτικές πρακτικές στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: θεσμικές προϋποθέσεις, εκπαιδευτικές παράμετροι και ερευνητικές διαπιστώσεις

Κασβίκης Κώστας

Η αξιοποίηση της τοπικής ιστορίας στο ελληνικό σχολείο για πολλά χρόνια παρέμεινε στην σκιά της διδασκαλίας της γενικής ιστορίας και προσανατολίσθηκε στο εγχείρημα της ανάδειξης της συμβολής του τόπου στην εθνική ιστορία. Τα τελευταία χρόνια στο χώρο της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης καταγράφεται η προσπάθεια για μια συστηματικότερη ένταξη της τοπικής ιστορίας στις διδακτικές πρακτικές των εκπαιδευτικών με αποτελέσματα τα οποία δεν έχουν ερευνηθεί ιδιαίτερα.

Ο στόχος της παρούσας ανακοίνωσης είναι διπλός. Αρχικά καταγράφονται και συνοψίζονται οι θεσμικές και εκπαιδευτικές προϋποθέσεις για τη διδασκαλία της τοπικής ιστορίας στο σχολείο, όπως αυτές αποτυπώνονται στις προδιαγραφές του Προγράμματος Σπουδών για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και στο περιεχόμενο του σχετικού εκπαιδευτικού υλικού Ιστορίας.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα προκαταρκτικά αποτελέσματα έρευνας σε 400 εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε πέντε διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας, αναφορικά με τις παιδαγωγικές αντιλήψεις και τις πρακτικές που υιοθετούν για τη διδασκαλία της τοπικής ιστορίας.

Από το συσχετισμό των παραπάνω δεδομένων προκύπτει ότι, παρά την ιδιαίτερη ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών για την αξία της διδασκαλίας της τοπικής ιστορίας, οι απόπειρές τους σχετίζονται κυρίως με υποχρεώσεις που προκύπτουν από το ίδιο το εκπαιδευτικό υλικό, ενώ δεν είναι ιδιαίτερα συχνές οι συστηματικότερες δράσεις διερεύνησης της τοπικότητας για μια σειρά από αιτίες και προβλήματα που υπερβαίνουν τις υπάρχουσες θεσμικές προϋποθέσεις και εκπαιδευτικές συνθήκες της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Παιδαγωγική προσέγγιση του θανάτου ως φαινομένου και ως έννοιας

Κατσουράκης Κωνσταντίνος, **Λέκκα Ευανθία-Αντιγόνη**

Η συγκεκριμένη μελέτη πραγματεύεται μια προσπάθεια παράθεσης μίας συνεχώς αναδιαμορφώμενης παιδαγωγικής υπόθεσης όσον αφορά τον προσδιορισμό του θανάτου ως φαινομένου και ως έννοιας, καθώς και των

παιδαγωγικών προεκτάσεων που επιφέρει.

Η παρατιθέμενη οπτική δεν σκοπεύει να αναδειχθεί υπό όρους ντετερμινιστικού κονστρουκτιβιστικού εκπαιδευτικού μοντέλου αλλά χρησιμοποιώντας ένα όσο γίνεται ευρύτερο φάσμα επιστημονικών και φιλοσοφικών θεωρήσεων, προσεγγίσεων και ερευνών, αποπειράται να προάγει την ανάδειξη μίας επαναπροσδιοριστικής προβληματικής στην σύγχρονη ατομική και κοινωνική οπτική του θανάτου, ερχόμενος σε ένα στοχασμό, τόσο επί μίας ανιχνευτικής προσέγγισης (μη καθοριστικού) ορισμού και προσδιορισμού του (ως σημαίνον και σημαινόμενο), όσο και ως διαδικασίας λαμβάνουσας χώρα σε καθαρά προσωπικό καθώς και κοινωνιολογικό υπόβαθρο.

Εξετάζονται σύγχρονες έρευνες και αναλύσεις σχετικά με τον τρόπο αντίληψης του θανάτου και θρήνου στα παιδιά, όσο και η μελέτη του φαινομένου υπό το πρίσμα της επιστημονικής Θανατολογίας.

Θα δοκιμαστεί μια ολιστική διεύρυνση της νόησης του θανάτου, επί του συνόλου της οργανικής και ανόργανης ύλης, όσο και μία παράθεση ψυχολογικών και φιλοσοφικών προσεγγίσεων, επικεντρώνοντας την μελέτη στην παιδική αντίληψη περί θανάτου και των επακόλουθων που αυτό επιφέρει στον νοητικό, συναισθηματικό και ψυχικό κόσμο των παιδαγωγούμενων.

Εν τέλει, αναζητώντας μία παιδαγωγική ανίχνευση του όρου στα στενά όρια διαδικασιών αγωγής, ερχόμαστε σε μία συνειδητοποίηση ύπαρξης μίας ανάγκης σύστασης ενός έτερου επιστημονικού και κοινωνιολογικού, κατά Kuhn, παραδείγματος προσέγγισης του θανάτου ως έννοιας και φαινομένου (με το δημιουργικό ή κατασταλτικό «άγχος» που αυτός δύναται να επιφέρει), αφήνοντας χώρο έκφρασης στον εγγενή χαρακτήρα αυτοπροσδιορισμού της προσωπικής για καθέναν μας, νόησης του.

Καταλήψεις σχολείων από μαθητές και μαθήτριες: Μία μορφή μη-συμβατικής πολιτικής συμμετοχής ή κατάλυση του θεσμού του σχολείου; Μια εμπειρική έρευνα

Κελπανίδης Μιχάλης, **Σταμοβλάσης Δημήτρης**

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τη διεξαγωγή και τα αποτελέσματα μιας εμπειρικής έρευνας με θέμα τις καταλήψεις των σχολείων από μαθητές/τριες και των επιπτώσεών τους στη διαδικασία της αγωγής και της εκπαίδευσης.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά το χειμερινό εξάμηνο του 2011 σε μαθητές/τριες Λυκείου (N=8335) με δειγματοληψία κατά στοιβάδες από σχολεία των μεγάλων αστικών κέντρων και της επαρχίας σε 15 νομούς. Ως μέθοδος συλλογής των δεδομένων επελέγη η επισκόπηση, με τη συμπλήρωση δομημένου

γραπτού ερωτηματολογίου από τους μαθητές/τριες. Το κύριο μέρος του ερωτηματολογίου κατείχαν οι ερωτήσεις σχετικά με τις δράσεις και την συμμετοχή των μαθητών στις καταλήψεις, τις στάσεις και απόψεις τους επάνω σε ειδικά και γενικά θέματα πολιτικής συμμετοχής και διαμαρτυρίας.

Το θεωρητικό πλαίσιο ανάλυσης και κατανόησης του φαινομένου βασίστηκε κυρίως στις προσεγγίσεις που επικεντρώνονται στις νέες μορφές μη-συμβατικής πολιτικής συμμετοχής που χαρακτηρίζει σε μεγάλο βαθμό τα νέα κοινωνικά κινήματα (Barnes & Kaase 1979; Dalton & Kuechler1990; Γκότοβος 1996).

Τα δεδομένα που συνελέγησαν αφορούν πρώτο, τις προϋποθέσεις και τις συνέπειες που διαμορφώθηκαν με τις καταλήψεις στα σχολεία· οι απαντήσεις στις αντίστοιχες ερωτήσεις δίνουν μία γενική εικόνα των χαρακτηριστικών και της κατανομής του φαινομένου των καταλήψεων. Δεύτερο, τους παράγοντες που αναμένεται ότι επηρεάζουν τις στάσεις και τη συμπεριφορά των μαθητών/τριών απέναντι στις καταλήψεις· σ' αυτούς εντάσσονται τρίτο, εκτός άλλων και τα προσωπικά, οικογενειακά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των μαθητών.

Ανάμεσα στα κυριότερα ευρήματα της έρευνας συγκαταλέγονται: η στάση των μαθητών απέναντι στο σχολείο και στη λειτουργία του, οι απόψεις τους για τις μορφές διαμαρτυρίας και η στάση των προσώπων αναφοράς (συμμαθητών, γονέων και καθηγητών) απέναντι στις πρωτοβουλίες των μαθητών.

Με βάση τα ευρήματα γίνεται εκτεταμένη συζήτηση με στόχο να κατανοηθούν οι καταλήψεις ως ένα σύγχρονο κοινωνικό φαινόμενο και να διερευνηθούν οι απόψεις για το αν αφορά μία μορφή μη-συμβατικής πολιτικής συμμετοχής ή αποτελεί κατάλυση του θεσμού του σχολείου.

Η κατασκευή της επαγγελματικής ταυτότητας του εκπαιδευτικού σε κείμενα σύγχρονης εκπαιδευτικής πολιτικής

Κλεάνθους Αντρέας, **Κοντούλη Δήμητρα**, **Κοντοβούρκη Σταυρούλα**

Η παρούσα εργασία έχει στόχο να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο κατασκευάζεται η επαγγελματική ταυτότητα της Κύπριας και του Κύπριου εκπαιδευτικού κατά τη διαδικασία εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης και αλλαγής των αναλυτικών προγραμμάτων που λαμβάνει χώρα κατά την τελευταία δεκαετία στην Κύπρο.

Συγκεκριμένα εξετάζεται η επαγγελματική ταυτότητα του/της εκπαιδευτικού έτσι όπως ορίζεται μέσα από κείμενα σύγχρονης εκπαιδευτικής πολιτικής που έχουν εκδοθεί από επίσημους φορείς κατά την περίοδο 2004-2012. Το Μανιφέστο Διαμορφωτικής Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης (2004), ο Στρατηγικός Σχεδιασμός για την Παιδεία (2007), Έκθεση Επιτροπής Εκπαιδευτικής Μεταρ-

ρύθμισης, τα Αναλυτικά Προγράμματα για τη Νέα Ελληνική Γλώσσα (2010), και οι Οδηγοί Διαχείρισης των Νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων Προδημοτικής, Δημοτικής και Μέσης (2011).

Μεθοδολογικά, η αποδόμηση του λόγου επιτυγχάνεται μέσω της χρήσης εργαλείων κειμενικής και κριτικής ανάλυσης (Fairclough 1995, 2003), που επιτρέπουν τη σύνδεση του λόγου με κοινωνικά συμφραζόμενα. Κατά την ανάλυση εντοπίζονται οι διακειμενικές συνδέσεις που συνεισφέρουν στην κατασκευή νοημάτων γύρω από την επαγγελματική ταυτότητα της/του εκπαιδευτικού.

Η παρούσα εργασία μάλιστα δοκιμάζει να αναδείξει την ιδεολογική θεμελίωση και τις σχέσεις ισχύος που υπάρχουν πίσω από κάθε προτεινόμενη αλλαγή και εντοπίζει αντιφάσεις μεταξύ διακήρυξης και πρακτικών. Σε αυτό το πλαίσιο ανιχνεύονται οι λόγοι που οι εκπαιδευτικοί διαμορφώνουν πρακτικές συνειδητοποίησης της επαγγελματικής τους ταυτότητας.

Τεχνική παρέμβασης "Κολοβός 2012" σε παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες στο μάθημα της Γλώσσας

Κολοβός Γιώργος, **Γουδίνου Καλλιόπη, Σπάρτση Μαρία**

Στην παρούσα έρευνα εξετάζεται η εφαρμογή της τεχνικής παρέμβασης "Κολοβός 2012". Η προαναφερθείσα τεχνική συνδυάζοντας στοιχεία από τις μεθόδους που ήδη εφαρμόζονται στην Ελλάδα, καινοτομεί δημιουργώντας ένα νέο μοντέλο παρέμβασης στις μαθησιακές δυσκολίες στο μάθημα της Γλώσσας. Έχει εφαρμοστεί συνολικά σε 252 παιδιά με δυσκολίες μάθησης μεταξύ των οποίων και ενός μαθητή με σύνδρομο Landau- Kleffner (επίκτητη παιδική αφασία) και σε 12 παιδιά με ήπια νοητική υστέρηση.

Ο σκοπός της έρευνας ήταν να καταγραφεί η αποτελεσματικότητα της μεθόδου, μέσω ενός εθελοντικού προγράμματος που πραγματοποιήθηκε σε Δημοτικό Σχολείο της Νάουσας (από 12 Φεβρουαρίου- 6 Ιουνίου 2012, στα πλαίσια των δραστηριοτήτων του Κέντρου Κοινωνικής Προστασίας και Αλληλεγγύης του Δήμου Νάουσας). Στο πρόγραμμα έγινε παρέμβαση σε 16 μαθητές με μαθησιακές δυσκολιές από 12 εκπαιδευτικούς (5 ειδικής και 7 γενικής αγωγής). Ο συντονισμός και η εποπτεία του προγράμματος έγινε από τον κύριο Γιώργο Κολοβό, εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής στο Τμήμα Ένταξης του σχολείου.

Για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε η διαγνωστική αξιολόγηση Athena Test σε συνδυασμό με pre-test και post-test γενικής μαθησιακής εξέτασης των παιδιών.

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως η παραπάνω μέθοδος βοήθησε τους μαθητές να κατακτήσουν γρήγορα το μηχανισμό της ανάγνωσης και της γραφής. Παράλληλα, η άποψη των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν, των παιδιών και των γονέων ήταν πολύ θετική.

Συμπεραίνουμε λοιπόν πως η συγκεκριμένη μέθοδος μπορεί να βοηθήσει εξίσου παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες και εκπαιδευτικούς και η εφαρμογή της είναι απαραίτητη στα Ειδικά Σχολεία και στα Τμήματα Ένταξης των σχολικών μονάδων της χώρας.

«Ο πόλεμος ως μορφή βίας: Οι περιπτώσεις των εν χρήσει σχολικών εγχειριδίων Ιστορίας και Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Γυμνασίου υπό το πρίσμα της Παιδαγωγικής της ειρήνης»

Κοντοβά Μαρία, Παπαδοπούλου Ανθούλα

Η παρούσα έρευνα έχοντας ως θεωρητικά ερείσματα, αφενός, την παραδοχή ότι τα σχολικά εγχειρίδια ως μέσα διδασκαλίας και μάθησης αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες διαμόρφωσης των κοινωνικών αντιλήψεων των ομάδων αποδοχής τους και, αφετέρου, το κυρίαρχο «παράδειγμα» της Παιδαγωγικής της Ειρήνης, τη Διεθνή ή Παγκόσμια Εκπαίδευση, που εργάζεται για έναν «πολιτισμό ειρήνης», θέτει ως στόχο της να εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο προβάλλεται ο πόλεμος στα σχολικά εγχειρίδια της Ιστορίας και των Κειμένων Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Γυμνασίου, δύο σχολικών αντικειμένων φρονηματιστικού και ανθρωπιστικού κατά τα άλλα προσανατολισμού.

Χρησιμοποιώντας ως μεθοδολογικό εργαλείο την Ποιοτική Ανάλυση Περιεχομένου επιχειρούμε να απαντήσουμε στα ακόλουθα ερωτήματα: 1) Ποιες μορφές πολέμου εμφανίζονται στα εν λόγω εγχειρίδια; 2) Ποια είναι τα αίτια του πολέμου που προβάλλονται; και 3) Ποιες είναι οι συνέπειες του πολέμου;

Κατόπιν ανάλυσης του υπό εξέταση υλικού διαπιστώθηκε ότι ο πόλεμος εμφανίζεται σε όλες τις μορφές και εκφάνσεις του, έχοντας ως αίτιά του οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικά συμφέροντα αλλά και την ανθρώπινη πλεονεξία ενώ οι συνέπειές του σημειώνονται βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

Κύρια διαπίστωση συνιστά η άκριτη προβολή του πολέμου ως κατεξοχήν μέσου επίλυσης των εθνικών και υπερεθνικών διαφορών, νομιμοποιώντας με αυτόν τον τρόπο την ένοπλη βία και παραγνωρίζοντας τα παιδαγωγικά αιτούμενα για «μη βία» και για οικοδόμηση της ειρήνης στα μυαλά των ανθρώπων με στρατηγικές, όπως ο διάλογος, η πειθώ και η συνεργασία.

Διαφοροποιημένη διδασκαλία σε τάξεις μεικτής ικανότητας. Προτάσεις διδασκαλίας στην Οδύσσεια του Ομήρου (Α' Γυμνασίου)

Κορρέ Ειρήνη, **Αρχοντογεώργη Άρτεμις**

Η διαφορετικότητα των μαθητών στην τάξη είναι δεδομένη, ήταν ανέκαθεν δεδομένη (Κουτσελίνη,2008:2). Βασικός άξονας αναμόρφωσης των νέων Προγραμμάτων Σπουδών είναι η ενσωμάτωση της ιδέας για τη διαφορετικότητα των μαθητών «… ο κάθε μαθητής δε φέρνει τις ίδιες εμπειρίες από το βιόκοσμό του και τα ίδια ενδιαφέροντα στη διαδικασία της μάθησης» (http://neamathisi.com//learning-by-design/).

Η διαφοροποίηση εδραιώνεται στην γνώση των αναγκών κάθε μαθητή, η οποία προκύπτει μέσα από το ενδιαφέρον του δασκάλου να γνωρίσει ουσιαστικά τα ταλέντα, τις ανάγκες, τις δυνατότητες, το πολιτισμικό υπόβαθρο των μαθητών του. Έτσι σε μία «διαφοροποιημένη» τάξη ο δάσκαλος αρχικά σχεδιάζει και στην συνέχεια εφαρμόζει ποικίλες προσεγγίσεις στο περιεχόμενο, την διαδικασία και το αποτέλεσμα της διδακτικής πράξης, ώστε να ανταποκριθεί στις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών, ανάλογα με τον βαθμό ετοιμότητας, τα ενδιαφέροντα και τις μαθησιακές δυνατότητες του κάθε μαθητή (Tomlinson,2001: 7). Πρόκειται τόσο για οργανωτική όσο και παιδαγωγική στρατηγική που απαραίτητα συστατικά της είναι η συνεχής αξιολόγηση και η ευέλικτη ομαδοποίηση.

Στην εισήγησή μας θα παρουσιάσουμε το θεωρητικό υπόβαθρο και τις βασικές αρχές της διαφοροποιημένης διδασκαλίας καθώς και προϋποθέσεις, στρατηγικές για την εφαρμογή της διαφοροποίησης. Εστιάζοντας στα Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση, συγκεκριμένα στην Οδύσσεια του Ομήρου, με βάση το νέο ΠΣ γίνεται φανερό ότι απαιτείται μια διαφορετική προσέγγιση τόσο του γνωστικού αντικειμένου όσο και των διδακτικών τεχνικών, ώστε να επιτευχθούν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα, που ορίζει το ΠΣ.

Η διαφοροποιημένη διδασκαλία μπορεί να συντελέσει σ' αυτή την κατεύθυνση προκαλώντας και διατηρώντας τον ενθουσιασμό των μαθητών για τον Οδυσσειακό κόσμο και διευκολύνοντας το δάσκαλο να εφαρμόσει πλήθος διδακτικών τεχνικών και στρατηγικών. Εξετάζεται αν και κατά πόσο το υπάρχον σχολικό εγχειρίδιο συνεπικουρεί προς αυτή την κατεύθυνση.

Θα παρουσιαστούν δύο διδακτικές προτάσεις, σενάρια διδασκαλίας στην Οδύσσεια ,διδάσκεται στην Α' Γυμνασίου, που θα στηρίζονται στην αρχή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας: α. Το πρώτο συμβούλιο των θεών – Το διπλό σχέδιο της Αθηνάς, Διδακτική ενότητα: Οδύσσεια, α 26 – 108, β. Το μοτίβο της αναγνώρισης στην Οδύσσεια και αλλού, Διδακτικές ενότητες: Οδύσσεια, π 185 – 245, ρ 344 – 349, τ 349 – 502, φ 188 – 227, ψ 100 – 270, ω 265 - 369 αξιο-

ποιώντας τα προτεινόμενα προς ανάπτυξη θέματα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και σύμφωνα με τους συγκεκριμένους στόχους, που περιλαμβάνονται στο νέο ΠΣ.

Πολιτικές πρακτικές για την Ομογένεια στην εποχή της κρίσης και της αβεβαιότητας. Ο Νόμος 4027/2011, για την Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στο εξωτερικό

Κουδούνα Χ. Μαίρη

Στην εισήγηση αυτή θα αναφερθούμε σε πολιτικές πρακτικές για την Ομογένεια, όπως ο Ν. 4027/2011. Οι πολιτικές για τον Παγκόσμιο Ελληνισμό αποτελούν ξεχωριστό τμήμα της εξωτερικής αλλά και της εκπαιδευτικής μας πολιτικής. Οι πολιτικές ενίσχυσης των ιστορικών καταβολών και της εθνικής ταυτότητας των Ομογενών σε συνδυασμό με τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες και την Οικουμενικότητα του Ελληνισμού αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την ενίσχυση της Ελληνικής Συνείδησης και την προβολή του Ελληνικού Πολιτισμού. Ο Ν. 4027/2011 προσπαθεί να δώσει λύσεις σε επίπεδο εκπαιδευτικής πολιτικής και διδακτικής πράξης.

Σήμερα η Ελληνική Διασπορά στο γενικότερο πλαίσιο των οικουμενικών αγορών και ιδεών με τις νέες τεχνολογίες και επικοινωνίες δικτυώνεται και λειτουργεί σαν παγκόσμιο δίκτυο σε ένα οικουμενικό περιβάλλον σε πείσμα των καιρών και της κρίσης και έχει να διδάξει στον υπόλοιπο κόσμο ότι ο Έλληνας ήταν ανέκαθεν πολίτης του κόσμου ότι η Αθηναϊκή Δημοκρατία είναι το πρότυπο των σύγχρονων δημοκρατικών θεσμών, ότι η φιλοξενία, υπήρξε προάγγελος της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διαδίδει δε το οικουμενικό πνεύμα και προσπαθεί για μια φιλική και ειρηνική Παγκόσμια Κοινότητα.

Η Εκπαίδευση των Ελληνοπαίδων του εξωτερικού «ενισχύεται αποφασιστικά μέσα από τη συνέργεια (Πρόγρ. Δηλώσεις για την Εκπαίδευση 9-7-2012)» της Ελληνικής Πολιτείας, του Οικουμενικού Πατριαρχείου των άλλων Πατριαρχείων και των Ελληνικών Κοινοτήτων της Διασποράς και σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, από την Πρωτοβάθμια έως την Ανώτατη Εκπαίδευση και την ενίσχυση των Πανεπιστημιακών Εδρών Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού, με την κινητοποίηση των δυνάμεων της Διασποράς και των Προξενικών Αρχών και την καλύτερη αξιοποίηση του Ανθρώπινου Δυναμικού για την παγκόσμια ανάδειξη της αληθινής Ελλάδας στην εποχή της κρίσης και της αβεβαιότητας.

Ηγεσία και Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού στην Εκπαίδευση

Κουκώλη Μαρία

Το μεγαλύτερο κεφάλαιο σε κάθε οργανισμό αποτελούν οι άνθρωποι οι οποίοι τον απαρτίζουν. Στην εκπαίδευση όταν μιλάμε για ανθρώπινο δυναμικό εννοούμε τους εκπαιδευόμενους, τους εκπαιδευτικούς, το διοικητικό προσωπικό, τους γονείς των ανήλικων μαθητών και την τοπική κοινότητα. Η εκπαιδευτική διαδικασία βασίζεται κατά το μεγαλύτερο μέρος της στο ανθρώπινο δυναμικό (διευθύνοντες, διδάσκοντες, υποστηρικτικό προσωπικό) και στοχεύει στη μόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού (μαθητές).

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αποδείξει ότι η διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού στην εκπαίδευση μέσα από σύγχρονες μορφές ηγεσίας και κατάλληλα ηγετικά στυλ, αποτελεί τον πιο καθοριστικό παράγοντα για την αποτελεσματική λειτουργία και απόδοση του εκπαιδευτικού οργανισμού και κατ' επέκταση του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι έννοιες ηγεσία και διοίκηση πολλές φορές χρησιμοποιούνται παράλληλα, καθώς οι δύο όροι είναι συγγενικοί, αλλά δε θα πρέπει να συγχέονται.

Η διοίκηση αποτελεί νευραλγικό τομέα για κάθε οργανισμό και αναφέρεται στον κατάλληλο συνδυασμό των ανθρώπινων και υλικών πόρων για την επίτευξη των σκοπών του οργανισμού. Η ηγεσία αποτελεί μια σημαντική πλευρά της διοίκησης, χωρίς όμως να ταυτίζεται με αυτήν και αποβλέπει κυρίως στον επηρεασμό της συμπεριφοράς.

Ο αντίκτυπος των σχολικών ηγετών στις εκβάσεις σπουδαστών έχει ερευνηθεί πρόσφατα σε βάθος, αποδεικνύοντας ότι η ηγετική ικανότητα συνδέεται με τις βελτιώσεις στις ακαδημαϊκές επιδόσεις των σχολείων.

«Κυρία, πώς τα πάω;» Η συμβολή ενός κοινωνικού παρεμβατικού προγράμματος αυτοπαρακολούθησης σε μαθητές δημοτικού με προβλήματα συμπεριφοράς στη γενική τάξη

Κουρέα Λευκή, **Μαγίδου Νατάσα**

Η παρούσα ερευνητική εργασία εξέτασε την επίδραση του κοινωνικού παρεμβατικού προγράμματος αυτοπαρακολούθησης στη(ν) (ενοχλητική και εργατική) συμπεριφορά και μαθησιακή επίδοση 4 μαθητών Β' δημοτικού της γενικής τάξης που βρίσκονταν σε κίνδυνο ανάπτυξης προβλημάτων συμπεριφοράς.

Εφαρμόστηκε ο ατομικός πειραματικός σχεδιασμός πολλαπλών βασικών

επιπέδων σε 3 πειραματικές φάσεις: διδασκαλία τάξης, κοινωνικό πρόγραμμα αυτοπαρακολούθησης και διατήρηση της συμπεριφοράς. Αρχικά εντοπίστηκε η λειτουργία της προβληματικής συμπεριφοράς για κάθε μαθητή και έπειτα καταρτίστηκε το κοινωνικό πρόγραμμα αυτοπαρακολούθησης. Οι μαθητές εκπαιδεύτηκαν συστηματικά στην εκτέλεση δεξιοτήτων εργατικής συμπεριφοράς καθώς και στην αυτοπαρακολούθηση και αυτοαξιολόγηση της συμπεριφοράς τους.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι στα βασικά μαθήματα οι μαθητές μείωσαν την προβληματική συμπεριφορά τους περισσότερο από 56.48%, αύξησαν την εργατική συμπεριφορά τους τουλάχιστον κατά 55.41%, ολοκλήρωναν τις εργασίες τους στον καθορισμένο χρόνο και είχαν βαθμούς που κυμαίνονταν μεταξύ Α και Β. Τα μεγέθη επίδρασης της κοινωνικής παρέμβασης κυμαίνονταν από 2.7 μέχρι 6.0. Η επίδραση της παρέμβασης στην προβληματική συμπεριφορά των μαθητών ήταν περιορισμένη κατά τη διάρκεια μαθημάτων γενίκευσης (δηλαδή δευτερευόντων μαθημάτων).

Ανιχνευτικό Κριτήριο διαταραχών οπτικής Αντίληψης για παιδιά προσχολικής ηλικίας (Α.Κ.Ο.Α 5-6)

Κούτρας Γ. Στέφανος, **Σταύρου Λάμπρος**

Η παρούσα ερευνητική εργασία αφορά στη στάθμιση ψυχομετρικού εργαλείου με σκοπό την ανίχνευση των διαταραχών της οπτικής αντίληψης σε παιδιά προσχολικής ηλικίας.

Το ψυχομετρικό κριτήριο που κατασκευάσαμε περιλαμβάνει οκτώ (8) υποτέστ, τα οποία εξετάζουν τους παρακάτω τομείς οπτικής αντίληψης:

Οπτικοκινητικό συντονισμό (τρεις δοκιμασίες), οπτική μνήμη (3 δοκιμασίες), οπτική διάκριση (10 δοκιμασίες) αντίληψη της θέσης στο Χώρο (8 δοκιμασίες), διάκριση χρωμάτων (5 δοκιμασίες), διάκριση σχημάτων-γραμμάτων (5 δοκιμασίες) και οπτικό εγκλεισμό (5 δοκιμασίες).

Το τέστ χορηγείται ατομικά, με παιγνιώδη και ευχάριστο τρόπο και η διάρκειά του είναι 15΄-20΄λεπτά. Το δείγμα της στάθμισης αποτέλεσαν 900 νήπια από νηπιαγωγεία της Αττικής και της Θεσσαλίας, ενώ προηγήθηκαν δύο ερευνητικές φάσεις.

Σύμφωνα με την στατιστική επεξεργασία, το τεστ παρουσιάζει καλή αξιοπιστία εσωτερικής συνοχής, καλή εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής και περιεχομένου, καθώς και καλή εγκυρότητα κριτηρίου.

Σκιαγράφηση των κλινικών χαρακτηριστικών, του νευροψυχολογικού και συμπεριφορικού προφίλ παιδιών με σύνδρομο Prader-Willi

Κουτσομπίνα Βασιλική

Το σύνδρομο Prader-Willi ανήκει στην κατηγορία των γενετικών συνδρόμων της νοητικής καθυστέρησης, αποτελεί δηλ. μια σύνθετη γενετική κατάσταση η οποία χαρακτηρίζεται από ένα φάσμα νοητικών και φυσικών ευρημάτων, με την παχυσαρκία να είναι το πιο κοινό σημαντικό πρόβλημα.

Στόχος της παρούσας μελέτης αποτελεί η διεπιστημονική προσέγγιση του συνδρόμου μέσα από μια πληθώρα κλινικών ευρημάτων και σύγχρονων ερευνητικών δεδομένων. Η κλινική εικόνα των παιδιών με σύνδρομο Prader-Willi χαρακτηρίζεται από παχυσαρκία, νεογνική και βρεφική υποτονία, ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του προσώπου και των άκρων, χαμηλό ανάστημα, υπογοναδισμό, άλλα προβλήματα ιατρικής φύσης και νοητική καθυστέρηση. Όσον αφορά τη γνωστικό τους προφίλ έχουν εντοπιστεί συγκεκριμένες περιοχές γνωστικών δυνατοτήτων και αδυναμιών.

Ειδικότερα, τα ελλείμματα εστιάζονται στην ακουστική βραχύχρονη μνήμη, την προσοχή και τη μορφοσυντακτική ορθότητα κατά την χρήση του προφορικού λόγου, ενώ τα τυπικά δυνατά σημεία αφορούν κυρίως την μακρόχρονη μνήμη, την καλή γλωσσική αντίληψη και την αναγνωστική ικανότητα. Ο συμπεριφορικός φαινότυπος του PWS καλύπτει κυρίως τέσσερις τομείς: την αναζήτηση τροφής, χαρακτηριστικά που υποδεικνύουν έλλειψη προσαρμοστικότητας, έντονο πείσμα και διαπροσωπικές δυσκολίες.

Η θεραπευτική αντιμετώπιση η οποία επιτυγχάνεται μέσω της εναρμονισμένης διεπιστημονικής προσέγγισης περιλαμβάνει εκπαιδευτικού τύπου παρεμβάσεις, ενίσχυση αυτοελέγχου, σωματική άσκηση, έλεγχο πρόσληψης τροφής και συμβουλευτική γονέων για την καλύτερη διαχείριση των συμπεριφορών.

Η επίδραση της στάσης των μαθητών απέναντι στο σχολείο στη συμμετοχή τους στις καταλήψεις

Κυαμέτη Μαρία, Φραγκιαδάκη Αθανασία

Στο πλαίσιο της έρευνας με θέμα τις σχολικές καταλήψεις που διεξήχθη από τον καθηγητή κ. Μιχαήλ Κελπανίδη με ομάδα μεταπτυχιακών φοιτητών του Τομέα Παιδαγωγικής του τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής του ΑΠΘ με-

λετήθηκε εκτός άλλων η επιμέρους θεματική διάσταση που αφορά την επίδραση που έχει η θετική ή αρνητική στάση προς το σχολείο στη συμμετοχή ή, αντίθετα, την απόρριψη των καταλήψεων από τους μαθητές.

Ο δείκτης της στάσης προς το σχολείο σχηματίστηκε από τις τρεις ακόλουθες ερωτήσεις του γραπτού ερωτηματολογίου που αποτέλεσε το ερευνητικό εργαλείο:

(1) Αισθάνεσαι ευχάριστα στο σχολείο;

(2) Υπάρχουν στο σχολικό πρόγραμμα κάποια μαθήματα ή θέματα που σε ενδιαφέρουν ιδιαίτερα, άσχετα από εξετάσεις και βαθμούς;

(3) Ποιος ήταν ο γενικός βαθμός που έβγαλες πέρσι;

Από τις τρεις αυτές μεταβλητές από τις οποίες συγκροτήθηκε ο δείκτης εμφάνισαν την συγκριτικά ισχυρότερη συνάφεια μεταξύ τους οι ερωτήσεις (2) και (3), που σημαίνει ότι οι μαθητές/τριες που έχουν υψηλότερη βαθμολογία δηλώνουν συγχρόνως ότι έχουν «εσωτερικό» ενδιαφέρον για κάποια μαθήματα, ανεξάρτητα από εξετάσεις και βαθμούς, και αντιστρόφως.

Το κυριότερο συμπέρασμα που προέκυψε όσον αφορά την επίδραση της στάσης απέναντι στο σχολείο στη συμμετοχή στις καταλήψεις είναι ότι η σχέση αυτών των δύο μεταβλητών είναι αρνητική. Αυτό σημαίνει ότι όσο θετικότερη είναι η στάση απέναντι στο σχολείο, τόσο πιο αρνητική είναι η στάση απέναντι στις καταλήψεις και τόσο λιγότερο συμμετέχουν οι θετικά προδιατεθειμένοι μαθητές και μαθήτριες στις καταλήψεις.

Ενιαία εκπαίδευση για μια ενιαία Κύπρο: σε ποιο βαθμό το αναλυτικό πρόγραμμα δημοτικής εκπαίδευσης είναι φιλικό για παιδιά εθνικών/θρησκευτικών μειονοτήτων

Κωνσταντινίδης Γιώργος

Η οικονομία της Κύπρου έχει αναπτυχθεί με γρήγορους ρυθμούς τις τελευταίες δύο δεκαετίες με αποτέλεσμα πολλοί μετανάστες να εγκατασταθούν στο νησί αναζητώντας καλύτερες συνθήκες εργασίας. Υπολογίζεται ότι 10% των παιδιών που φοιτούν στα δημόσια σχολεία είναι διαφορετικής εθνότητας ή θρησκεύματος από την κυρίαρχη «ελληνορθόδοξη ομάδα» (SSRC, 2006). Αυτό το μεταναστευτικό κύμα έδωσε ώθηση για θεσμικές, πολιτικές και εκπαιδευτικές αλλαγές, πρωτόγνωρες για τα κυπριακά δεδομένα.

Το εκπαιδευτικό σύστημα έπρεπε να υιοθετήσει τέτοιες πολιτικές και πρακτικές που να διασφαλίζουν το δικαίωμα εκπαίδευσης σε όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως υπόβαθρου. Κάτω από αυτές τις συνθήκες, άρχισε να προβάλει μεταξύ άλλων και η ενιαία εκπαίδευση, ως μια διαδικασία που κατοχυρώνει το δικαίωμα εκπαίδευσης για κάθε παιδί, δίνοντας του ίσες ευκαιρίες μάθησης

μέσω των κατάλληλων πρακτικών και προσεγγίσεων του αναλυτικού προγράμματος (UNESCO, 2012) και παρέχοντάς του την απαραίτητη στήριξη ώστε να αναπτύξει τις εν δυνάμει ικανότητές του στο μέγιστο βαθμό (Barton, 1996).

Η εν λόγω παρουσίαση έχει στόχο από τη μια να διερευνήσει σε ποιο βαθμό το τρέχον αναλυτικό πρόγραμμα του δημοτικού σχολείου, ως πρωταρχικός και άμεσος φορέας εκπαιδευτικής πολιτικής (Apple, 1990) δίνει ίσες ευκαιρίες μάθησης σε κάθε παιδί. Από την άλλη, στοχεύει να υποδείξει ότι η επιτυχής υλοποίηση της ενιαίας εκπαίδευσης αποτελεί μονόδρομο και ένα μέσο προετοιμασίας όλων των παιδιών για ειρηνική συμβίωση στο νησί.

Η στάση των εκπαιδευτικών απέναντι στην αξιολόγησή τους μέσα από τα σχετικά ερευνητικά ευρήματα

Κωνσταντίνου Ιωάννης

Με την παρούσα εισήγηση επιδιώκουμε να αναδείξουμε τη στάση των εκπαιδευτικών, καθώς και των συνδικαλιστικών τους οργανώσεων, απέναντι στο θεσμό της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού.
Ειδικότερα, θα προσπαθήσουμε να ερμηνεύσουμε τη στάση τους μέσα από σχετικές θεωρητικές θέσεις, αλλά, κυρίως, αξιοποιώντας αντιπροσωπευτικά ευρήματα πρόσφατων ερευνών.

Αντιμετωπίζοντας την απώλεια ακοής: Η πορεία των μαθητών με προβλήματα ακοής μέχρι το Πανεπιστήμιο

Κωνσταντίνου Μαρίνος, Φωκά Μαρία

Η παρούσα ποιοτική έρευνα επικεντρώνεται στη μελέτη πέντε νεαρών ατόμων με απώλεια ακοής.

Σκοπός της είναι να εξετάσει τον τρόπο με τον οποίο μαθητές και μαθήτριες με προβλήματα ακοής, που εντάχθηκαν στα κυπριακά σχολεία, βάση του ενταξιακού Νόμου 113(Ι)/99, κατάφεραν όχι μόνο να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις του σχολείου, αλλά και να επιτύχουν την εισαγωγή τους στο Πανεπιστήμιο.

Για τη συλλογή των δεδομένων επιδιώχθηκε ο συνδυασμός δύο μεθοδολογικών τεχνικών, μελέτη του σχετικού αρχειακού υλικού και προσωπικές συνεντεύξεις με τους συμμετέχοντες. Συνεντεύξεις πάρθηκαν επιπρόσθετα από ιθύνοντες της Σχολής Κωφών.

Μέσα από την έρευνα τεκμηριώνονται οι θέσεις της διεθνούς βιβλιογραφίας, ότι η ένταξη εστιάζει περισσότερο σε θέματα κοινωνικοποίησης, παρά στην ακαδημαϊκή επίδοση δυσκολεύοντας έτσι την ακαδημαϊκή πορεία των μαθητών. Θεσμοθετείται δηλαδή και αναπαράγεται η περιθωριοποίηση αυτών που δεν θεωρούνται ικανοί να συνεισφέρουν στην παραγωγή, πρακτική που νομιμοποιείται και από το ιατρικό – φιλανθρωπικό μοντέλο, το οποίο παρουσιάζει τους ανάπηρους ανθρώπους ως τραγικές, παθητικές και εύθραυστες υπάρξεις που χρήζουν βοήθειας και φιλανθρωπίας (Phtiaka 2006, Slee 2001). Επιτρέπεται όμως ταυτόχρονα να διαφανούν τα ευεργετικά αποτελέσματα της λειτουργίας του θεσμού σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και όταν συντρέχουν και άλλες παράμετροι.

Μέσα από τα αποτελέσματα, επισημαίνεται ο καταλυτικός ρόλος των γονιών των συμμετεχόντων στην πορεία τους προς την επιτυχία. Η σημαντικότητα της έρευνας έγκειται, αφενός στην περιορισμένη έκταση της σχετικής βιβλιογραφίας για τα ελληνικά και κυπριακά δεδομένα, και αφετέρου στο γεγονός ότι μπορεί να θεωρηθεί ένα μέσον έμμεσης αξιολόγησης του θεσμού της ένταξης έντεκα χρόνια μετά την ψήφιση του σχετικού Νόμου.

«Σχολείο με εκπαιδευτικές ματαιώσεις και παιδαγωγικούς προσανατολισμούς»

Κωνσταντίνου Χαράλαμπος

Με την παρούσα εισήγηση επιδιώκουμε να πραγματευτούμε κυρίως δύο θεματικά ζητήματα.

Το πρώτο ζήτημα αναφέρεται στις εκπαιδευτικές ματαιώσεις που χαρακτηρίζουν, σχεδόν διαχρονικά, το ελληνικό σχολείο, αναδεικνύοντας, μέσα από ερευνητικά ευρήματα, το ρόλο των άμεσα και έμμεσα εμπλεκόμενων φορέων στην καθημερινή λειτουργία του.

Το δεύτερο αφορά τα γνωρίσματα εκείνα που αναδεικνύουν το σχολείο σε παιδαγωγικό θεσμό. Ειδικότερα, θα αναδειχτούν οι παιδαγωγικοί προσανατολισμοί ενός «καλού ή αποτελεσματικού» σχολείου από την οπτική της Παιδαγωγικής επιστήμης, του Υπουργείου Παιδείας, των Εκπαιδευτιών, των Μαθητών, των Γονέων και της Κοινωνίας.

«Ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός για την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση στην Οθωνική περίοδο και οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες για την υλοποίησή του στην Επαρχία Καλαβρύτων του Νομού Αχαΐας»

Κωνσταντοπούλου Γ. Γιούλα

Με την ανακοίνωση αυτή επιχειρείται η διερεύνηση της φιλοσοφίας του Β.Δ «Περί του Κανονισμού των Ελληνικών Σχολείων και Γυμνασίων», (31 Δεκ. 1836/12 Ιαν. 1837) και η παρουσίαση ανάληψης πρωτοβουλιών για την εφαρμογή τους στην ελληνική επικράτεια.

Το ενδιαφέρον μας στρέφεται στην δυσπρόσιτη, εξ αιτίας της γεωφυσικής θέσεως, Επαρχία Καλαβρύτων του Νομού Αχαΐας, όπου οικονομικοί, κοινωνικοί λόγοι προσέδωσαν ιδιαίτερο χαρακτήρα στη νοοτροπία του γηγενούς πληθυσμού.

Στόχος είναι να αναδειχθούν οι συνιστώσες άσκησης της εκπαιδευτικής πολιτικής, αλλά και οι παράγοντες που συνέτειναν στην υλοποίηση ή μη των κυβερνητικών εγκυκλίων σε τοπικό επίπεδο.

Η Υποδοχή των Νεοδιόριστων Εκπαιδευτικών στο Σχολείο και η Επαγγελματική τους Ανάπτυξη: Η Περίπτωση των Νεοδιόριστων Εκπαιδευτικών του 7ου Γραφείου Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Αιτωλοακαρνανίας

Κωστανάσιος Λάζαρος

Είναι γνωστό ότι οι εκπαιδευτικοί επωμίζονται το δύσκολο έργο της εκπαίδευσης της νέας γενιάς και αναγνωρίζεται η βαρύτητα του ρόλου τους στην ποιότητα του εκπαιδευτικού έργου και τη συνακόλουθη βελτίωση της σχολικής εκπαίδευσης γενικότερα. Βασική προϋπόθεση για να αποδώσουν οι εκπαιδευτικοί τα μέγιστα κατά την επαγγελματική τους σταδιοδρομία αποτελεί τόσο η συστηματική εκπαίδευσή τους, πριν την είσοδό τους στο επάγγελμα, όσο και η συνεχής επιμόρφωση και αναβάπτισή τους στην επιστημονική γνώση.

Στην παρούσα μελέτη διερευνώνται οι παράμετροι που συνδέονται με την επαγγελματική ανάπτυξη των νεοδιόριστων εκπαιδευτικών στη φάση της εισόδου στο χώρο της εκπαίδευσης. Διαπιστώνεται πως δεν υφίσταται οργανωμένος μηχανισμός υποδοχής των νεοδιόριστων εκπαιδευτικών και έτσι

αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες εξαιτίας: α) της έλλειψης επαρκούς κατάρτισης, β) των πρακτικών που ακολουθούνται στον τρόπο διορισμού τους, γ) και της ανάθεσης πολύπλοκων καθηκόντων (τάξεων, μαθημάτων), κατά την άσκηση του έργου τους.

Από τα ερευνητικά δεδομένα προκύπτει, ότι είναι απαραίτητη η κινητοποίηση των εκπαιδευτικών για άσκηση πιέσεων προς την κεντρική εκπαιδευτική εξουσία, προκειμένου αυτή να επαναπροσδιορίσει και να επανασχεδιάσει τις εκπαιδευτικές πολιτικές και πρακτικές που συνδέονται με την επαγγελματική ανάπτυξη και εξέλιξη των εκπαιδευτικών. Η αποτελεσματικότητα αυτών των πολιτικών και πρακτικών συνδέεται με την επιστημονική και επαγγελματική επάρκεια του εκπαιδευτικού και με την ποιοτική αναβάθμιση της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Ο ρόλος των Π.Α.Δ. στην παιδαγωγική κατάρτιση και επιμόρφωση των σπουδαστών της ΑΣΠΑΙΤΕ. Σχέδιο μαθήματος: από το χθες στο σήμερα

Λαγός Δημήτριος

Η παρούσα εισήγηση επιδιώκει να αποσαφηνίσει ποιο ρόλο διαδραματίζει το Σύστημα Πρακτικής Άσκησης Διδασκαλίας (Π.Α.Δ.) ως προσπάθεια σύνδεσης θεωρίας και πράξης στο πλαίσιο των προγραμμάτων παιδαγωγικής κατάρτισης και επιμόρφωσης των σπουδαστών της ΑΣΠΑΙΤΕ από την έναρξη λειτουργίας της τελευταίας (1959) μέχρι σήμερα (2012).

Επικεντρώνει το ενδιαφέρον της στην έννοια, τις προτεραιότητες και τα χαρακτηριστικά του μοντέλου διδασκαλίας που προωθεί κατά προτεραιότητα η Σχολή, όπως αυτά διαφαίνονται μέσα από το Σχέδιο Μαθήματος Διδασκαλίας, που πρόσφατα μετονομάσθηκε σε Έντυπο Δόμησης.

Επιδιώκει να διαφανεί πώς επιτυγχάνεται η εξοικείωση των παιδαγωγικά καταρτιζόμενων σπουδαστών με το διδακτικό έργο γενικότερα και ειδικότερα με τις σύγχρονες παιδαγωγικές και διδακτικές μεθόδους και τεχνικές.

Πιο συγκεκριμένα η εργασία ξεκινάει με την πεποίθηση ότι το Σχέδιο Διδασκαλίας Π.Α.Δ. που προτείνει η Σχολή στους σπουδαστές της εδώ και πολλές δεκαετίες για την αρχική εξοικείωσή τους με το διδακτικό έργο, αποτελεί καθοριστικό σημείο για τη διδακτική κουλτούρα που διαμορφώνουν οι σπουδαστές για όλη την εκπαιδευτική τους σταδιοδρομία.

Γι' αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία να διερευνηθεί πώς προσδιορίζεται καταρχάς θεσμικά η ερευνητική αυτή εκπαιδευτική πραγματικότητα (επίσημες οδηγίες σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης Π.Α.Δ., ενημερωτικά φυλλάδια κλπ)

με τα πιθανά προβλήματά της και στη συνέχεια πώς γίνεται αντιληπτή και νοηματοδοτείται από το σώμα των ίδιων των σπουδαστών.

«Το μαθητικό λάθος, η διαχείριση και η αξιοποίησή του»

Λαζάρου Ιωάννης, **Κόγια Ελένη-Ειρήνη** , **Αμπλιανίτη Βασιλική**

Στην εποχή της επικοινωνίας και εντός ενός πλαισίου συμμετοχικής διδασκαλίας με συνεχή διαπραγμάτευση των μαθηματικών νοημάτων, ερευνούμε την αντιμετώπιση του μαθητικού λάθους και τις προεκτάσεις της διαχείρισής του μελετώντας δύο διαφορετικές περιπτώσεις εκπαιδευτικών.

Χρησιμοποιώντας σημειώσεις πεδίου και συνεντεύξεις ως εργαλεία, δημιουργήσαμε συγκριτικό πίνακα, καταγράψαμε αξιοσημείωτα συμβάντα εντός της τάξης και αντιπαραβάλλαμε θεωρία και πράξη. Στη συνέχεια, εντοπίσαμε βασικές θεωρήσεις του λάθους που εμφανίζονται.

Το λάθος ερμηνεύθηκε ως εμπόδιο στη μάθηση, ως δείκτης εσφαλμένης γνώσης, ως εργαλείο για την κατανόηση της σκέψης του μαθητή, ως αφορμή για συζήτηση κ.α.. Οι εκπαιδευτικοί κατανοούν τη σημασία του προσδίδοντας συχνά ξεχωριστή οντότητα στην κοινωνική πρακτική της τάξης και το διαχειρίζονται είτε ιδιωτικά είτε δημόσια. Τέλος, αναγνωρίζουν τις παιδαγωγικές προεκτάσεις της αξιοποίησης του στην εξωσχολική κοινωνική ζωή, όπου οι μαθητές καλούνται να σκέφτονται και να διατυπώνουν τη σκέψη τους όντας ικανοί να επιχειρηματολογούν μέσα σε καθορισμένα πλαίσια νομιμοποίησης.

Βιώνοντας τη διδασκαλία της Ελληνικής ως ξένης Γλώσσας στην Αμερική

Λαρίσης Ελευθέριος, **Βλαχάκη Φωτεινή**

Τη διετία 2009-11 αποσπασθήκαμε στην Αμερική για να διδάξουμε την Ελληνική γλώσσα και πολιτισμό σε σχολεία της Florida.

Τα σχολεία ήταν δύο ειδών:1) Πρωινά Charter schools,με την Ελληνική Γλώσσα ενταγμένη στο Αμερικάνικο καθημερινό πρόγραμμα. Οι μαθητές στο σχολείο ήταν ηλικίας από 5 έως 12 ετών, στην πλειοψηφία τους Αμερικανοί αλλά και -σε ποσοστό μόλις 6%- Έλληνες. Οι τάξεις φοίτησης ήταν ανάλογες με την ηλικία και όχι με το επίπεδο γνώσης της Ελληνικής με αποτέλεσμα σε μια τάξη να υπάρχουν δυο ή περισσότερα επίπεδα.

Για τους μαθητές τα ελληνικά ήταν μια «ξένη» γλώσσα και ήταν η πρώτη φορά που την άκουγαν. Για αυτό συχνά έπρεπε να δημιουργούμε το υλικό διδασκαλίας μας ενώ πολλές φορές βρεθήκαμε στην ανάγκη να καταφύγουμε σε μεθόδους και πρακτικές για να κρατήσουμε το ενδιαφέρον των μαθητών μας ζωντανό .Ο Έλληνας δάσκαλος ενώ έχει πλήρη ελευθερία στο τι να διδάξει και ποιο εγχειρίδιο να χρησιμοποιήσει, υποχρεώνεται να ακολουθήσει εντολές της διοίκησης του σχολείου σχετικά με τις εργασίες των μαθητών για το σπίτι, τον τρόπο βαθμολόγησης κ.α.

Παράλληλα ο ρόλος και η συμβολή του Συντονιστή Εκπαίδευσης στα συγκεκριμένα σχολεία φάνηκε να μην επηρεάζει την εκπαιδευτική πραγματικότητα,2) Εκκλησιαστικό απογευματινό σχολείο του Αγ. Γεωργίου. Οι μαθητές σε αυτό το σχολείο ήταν Έλληνες, δεύτερης και τρίτης γενιάς και η Ελληνική ήταν για αυτούς «δεύτερη» γλώσσα. Μιλούσαν τα ελληνικά σε ικανοποιητικό βαθμό, τα επίπεδα στην τάξη ήταν λιγότερα και η επιλογή του εγχειριδίου ευκολότερη.

Τετράδια Εκπαίδευσης

Λασπάς Αναστάσιος, Χανουμίδης Λιβέριος

Τα «Τετράδια Εκπαίδευσης» είναι αποσπάσματα από τετράδια της μαθήτριας Ξανθίππης Χατζηαγοράκη, που φοίτησε στο Δημοτικό Σχολείο Πεντάπολης Σερρών την πρώτη μεταπολεμική εποχή (1946 – 52). Είναι γραπτά κείμενα και αφορούν διάφορα μαθήματα, όπως, τετράδιο «Εκθέσεως, Αριθμητικής, Γραμματικής, Ορθογραφίας, Ωδικής, Ιχνογραφίας, Γεωγραφίας, Τιμωρίας».

Από την επεξεργασία τους προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα, που αφορούν τόσο την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης στην σημαντική αυτή κωμόπολη του Ν. Σερρών και σε όλη την ελληνική επικράτεια, αλλά και το επίπεδο του τεχνικού πολιτισμού, της τάσεις κι επιρροές της μόδας, το γούστο των ανθρώπων της εποχής. Τα θέματα εκθέσεων, το λεξιλόγιο, η γραμματική και συντακτική δομή σύνταξης των κειμένων, η καλλιγραφική τους απόδοση, τα μαθηματικά προβλήματα, τα σχέδια ιχνογραφίας, ελεύθερα ή κατευθυνόμενα, δείχνουν με πολύ αδρό τρόπο, το πολιτισμικό επίπεδο της μεταπολεμικής κοινωνίας.

Αν αυτά συνδεθούν με τις εκθέσεις αξιολόγησης των εκπαιδευτικών από τους επιθεωρητές, την ιστορία του συγκεκριμένου σχολείου φοίτησης1 και την ιστορία εκπαίδευσης του νομού, τότε τα συμπεράσματα μορφοποιούνται και είναι πλήρως αξιοποιήσιμα.

Η επίδραση της οικονομικής ένδειας στην ανθεκτικότητα των παιδιών

Λεοντοπούλου Σόφη

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνήσει τους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαμόρφωση της ανθεκτικότητας των μαθητών/-τριών της Ε΄ και Στ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου που προέρχονται από κατώτερα κοινωνικο-οικονομικά στρώματα.

Μελετήθηκαν δημογραφικά χαρακτηριστικά των παιδιών μαζί με άλλα ατομικά και οικογενειακά τους χαρακτηριστικά, όπως η αυτοαποτελεσματικότητα, η αυτοεκτίμηση και η ψυχική τους υγεία, αλλά και η κοινωνική στήριξη που λαμβάνουν από μέλη της οικογένειάς τους, κάτω από την πίεση αρνητικών γεγονότων στη ζωή τους. Στην έρευνα αυτήν έλαβαν μέρος 102 μαθητές (52,9%) και μαθήτριες (47,1%) της Ε΄ και Στ' τάξης Δημοτικών Σχολείων του Νομού Ιωαννίνων. Κλήθηκαν να απαντήσουν σε μία μπαταρία ερωτηματολογίων κατά τη διάρκεια μίας σχολικής ώρας.

Τα ερευνητικά ευρήματα επιβεβαίωσαν τις αρχικές υποθέσεις, οι οποίες προέβλεπαν ότι α) το φύλο και το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο των γονέων των συμμετεχόντων/-ουσών, β) η αίσθηση αυτοαποτελεσματικότητας, αλλά και γ) η στήριξη που παρέχουν τα μέλη της οικογένειας στα παιδιά διαμεσολαβούν τις διαδικασίες ανθεκτικότητας των μαθητών/-τριών (αυτοεκτίμηση, ψυχική υγεία) κάτω από συνθήκες οικονομικής ένδειας.

Οι επιπτώσεις των ευρημάτων αυτών για τη θεωρία, την έρευνα και την πράξη της ανθεκτικότητας είναι σημαντικές.

«Μια κουταλιά για τη μαμά..., μια για τον μπαμπά…, μπράβο, καλό παιδί!»: Τι δυνατότητες αυτονομίας δίνονται από ανάλογες με αυτή συμπεριφορές ενηλίκων;

Λιάγκου Όλγα

Η ενθάρρυνση της αυτονομίας των παιδιών προσχολικής ηλικίας αποτελεί δομικό συστατικό για την κοινωνική τους ανάπτυξη και ως τέτοιο, χρειάζεται να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη στον παιδαγωγικό σχεδιασμό.

Σύμφωνα με τη θεωρία του Αυτό – Καθορισμού (Self Determination Theory – SDT), η αυτονομία αποτελεί βασική ψυχολογική ανάγκη, η οποία αφορά συμπεριφορές που το άτομο με τη θέλησή του υποστηρίζει (Ryan, Deci, Grolnick,

La Guardia, 2006: 801). Οι συμπεριφορές αυτές βιώνονται ως απόλυτα καθοριζόμενες από το ίδιο το άτομο, γιατί ενισχύονται και προκαλούνται από τις σταθερές του ανάγκες κι αξίες και ανταποκρίνονται στις τρέχουσες συνθήκες με τον καλύτερο τρόπο. Καθοριστικό δε στοιχείο για την εξέλιξη της αυτόνομης συμπεριφοράς αποτελεί η ποιότητα των πρώιμων σχέσεων (Ryan, 2005: 991).

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά των συμπεριφορών των ενηλίκων οι οποίες προάγουν την αυτόνομη συμπεριφορά των παιδιών; Ποιοι οφείλουν να είναι οι στόχοι των συμπεριφορών αυτών και ποιες είναι οι επιτυχημένες στρατηγικές οι οποίες τις διέπουν (Kallo & Balog, 2005: 24, 50, 67), (Ryan, Deci, Grolnick, La Guardia, 2006: 817, 826), (David & Appell, 2001: 43), (Gerber, 2003: 5,53,107,123, 2006: 35);

Αυτά τα στοιχεία θα επιδιώξει η παρούσα εργασία να περιγράψει, με πραγματικά, καθημερινά παραδείγματα, ώστε να έχουν χρηστική αξία για τους παιδαγωγούς προσχολικής ηλικίας.

Αξιολόγηση μαθητή: για την αλλοτρίωση ή για τη μάθηση;

Λιάμπας Τάσος

Η παραδοσιακή αντίληψη για την αξιολόγηση του μαθητή στο Δημοτικό επικεντρώνεται στις ποσοτικές/ποιοτικές κλίμακες αξιολόγησης (αριθμητικές, γραμμάτων, λεκτικές) ή σε άτυπες αναφορές για τον προσδιορισμό της επίδοσής του. Αυτό αποτελεί το επιστέγασμά της, εκφέρεται ως αμετάκλητη ετυμηγορία του σχολικού θεσμού, που μετρά, αποτιμά, συγκρίνει και ιεραρχεί (ποσοτικά / ποιοτικά) επιδόσεις και μαθητές, και τεκμηριώνεται σε αξιολογικές πρακτικές (προφορικές, γραπτές) στην τάξη.

Με βάση την παραπάνω αντίληψη κι αξιοποιώντας τη μαρξιστική έννοια για την αλλοτρίωση, οι μαθητές επειδή βρίσκονται κάτω από τον έλεγχο του δασκάλου και ανταλλάσσουν το έργο τους με το βαθμό, εκχωρούν την κυριότητά του στο σχολικό θεσμό - όπως κι οι εργαζόμενοι, όταν πουλούν την εργασία τους αντί μισθού στον εργοδότη. Έτσι, ατονούν και χάνονται «παραγωγικές» φυσικές και πνευματικές ικανότητες, υποβαθμίζεται το ενδιαφέρον για τη μάθηση μπροστά στο βαθμό, αποκαλύπτοντας την αλλοτρίωση από τη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία. Επιπλέον, σύμφωνα με το Foucault η εξέταση στο σχολείο είναι τεχνολογία εξουσίας που θεμελιώνει τον κανονιστικό έλεγχο, την επιτήρηση, την ταξινόμηση και την τιμωρία των μαθητών από τη μεριά του δασκάλου. Με την εξέταση δεν γίνεται μόνο ιεράρχηση, ταξινόμηση των μαθητών, αλλά ασκείται σταθερή πίεση για συμμόρφωση και προσαρμογή στο ίδιο μοντέλο ομοιογενούς συμπεριφοράς (π.χ. υποταγή, υπακοή, ακριβή εκτέλεση καθηκόντων κ.ά.).

Η αξιολόγηση μπορεί να γίνει η αφετηρία για διανοητική ανάπτυξη, αυτοέκφραση και δημιουργική μάθηση, επηρεάζοντας στον πυρήνα της τη διδακτική-μαθησιακή διαδικασία μόνον όταν γίνεται αποκλειστικά με την Έκθεση Περιγραφικής Αξιολόγησης (ΕΠΑ). Με την ΕΠΑ ο δάσκαλος απευθύνεται γραπτά, ενθαρρυντικά και προσωπικά στο μαθητή του. Περιγράφει την κατάστασή του (ικανότητες, δεξιότητες, συμπεριφορά), επιλέγοντας γεγονότα από τη σχολική ζωή και τη διδασκαλία των μαθημάτων στα οποία εκδήλωσε σημαντικές επιτυχίες, αποτυχίες ή αδυναμίες. Αξιοποιεί τις επιτυχίες του, για να τον προσανατολίσει ώστε να αναλάβει δράση εκεί που υστερεί. Η ΕΠΑ υποστηρίζει τη μάθηση, ενδυναμώνει την παιδαγωγική σχέση, εμπεδώνει τον αυθεντικό διάλογο δασκάλου – μαθητή, εδραιώνει την ανάληψη πρωτοβουλίας, αλλά και της ευθύνης από το μαθητή για τη μάθησή του. Προσδίδει ουσία στην καθημερινή διαμορφωτική αξιολόγηση στην τάξη, καθώς την καθιστά αναπόσπαστο τμήμα της.

«Η Αγωγή Υγείας στα Δημοτικά σχολεία και Νηπιαγωγεία. Παρουσίαση συμπερασμάτων από την υλοποίηση 300 προγραμμάτων στο Ν. Κέρκυρας»

Λιάτσου Λαμπρινή

Στην παρούσα εργασία θα γίνει παρουσίαση των συμπερασμάτων τα οποία προέκυψαν από την υλοποίηση προγραμμάτων Αγωγής Υγείας σε σχολεία της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης μιας συγκεκριμένης περιοχής της χώρας μας.

Αρχικά γίνεται συνοπτική αναφορά στην Αγωγή Υγείας, η οποία ανήκει στις καινοτόμες δράσεις ή σχολικές δραστηριότητες όπως αλλιώς λέγονται, στο σκοπό και τους στόχους της, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους προσπαθεί να τους επιτύχει. Βασική προϋπόθεση αποτελεί η δημιουργία ατμόσφαιρας έκφρασης των μαθητών και ενεργούς συμμετοχής τους. Η Αγωγή Υγείας, με λίγα λόγια, έχει ως πρωταρχικό μέλημά της, το δέσιμο της ομάδας και την ανάπτυξη κλίματος συνεργατικότητας και αποδοχής στην τάξη.

Τα προγράμματα αυτά, στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση υλοποιούνται εντός ωρολογίου προγράμματος: στο πλαίσιο της ευέλικτης ζώνης, με διάχυση σε όλα τα μαθήματα και στο ολοήμερο σχολείο.

Στην Αγωγή Υγείας αξιοποιείται συνήθως η Μέθοδος project μια βιωματική / επικοινωνιακή διδασκαλία μέσα από την οποία τα παιδιά ανακαλύπτουν τη γνώση με ομαδοσυνεργατικές κυρίως δραστηριότητες.

Μια εικόνα από την υλοποίηση των προγραμμάτων Αγωγής Υγείας στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση αποτελεί η εργασία που θα παρουσιάσουμε, από

μια συγκεκριμένη περιοχή και ειδικότερα το Ν. Κέρκυρας, με τα 300 προγράμματα που υλοποιήθηκαν κατά τα σχολικά έτη 2003-2009 στην Κέρκυρα και τους Παξούς και στα οποία συμμετείχαν πάνω από 500 εκπαιδευτικοί και περίπου 6.000 μαθητές.

Θα αναφερθούμε επιγραμματικά στα θέματα με τα οποία ασχολήθηκαν τα παιδιά, στις δυσκολίες που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί και ενδεικτικά θα παρουσιάσουμε αντιπροσωπευτικά στοιχεία από τις φάσεις πραγματοποίησης των προγραμμάτων.

Αναλυτικότερα θα παρουσιαστούν τα συμπεράσματα που βασίζονται στις αξιολογήσεις που έκαναν οι ίδιοι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί, οι οποίες λάμβαναν χώρα και κατά τη διάρκεια των προγραμμάτων αλλά και με τη λήξη τους.

Γενικότερο συμπέρασμα όλων είναι ότι μόνο θετικά είχαν να προσφέρουν στους μαθητές, οι οποίοι κατά γενική τους ομολογία τα αγάπησαν πολύ γιατί στηρίζονταν στις ανάγκες τους, στην ενεργό συμμετοχή τους, στην καθημερινότητά τους και στην έκφραση των συναισθημάτων τους.

Ο επιμορφωτικός ρόλος του Σχολικού Συμβούλου Π.Ε. σε σχέση με τους εκπαιδευτικούς της περιφέρειάς του- Οι απόψεις των εν ενεργεία εκπαιδευτικών

Λίβερη Καντερέ Αναστασία

Η ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας είναι στενά συνδεδεμένη με τον εκπαιδευτικό, αφού είναι εκείνος που οφείλει να ερμηνεύσει ορθά το Α.Π.Σ. Η καθημερινή προσωπική του απάντηση στην εφαρμογή του Α.Π. επιβάλλει τη διαρκή και υποχρεωτική παροχή επιμόρφωσης τουλάχιστο από τους θεσμοθετημένους φορείς. Η επαγγελματική και προσωπική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού θα οδηγήσει σε βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης.

Ο Σχολικός Σύμβουλος είναι ένας από τους θεσμικούς φορείς που είναι επιφορτισμένος με το καθήκον να προσφέρει οργανωμένη επιμόρφωση στους εκπαιδευτικούς. Εκπαιδευτικοί Π.Ε (Ν. 310) νησιωτικής περιοχής της Ελλάδας τον Ιούνιο 2012, εξέφρασαν τις απόψεις τους για τον επιμορφωτικό ρόλο του Σχολικού Συμβούλου απαντώντας σε ερωτηματολόγιο σχετικά: με το χρόνο που επιθυμούν να πραγματοποιούνται οι επιμορφώσεις, το πλήθος τους, τη συμμετοχή της εκπαιδευτικής κοινότητας στη λήψη αποφάσεων για καταγραφή πραγματικών αναγκών, την αξιοποίηση έμπειρων εκπαιδευτικών σε αυτές, την επιμόρφωση από απόσταση με χρήση ΝΤΠ και άλλες σύγχρονες μορφές επιμόρφωσης . Προβάλλεται α) η ανάγκη συνεχούς υποστήριξης από το ΥΠΑΙΘΠΑ των Σχολικών Συμβούλων στο έργο τους, β) η αρχική εκπαίδευση των ιδίων των Σχολικών Συμβούλων ως συντονιστών επιμόρφωσης, πριν την

ανάληψη των καθηκόντων τους γ) η δημιουργία μικρών μόνιμων επιμορφωτικών κέντρων ανά περιφέρεια Σχολικού Συμβούλου, για διαρκή επιμόρφωση εκτός και εντός ωραρίου με βάση τις ανάγκες των εκπαιδευτικών, που θα συντονίζει ο ίδιος, δ) αξιολόγηση του επιμορφωτικού έργου του Σχολικού Συμβούλου, ε) αξιοποίηση έμπειρων εκπαιδευτικών ως επιμορφωτών, στ) η προώθηση σύγχρονων αναστοχαστικών μορφών επιμόρφωσης.

Η διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στα σχολεία του Βένετο της Ιταλίας: μεθοδολογική προσέγγιση

Λιοσάτου Ευγενία

Στα πλαίσια του προγράμματος Τα ελληνικά, αρχαία και νέα, στα σχολεία του Βένετο, βραβευμένου με το Ευρωπαικό Σήμα Γλωσσών 2011, η ελληνική γλώσσα και λογοτεχνία προωθείται στο εξωτερικό. Το πρόγραμμα αυτό αποτελεί καρπό συνεργασίας Ιταλικών Κλασικών Λυκείων και του Τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Ca'Foscari της Βενετίας.

Σκοπός της εισήγησής μου είναι η παρουσίαση της διδακτικής μεθοδολογίας σε ένα από τα εικοσιοκτώ ιταλικά κλασικά λύκεια που πειραματίζονται τη διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας εισάγοντάς την ως ενισχυτική στο μάθημα των αρχαίων ελληνικών ή της ιταλικής λογοτεχνίας. Στο κρατικό Κλασικό Λύκειο 'Μάρκο Πόλο' έχει επιτευχθεί συστηματική διδασκαλία των ελληνικών σπουδών με αποτέλεσμα την επιτυχή έκβαση της μαθησιακής διαδικασίας της γλώσσας.

Παράδειγμα αποτελεί η μεμονωμένη περίπτωση της ελληνικής μετάφρασης και ανάλυσης αρχαίων ελληνικών στίχων της Ιλιάδας και της Οδύσσειας μέσα στην τάξη που έδωσε το έναυσμα για μια ενθουσιώδη συλλογική μετάφραση των παραπάνω ποιημάτων σε διάφορες γλώσσες από διάφορες εποχές με αποκορύφωμα τη δημοσίευσή τους και τη συμμετοχή τους σε λογοτεχνικό διαγωνισμό.

Αναμφισβήτητα μια τέτοια προσπάθεια καλλιεργεί τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και εξασφαλίζει τη συνεργασία και τον αλληλοσεβασμό μεταξύ των μαθητών με διαφορετική πολιτισμική ταυτότητα. Πρόκειται για μια 'ελληνική πρόταση παιδείας' που προβάλλει τις αξίες και τα ιδανικά του ελληνικού πολιτισμού.

Οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως προς την αποτελεσματικότητα της βιβλιοθεραπείας

Λουάρη Μαρίνα, **Παπαρούση Μαρίτα**

Η αποτελεσματικότητα της βιβλιοθεραπείας ως μεθόδου παρέμβασης έχει επισημανθεί από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, βιβλιοθηκονόμους, κ.α. Ιδιαίτερα αποτελεσματική έχει αποδειχθεί σε θέματα που αφορούν τόσο τη διαχείριση συναισθηματικών προβλημάτων των παιδιών (φοβίες, άγχος, παραμέληση, κ.α.) όσο και στην ενημέρωση θεμάτων που θεωρούνται ταμπού ή δύσκολα προσεγγίζονται (διαφορετικότητα, σεξουαλική κακοποίηση, θάνατος, κ.α.).

Παρότι μπορεί να ενταχθεί και να αποτελέσει μέρος του σχολικού προγράμματος, δεν έχουν διερευνηθεί οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών όσον αφορά, όχι μόνο την αποτελεσματικότητά της αλλά και την πρόθεσή τους να την εφαρμόσουν. Για το λόγο αυτό, η παρούσα έρευνα διερευνά τις αντιλήψεις και την πρόθεση των εκπαιδευτικών ως προς την εφαρμογή της στο σχολικό πλαίσιο.

Στην έρευνα συμμετείχαν 203 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης από αστικές και ημι-αστικές περιοχές της Ελλάδος. Δόθηκε ένα ερωτηματολόγιο το οποίο αποτελούνταν από 20 ερωτήσεις, οι απαντήσεις των οποίων ήταν διαβαθμισμένες σύμφωνα με τη 5-βαθμη κλίμακα Likert και για την ανάλυσή τους χρησιμοποιήθηκε το SPSS.

Από την ανάλυση των δεδομένων προέκυψε ότι οι εκπαιδευτικοί συμφωνούν ως προς την αποτελεσματικότητά της και ενδιαφέρονται να την εφαρμόσουν στην τάξη τους. Ιδιαίτερα τονίζουν το ενδιαφέρον τους για τη χρήση αποτελεσματικών βιβλιοθεραπευτικών τεχνικών και την ενημέρωσή τους ως προς το υπάρχον υλικό.

Αξιολόγηση της παιδαγωγικής αποτελεσματικότητας της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης μέσα από την τεχνική της επίλυσης προβλήματος

Λουκοπούλος Αριστείδης, **Καρατζιά-Σταυλιώτη Ελένη**

Η διαθεματικότητα εφαρμόστηκε για πρώτη φορά στη χώρα μας σε όλο το φάσμα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης μέσα από ένα θεσμικά οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο στις αρχές της δεκαετίας του 2000.

Στην παρούσα μελέτη, μέσα από τη διαδικασία αξιολόγησης με την τεχνική

επίλυσης προβλήματος, έγινε προσπάθεια αποτίμησης της παιδαγωγικής αποτελεσματικότητας της διαθεματικής προσέγγισης της γνώσης. Αξιοποιήθηκαν μεθοδολογικά και τεχνικά εργαλεία, τα οποία αποτέλεσαν την ερευνητική βάση του διαγωνισμού PISA 2003 στην αξιολόγηση των οριζόντιων (cross-curricular) δεξιοτήτων με την επίλυση προβλήματος.

Η τεχνική της επίλυσης προβλήματος ενδείκνυται ως μέθοδος αξιολόγησης των ικανοτήτων/δεξιοτήτων των μαθητών σε προβληματικές καταστάσεις της καθημερινής ζωής (υπό περιορισμούς), ενώ παράλληλα παρέχει τη δυνατότητα αξιολόγησης των ανώτερων γνωσιακών λειτουργιών όπως είναι η κριτική και δημιουργική σκέψη καθώς και οι δεξιότητες που αφορούν την οργάνωση και ανάλυση των πληροφοριών την αναλυτική συλλογιστική και αιτιολόγηση (analytical reasoning).

Η έρευνα διενεργήθηκε σε αντιπροσωπευτικό δείγμα 9 Γυμνασίων του νομού Αχαΐας και περιέλαβε τους 416 μαθητές της Γ΄ τάξης. Τα πορίσματα της έρευνας δείχνουν ότι η εφαρμογή της διαθεματικότητας φαίνεται να συμβάλλει ουσιαστικά στη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών στην επίλυση προβλήματος, δεδομένου ότι οι παρατηρούμενες θετικές διαφορές στις επιδόσεις των μαθητών που είχαν βιώσει την παιδαγωγική της διαθεματικής προσέγγισης, παρουσιάζουν στατιστική σημαντικότητα, με τον παράγοντα «βαθμός αξιοποίησης της διαθεματικότητας» να αποτελεί την κυριότερη μεταβλητή ερμηνείας των διαφορών αυτών.

Προτάσεις για την εκπαίδευση ενηλίκων και εκπαιδευτικών σε θέματα ανάπτυξης της προφορικής έκφρασης και της δημιουργικής σκέψης

Λουτριανάκη Βάλια

Η συστηματική και σε βάθος καλλιέργεια της πρωτότυπης και εναλλακτικής σκέψης που εμπλουτίζει σε περιεχόμενο έναν άρτιο γραμματικά και αισθητικά προφορικό λόγο είναι το βασικό αντικείμενο της παρούσας ερευνητικής πρότασης: το πρόγραμμα «Τεισίας» εφαρμόζεται σε ρητορικούς ομίλους μαθητών, ενηλίκων και επιμορφώσεις εκπαιδευτικών όλων των αντικειμένων τα τελευταία 10 χρόνια. Το σχολικό έτος 2010-2011 εφαρμόστηκε ως έρευνα σχεδιασμού (design research) με άδεια του Π.Ι. σε 8 σχολεία και σε δείγμα 130 μαθητών.

Στην εισήγηση θα παρουσιαστεί το πρόγραμμα, το οποίο χαρακτηρίζει μια διεπιστημονική βάση (κλασική ρητορική, σύγχρονες θεωρίες επικοινωνίας, εκπαιδευτικό δράμα, λεξικολογία, κοινότητες μάθησης, τεχνικές παραγωγής ιδεών και δημιουργικής επίλυσης προβλήματος κ.ά.). Θα περιγραφεί ο κεντρι-

κός πυρήνας των πέντε ρητορικών αγωνισμάτων, που εισάγονται σταδιακά (εκφραστική ανάγνωση, παιχνίδι ρόλων, αυθόρμητος λόγος, προτρεπτικός λόγος, αγώνας αντιλογίας – debate) και οι κατηγορίες των συνοδευτικών ασκήσεων και δραστηριοτήτων (ατομικών και ομαδικών), κυρίως παιγνιώδους χαρακτήρα, που αναπτύσσουν δεξιότητες συγκεκριμένες και απαραίτητες σε καθένα από τα παραπάνω αγωνίσματα. Τέλος, θα παρουσιαστούν με συντομία τρία σχέδια εργασίας που μπορούν να εφαρμοστούν σε ομάδες εκπαίδευσης ενηλίκων και μαθητών και τα οποία συνδυάζουν προφορικό λόγο, δημιουργική σκέψη και τέχνες (βίντεο, θέατρο, λογοτεχνία). Ο απώτερος στόχος είναι η προσωπική βελτίωση αλλά και η εξοικείωση με συγκεκριμένα εργαλεία και τεχνικές χρήσιμα σε κάθε επικοινωνιακή περίσταση.

Τα χρώματα στα παιδικά σχέδια και οι αντιδράσεις των μικρών παιδιών

Μαγουλιώτης Απόστολος, **Δουμζάκου Ανδρομάχη**

Όπως είναι γνωστό τα χρώματα περικλείουν σημαντικές αξίες σχετικά με την αντίληψη και έκφραση του πραγματικού και φανταστικού κόσμου. Από τη στιγμή που τα παιδιά αντιλαμβάνονται αυτές τις αξίες χρησιμοποιούν τα χρώματα, για να σχεδιάζουν ή για να ζωγραφίζουν σε μια προσπάθεια να εκφράσουν τα συναισθήματα ή τις εμπειρίες τους.

Ως εκ τούτου η παρούσα εργασία επιδιώκει να διερευνήσει τη συχνότητα με την οποία τα παιδιά χρησιμοποιούν τα χρώματα στα ζωγραφικά τους έργα τους και τις αντιδράσεις των παιδιών στην περίπτωση που τους προσφέρεται περιορισμένη ποικιλία χρωμάτων.

Ως βασικό ερευνητικό εργαλείο της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκαν ζωγραφικά έργα - δημιουργίες των παιδιών νηπιαγωγείων - τα οποία έγιναν στα πλαίσια ελεύθερων δραστηριοτήτων ως αρχικό στάδιο ανίχνευσης της επιλογής και της συχνότητας των χρωμάτων (προ τεστ). Στη συνέχεια οργανώθηκε και εφαρμόστηκε μια σειρά από δραστηριότητες (ανάγνωση παραμυθιών και εικαστικές εκφράσεις συναισθημάτων) με περιορισμένη ποικιλία χρωμάτων δύο φορές. Και μια τρίτη φορά δόθηκε η δυνατότητα επιλογής μέσα από μεγάλη γκάμα χρωμάτων.

Μετά από όλα αυτά μελετήθηκαν οι αντιδράσεις και οι επιλογές των χρωμάτων από τα παιδιά (μετά τεστ).

Διδακτικό σενάριο: «Μαθηματικά της οικονομικής κρίσης»

Μακράκης Νίκος

Στη παρούσα εισήγηση θα παρουσιάσουμε το διδακτικό σενάριο «Μαθηματικά της οικονομικής κρίσης» που δημιουργήθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διδακτική και Μεθοδολογία των Μαθηματικών», με αναφορά ύλης Μαθηματικών κυρίως της Β΄ τάξης του Γυμνασίου. Οι δραστηριότητες που προτείνονται βασίζονται σε στοιχεία που έδωσε σε μια ομιλία του σε κοινό ο οικονομολόγος, καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας του Ε.Μ.Π. Γιάννης Μηλιός, με θέμα την οικονομική κρίση.

Το βασικό γνωστικό πρόβλημα το οποίο προσεγγίζει το σενάριο είναι η αδυναμία να συνδέσουν οι μαθητές τη γνώση που παίρνουν από το σχολείο με ζητήματα της καθημερινής ζωής. Επίσης αφορά και την αδυναμία των ενηλίκων να συνδέσουν ζητήματα που σκέφτονται και τους αφορούν με τα Μαθηματικά. Ο βασικός στόχος είναι να γίνουν συνδέσεις μεταξύ ζητημάτων της καθημερινής ζωής και της λογικομαθηματικής σκέψης. Αποτελεί μια απόπειρα σεναρίου που αφορά όχι μόνο μαθητές, αλλά και απλούς πολίτες, αφού ο χώρος διεξαγωγής του μπορεί να μην είναι απαραίτητα μια αίθουσα διδασκαλίας, αλλά και ένα άλλο μέρος όπως ένα καφενείο.

Το σενάριο αναδεικνύει το μαθηματικό περιεχόμενο προβληματισμών που έχουν να κάνουν με την πραγματικότητα και αφορούν ερεθίσματα που παίρνει κανείς παρακολουθώντας ακόμα και δελτία ειδήσεων. Επίσης αναδεικνύει τη χρήση των μαθηματικών από τα υποκείμενα για την κατανόηση καταστάσεων, σημαντικών για τη ζωή τους, ακόμα και όταν δεν συνειδητοποιούν ότι αυτό που κάνουν είναι στην ουσία Μαθηματικά.

«Το αυτό λογοτέχνημα για ποικιλία αναγκών»: Η εφαρμογή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας στη διδακτική της λογοτεχνίας

Μαλαφάντης Δ. Κωνσταντίνος, Γκούνη Βασιλική

Σε μια κανονική σχολική τάξη οι μαθητές διακρίνονται σε μικρότερες ομάδες, ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες τους, ενώ ο εκπαιδευτικός οφείλει να διαμορφώνει τη διδασκαλία των μαθημάτων του βάσει των χαρακτηριστικών αυτών των μικρότερων ομάδων, ακόμα και κατά τη διδακτική προσέγγιση των μυθοπλαστικών κειμένων. Η σύγχρονη διδακτική της λογοτεχνίας έχει διαμορφώσει μεθόδους που ενθαρρύνουν την ελεύθερη επιλογή των βιβλίων, από την πλευρά των μαθητών, ώστε να αναλάβουν την ευθύνη να επιλέξουν βιβλία

που ικανοποιούν τα ενδιαφέροντά τους, αλλά και τις αναγνωστικές τους ικανότητες (Daniels, 20022: 20, Μαλαφάντης, 2005: 59-71). Ωστόσο, στο σύγχρονο σχολείο, συχνά αυτή η ανάγκη δεν είναι εύκολο να ικανοποιηθεί, καθώς ο εκπαιδευτικός αδυνατεί να εξοπλίσει τη βιβλιοθήκη της τάξης του με μια ποικιλία βιβλίων σε επαρκή αριθμό αντιτύπων.

Εναλλακτικά μπορεί να αξιοποιηθεί, για το σκοπό αυτό, ένα κοινό αναγνωστικό υλικό για να αναδειχθούν οι διαφορετικές αναγνωστικές ανταποκρίσεις των παιδιών για το ίδιο κείμενο (Daniels & Steineke, 2004: 107), αλλά εντός ενός διδακτικού πλαισίου που θα ανταποκρίνεται στις εκπαιδευτικές ανάγκες όλων των μαθητών. Η «διαφοροποιημένη διδασκαλία» ("differentiated teaching") (Tomlinson, 1999: 22) μπορεί να προσφέρει το συγκεκριμένο πλαίσιο, καθώς αποτελεί μια σύγχρονη διδακτική μέθοδο που επιτρέπει στα παιδιά να εστιάσουν σε διαφορετικά θέματα του κειμένου, ανάλογα με τις προτιμήσεις τους, να πραγματευτούν δραστηριότητες που συνάδουν με το γνωστικό τους υπόβαθρο και να παρουσιάσουν συνολικά τα στοιχεία του κειμένου που πραγματεύονται, με τον τρόπο που εκείνα μπορούν και επιθυμούν.

Διερεύνηση της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Μάνεσης Νικόλαος, **Κρεστενίτη Αναστασία**, **Σαμαντά Αγγελική**

Πολλές έρευνες δείχνουν μεταξύ άλλων τη σημασία της συναισθηματικής νοημοσύνης για την ηγεσία, τη διαχείριση κρίσεων και συγκρούσεων, την απόδοση στην εργασία και την ικανοποίηση από αυτήν, τις οικογενειακές σχέσεις καθώς επίσης και για την ακαδημαϊκή επιτυχία των μαθητών. Ελάχιστες είναι οι σχετικές έρευνες τον ελληνικό χώρο.

Η συναισθηματική νοημοσύνη περικλείει την ικανότητα να αντιλαμβάνεσαι με ακρίβεια, να εκτιμάς και να εκφράζεις το συναίσθημα, την ικανότητα να αναδύεις και να γεννάς συναισθήματα όταν αυτά βοηθούν τη σκέψη, την ικανότητα να καταλαβαίνεις το συναίσθημα και την συναισθηματική γνώση, και την ικανότητα να ελέγχεις τα συναισθήματα ώστε να προωθείς τη συναισθηματική και διανοητική ανάπτυξη.

Σύμφωνα με τον Daniel Goleman, οι τομείς της συναισθηματικής νοημοσύνης είναι η αυτεπίγνωση, η αυτοδιαχείριση, η κοινωνική επίγνωση, η διαχείριση σχέσεων.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι ιδιαίτερα απαιτητικός στις σημερινές συνθήκες. Είναι πλέον αναγκαίο ο εκπαιδευτικός να λειτουργεί και ως Σύμβουλος,. να διαθέτει συναισθηματική νοημοσύνη, να μπορεί να χειρίζεται τα συναισθή-

ματα τα δικά του και των μαθητών του, προωθώντας τις καλές διαπροσωπικές σχέσεις στη σχολική τάξη και διευκολύνοντας τους μαθητές του να αναγνωρίζουν και να εκφράζουν τα συναισθήματά τους. Οι εκπαιδευτικοί έχουν εκφράσει την ανεπαρκή εκπαίδευση για καθοδήγηση και συμβουλευτικές παρεμβάσεις.

Διεξήγαμε εμπειρική έρευνα με τη χρήση του ερωτηματολογίου αυτοαναφοράς, Bar On Emotional Quotient Inventory, σε εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του Νομού Αχαΐας. Διερευνήσαμε την ενδοπροσωπική διάσταση της συναισθηματικής νοημοσύνης (αυτοεκτίμηση, ανεξαρτησία, αυτοπραγμάτωση, διεκδικητικότητα, συναισθηματική αυτοεπίγνωση).
Παρουσιάζουμε τα αποτελέσματα.

Διαταραχές αυτιστικού φάσματος: Σύνδρομο Asperger, μια μελέτη περίπτωσης

Μαράκη Ελένη

Το Σύνδρομο Aspergerχαρακτηρίζεται ως μια από τις σοβαρές διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές. Παρουσιάζει σημαντικές δυσκολίες στην κοινωνικοποίηση του ατόμου, ασυνήθιστες μορφές συμπεριφοράς και συχνά όμοιες με αυτές του αυτισμού. Τα άτομα με Asperger διαθέτουν φυσιολογική νοημοσύνη, ομαλή γλωσσική ανάπτυξη, καλή προσαρμογή στο περιβάλλον, αφού αναπτύσσουν αρκετές δεξιότητες επικοινωνίας. Συχνά χαρακτηρίζονται ως αδέξια, εκκεντρικά, ενώ το ενδιαφέρον τους περιορίζεται σε πολύ συγκεκριμένα αντικείμενα και παρουσιάζουν τάσεις απομόνωσης με αποτέλεσμα να καταλήγουν στο περιθώριο.

Η μελέτη περίπτωσης της παρούσας εισήγησης εστιάζει σε μαθητή της Γ΄ Δημοτικού με Σύνδρομο Asperger, ο οποίος φοιτά και σε Τμήμα Ένταξης. Μέσο συλλογής δεδομένων είναι το ημερολόγιο της εκπαιδευτικού του Τμήματος Ένταξης και οι προφορικές αναφορές του εκπαιδευτικού της Γ΄ τάξης. Σκοπός της εκπαιδευτικού, η οποία δεν διαθέτει καμία εξειδίκευση στην Ειδική Αγωγή, είναι να βελτιώσει τη συμπεριφορά του ο μαθητής και να αναπτύξει καλύτερες διαπροσωπικές σχέσεις στον κοινωνικό του περίγυρο. Τα αποτελέσματα της προσπάθειας της εκπαιδευτικού περιγράφονται με αυθεντικότητα στις καταγραφές της, όπου διαφαίνεται η αγωνία, οι δυσκολίες, αλλά και η σχέση που αναπτύσσεται μεταξύ δασκάλας και μαθητή, η οποία τελικά λειτουργεί ως μέσο επίτευξης του σκοπού της εκπαιδευτικού.

«Πρακτικές/Μέθοδοι της Εικαστικής Διδασκαλίας και Πηγές Ιδεών της Δημιουργικότητας, στην Προσχολική Αγωγή»

Μάρκου Αργυρώ

Οι εικαστικές τέχνες, ως ένα από τα σημαντικότερα μέρη της αισθητικής αγωγής, αποτελούν μία σπουδαία περιοχή του ανθρώπινου πολιτισμού μέσω της οποίας θα μπορούσαν να δρομολογηθούν ευκολότερα εκπαιδευτικές διαδικασίες από την πολύ μικρή ηλικία των παιδιών.

Στην πρακτική εφαρμογή της καλλιτεχνικής εκπαίδευσης έχουν δημιουργηθεί πλήθος μέθοδοι και τεχνικές εκ των οποίων άλλες έχουν θεμελιωθεί ως ορθές από μεγάλους δάσκαλους της τέχνης και άλλες έχουν κατηγοριοποιηθεί ως άστοχες. Στο πλαίσιο αυτό, με βάσει τα στοιχεία που προκύπτουν από το πεδίο της διερεύνησης, τόσο οι νηπιαγωγοί / δάσκαλοι, όσο και οι εικαστικοί εκπαιδευτικοί κατά την εφαρμογή καλλιτεχνικών μεθόδων ή/και πρακτικών στη διδασκαλία τους, είτε τις ενεργοποιούν ελλιπώς, είτε αυτές «υπονοούνται» στις απόψεις τους, αλλά πάντως δεν προσαρμόζονται στη διδακτική τους, ή ακόμα δεν τις εφαρμόζουν λόγω, κυρίως, μη σχετικής πληροφόρησης.

Σκοπός της εργασίας είναι η παρουσίαση, ενδεικτικών καλλιτεχνικών μεθόδων και πρακτικών, μέσω των οποίων μπορούν να δημιουργηθούν οι όροι για μία αποτελεσματική εκμάθηση στην προσχολική ηλικία. Γιατί, αν η επίνοια είναι αυτή που καθοδηγείται από την ανάγκη για έκφραση των παιδιών, τότε η ώθηση προς τη δημιουργικότητα πρέπει να σχετίζεται με μία συστηματική σειρά ενεργειών εξάσκησης των ικανοτήτων τους.

Το γλωσσικό μάθημα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Απόψεις των εκπαιδευτικών για την αξιολόγηση των λαθών των μαθητών κατά την παραγωγή γραπτού λόγου.

Μαρτίνου Αγγελική

Στην παρούσα εργασία διερευνώνται οι απόψεις των εκπαιδευτικών στο πλαίσιο διδακτικής του γλωσσικού μαθήματος στο Δημοτικό Σχολείο με τα νέα βιβλία, αναφορικά με

-τα λάθη που θεωρούν σημαντικά κατά την αξιολόγηση παραγωγής γραπτού λόγου,

-κατά πόσο θεωρείται αποτελεσματική η διδακτική διαδικασία παραγωγής γραπτού λόγου,

-τη χρήση επιπλέον διδακτικού υλικού.

Αυθόρμητες δραστηριότητες και η άσκηση των νηπίων στην πειθαρχία

Μαυρογιώργου Άννα – Καλλιόπη

Το ημερήσιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, πέρα από τις δραστηριότητες που προβλέπεται να οργανώνονται και να κατευθύνονται από τη νηπιαγωγό, περιλαμβάνει και αυτό που αναφέρεται ως «αυθόρμητη ενασχόληση» των νηπίων στις ποικίλες γωνιές δραστηριοτήτων.

Η ρητορική του επίσημου κανονιστικού πλαισίου οργάνωσης των αυθόρμητων δραστηριοτήτων προβάλλει την ιδεολογία του αυθορμητισμού και την αντίληψη ότι τα νήπια κατά τη διάρκειά τους κάνουν ελεύθερα και χωρίς περιορισμούς τις όποιες επιλογές τους.

Ωστόσο, οι αυθόρμητες δραστηριότητες, ως θεσμοθετημένη εκπαιδευτική πρακτική, δε μπορεί παρά να υπαγορεύονται από κανονιστικές ρυθμίσεις και διευθετήσεις. Παρά την κυρίαρχη ιδεολογία περί αυθορμητισμού, η αυθόρμητη ενασχόληση των νηπίων οριοθετείται, διευθετείται και υπακούει σε συγκεκριμένους κανόνες, όρους και περιορισμούς.

Στην παρούσα εργασία θα επιχειρήσουμε να αναδείξουμε το σύνολο των κανόνων, των όρων και των διευθετήσεων, στους οποίους υποβάλλονται τα νήπια μέσα από τη μορφή οργάνωσης των αυθόρμητων δραστηριοτήτων, όπως αυτή υπαγορεύεται από το επίσημο κανονιστικό πλαίσιο. Σε τελευταία ανάλυση, προκύπτει ότι ακόμα και οι θεωρούμενες «αυθόρμητες» δραστηριότητες οργανώνονται και υποστηρίζονται με τρόπους, που ασκούν τα νήπια στην πειθαρχία, τον έλεγχο, την αποδοχή κανόνων και όρων.

Ψυχοκοινωνικά προβλήματα παιδιών προσχολικής ηλικίας: παρατηρήσεις γονέων και παιδαγωγών

Μελισσά-Χαλικιοπούλου Χ., **Νατσιοπούλου Τ.**

Σε έρευνα με σκοπό τη διερεύνηση των ψυχοσωματικών προβλημάτων στην προσχολική ηλικία μελετήθηκε με χρήση ερωτηματολογίου η συμπεριφορά στο σπίτι και τον παιδικό σταθμό 93 παιδιών προσχολικής ηλικίας,. από τα οποία 44 ήταν αγόρια και 49 κορίτσια.

Για το κάθε παιδί συμπληρώθηκαν δύο ερωτηματολόγια, ένα από το γονέα και ένα από τον παιδαγωγό. Από τις περιγραφές των γονέων και των παιδαγωγών διαπιστώθηκε ότι ελάχιστα παιδιά παραπονιόταν ή έκλαιγαν συχνά, πολλά όμως αντιδρούσαν με νευρικότητα σε νέες καταστάσεις, φοβούνταν και

είχαν ξεσπάσματα θυμού. Επίσης αρκετά παιδιά δεν μπορούσαν να μείνουν ήσυχα για αρκετή ώρα ιδίως στο σπίτι, και πολλά συχνά αντιδρούσαν χωρίς να σκεφτούν και αποσπούνταν εύκολα η προσοχή τους. Οι σχέσεις μεταξύ τους ήταν καλές, καθώς δε μάλωναν, δε φέρονταν άσχημα και είχαν φίλους. Τα παιδιά είχαν αναπτυγμένη την ικανότητα κοινωνικής αλληλεπίδρασης και συνεργασίας, καθώς τα περισσότερα ήταν ευγενικά, μοιράζονταν πράγματα με άλλα παιδιά και βοηθούσαν εθελοντικά.

Σημαντικές διαφορές ανάλογα με το φύλο παρατηρήθηκαν στην υπερδραστηριότητα, την ανησυχία, το φόβο και την ευγένεια. Οι παιδαγωγοί περιέγραψαν τα αγόρια ως περισσότερο δραστήρια και ανήσυχα από τα κορίτσια και τα κορίτσια πιο φοβητσιάρικα από τα αγόρια ενώ οι γονείς τα αγόρια ως πιο δραστήρια από τα κορίτσια και τα κορίτσια πιο ευγενικά από τα αγόρια. Η προσχολική ηλικία είναι κρίσιμη. Η επισήμανση και επίλυση των ψυχοκοινωνικών προβλημάτων κατά την ηλικία αυτή θα προφυλάξει τα παιδιά από μεγαλύτερα προβλήματα κατά τα επόμενα χρόνια.

Προσεγγίζοντας τη διαφοροποιημένη διδασκαλία μέσω των στάσεων και των απόψεων των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Εμπειρική διερεύνηση

Μήτση Πολυξένη

Στη σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα, όπως επηρεάζεται από τις κοινωνικές εξελίξεις, αναδεικνύεται έντονα η πολυεμφαντική διαφορετικότητα του μαθητικού δυναμικού. Ταυτόχρονα, η τυποποίηση της διδασκαλίας φαίνεται να είναι ανεπαρκής για την επίτευξη των σύγχρονων διδακτικών απαιτήσεων, ενώ ταυτόχρονα πολλοί είναι εκείνοι που υποστηρίζουν ότι η διαφοροποιημένη διδασκαλία μπορεί να ανταποκριθεί επαρκώς στις σύγχρονες διδακτικές ανάγκες. Παράλληλα, επισημαίνεται ότι η διαφοροποιημένη διδασκαλία είναι περισσότερο ένας «άλλος» τρόπος σκέψης περί του διδακτικού έργου.

Στη βάση αυτή και προκειμένου να διερευνηθούν οι διαστάσεις της λειτουργικότητας της διαφοροποιημένης διδασκαλίας επιχειρήθηκε εμπειρικού χαρακτήρα έρευνα με κύριο στόχο τη διερεύνηση των στάσεων και απόψεων των εκπαιδευτικών της ελληνικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με τη διαφοροποιημένη διδασκαλία.

Ως ερευνητικό εργαλείο χρησιμοποιήθηκε το δομημένο ερωτηματολόγιο και τα κύρια συμπεράσματα ανέδειξαν αφενός την περιορισμένη ενημέρωση των εκπαιδευτικών του δείγματος, όσον αφορά τη θεωρητική και εφαρμοστική λειτουργικότητα της διαφοροποιημένης διδασκαλίας και, αφετέρου την πεποίθησή του ότι η διαφοροποιημένη διδασκαλία έχει τη δυναμική να επιφέρει την άρση

των μαθητικών ανισοτήτων και να λειτουργήσει ως κίνητρο δυναμικής οικοδόμησης της γνώσης από τους μαθητές.

Διερεύνηση παραγόντων που διευκολύνουν ή δυσχεραίνουν την εφαρμογή Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων στο Δημοτικό Σχολείο

Μίλεση Χριστίνα, **Βούλγαρης Γιώργος**, **Αρβανιταντώνη Βασιλική**

Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, η Αγωγή Υγείας και τα Πολιτιστικά Θέματα εντάσσονται στις Σχολικές Δραστηριότητες από τη δεκαετία του 1990 (ΦΕΚ 629/23-10-1992). Στην Υ.Α. του 1992 (ΥΠΓ2 4867/28-08-1992) για πρώτη φορά αναφέρεται η «προαιρετική συμμετοχή» των εκπαιδευτικών και των μαθητών σε πρόγραμμα σχολικών δραστηριοτήτων. Και ενώ παρατηρείται μία συνεχώς αυξητική τάση του αριθμού των προαιρετικών προγραμμάτων που υλοποιούνται στα σχολεία, διαπιστώνεται στατιστικά ότι μόνο το 25% των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης υλοποιεί Προγράμματα και αυτά σε περιστασιακή βάση (Γούπος, 2005 όπως αναφέρεται στο Σπυροπούλου κ.ά., 2008:205).

Στην εισήγηση αυτή θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε στο ερώτημα το οποίο εμπεριέχεται στον τίτλο: ποιοι είναι οι παράγοντες οι οποίοι διευκολύνουν ή δυσχεραίνουν την εφαρμογή Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων στο Δημοτικό σχολείο. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται είναι αποτέλεσμα συλλογικής έρευνας, η οποία διενεργήθηκε σε δείγμα 75 εκπαιδευτικών (ειδικοτήτων και μη) από 24 δημοτικά σχολεία όμορων γεωγραφικά περιοχών του Πειραιά. Η έρευνα ξεκίνησε τον Νοέμβριο του 2009 και ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2011.

Ως ερευνητικά εργαλεία επιλέγηκαν μέθοδοι ποιοτικής ανάλυσης (επιτόπια παρατήρηση) σε συνδυασμό με ποσοτικές μεθόδους (μέθοδος περιγραφικής και επαγωγικής στατιστικής).

Το Αστικό σχολείο του Ποταμού Κυθήρων. 1937-1951

Μιχαλακάκη Καλυψώ

Κατά την διάρκεια της πολιτικής ηγεσίας του Ιωάννη Μεταξά ξεκίνησε η λειτουργία του Αστικού σχολείου Ποταμού Κυθήρων. Η δημιουργία του αστικού

σχολείου εντάσσεται σε ένα φάσμα αλλαγών στην εκπαίδευση άμεσα συνδεδεμένο με το πολιτικό σκηνικό της χώρας.

Ο Ποταμός Κυθήρων ένα μεγάλο χωριό στο βόρειο τμήμα των Κυθήρων με την λειτουργία αυτής της βαθμίδας εκπαίδευσης είναι ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα αυτών των αλλαγών.

Η παρούσα εισήγηση θα εστιαστεί σε αρχειακή μελέτη των πηγών του Αστικού σχολείου Ποταμού Κυθήρων.

Μαθήματα που διδάσκονταν, ο αριθμός των μαθητών της παραπάνω περιόδου, και βαθμολογίες θα δώσουν στοιχεία της εκπαίδευσης των μαθητών που προέρχονταν από την Δ΄ Δημοτικού ή είχαν τελειώσει και μεγαλύτερη τάξη.

Αντιπροσωπευτικά αρχειακά στοιχεία μας πληροφορούν για τα χαρακτηριστικά αυτού του σχολείου και του ρόλου του στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Κριτικός γραμματισμός και αναλυτικά προγράμματα σπουδών της γλώσσας στην υποχρεωτική εκπαίδευση

Μιχάλης Αθανάσιος

Στα νέα αναλυτικά προγράμματα της νεοελληνικής γλώσσας τόσο στο δημοτικό, όσο και στο γυμνάσιο, υπάρχει μία βασική διάσταση που τα διαφοροποιεί από τα προηγούμενα (του 2003): η έμφαση που δίνεται στον κριτικό γραμματισμό, δηλαδή στην απόκτηση από τους μαθητές κριτικής γλωσσικής επίγνωσης μέσω της οποίας επιδιώκεται να αξιολογούν τις γλωσσικές επιλογές των ομιλητών και των συγγραφέων σε σχέση με το είδος λόγου, την περίσταση επικοινωνίας, τις προθέσεις τους, τον αποδέκτη, όπως και το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο, με άλλα λόγια να αξιολογούν το πλαίσιο και τα μέσα κατασκευής νοήματος από τον πομπό και το δέκτη. Ο κριτικός γραμματισμός νοείται βασικά σε δύο επίπεδα στα νέα προγράμματα σπουδών: α) στην ερμηνεία και αξιολόγηση κειμένων και β) στην αξιολόγηση της ορθότητας, της αλήθειας και της εγκυρότητας της περιγραφής των γραμματικών κανόνων από τα εγχειρίδια της γλώσσας.

Η αξιολόγηση των νέων δεδομένων του αναλυτικού προγράμματος που επιχειρείται στην παρούσα μελάτη γίνεται βάσει του προτύπου αξιολόγησης γλωσσικής – εκπαιδευτικής πολιτικής του Sterns, δηλαδή με κριτήρια πολιτικο-ιστορικά, οικονομικο-τεχνολογικά, γλωσσολογικά, παιδαγωγικά, κοινωνικά και γεωγραφικά.

Επιπρόσθετα, μέσω ανάλυσης του περιεχομένου των γλωσσικών εγχειριδίων του δημοτικού και του γυμνασίου διερευνάται η δυνατότητα επίτευξης του στόχου του κριτικού γραμματισμού με αποκλειστικό εργαλείο τα σχολικά εγχειρίδια της γλώσσας, άρα η συνάφεια προγραμμάτων σπουδών και γλωσσικών

εγχειριδίων, και γίνονται προτάσεις σε σχέση με την επιλογή διδακτικών μεθόδων και διδακτικού υλικού και την αξιοποίηση των κατάλληλων διδακτικών μέσων με στόχο την αποτελεσματική ανάπτυξη πρακτικών κριτικού γραμματισμού στους μαθητές: μακροπραγματολογική διδασκαλία γραμματικής (macro-pragmatic approach), αξιοποίηση σωμάτων κειμένων στη γλωσσική διδασκαλία (corpus – driven approach vs corpus based approach), αξιοποίηση των αρχών της κοινωνική σημειωτικής (social semiotics) στην εκπαίδευση, αξιοποίηση του κριτικού προτύπου προσπέλασης κειμένων και των αρχών της κριτικής ανάλυσης λόγου (critical discourse analysis).

Η δια βίου μάθηση και εκπαίδευση στα σύγχρονα εκπαιδευτικά προγράμματα

Μιχάλης Γρηγόριος, **Χασιώτη Ελένη**

Η δια βίου μάθηση αναφέρεται σε κάθε δραστηριότητα μάθησης στην οποία συμμετέχουν ενήλικες καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους, με στόχο τη βελτίωση των γνώσεων, των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων και των επαγγελματικών προοπτικών, τη προσωπική και κοινωνική τους εξέλιξη, αλλά και τη δημιουργική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους. Οι εμπειρικές και επιστημονικές έρευνες έχουν καταδείξει ότι η δια βίου μάθηση έχει σημαντική οικονομική, κοινωνική, πολιτισμική και πολιτική αξία.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσουμε νέες προσεγγίσεις της δια βίου μάθησης, της επιμόρφωσης και κατάρτισης ενηλίκων. Ακόμη να καταστήσουμε γνωστές μεθόδους αξιολόγησης παιδαγωγικών συστημάτων και προγραμμάτων αλλά και μεθόδους αξιολόγησης εκπαιδευτικών και εκπαιδευμένων με στόχο την επικαιροποίηση και διάχυση της γνώσης. Θα τονιστεί επίσης η συμβολή της δια βίου μάθησης στην προώθηση της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της κοινωνικής συνοχής. Τέλος, θα γίνει αναφορά σε μεθοδολογίες και προγράμματα δια βίου εκπαίδευσης, επιμόρφωσης και κατάρτισης τόσο του γενικού πληθυσμού όσο και των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Μέσα από αυτό επιχειρείται να παρουσιαστεί η συμβολή της δια βίου εκπαίδευσης, η σπουδαιότητα της δια βίου μάθησης αλλά και οι μορφές που μπορεί αυτή να πάρει στο πέρασμα του χρόνου ώστε να είναι όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική.

Διερεύνηση της συμβολής του προφορικού λόγου στην ανάπτυξη της ανάγνωσης

Μορφίδη Ελένη

Η έρευνα αφορά στη σύνδεση προφορικού και γραπτού λόγου κατά την ανάπτυξη του αλφαβητισμού και στοχεύει να διερευνήσει πως συνδέονται η φωνολογική επίγνωση, η αυτοματοποιημένη κατονομασία, το λεξιλόγιο και η αφηγηματική ικανότητα με την επιταχυνόμενη ανάγνωση λέξεων και την αναγνωστική κατανόηση, σε παιδιά τετάρτης ως έκτης δημοτικού, και πως διαφοροποιούνται δύο ομάδες αναγνωστών (με/χωρίς αναγνωστικές δυσκολίες) στις επιμέρους δεξιότητες. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι ο προφορικός λόγος όπως αξιολογήθηκε μέσω του λεξιλογίου και η αυτοματοποιημένη κατονομασία έχουν προβλεπτική ισχύ και για τις δύο πτυχές της ανάγνωσης που εξετάστηκαν. Παιδιά με και χωρίς αναγνωστικές δυσκολίες δεν διέφεραν στις επιδόσεις του προφορικού λόγου στο τέλος του δημοτικού.

«Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1930 και σε βασικές αρχές της Διδακτικής»

Μόσχου Δήμητρα

Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, όπως εκδηλώθηκε τα έτη 1929-1932 δημιούργησε όλες εκείνες τις προϋποθέσεις για τις μεγάλες μεταβολές στην εκπαίδευση, οι οποίες επηρέασαν και τις μετέπειτα εξελίξεις. Ειδικότερα οι αλλαγές εκδηλώθηκαν σε βασικούς τομείς, όπως στα θέματα διδακτικής της νεοελληνικής γλώσσας, στις επιλογές και τις κατευθύνσεις, γενικότερα του εκπαιδευτικού έργου, στην οργάνωση του διοικητικού και του διδακτικού προσωπικού με κύριο πάντοτε στόχο την αναβάθμιση του θεσμού, την ανάπτυξη της παιδείας και την ανεμπόδιστη προσέγγιση της μόρφωσης, της γνώσης και των επιστημών.

Η χρήση της δημοτικής γλώσσας, η σημασία της λαϊκής παιδείας, η σύνδεση της εκπαίδευσης με την ολόπλευρη διαμόρφωση της προσωπικότητας του ατόμου σε συνδυασμό με τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες που επικρατούσαν, αναπόφευκτα επηρέασαν τη διδακτική μεθοδολογία τόσο ως θεωρία όσο και ως πράξη. Την ίδια εποχή εμφανίστηκαν πολλοί εκφραστές της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης και επιχείρησαν να προσδιορίσουν με συγκεκριμένους τρόπους τις διδακτικές αρχές, που έπρεπε να λάβει υπόψη και να εφαρμόσει ο έλληνας δάσκαλος. Είχαν ήδη προσδιοριστεί ορισμένα βασικά στοιχεία, που

έπρεπε να γνωρίζει κάθε εκπαιδευτικός πέρα από την απλή τήρηση των στόχων του αναλυτικού προγράμματος.

Έτσι, η μεθοδολογική προσέγγιση έπρεπε να στηρίζεται στην αυτενέργεια των μαθητών, στην αξιοποίηση των ικανοτήτων, των κλίσεων και των δεξιοτήτων τους. Το σχολείο όφειλε να προτρέπει τον μαθητή να δοκιμάζει, να ερευνά, να προβληματίζεται, να σκέπτεται, προκειμένου να οδηγηθεί σε συγκεκριμένα αποτελέσματα, ώσπου να φτάσει τελικά στην κατάκτηση της γνώσης.

Η κριτική ικανότητα, η σύνδεση της εμπειρίας με τη γνώση, η εφαρμογή των γνώσεων στις καθημερινές πραγματικότητες είναι ορισμένοι από τους βασικούς στόχους, που είχαν συμπεριληφθεί στις διδακτικές αρχές της παιδείας αυτής της περιόδου είτε αναφερόμαστε στο σχολείο εργασίας, όπως το προσδιόρισε ο Μ. Παπαμαύρος σε δημοσίευμά του το 1930 (είκοσι ανοιχτά γράμματα στον εκπαιδευτικό) είτε μελετούμε την Επίσημη Επετηρίδα της Δημοτικής Εκπαιδεύσεως του 1932.

«Διδακτικές της πολυγλωσσίας και Γλωσσικές, Εκπαιδευτικές πολιτικές. Διάδοση των γλωσσών και των πολιτισμών σε πολύγλωσσα και πολυπολιτισμικά περιβάλλοντα». Η καινοτομία Αφύπνιση των γλωσσών στην επιμόρφωση των Ελλήνων/Ελληνίδων εκπαιδευτικών. Προς ένα δυναμικό μοντέλο επιμόρφωσης-δράσης

Μουμτζίδου Αργυρώ

Η διαπολιτισμικού χαρακτήρα καινοτομία Αφύπνιση των γλωσσών ενταγμένη στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών φαίνεται πως δεν περιορίζεται στο να ενισχύσει την ανεκτικότητα και να διευκολύνει την αποδοχή του Άλλου. Περιλαμβάνει τουλάχιστον τρεις αρχές συνεκτικότητας: την αφύπνιση και την εμψύχωση της κριτικής σκέψης στον εκπαιδευτικό, το ενδιαφέρον του για την εφαρμογή σχολικών καινοτομικών και την ικανότητα του να τις εφαρμόζει με τρόπο ευέλικτο και καινοτομικό, τη δημιουργία και την αποτελεσματικότερη διαχείριση μίας συνολικότερης αντίληψης για την ανθρώπινη και κοινωνική πολυπλοκότητα. Επίσης, ο πλουραλιστικός χαρακτήρας της καινοτομίας επιβάλλει έναν τύπο επιμόρφωσης τόσο διαφοροποιημένης όσο και ριζοσπαστικής.

Η ανακοίνωση μας εστιάζει στο παραδειγματικό μοντέλο Εξελικτικής επιμόρφωσης μέσα από μία έρευνα-δράση η οποία διήρκησε δύο χρόνια με στόχο την ενσωμάτωση της καινοτομίας Αφύπνιση στις γλώσσες στη δια βίου εκπαίδευση των Ελλήνων εκπαιδευτικών. Στην έρευνα πήραν μέρος εκπαιδευτικοί της προσχολικής και της πρώτης και δεύτερης σχολικής βαθμίδας. Η επιμόρ-

φωση στηρίχθηκε στη γενική υπόθεση ότι η καινοτομία Αφύπνιση στις Γλώσσες μπορεί να δημιουργήσει στους εκπαιδευτικούς γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες στο να αξιοποιούν καλύτερα το γλωσσικό και πολιτισμικό κεφάλαιο των μαθητών τους καθώς κι ένα σύνολο πρακτικών και μία τυπολογία δεξιοτήτων που θα τους επιτρέψουν να εργαστούν πάνω στις γλώσσες και μέσα από τη γλώσσα σε όλο το εύρος του αναλυτικού προγράμματος καθώς και να επαναδιαπραγματευθούν τις διδακτικές πρακτικές τους ορίζοντας σταδιακά ένα ατομικό και ενδο-ομαδικό διάγραμμα αξιολόγησης.

Προκειμένου να ελέγξουμε τις υποθέσεις μας χρησιμοποιήσαμε την τριγωνική μέθοδο. Τα εργαλεία έρευνας κατασκευάστηκαν σε ένα βαθμό από εμάς, κάποια προήλθαν από εργαλεία ανάλυσης συναφών ερευνών. Πρόκειται για πρότυπα ερωτηματολόγια, καταγραφή και ανάλυση ομαδικών συζητήσεων, ομαδικών και ατομικών συνεντεύξεων, καθώς και για μία συμμετοχική παρατήρηση του ερευνητή στη σχολική τάξη των εκπαιδευτικών.

«Η επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση των εκπαιδευτικών από το Σχολικό Σύμβουλο»

Μπάκας Θωμάς

Ο Σχολικός Σύμβουλος στο εκπαιδευτικό μας σύστημα είναι ο θεσμός εκείνος στον οποίο έχει ανατεθεί η ποιοτική αναβάθμιση της διδακτικής και παιδαγωγικής διαδικασίας.

Έχει ρόλο πολυδιάστατο στα πλαίσια του οποίου κυρίαρχη δράση είναι η επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση των εκπαιδευτικών.

Με τον όρο καθοδήγηση εννοούνται, οι οδηγίες και οι κατευθύνσεις που απευθύνονται από το Σχολικό Σύμβουλο προς τους συνεργάτες του εκπαιδευτικούς και ο συντονισμός των ενεργειών τους σχετικά με τα καθήκοντα που έχουν και τις δραστηριότητες που αναλαμβάνουν για την πραγματοποίηση των στόχων που τους έχουν ανατεθεί.

Στόχος της καθοδήγησης των εκπαιδευτικών είναι η υποκίνηση, η ενίσχυση και γενικά η υποβοήθησή τους για τη μεγιστοποίηση της απόδοσής τους και την παράλληλη άντληση του μέγιστου βαθμού ικανοποίησης από την άσκηση του έργου τους.

Για να είναι αποτελεσματική η επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση των εκπαιδευτικών από το Σχολικό Σύμβουλο, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η συστηματική οργάνωσή της. Αυτή θα γίνει με βάση κατευθυντήριες αρχές αφού πρώτα διαπιστωθεί η εκπαιδευτική πραγματικότητα της περιοχής αρμοδιότητάς του και ληφθούν υπόψη τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες των εκπαιδευτικών προς τους οποίους απευθύνεται.

Στην εισήγηση που θα παρουσιαστεί, πέρα από τη δεοντολογική προσέγγιση του θεσμού του Σχολικού Συμβούλου ως προς τη δυνατότητα επιστημονικής και παιδαγωγικής καθοδήγησης των εκπαιδευτικών, θα καταβληθεί προσπάθεια να επισημανθούν οι ελλείψεις, οι αδυναμίες και τα εμπόδια που δημιουργούν σύγχυση για το ρόλο του Σχολικού Συμβούλου

«Καλλιέργεια δεξιοτήτων ζωής στο ελληνικό δημοτικό σχολείο: η συμβολή του εκπαιδευτικού»

Μπαμπάλης Θωμάς, Τσώλη Κωνσταντίνα, Σταύρου Νεκτάριος

Το πολύπλοκο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον σε συνδυασμό με τις προκλήσεις της μετανεωτερικής εποχής δημιουργούν για το σχολείο αυξημένες απαιτήσεις όσον αφορά τη δημιουργία πολιτών ικανών να ανταποκριθούν στις εκάστοτε μελλοντικές αλλαγές.

Η παρούσα έρευνα, που πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο του ερωτηματολογίου, διερευνά τις απόψεις των εκπαιδευτικών για τις δεξιότητες ζωής που καλλιεργούνται στους μαθητές τους μέσω των σχολικών εγχειριδίων και των ΔΕΠΠΣ, καθώς και τη σχέση αυτών των δεξιοτήτων με το σχολικό κλίμα.

Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν τη σπουδαιότητα της συμβολής του εκπαιδευτικού στην ομαλή κοινωνικο-συναισθηματική ανάπτυξη των μαθητών του.

Ο ρόλος της ανατροφοδότησης, ως βασική παράμετρος της διδασκαλίας, στη βελτίωση της ποιότητας της μάθησης στο σύγχρονο σχολείο»

Μπαμπαρούτσης Χαράλαμπος

Η αξιολόγηση αποτελεί βασική λειτουργία της εκπαιδευτικής διαδικασίας και η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της παίζει καθαριστικό ρόλο στη βελτίωση της ποιότητας της μάθησης. Στην κατεύθυνση αυτή είναι σημαντική η συμβολή της ανατροφοδότησης.

Η ανατροφοδότηση πιστεύεται ότι είναι ένας από τους σημαντικότερους τρόπους με τους οποίους μαθαίνουμε, ενώ αποτελεί και μια από τις βασικότερες παραμέτρους της διδασκαλίας, που συνήθως παραμελείται στην εκπαιδευτική διαδικασία, και επιπρόσθετα είναι ένα ουσιώδες συστατικό της επαγγελματικής αξιολόγησης στο χώρο εργασίας.

Η ανατροφοδότηση βοηθά τους μαθητές να κρίνουν το επίπεδο μάθησης, να διαπιστώσουν ενδεχόμενες παρανοήσεις και να καθορίσουν το επίπεδο, στο οποίο στοχεύουν. Περιλαμβάνει δυο τύπους πληροφοριών, την επιβεβαίωση της ορθότητας ή μη της απάντησης και υποδείξεις προς την ορθή απάντηση.

Στην παρούσα εισήγηση αρχικά επιχειρείται αποσαφήνιση της έννοιας της ανατροφοδότησης και μια ιστορική αναδρομή που σχετίζεται με την παροχή και αξιοποίησή της. Παρουσιάζονται τα είδη και οι μορφές της συγκεκριμένης έννοιας. Καταδεικνύεται ερευνητικά η σπουδαιότητά της στις σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις με στόχο την αποτελεσματική μάθηση. Ακολουθεί λεπτομερής αναφορά στις αρχές παροχής και αποδοχής της ανατροφοδότησης καθώς και στις δεξιότητες παροχής της.

Τέλος, αναφέρονται τα χαρακτηριστικά της αποτελεσματικής ανατροφοδότησης και περιγράφονται τα βασικά βήματα παροχής της με χαρακτηριστικά παραδείγματα από συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα.

Διοίκηση και εποπτεία της ελληνικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο θεσμός του επιθεωρητή των δημοτικών σχολείων τον 19ο αιώνα

Μπαμπούνης Χ. Ν.

Στην εργασία αυτή παρουσιάζεται ο θεσμός του Επιθεωρητή και η επιθεώρηση των Δημοτικών Σχολείων στην Ελλάδα από το 1834-1899. Η σύσταση του θεσμού είχε γίνει κατά την καποδιστριακή περίοδο (1830). Ωστόσο, όταν συγκροτούνται τα Δημοτικά Σχολεία (Ν. 6/18.2.1834) η έννοια της επιθεώρησης και των οργάνων που την επιτελούν, τίθεται σε άλλες βάσεις και έχει διαφορετική εξέλιξη.

Η έρευνα μας αφορά στα χαρακτηριστικά και τον προσανατολισμό της εκπαίδευσης, στις προτάσεις των νόμων και το νομοθετικό πλαίσιο αναφοράς, στις επάλληλες επιθεωρητικές οντότητες, στους γενικούς και έκτακτους επιθεωρητές, των οποίων το έργο και αξιολογείται.

Για τις ανάγκες της ανακοίνωσης έγινε ειδική έρευνα στα Γενικά Αρχεία του Κράτους, στη Βουλή των Ελλήνων και στο Τμήμα Χειρογράφων της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος.

Η Διαθεματικότητα για την Ενσωμάτωση Στοιχείων Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού στο Μάθημα ‘ ‘Αρχιτεκτονικό Σχέδιο’’ των ΕΠΑ.Λ.

Αργυροπούλου Ελευθερία, Μπαμπούρης Βασίλειος

Σκοπός της παρούσας εργασίας αποτελεί η πρόταση για ενσωμάτωση στοιχείων Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού στο Αναλυτικό Πρόγραμμα του Μαθήματος «Αρχιτεκτονικό Σχέδιο» των ΕΠΑ.Λ. Για τη συγκεκριμένη προσπάθεια πρέπει να συνδυαστούν ζητήματα Σχεδιασμού και Περιβάλλοντος για τη διδασκαλία του.

Ως καταλληλότερη προσέγγιση θεωρείται η διαθεματικότητα, διότι από τη φύση τους τα περιβαλλοντικά θέματα διέπονται από διεπιστημονικό χαρακτήρα. Παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά και η παιδαγωγική αξία της διαθεματικότητας.

Πραγματοποιείται βιβλιογραφική έρευνα για τις κατάλληλες διδακτικές τεχνικές που εκπληρώνουν αποτελεσματικότερα τους διδακτικούς στόχους τέτοιων θεμάτων, αλλά ταυτόχρονα να προωθούν και τη διαθεματικότητα γενικά, αλλά και ειδικά στο συγκεκριμένο αντικείμενο.

Αυτό-Αξιολόγηση σχολικής μονάδας πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης: η εφαρμογή της οδηγεί στην βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου; (Μελέτη περίπτωσης)

Μπανιά Αθανασία, **Αμπλάς Αθανάσιος**, **Φραντζή Πηνελόπη**

Η αξιολόγηση ως ένα από τα δομικά στοιχεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας επηρεάζει άμεσα την ποιότητα του διδακτικού έργου που πραγματοποιείται. Για το λόγο αυτό αποτελεί ένα από τα πιο πολυσυζητημένα και δυσεπίλυτα θέματα στην παγκόσμια εκπαίδευση.

Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, η αξιολόγηση της σχολικής μονάδας επιφέρει ουσιαστικά αποτελέσματα όταν είναι στενά συνδεδεμένη με την αυτοαξιολόγηση (MacBeath, 1999). Ο MacBeath (1999) σημειώνει επίσης ότι μία «εκ των έσω» αξιολόγηση της σχολικής μονάδας έχει στόχο να την βελτιώσει μέσω μιας συνεχόμενης διαδικασίας αυτοκριτικής.

Η αυτοαξιολόγηση οδηγεί σε βελτίωση της αποτελεσματικότητας της κάθε σχολικής μονάδας ξεχωριστά, αλλά και σε βελτίωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος γενικότερα. Σε αρκετά εκπαιδευτικά συστήματα ευρωπαϊκών χωρών η εφαρμογή της εσωτερικής αξιολόγησης έχει στόχο να καταστήσει τη σχολική

μονάδα προνομιούχο πλαίσιο για ανάπτυξη καινοτομιών στην εκπαίδευση και για τη διαμόρφωση και τη συνεχή ανασυγκρότηση των εκπαιδευτικών πρακτικών (ΥΠΔΒΜΘ - ΚΕΕ, 2011: 7).

Στην εισήγηση παρουσιάζεται ένας τρόπος αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας, όπως προέκυψε μέσα από σχετική βιβλιογραφική ανασκόπηση και τη συζήτηση με ομάδα δώδεκα (12) εκπαιδευτικών, οι οποίοι εργάζονταν στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα.

Ειδικότερα, θα παρουσιαστεί και θα αναπτυχθεί σε ένα πρώτο επίπεδο ανάλυσης, ως αντικείμενο αυτοαξιολόγησης, το θεματικό πεδίο: Κλίμα και Σχέσεις στο Σχολείο. Σημειώνουμε δε, ότι η παρούσα μελέτη περίπτωσης προέκυψε και καθοδηγήθηκε από προσωπικά-εσωτερικά (εθελοντικά) κίνητρα, αυτονόμως και ομοφώνως από τους εκπαιδευτικούς της συγκεκριμένης σχολικής μονάδας, καθώς το συγκεκριμένο σχολείο δεν είχε οριστεί από το Υπουργείο ως ένα εκ των πιλοτικών ΕΑΕΠ.

Η σημαντικότητα της παρούσας εργασίας έγκειται στο ότι η εργασία αυτή μπορεί να αποτελέσει τον προθάλαμο και τη βάση για ανίχνευση δεικτών και εργαλείων διερεύνησης των αντιλήψεων για την αξιολόγηση και κυρίως τη συμμετοχική αξιολόγηση της σχολικής μονάδας.

Αναστοχασμός ενός νέου διευθυντή: μία μελέτη περίπτωσης

Μπαρτζάκλη Μαριάννα, **Καμπουρίδης Γεώργιος**

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιαστεί ο αναστοχασμός μίας νέας διευθύντριας σχολικής μονάδας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση κατά το πρώτο έτος ανάληψης των καθηκόντων της. Ο αναστοχασμός στοχεύει να οδηγήσει στην ανακάλυψη του μοντέλου διοίκησης που άσκησε η διευθύντρια κατά το πρώτο έτος και στη συνέχεια στη διατύπωση προτάσεων για τη βελτίωση αυτού, ώστε να συμβάλλει πιο αποτελεσματικά στην ποιοτική εκπαίδευση των μαθητών. Το σχολείο και επομένως ο ρόλος του Διευθυντή εξετάζεται ως μέρος του κοινωνικού συστήματος (Καμπουρίδης, 2002; Getzels & Cuba, 1957) και το μοντέλο διοίκησης που θα αναζητηθεί βασίζεται σε αυτά που προτείνουν οι Blake and Muton (1964).

Παρουσιάζονται ευρήματα μελέτης περίπτωσης που έλαβε χώρα κατά το σχολικό έτος 2011-2012 σε αστικό σχολείο μεγάλης πόλης. Πρόκειται για μια ποιοτική έρευνα που χρησιμοποιεί ως τεχνικά εργαλεία το ερωτηματολόγιο, τη συνέντευξη, το ημερολόγιο της Διευθύντριας και το ημερολόγιο της σχολικής ζωής του σχολείου.

Όπως φαίνεται από τα ευρήματα ο τρόπος διοίκησης που ασκήθηκε βρίσκεται ανάμεσα στη «διοίκηση της μέσης οδού» και στη «διοίκηση με έμφαση στην

ενεργητική συμμετοχή». Η αποτελεσματική διοίκηση φαίνεται να στηρίζεται στην επιστημονική γνώση και όχι στη λογική της δοκιμής και λάθος -try and error-.

Η εργασία προτείνει μία σειρά από στοχευμένες δράσεις με στόχο να βελτιωθεί η απόδοση του σχολείου. Τα ευρήματα αποκτούν ιδιαίτερη βαρύτητα εφόσον η εργασία εστιάζεται στο τρόπο αντιμετώπισης της διοίκησης από μία νέα διευθύντρια σχολικής μονάδας.

Χαρτογράφηση των πρακτικών γραμματισμού των μαθητών/τριών της πρωτοσχολικής εκπαίδευσης

Μπικιαροπούλου Ελένη, Γρίβα Ελένη, Στάμου Αναστασία

Με δεδομένο τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζει η μαζική κουλτούρα στη σημερινή μετανεωτερική εποχή, έχει αρχίσει να εισάγεται ως αντικείμενο διδασκαλίας σε πολλά σχολικά προγράμματα. Η μαζική κουλτούρα είναι σημείο διεπαφής του ενδοσχολικού με τον εξωσχολικό λόγο των παιδιών, αποτελώντας τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στο σενάριο του εκπαιδευτικού (teacher script) και το σενάριο του μαθητή (student script). Η υπέρβαση αυτή θεωρείται κρίσιμη, καθώς με αυτόν τον τρόπο το σχολικό μάθημα συνδέεται με τις πραγματικές πρακτικές γραμματισμού των παιδιών.

Σε αυτό το πλαίσιο, ο βασικός σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν η χαρτογράφηση των πρακτικών γραμματισμού των μαθητών/τριών της πρωτοσχολικής εκπαίδευσης, με στόχο να προσδιοριστεί το πολιτισμικό τους κεφάλαιο.

Στην έρευνα συμμετείχαν 517 μαθητές/τριες της Α΄ και Β΄ τάξης δημοτικών σχολείων της Βόρειας Ελλάδας. Η συλλογή των δεδομένων έγινε μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων, οι οποίες αναλύθηκαν ποσοτικά και ποιοτικά.

Η ποιοτική ανάλυση των συνεντεύξεων που παρουσιάζεται εδώ κατέδειξε ότι οι εξωσχολικές πρακτικές γραμματισμού των παιδιών εστιάζουν στην παρακολούθηση τηλεοπτικών προγραμμάτων (κυρίως τηλεοπτικών σειρών) και διαφημίσεων, καθώς και στη χρήση υπολογιστή. Η ανάγνωση βιβλίων περιορίζεται κυρίως σε κλασικά παραμύθια, παραμύθια της Ντίσνεϊ και κόμικς.

Τα παραπάνω αποτελέσματα θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για την ανάπτυξη παιδαιγωγικού υλικού με στόχο την ενίσχυση της δημιουργικότητας και ενεργούς συμμετοχής των παιδιών στο σχολικό περιβάλλον.

Διερεύνηση της σχολικής ζωής μαθητών λυκείου

Μπότσαρη Σταματία, Μπρούζος Ανδρέας

Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθεί το πλαίσιο της σχολικής ζωής Ελλήνων μαθητών λυκείου μέσα από τη μελέτη της ικανοποίησης τους από το σχολείο και τη μελέτη του δικτύου των διαπροσωπικών σχέσεων που αναπτύσσεται σε αυτό.

Στην έρευνα έλαβαν μέρος 515 μαθητές/-τριες οι οποίοι φοιτούσαν σε Λύκεια (Γενικά και ΕΠΑ.Λ) του νομού Θεσπρωτίας. Τα υποκείμενα της έρευνας κλήθηκαν να συμπληρώσουν ερωτηματολόγιο που περιελάμβανε ερωτήσεις για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά τους, και 5 κλίμακες, 48 προτάσεων συνολικά, οι οποίες αξιολογούσαν την ικανοποίηση των μαθητών από το σχολείο, τις σχέσεις μεταξύ μαθητών-καθηγητών, τις διαμαθητικές σχέσεις, καθώς και τη συχνότητα φαινομένων σχολικής θυματοποίησης. Ο έλεγχος αξιοπιστίας έδωσε ικανοποιητικά αποτελέσματα.

Τα ευρήματα έδειξαν ότι κύριοι λόγοι ικανοποίησης είναι οι φίλοι στο σχολείο και η απόκτηση εφοδίων. Ωστόσο η πλειοψηφία των μαθητών, κυρίως των μεγαλύτερων τάξεων, βιώνει αρνητικό κλίμα τόσο σε σχέση με τους καθηγητές, όσο και με τους συμμαθητές. Τα ευρήματα συζητούνται σε σχέση με το σχολικό κλίμα και πως οι αντιλήψεις των μαθητών σχετικά με το κλίμα στο σχολείο τους, αποτελούν δείκτη του βαθμού ικανοποίησης από το σχολείο.

Οι προσδοκίες των δασκάλων από τη φοίτηση τους στα Διδασκαλεία. Η περίπτωση των πρωτοετών σπουδαστών του Διδασκαλείου Αλεξανδρούπολης της ακαδημαϊκής περιόδου 2010-12

Μπουνόβας Γιάννης, **Χαρισοπούλου Μαρίνα**, **Βαχάρογλου Ευστράτιος**

Στην παρούσα εμπειρική έρευνα γίνεται μια προσπάθεια να διερευνηθούν οι λόγοι που οδήγησαν τους μετεκπαιδευόμενους στην απόφαση να διεκδικήσουν την εισαγωγή τους στο Διδασκαλείο Αλεξανδρούπολης 'Θ. Κάστανος' του Δ.Π.Θ καθώς και οι προσδοκίες τους από τη φοίτησή τους σ αυτό.

Η χρονική συγκυρία, εντασσόμενη στο συγκεκριμένο πολιτικοκοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο, αποκτά ιδιαίτερη σημασία εφόσον το 2010, έτος διενέργειας της έρευνας, ήταν η τελευταία χρονιά εισαγωγής δασκάλων για μετεκπαίδευση στα Διδασκαλεία της χώρας τα οποία και καταργήθηκαν στο σύνολο τους τον Ιούνιο του 2012 μετά την αποφοίτηση των τελευταίων σπουδαστών.

Για την επίτευξη του στόχου μας χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος του ερωτηματολογίου.

«Εκπαιδεύοντας τον Μ. Αλέξανδρο με project»

Νεοφώτιστος Γ. Βασίλειος

Η αγωγή ορίζεται ως η σκόπιμη αρωγή της επίσημης πολιτείας προς τα αναπτυσσόμενα και γενικότερα μικρής ηλικίας άτομα, ώστε να αναπτύξουν τη σωματική, πνευματική, κοινωνική, ηθική και αισθητική όψη της προσωπικότητάς τους, βοηθώντας τους να ενταχθούν αρμονικά στο κοινωνικό περιβάλλον.

Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη το έργο της αγωγής είναι να παρέχει στους μαθητές τις απαραίτητες δεξιότητες για τη ζωή, ώστε να αναχθούν ως πολίτες σε ωφέλιμα μέλη της Πολιτείας (Πολιτικά, Ηθικά Νικομάχεια). Ως παιδαγωγός του διαδόχου του Μακεδονικού θρόνου χρησιμοποίησε την ομαδοσυγκεντρωτική μέθοδο διδασκαλίας, όπου ο μικρός Αλέξανδρος διαπαιδαγωγούνταν μέσω της ομάδας των φίλων του και χωρίς καμία διάκριση, διερευνώντας προσεγγιστικά, θέματα από τα Ομηρικά Έπη.

Στη σημερινή εποχή οι Ερευνητικές Εργασίες εντάχθηκαν οργανικά, από το Σεπτέμβριο του 2011, στη φιλοσοφία του Νέου Σχολείου, η οποία αντιλαμβάνεται τους μαθητές ως μικρούς «διανοούμενους», «επιστήμονες» και «ερευνητές». Η λογική του εγχειρήματος είναι να συνεργάζονται οι μαθητές αρμονικά σε πλαίσιο πρωτοβουλιών και επιλογών, προσεγγίζοντας βιωματικά και με διαφορετικούς τρόπους τη σχολική γνώση μέσα από διεπιστημονικής φύσης ερωτήματα, πειραματισμούς και διερευνήσεις (Ματσαγγούρας). Η όλη διαδικασία ορίζεται ως εκπαιδευτική καινοτομία, έχοντας όμως βαθιές ρίζες στην αριστοτελική αντίληψη για την εκπαίδευση.

Στο πλαίσιο αυτό, το άρθρο παρουσιάζει μία συγκριτική μελέτη της δομής του σχεδιασμού του μαθήματος των Ερευνητικών Εργασιών και της αγωγής του Μακεδόνα διαδόχου από τον Αριστοτέλη, παρουσιάζοντας ομοιότητες και διαφορές κατά την εφαρμογή τους. Η ανάγκη για εκπαιδευτική παρέμβαση, η ομαδοσυγκεντρωτική μάθηση, η διερευνητική προσέγγιση, η απόκτηση δεξιοτήτων που αφορούν την καθημερινότητα του πολίτη, η εποπτεία του διδάσκοντα, καθώς και η εξελικτική πορεία από το γνωστό στο άγνωστο, αποτελούν κοινά χαρακτηριστικά της αριστοτελικής αγωγής και της δομής των ερευνητικών εργασιών.

Η Αναπηρία μέσα από την Παιδική Λογοτεχνία: Το έργο της Μαρίας Ιωσηφίδου-Μαρμαρά.

Νέρουππου Άντρια

Αν παρατηρήσει κανείς προσεκτικά τόσο την παιδική λογοτεχνία όσο και τα παραμύθια, θα διαπιστώσει πως συνήθως οι χαρακτήρες με αναπηρία παρουσιάζονται ως ηρωικοί και υπομονετικοί, καθώς και απομονωμένοι από την κοινωνία εξαιτίας της αναπηρίας τους. Πολλές φορές μάλιστα, φαίνεται να υποτιμούνται, καθώς η αναπηρία τους εμποδίζει τους άλλους να κατανοήσουν την αξία και τις δυνατότητες τους.

Η εισήγηση αυτή έχει ως στόχο την μελέτη και αξιολόγηση του τρόπου παρουσίασης και προβολής των ατόμων με αναπηρία μέσα από την Κυπριακή Παιδική Λογοτεχνία και συγκεκριμένα μέσα από τα παραμύθια.

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού χρησιμοποιήθηκε ποιοτική ανάλυση περιεχομένου (κριτική θεωρία – critical theory), τριών παραμυθιών της κύπριας συγγραφέα Μαρίας Ιωσηφίδου-Μαρμαρά. Τα παραμύθια που μελετήθηκαν είναι το «Μια ιστορία με κακαρίσματα» (1991), το «Μια ιστορία με χοντροπάπουτσο» (1997) και το «Το γελαστό φεγγάρι» (1998). Και στα τρία παραμύθια εκφράζεται έντονα το στοιχείο της διαφορετικότητας, το οποίο απορρίπτεται, καταδικάζεται και περιθωριοποιείται και κάποιες φορές-σπανιώτερα- γίνεται αποδεκτό από κάποια μικρή μερίδα του πληθυσμού.

Η ανάλυση αυτή καταλήγει στο συμπέρασμα πως οι σχετικές με την αναπηρία προκαταλήψεις και τα στερεότυπα έχουν βαθιές ρίζες και απέχουν πολύ από τη σύγχρονη οπτική η οποία θέλει τον άνθρωπο με αναπηρία να διεκδικεί μια ίση κοινωνική παρουσία, απαλλαγμένη από στερεότυπα. Έτσι, κρίνεται απαραίτητη η χρήση παιδαγωγικών στρατηγικών αποδοχής του διαφορετικού με σταδιακά βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση, με βασικό εργαλείο πάντα την γνώση και την αγάπη προς τους άλλους.

Η διδασκαλία της συνοχής και της αλληλουχίας ευρύτερου κειμένου σε μαθητές Γυμνασίου. Μια διδακτική πρακτική με την αξιοποίηση του παιχνιδιού

Νικολαΐδης Αλέξανδρος

Κατά τη διδασκαλία της δομής της Νεοελληνικής Γλώσσας στο Γυμνάσιο η συνήθης για φιλόλογους έμφαση στη μεταγλώσσα εκτρέπει το μάθημα σε γλωσσική θεωρία δημιουργώντας στους μαθητές ιδιαίτερη δυσκολία και, τελικά,

απέχθεια για το γλωσσικό μάθημα. Είναι, λοιπόν, ανάγκη ο διδάσκων συχνά και ανάλογα με το επίπεδο των μαθητών του να επινοεί εναλλακτικούς -ευχάριστους αλλά και αποτελεσματικούς- τρόπους διδασκαλίας.

Αφετηρία της διδακτικής πρακτικής που θα παρουσιαστεί είναι η διαπίστωση ότι όλο και πιο συχνά οι μαθητές μας στο Γυμνάσιο γράφουν τα κείμενά τους με τρόπο αυτόματο, χωρίς δηλαδή να φροντίζουν, ώστε οι επιμέρους φράσεις ή παράγραφοι των κειμένων τους να συγκλίνουν σε ένα ενιαίο νόημα, αλλά και να συναρθρώνονται λεκτικά με τρόπο που να διευκολύνουν τον αναγνώστη τους να αντιλαμβάνεται γρήγορα αυτό που θέλουν να πουν.

Με τη δίωρη αυτή διδακτική πρακτική επιδιώκεται οι μαθητές να συνειδητοποιήσουν δυο κατά τεκμήριο δύσκολες αλλά βασικές έννοιες από τη δομή της γλώσσας, τις κειμενικές λειτουργίες της συνοχής και της αλληλουχίας ενός ευρύτερου κειμένου, με τρόπο βιωματικό, που να ελαχιστοποιεί ή και να αποφεύγει τη χρήση δυσνόητων μεταγλωσσικών όρων, επαγωγικό, που να οδηγεί από τη χρήση στον κανόνα, και κυρίως παιγνιώδη και ευχάριστο, μέσω ενός ad hoc κατασκευασμένου παιχνιδιού. Η δραστηριότητα γίνεται ακόμη πιο ευχάριστη και αποτελεσματική με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που παρέχει ο Επεξεργαστής Κειμένου.

«Η διαπολιτισμική προσέγγιση της διδασκαλίας ξένων γλωσσών»

Νικολακοπούλου Ευτυχία

Ο όρος «διαπολιτισμός» εμφανίζεται αρχικά στη Γαλλία. Αλλά ήταν στις αρχές του 1980, κρίθηκε αναγκαία στη διδασκαλία των ξένων γλωσσών η διαπολιτισμική προσέγγιση, η οποία έχει ως στόχο να προσφέρει πρακτικές της τάξης οι οποίες μέσω της ανακάλυψης των αντίστοιχων πολιτισμών σε ένα παιχνίδι «διασταυρωμένων απόψεων» προωθούν το σεβασμό της διαφορετικότητας που είναι αυτό που αποκαλέσαμε αργότερα «διαπολιτισμική συνείδηση». Ποιες είναι οι πιθανές στρατηγικές που θα μπορούσαν να αναπτύξουν τις δεξιότητες που οδηγούν στη διαπολιτισμική ευαισθητοποίηση;

Η πολιτιστική εκμάθηση προϋποθέτει ότι ο μαθητής αφομοιώνει ορισμένες πτυχές ενός διαφορετικού πολιτισμού, πτυχές που επηρεάζουν τις διάφορα χαρακτηριστικά πτυχές της γλώσσας και την ίδια τη συμπεριφορά. Σήμερα πρέπει να υπερβούμε το επίπεδο του «πολιτισμού» για να προσεγγίσουμε τα βαθύτερα στοιχεία, όπως τα συστήματα αξιών ή μια κοσμοθεωρία.

Θα προσπαθήσουμε να αναλύσουμε πώς όλα τα συστατικά της επικοινωνιακής ικανότητας έχουν μια πολιτισμική και γλωσσική πτυχή.

Σχολικό κλίμα και ένταξη των αλλοδαπών μαθητών Οι απόψεις των Διευθυντών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Νικολάου Γιώργος

Η επιτυχής ένταξη στο σχολείο των μαθητών με διαφορετικό από το κυρίαρχο πολιτισμικό υπόβαθρο είναι συνάρτηση πολλών παραγόντων – εσωτερικών και εξωτερικών – του εκπαιδευτικού συστήματος. Έχει διαπιστωθεί ότι, παρά τις καλές προθέσεις και τις απαραίτητες θεσμικές ρυθμίσεις, συχνά η ένταξη αυτή προσκρούει στις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στη σχολική μονάδα. Οι συνθήκες αυτές που στη βιβλιογραφία περιγράφονται ως "κουλτούρα" και ως "κλίμα" του σχολείου – χωρίς οι έννοιες αυτές να ταυτίζονται, αλλά μάλλον το δεύτερο να εξαρτάται από την πρώτη – φαίνεται να παίζουν καθοριστικό ρόλο στην ενταξιακή προσπάθεια του μαθητή στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Η έρευνά μας επιβεβαιώνει την παραπάνω θέση, τουλάχιστον αν λάβουμε υπόψη μας τη γνώμη των Διευθυντών Σχολικών Μονάδων της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που απετέλεσαν το δείγμα της έρευνάς μας.

Άλλο, σημαντικό εύρημα της έρευνάς μας είναι ότι, σύμφωνα με τη γνώμη των Διευθυντών, οι καλλιτεχνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες όπως και η θεατρική παιδεία βοηθούν στη βελτίωση του σχολικού κλίματος και κατά συνέπεια ενισχύουν την ενταξιακή προσπάθεια των μαθητών με πολιτισμικές ιδιαιτερότητες.

Το μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής στο σύγχρονο πολυπολιτισμικό Δημοτικό Σχολείο: η αξιοποίηση και τα όρια της διαθεματικής προσέγγισης.

Νικολάου Γιώργος

Η πραγματικότητα της σύγχρονης σχολικής τάξης του Δημοτικού Σχολείου ελάχιστα θυμίζει την κατάσταση που επικρατούσε στη χώρα μας πριν από είκοσι ή τριάντα χρόνια, όχι γιατί σημειώθηκε κάποια σημαντική μεθοδολογική πρόοδος ή ανανέωση, αλλά εξαιτίας της θεαματικής αλλαγής ως προς τη σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού. Η αθρόα είσοδος μεταναστευτικών πληθυσμών στη χώρα μας κατά την τελευταία εικοσαετία οδήγησε πλήθος μαθητών αλλοδαπής προέλευσης στα ελληνικά σχολεία. Οι νέες συνθήκες θα όφειλαν να οδηγήσουν στην υιοθέτηση ενός νέου παιδαγωγικού παραδείγματος, σε επί-

πεδο Προγραμμάτων Σπουδών, περιεχομένου και διδακτικών μεθόδων, το οποίο θα λάμβανε υπόψη του την ετερότητα ως σημαντική συνιστώσα της σχολικής ζωής.

Πράγματι, η παραπάνω εξέλιξη συνέπεσε με τη σύνταξη νέων Αναλυτικών Προγραμμάτων, στις αρχές της δεκαετίας του 2000 τα οποία αρθρώθηκαν γύρω από την έννοια της διαθεματικότητας, πάνω στην οποία επενδύθηκαν πολλές προσδοκίες για τη μεθοδολογική, αλλά και πραγματολογική στροφή του σχολείου. Η απόπειρα αυτή δεν μοιάζει να είναι πετυχημένη, αφού συνάντησε αρκετές δυσκολίες στην εφαρμογή της.

Η εργασία μας επιχειρεί να αναδείξει τα πλεονεκτήματα της διαθεματικής προσέγγισης στο μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, το οποίο εξ' ορισμού δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να κατανοήσει και να ερμηνεύσει τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν οι κοινωνίες - στην περίπτωσή μας οι πολυπολιτισμικές. Επισημαίνονται, ταυτόχρονα, και τα όρια της διαθεματικότητας, τα οποία κάποιες μεθοδολογικά ακραίες προσεγγίσεις αρνούνται συχνά να αναγνωρίσουν και να τα λάβουν υπόψη τους.

«Αντιλήψεις Διευθυντών Δημοτικών Σχολείων σχετικά με το ρόλο τους - Μελέτη περίπτωσης»

Νταλάκας Θ. Χαράλαμπος

Σ' αυτή την μελέτη παρουσιάζουμε τα συμπεράσματα σχετικά με τον τρόπο που Διευθυντές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης αντιλαμβάνονται και ερμηνεύουν ορισμένες πτυχές του ρόλου τους.

Οι κύριοι στόχοι της έρευνας αυτής ήταν δύο. Ο πρώτος ήταν η μελέτη του τρόπου με τον οποίο Διευθυντές της περιοχής των Ιωαννίνων αντιλαμβάνονται και ερμηνεύουν το ρόλο τους σε σχέση με το διαρθρωτικό πλαίσιο εντός του οποίου λειτουργούν. Τα στοιχεία αυτά αποτελούν την αφετηρία για την κατανόηση τόσο των αξόνων, των διαδικασιών του επαγγελματικού τους έργου όσο και του βαθμού στον οποίο η σκέψη, η δράση και οι επιλογές τους επηρεάζονται από το δομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν καθώς και το βαθμό στον οποίο αξιοποιούν τις δημιουργικές δυνάμεις για αλλαγή του ήθους, του πολιτισμού του σχολείου, που σημαίνει απελευθέρωση από εξαρτήσεις, από θεωρίες του παρελθόντος, από τους σχεδιαστές των προγραμμάτων και ανάληψη ευθυνών για βελτίωση της ποιότητας της διαδικασίας διδασκαλίας και μάθησης. Ο δεύτερος στόχος αποβλέπει στην επισήμανση των αντιλήψεών τους σχετικά με τα χαρακτηριστικά και τις ικανότητες του αποτελεσματικού σχολικού ηγέτη.

Από τη μελέτη αυτή προέκυψαν χρήσιμα συμπεράσματα για τις προτεραι-

ότητες των Διευθυντών καθώς και για τη συνεργασία τους με τους φορείς που ασχολούνται με την εκπαίδευση των παιδιών. διατυπώνουμε μερικές προτάσεις για τα διάφορα επίπεδα εκπαίδευσης όπως την κεντρική κυβέρνηση, τις περιφερειακές αρχές, τους Σχολικούς Συμβούλους, το νέο τύπο Σχολικού ηγέτη κ.α.

«Στάσεις και απόψεις πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για την παιγνιώδη μορφή διδασκαλίας»

Ντίμερης Λάμπρος, Πάκου Χριστίνα

Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στο «παιχνίδι» ως μέσο αλλά και ως μορφή διδασκαλίας, κυρίως κατά τη διάρκεια της μέσης παιδικής ηλικίας. Παιδί και παιχνίδι είναι δύο έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες μεταξύ τους, αλλά δυστυχώς στη σύγχρονη εποχή έχει παραμεληθεί η σχέση αυτή και κύριος προσανατολισμός των παιδιών είναι η απόκτηση γνώσεων, προκειμένου να επιβιώσουν στο άκρως ανταγωνιστικό κοινωνικό περιβάλλον, στο οποίο εντάσσονται.

Ως εκ τούτου, στην παρούσα εισήγηση επιδιώκεται να αναδειχτεί η αξία της εναλλακτικής διδακτικής δυνατότητας που προσφέρει το παιχνίδι τόσο ως μέσο αγωγής όσο και κοινωνικοποίησης. Ταυτόχρονα, παρουσιάζονται σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα, που σχετίζονται με τις απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τη χρήση και τη συμβολή του παιχνιδιού στην εκπαιδευτική και διδακτική διαδικασία.

Η έρευνα διεξήχθη το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012. Χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο, με δείγμα δασκάλους του Δημοτικού Σχολείου. Κύριος στόχος ήταν η διερεύνηση των στάσεων και απόψεών τους σχετικά με την αξιοποίηση της παιγνιώδους μορφής διδασκαλίας στην καθημερινή διδακτική πρακτική, καθώς επίσης και πώς θα μπορούσε να υλοποιηθούν παιγνιώδεις δραστηριότητες στην εκπαιδευτική πραγματικότητα του σύγχρονου ελληνικού Δημοτικού Σχολείου.

Τα κύρια πορίσματα της έρευνας οδηγούν στη βασική εκτίμηση ότι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος, αν και αναγνωρίζουν τη σημασία του παιχνιδιού στη διαδικασία μάθησης δεν την αξιοποιούν στο βαθμό που θα έπρεπε προφασιζόμενοι ποικίλους προσωπικούς αλλά και εκπαιδευτικούς λόγους.

Στάσεις και αντιλήψεις μαθητών και καθηγητών για το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών στη Γλώσσα της Α' Λυκείου: Μια μελέτη περίπτωσης

Ντίνας Κ. Δ., Σωτηρίου Ελένη

Οι αλλαγές που περιλαμβάνει το "Νέο Λύκειο" έφεραν την ανάγκη για δημιουργία Νέων Προγραμμάτων Σπουδών. Στο πλαίσιο αυτό εκπονήθηκε το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Γλωσσικής Διδασκαλίας, που άρχισε να εφαρμόζεται στο Λύκειο από τη σχολική χρονιά 2011 - 2012.

Η σύγχρονη πραγματικότητα, όπως διαμορφώνεται με βάση τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές και πολιτικές εξελίξεις αλλά και εξαιτίας της ανάπτυξης της τεχνολογίας, επιβάλλει την καλλιέργεια σύνθετων δεξιοτήτων από την πλευρά του ατόμου, ώστε αυτό να ανταποκρίνεται με επιτυχία στις ανάγκες του σύγχρονου κόσμου. Το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών, προκειμένου να βοηθήσει τους μαθητές να αναπτύξουν τις δεξιότητες αυτές, θέτει ως κύριο στόχο του την «ενδυνάμωση του γλωσσικού γραμματισμού που έχει αποκτηθεί τα προηγούμενα χρόνια σε μια κατεύθυνση περισσότερο κοινωνιοκεντρική και λιγότερο γλωσσοκεντρική», ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες «να κινούνται με άνεση στο σχολικό τους περιβάλλον (σχολικός λόγος), αλλά παράλληλα να ανταποκρίνονται στις κοινωνικές ανάγκες του σήμερα και να είναι επαρκώς προετοιμασμένοι ότι οι συνθήκες και οι απαιτήσεις αυτές είναι υπό συνεχή διαμόρφωση και αλλαγή».

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού το Νέο Πρόγραμμα Σπουδών Γλωσσικής Διδασκαλίας προσπαθεί να καλλιεργήσει γλωσσικούς και αξιακούς στόχους μέσω της απόκτησης από τους μαθητές γνώσεων για τον κόσμο, στάσεων, αξιών και πεποιθήσεων, μέσω της καλλιέργειας γραμματισμών και δεξιοτήτων και μέσω της απόκτησης γνώσεων για τη γλώσσα. Βασικά στοιχεία της διδασκαλίας γίνονται πλέον η κριτική γλωσσική επίγνωση, η σύνδεση της γλώσσας με όλο το φάσμα της ανθρώπινης εμπειρίας, η χρήση των ΤΠΕ ως μέσων πρακτικής γραμματισμού, η ανάδειξη της κειμενικής πολυτροπικότητας και η αυτενέργεια των μαθητών αλλά και η ομαδοσυνεργατική μάθηση.

Η εργασία μας, ακολουθώντας τις αρχές και τους στόχους που θέτει το νέο αυτό Πρόγραμμα Σπουδών, διερευνά την αποδοχή του Προγράμματος από μαθητές και καθηγητές. Πρόκειται για μια μελέτη περίπτωσης. Στην έρευνα συμμετείχαν δύο τμήματα της Α' Λυκείου του ίδιου σχολείου. Οργανώθηκε ένα σενάριο διδασκαλίας και εφαρμόστηκε στην τάξη. Η διδασκαλία είχε τη μορφή Ερευνητικής Εργασίας (Project) και διήρκεσε 8 εβδομάδες (8 διδακτικά δίωρα). Στη συνέχεια οι μαθητές αποτύπωσαν τις εντυπώσεις τους και την εμπειρία τους σε ερωτηματολόγια που περιείχαν ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου, ώστε να διερευνηθούν οι στάσεις και οι αντιλήψεις τους σχετικά με τον

νέο τρόπο διδασκαλίας και να φανεί η αποτελεσματικότητα του τρόπου αυτού. Η διδασκαλία μέσω των ΤΠΕ, η αυτενέργεια των μαθητών, η εμπλοκή τους σε δραστηριότητες παραγωγής λόγου αλλά και η ενεργητική μάθηση ήταν τα στοιχεία εκείνα που θεωρήθηκαν σημαντικά από τους μαθητές. Οι καθηγήτριες που συμμετείχαν στην έρευνα αποτυπώνουν επίσης τη θετική τους στάση απέναντι στο Νέο Πρόγραμμα Σπουδών.

Εκπαιδευτικές εγκυρότητες της αλληλοδιδακτικής μεθόδου: ποινές και αμοιβές στη σχολική πραγματικότητα του 19ου αιώνα (1830-1880)

Ντούτσης Δημήτριος

Στη συγκεκριμένη εργασία εξετάζονται τα παιδονομικά μέσα των ποινών και των αμοιβών, τα οποία κυριαρχούσαν στο αλληλοδιδακτικό σχολείο του 19ου αιώνα (1830-1880). Η έρευνα χρησιμοποιεί ως πρωτογενείς πηγές τον Οδηγό της αλληλοδιδακτικής μεθόδου του Κοκκώνη και τις επανεκδόσεις του έργου. Όπου κρίθηκε αναγκαίο, γίνεται συγκριτική θεώρηση του κειμένου, το οποίο αποτελούσε το επίσημο πρότυπο της αλληλοδιδακτικής σχολικής τάξης.

Βασικός σκοπός είναι να μελετηθούν οι παιδονομικές πρακτικές που προτείνονται και να αναλυθεί η σημασία τους για την ηθική διαμόρφωση του χαρακτήρα των μαθητών, καθώς και για τον έλεγχο της συμπεριφοράς τους στο δημοτικό σχολείο. Παράλληλα, γίνεται συσχέτιση με τις παιδαγωγικές αντιλήψεις, την κατάρτιση του διδακτικού προσωπικού, τις συνθήκες διδασκαλίας και το ιστορικό και κοινωνικό πλαίσιο της εποχής. Χρονικά η έρευνα εκτείνεται από το 1830, οπότε έχουμε ανεξάρτητο ελληνικό κράτος και ουσιαστικά οργανωμένο εκπαιδευτικό σύστημα, ενώ είναι και το έτος πρώτης μετάφρασης του Οδηγού, μέχρι το 1880, έτος που καθιερώνεται επίσημα η συνδιδακτική ή ερβαρτιανή μέθοδος.

Η εργασία τελειώνει με σύντομη αναφορά στις μορφές διαπαιδαγώγησης των επόμενων χρόνων και συσχέτιση των παραδοσιακών παιδονομικών μέσων με το σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα. Βασική θέση του συγγραφέα είναι ότι η ιστορική μελέτη μας επιτρέπει να εξηγήσουμε ορισμένα χαρακτηριστικά του σύγχρονου σχολείου, τα οποία είχαν παγιωθεί στο παρελθόν και επιβίωσαν στη μακρά διάρκεια του χρόνου.

«Διδακτική προσέγγιση των μαθησιακών δυσκολιών στη σχολική τάξη». Ερευνητική μελέτη

Παλαιοθόδωρου Αργυρώ

Η αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών φαίνεται να αποτελεί ένα από τα πιο καίρια θέματα που απασχολούν όλο και περισσότερους εκπαιδευτικούς αλλά και φορείς σχετικούς με την εκπαίδευση. Η ελληνική όσο και διεθνής βιβλιογραφία, αν και καταγράφει τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι εν λόγω μαθητές με τη μάθηση της ανάγνωσης και γραφής, ειδικά στην πρώτη και δευτέρα τάξη του δημοτικού σχολείου, ωστόσο δεν προσφέρει αρκετό υλικό σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης αυτών μέσα από οργανωμένα σχέδια εκπαιδευτικής αντιμετώπισης. Μια τέτοια παραδοχή, ενδεχομένως να στηρίζεται είτε στο γεγονός ότι οι μαθησιακές δυσκολίες δεν αποτελούν ομοιογενή κατηγορία ώστε να μπορεί να εφαρμοστεί κάποιο κοινό πρόγραμμα εκπαιδευτικής παρέμβασης και αντιμετώπισης των μαθησιακών δυσκολιών είτε στο γεγονός ότι δεν έχουν καταγραφεί αρκετές επιστημονικές μελέτες που να στηρίζονται στη διδακτική αντιμετώπιση αυτών στη σχολική τάξη.

Έχοντας ως αφετηρία αυτή τη διαπίστωση, η παρούσα μελέτη ασχολείται τόσο με τη διαγνωστική αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών σε ό,τι αφορά τη μάθηση της ανάγνωσης και γραφής όσο και με τη μεθοδολογικά οργανωμένη κι επιστημονικά τεκμηριωμένη διδακτική προσέγγιση αυτών στο χώρο της σχολικής τάξης, ώστε να βελτιωθεί, όσο το δυνατόν περισσότερο, η αναγνωστική και ορθογραφική ικανότητα των μαθητών που δυσκολεύονται στην αποκωδικοποίηση του γραπτού λόγου.

Για το λόγο αυτό σχεδιάστηκε και πραγματοποιήθηκε η εν λόγω ερευνητική μελέτη κατά την οποία, αφού εξετάστηκε ένας μεγάλος αριθμός μαθητών Β΄ δημοτικού στην ικανότητα αναγνωστικής και ορθογραφικής αποκωδικοποίησης λέξεων και ψευδολέξεων, στην ικανότητα αναγνώρισης των δομικών στοιχείων του προφορικού λόγου (φωνολογική επίγνωση) με μια σειρά κριτηρίων αξιολόγησης την εν λόγω γνωστικής ικανότητας αλλά και κριτηρίων ελέγχου της ικανότητας βραχυπρόθεσμης συγκράτησης πληροφοριών στη βραχύχρονη μνήμη (digit tests), επελέγησαν 25 απ' αυτούς με κριτήριο τη δυσκολία που αντιμετωπίζουν στην ολοκλήρωση των προαναφερόμενων γνωστικών έργων. Για τους μαθητές αυτούς σχεδιάστηκε, οργανώθηκε και εφαρμόστηκε πρόγραμμα εξάμηνης εκπαιδευτικής παρέμβασης με σαφή βήματα, στόχους και μεθοδολογικό υλικό.

Μετά τη λήξη του προγράμματος αξιολογήθηκε εκ νέου η αναγνωστική και ορθογραφική ικανότητα των μαθητών και διαπιστώθηκε αρκετά ικανοποιητική βελτίωση αυτών, γεγονός που αποτελεί, αφενός μεν αφετηρία γόνιμου επιστημονικού προβληματισμού σχετικά με τη διδακτική αντιμετώπιση των μαθησια-

κών δυσκολιών και αφετέρου, προσφέρει παιδαγωγικό και εκπαιδευτικό ενδιαφέρον καθώς επισημαίνονται και τεκμηριώνονται διδακτικά βήματα και προσεγγίσεις που τείνουν να οδηγούν στην όσο το δυνατόν επιτυχέστερη αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών μέσα στη σχολική τάξη.

Η χρήση των γραφικών συμβόλων για προώθηση της συμπερίληψης σε δύο σχολεία της Κύπρου

Πάμπουλου Σαλούμ Ηλιάδα, **Αγγελίδης Παναγιώτης**

Σύμφωνα με την βιβλιογραφία τα γραφικά σύμβολα (π.χ. Μάκατον, PCS, Widgit) μπορούν να παρέχουν πιο συμπεριληπτική εκπαίδευση σε παιδιά που έχουν κριθεί ως να έχουν ειδικές ανάγκες (Pampoulou & Detheridge, 2007). Στην Κύπρο η έρευνα για τη χρήση των γραφικών συμβόλων σε σχέση με τη συμπεριληπτική εκπαίδευση βρίσκεται σε πολύ πρώιμο στάδιο.

Οι στόχοι της παρούσας έρευνας σχετίζονται με τη διερεύνηση της χρήσης των γραφικών συμβόλων σε σχέση με τη συμπεριληπτική εκπαίδευση και τις απόψεις των εκπαιδευτικών όσο αφορά τα γραφικά σύμβολα.

Για τη συλλογή των δεδομένων επιλέγηκαν δύο σχολεία. Οι συμμετέχοντες ήταν δύο λογοθεραπευτές, δύο δάσκαλοι της Ειδικής Εκπαίδευσης και μια δασκάλα κωφών. Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω συνεντεύξεων, παρατηρήσεων και ημερολογίων από τους συμμετέχοντες και τους ερευνητές.

Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι εκπαιδευτικοί στα δύο σχολεία χρησιμοποιούν τα σύμβολα μόνο για παιδιά που είχαν κατηγοριοποιηθεί ως να έχουν ειδικές ανάγκες Περαιτέρω, παρόλο που τα γραφικά σύμβολα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στο μάθημα της τάξης από τον εκπαιδευτικό τα αποτελέσματα έδειξαν ότι τα γραφικά σύμβολα ήταν μια εφαρμοσμένη μέθοδος που χρησιμοποιείτο μόνο από τους εκπαιδευτικούς της ειδικής εκπαίδευσης.

Επίλυση ρεαλιστικών προβλημάτων από μαθητές της Ε΄ Δημοτικού: Μια μελέτη περίπτωσης

Πάντσιου Έλλη, Τάτσης Κωνσταντίνος

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται μια έρευνα που έγινε με σκοπό να διερευνηθεί η ικανότητα επίλυσης ρεαλιστικών προβλημάτων και να καταγραφούν

οι στρατηγικές που μαθητές του Δημοτικού Σχολείου ακολουθούν τόσο κατά την επίλυση, όσο και κατά την αιτιολόγηση των λύσεών τους.

Μέσα από την παρουσίαση των απαντήσεων μιας τάξης 23 συνολικά μαθητών της Ε΄ Δημοτικού από την πόλη της Φλώρινας σε έξι ρεαλιστικά προβλήματα, προέκυψαν ποσοστά μη ρεαλιστικών και ρεαλιστικών απαντήσεων αλλά και απαντήσεων που στηρίζονταν στην τυχαιότητα. Επιπλέον, διαπιστώθηκαν ορισμένες στρατηγικές επίλυσης και αιτιολόγησης που χρησιμοποίησαν οι μαθητές όταν ήρθαν αντιμέτωποι με τα δοθέντα ρεαλιστικά προβλήματα.

Τα αποτελέσματα της συγκεκριμένης μελέτης περίπτωσης έδειξαν ότι οι μαθητές, ακόμα και σε προβλήματα που δεν έχουν λύση λόγω έλλειψης δεδομένων, επιδιώκουν να βρουν οπωσδήποτε μία, εφαρμόζοντας σχεδόν πάντα κάποια αριθμητική πράξη και μη χρησιμοποιώντας γνώσεις της πραγματικότητας. Ακόμα, οι μαθητές δεν έχουν την ικανότητα να αιτιολογήσουν, εξηγώντας και υποστηρίζοντας με επιχειρήματα, τη σκέψη τους και τον τρόπο επίλυσης ενός προβλήματος. Γενικά, φάνηκε ότι οι μαθητές που συμμετείχαν στην έρευνα αντιμετώπισαν μεγάλη δυσκολία στην επίλυση ρεαλιστικών προβλημάτων, γιατί ο τρόπος σκέψης τους δεν στηρίχθηκε στην καθημερινή ζωή.

Κοινωνικο-οικονομική κατάσταση των γονέων και γλωσσική εξέλιξη των παιδιών: μια έρευνα στα δημοτικά σχολεία της Κύπρου

Παπαβασιλείου-Πυργιωτάκη Χρυσή

Η παρούσα έρευνα βασίζεται στις κοινωνιολογικές θεωρίες περί γλώσσας, σύμφωνα με τις οποίες η γλωσσική εξέλιξη των παιδιών εξαρτάται από το κοινωνικό περιβάλλον μέσα στο οποίο μεγαλώνουν και αναπτύσσονται. Η έρευνα έγινε σε παιδιά δημοτικών σχολείων της Κύπρου, όπου οι έρευνες αυτές σπανίζουν. Εξετάστηκαν 72 μαθητές από τέσσερα Δημοτικά Σχολεία της Κύπρου. Πρόκειται για δύο αστικά Δημοτικά Σχολεία (πόλη Λευκωσίας) και δύο αγροτικά Δημοτικά Σχολεία (περιοχή Αμμοχώστου). Οι μαθητές που έλαβαν μέρος φοιτούσαν στην Δ΄, Ε΄ και Στ΄ τάξη.

Πιο συγκεκριμένα ζητήθηκε από τα παιδιά να γράψουν έκθεση, με θέμα «πώς περνώ τον ελεύθερό μου χρόνο», ώστε μέσα από το περιεχόμενο της έκθεσης να διαφαίνονται και οι πολιτιστικές τους ενασχολήσεις, εάν και εφόσον οι μαθητές επιδίδονται σε αυτές. Στη συνέχεια ακολούθησε ανάλυση του λεξιλογίου και της συντακτικής δομής των εκθέσεων. Εντοπίστηκε και καταμετρήθηκε ο αριθμός των ορθογραφικών λαθών, η ποιότητα (π.χ. συγκεκριμένα και αφηρημένα ουσιαστικά, είδος ρημάτων κλπ.) του λεξιλογίου για το σύνολο των

εκθέσεων και προσδιορίστηκε ο μέσος όρος ανά μαθητή. Ακολούθησε η ταξινόμηση των αποτελεσμάτων αυτών ανάλογα με την κοινωνικο-οικονομική κατηγορία των γονέων τους και έγιναν οι σχετικές συγκρίσεις.

Ήδη από τα πρώτα αποτελέσματα διαφαίνεται ότι το λεξιλόγιο μαθητών και η γλωσσική τους κατάσταση βρίσκεται σε σχέση με την κοινωνικο-οικονομική κατηγορία των γονέων τους.

Η συνεργασία του Διευθυντή του Δημοτικού Σχολείου με το Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων ως παράγοντας αποτελεσματικής λειτουργίας του

Παπαγεωργάκης Παναγιώτης

Ανάμεσα στις επιδιώξεις του σημερινού πρωτοβάθμιου σχολείου είναι και η σύνδεση του με την τοπική κοινωνία. Η σύνδεση αυτή εντάσσεται στο ότι το σχολείο είναι ένα ανοικτό κοινωνικό σύστημα με εισροές και εκροές από και προς την κοινωνία και είναι σημείο αναφοράς της τοπικής ιδιαίτερα κοινωνίας. Η όσμωση αυτή εμπεριέχει αλληλοτροφοδότηση γνώσεων και στοιχείων επικοινωνίας, επίδρασης και εμπλοκής προς αμοιβαίο όφελος έτσι να καθίσταται αναγκαία και αμφίδρομα επωφελής η σύνδεση αυτή. Βέβαια στην τοπική κοινωνία ενυπάρχουν πολλοί φορείς και πρόσωπα που ενδιαφέρονται για τα δρώμενα μιας σχολικής μονάδας, ωστόσο οι γονείς είναι οι πιο άμεσα ενδιαφερόμενοι και εμπλεκόμενοι λόγω και του γονικού δικαιώματος αναφορικά με τα παιδιά τους. Επομένως, η παρουσία, συμμετοχή και εμπλοκή των γονέων ίσως είναι μια κρίσιμη παράμετρος στην αποτελεσματική λειτουργία μιας σχολικής μονάδας.

Από την άλλη πλευρά, είναι γενικά παραδεκτό, ότι υπάρχουν μια σειρά από παράγοντες που συμβάλλουν στην αποτελεσματικότητα μιας σχολικής μονάδας ανάμεσα στους οποίους είναι και η συνεργασία και ενεργός συμμετοχή των γονέων και της κοινότητας στο έργο του σχολείου. Στο πλαίσιο αυτό η πολιτεία έχει θεσμοθετήσει ως φορέα- συνολικό εκπρόσωπο των γονέων, το Σύλλογο Γονέων & Κηδεμόνων.

Όμως, τόσο το θεσμικό πλαίσιο που καθορίζει τη παρουσία και λειτουργία του φορέα των γονέων όσο και οι ακολουθούμενες πρακτικές φαίνεται πως αφήνουν ασαφές αφενός το πεδίο των ρόλων του καθενός κι αφετέρου η υφιστάμενη συνεργασία δεν αποδίδει τα αναμενόμενα οφέλη προς το σχολείο. Συνεπώς, το πλαίσιο, η ποιότητα, τα είδη και η θεματολογία συνεργασίας των δύο φορέων προσδιορίζει σε κάποιο βαθμό τόσο τη λειτουργία όσο και τα αποτελέσματα του κάθε σχολείου. Φαίνεται δηλαδή πως αυτή η ζητούμενη σύνδεση να υστερεί (Μαράτου κ.α, 2006:265, Κατσαρός, 2008:167, Σαΐτης, 2012) και

να ακολουθούνται δυο παράλληλοι μονόδρομοι. Υπάρχει διάχυτη, σε εκπαιδευτικούς και γονείς, η αίσθηση της απόστασης ή τουλάχιστον μιας τυπικής νομιμοποιητικής επικοινωνίας-συνεργασίας μεταξύ σχολείου και του θεσμικού εκπροσώπου των γονέων δηλαδή του συλλόγων γονέων (Παπαγεωργάκης, 2006:99; Συμεού, 2008: 139).

Φυσιολογικά λοιπόν τα τελευταία χρόνια ο προβληματισμός και η προβολή των επιμέρους διαστάσεων που οριοθετούν τις σχέσεις σχολείου και οικογένειας, εκπαιδευτικού συστήματος και γονέων ή σχολικής μονάδας και τοπικής κοινωνίας, βρίσκεται σχεδόν μόνιμα στη θεματική και τις προτεραιότητες εκπαιδευτικών αρχών, κοινωνικών φορέων, ερευνητικών οργανισμών και των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας (Epstein,1995; Συμεού, 2003; Χαραλάμπους, 2005, Ματσαγγούρας, 2008).

Συνεπώς, και με βάση αυτές τις διαπιστώσεις, θεωρείται χρήσιμο να εξεταστεί η αποτελεσματικότητα της προσφοράς αυτού του συλλογικού οργάνου καθώς και ο ρόλος που διαδραματίζει ο ίδιος ο διευθυντής στην εξέλιξη αυτών των σχέσεων ως στοιχεία που προσδιορίζουν συνολικά σε μεγάλο βαθμό και την αποτελεσματική λειτουργία της σχολικής μονάδας ως οργάνωσης.

Πιο συγκεκριμένα εξετάζονται:

α) Η ύπαρξη και λειτουργία του θεσμού του Συλλόγου Γονέων στο Δημοτικό Σχολείο.

β) Ο βαθμός αποτελεσματικής συμβολής του Συλλόγου Γονέων στη λειτουργία του σχολείου

γ) Πόσο αναγκαία κρίνεται η συνεργασία από τους εκπαιδευτικούς αλλά και από τους γονείς

δ) Οι μορφές, θεματολογία

Η δυναμική των τεχνημάτων: Μια εμπειρία στο πλαίσιο εφαρμογής της Ερευνητικής Εργασίας σε ΕΠΑ.Λ.

Παπαγεωργοπούλου Γεωργία

Κατά τη σχολική χρονιά 2011-2012, στο πλαίσιο του μαθήματος της Ερευνητικής Εργασίας υλοποιήθηκαν με την καθοδήγησή μας στο ΕΠΑ.Λ. Αγίας Παρασκευής, οι εργασίες: 1. «Το ταξίδι της οικογένειάς μου στον τόπο και στον χρόνο: από πού ήρθαμε και πού ζούμε τώρα». 2. «Εικόνες του «ξένου» στον κινηματογράφο: Το μακριά και το κοντά, το άγνωστο και το οικείο».

Η ανταπόκριση των μαθητών ήταν θετική, καθώς οι εργασίες εντάσσονταν σε καταστάσεις τις οποίες βιώνουν οι ίδιοι ή οι οικογένειές τους. Ανέπτυξαν ικανότητες αυτοαντίληψης, επικοινωνίας, κοινωνικοποίησης και αποδοχής.

Επέδειξαν ενδιαφέρον για όλες τις φάσεις υλοποίησης, ιδίως όμως για την

κατασκευή των δύο Τεχνημάτων, κατασκευών με τις οποίες σχηματοποίησαν συμβολικά τις εργασίες. Κατασκεύασαν αφ' ενός τον δικό τους χάρτη, δημιουργώντας τη γεωγραφία τους, ανάμεσα στο «εκεί» και στο «εδώ» των μετακινήσεων των οικογενειών τους, και αφ' ετέρου ομοιώματα «ξένων», τα οποία φόρτισαν με πολιτιστικά και άλλα χαρακτηριστικά, αλλά και με τα συναισθήματά τους.

Η δημιουργικότητα, η ευαισθησία και η διάθεση συνεργασίας με τις οποίες κατασκεύασαν τα Τεχνήματα, παρά τα πολλά πρακτικά προβλήματα, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι ίδιοι οι μαθητές τα χαρακτήρισαν ως το πιο ενδιαφέρον μέρος της εργασίας τους, δημιουργούν ήδη ένα αίτημα το οποίο θα μπορούσε να ληφθεί υπ' όψιν κατά τον σχεδιασμό ερευνητικών εργασιών στα ΕΠΑ.Λ, καθώς μάλιστα η καινοτομία επεκτείνεται στη Β' Λυκείου.

«Ο ρόλος της επικοινωνίας μεταξύ του Διευθυντή και των εκπαιδευτικών στη διοίκηση μιας σχολικής μονάδας»

Παπαδανιήλ Μαρία, **Πάνου Ελευθερία**

Στην εποχή των σύγχρονων ραγδαίων εξελίξεων η εκπαιδευτική μονάδα πρέπει να ανταποκρίνεται στις πολυπληθείς εκπαιδευτικές απαιτήσεις (Σταμάτης, 2007). Η επικοινωνία σήμερα θεωρείται ένας από τους βασικούς παράγοντες επιτυχίας σε έναν οργανισμό και ένας σύγχρονος μάνατζερ πρέπει να έχει όχι μόνο δεξιότητες επικοινωνίας, αλλά και να κατανοεί ποιοι είναι οι παράγοντες οι οποίοι καθιστούν την επικοινωνία σε έναν οργανισμό επιτυχημένη (Κουτούζης, 1999).

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδείξει την αξιοποίηση της επικοινωνίας στη διοίκηση των σχολικών μονάδων και να διαφανεί ότι ο ρόλος του διευθυντή σχολικής μονάδας μπορεί να ενισχυθεί με τη διαμόρφωση του κατάλληλου θετικού επικοινωνιακού περιβάλλοντος. Στόχος της έρευνας, είναι να εντοπίσει το βαθμό και την ποιότητα της επικοινωνίας μεταξύ του Διευθυντή και των εκπαιδευτικών μιας σχολικής μονάδας.

Στο θεωρητικό μέρος της εργασίας, στη βιβλιογραφική έρευνα διαφαίνεται ότι η επικοινωνία είναι καταλυτικός παράγοντας και δομικό στοιχείο συνοχής κάθε εκπαιδευτικού συστήματος στα σύγχρονα μοντέλα διοίκησης, αναδεικνύοντας συγχρόνως τον επικοινωνιακό ρόλο του σχολικού ηγέτη και τις απαραίτητες επικοινωνιακές δεξιότητες που πρέπει να διαθέτει, όπως η ενεργητική ακρόαση, η συναισθηματική νοημοσύνη, η ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων ως κομβικό παράγοντα αποτελεσματικής λειτουργίας της σχολικής μονάδας. Στο ερευνητικό μέρος, μελέτη περίπτωσης μιας σχολικής μονάδας, προσπαθεί να αναδείξει το πώς οι εκπαιδευτικοί κρίνουν την επικοινωνία τους

με τον Διευθυντή.

Στα συμπεράσματα, καταλήγουμε ότι η ενσυναίσθηση, η αποδοχή, η ενεργητική ακρόαση, η κατανόηση της μη λεκτικής επικοινωνίας είναι δεξιότητες σημαντικές για τον αποτελεσματικό ηγέτη, σύμβουλο και καθοδηγητή σε μια σύγχρονη υπηρεσία.

Θεωρία και Διδακτική Πρακτική στην Εκπαίδευση Ενηλίκων: Μελέτη περίπτωσης

Παπαδήμα Β.Γενοβέφα

Σε αντίθεση με την τυπική εκπαίδευση, η εκπαίδευση ενηλίκων αποδίδει έμφαση στη μάθηση και στον ίδιο τον εκπαιδευόμενο. Ωστόσο, υπάρχουν αντιθέσεις και αντιφάσεις μεταξύ της ρητορικής του θεωρητικού πλαισίου που υιοθετεί τις αρχές της ενεργητικής συμμετοχής και της αυτενέργειας και της πρακτικής εφαρμογής τους από τους εκπαιδευτές ενηλίκων. Ενώ, δηλαδή, οι παραπάνω αρχές έχουν κεντρική σημασία στη διατύπωση και την κατάληξη του θεωρητικού πλαισίου, το οποίο βασίζεται στις αρχές του εποικοδομητισμού (constructivism), παρόλα αυτά συνήθως υποβαθμίζονται, εγκαταλείπονται και δεν εφαρμόζονται στην πράξη, καθώς η διδακτική πρακτική υπακούει στις αρχές του συμπεριφορισμού (behaviorism).

Η παρούσα μελέτη περίπτωσης αποτελεί μια προσπάθεια να διερευνηθεί ποια φιλοσοφική θεωρία (εποικοδομητισμός ή συμπεριφορισμός) επικρατεί στο χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων καθώς και το κατά πόσο η μαθησιακή διαδικασία ακολουθεί τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων που υπαγορεύει η θεωρία ή «βυθίζεται» σε γραφειοκρατικά τυποποιημένες διδακτικές πρακτικές. Πρόκειται για μια ποσοτική έρευνα με ερευνητικό εργαλείο το ερωτηματολόγιο της Zinn Loraine (1991). Συγκεκριμένα, καταγράφηκαν οι απόψεις τριάντα τεσσάρων (34) σπουδαστών του μεταπτυχιακού προγράμματος της Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης του τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, οι οποίοι εμπλέκονται σε διάφορους τομείς, στο χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι συγκεκριμένοι σπουδαστές, αν και γνώριζαν τις αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων σχετικά με την αυτενέργεια και την ενεργητική συμμετοχή και ενέτασσαν τον εαυτό τους σε αυτή την κατηγορία, όταν κλήθηκαν να τα εφαρμόσουν κατέφυγαν σε πιο μηχανιστικές και τυποποιημένες τακτικές. Γι' αυτό και επιβάλλεται να γίνει ερμηνεία των αποτελεσμάτων και να συμπληρωθεί με περαιτέρω διερεύνηση.

Υποκειμενικές θεωρίες εκπαιδευτικών \για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας

Παπαδοπούλου Βασιλική, **Θεοδώρου Αθανάσιος**

Η διαφοροποίηση της διδασκαλίας και η ανταπόκριση του σχολείου στις διαφορετικές και ιδιαίτερες ανάγκες του κάθε μαθητή αποτελούν παιδαγωγικά αιτήματα, τα οποία αποκτούν μεγαλύτερη σημασία τα τελευταία χρόνια εξαιτίας της αυξανόμενης μαθητικής ανομοιογένειας στις σχολικές τάξεις.

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζονται υποκειμενικές θεωρίες εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για το θέμα της διαφοροποίησης της διδασκαλίας, την αναγκαιότητα, τις δυνατότητές της και τους παράγοντες που επηρεάζουν τις αποφάσεις τους για εφαρμογή ή μη μορφών διαφοροποίησης της σχολικής εργασίας. Το υλικό της εργασίας προέρχεται από μια ευρύτερη ποιοτική έρευνα που είχε ως αντικείμενο τις υποκειμενικές διδακτικές θεωρίες εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η έρευνα στηρίζεται σε μια μεθοδολογία, η οποία, δίνοντας έμφαση στην ενεργό συμμετοχή του εκπαιδευτικού, τον καλεί, με τη βοήθεια ηχογραφημένων διδασκαλιών, να ανακαλέσει, να εκφράσει και στη συνέχεια να εμβαθύνει σκέψεις που κάνει κατά τη διδακτική του πράξη. Οι σκέψεις του διατυπώνονται κυρίως με τη μορφή υποκειμενικών υποθέσεων και συστηματοποιούνται. Στην έρευνα πήραν μέρος 14 εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με διαφορετικά ποιοτικά χαρακτηριστικά ως προς το φύλο, την ηλικία, το επίπεδο σπουδών, τον χρόνο υπηρεσίας, τον τόπο υπηρεσίας και την τάξη στην οποία δίδασκαν.

Το σχολικό «Ημερολόγιο της Ζωσιμαίας Σχολής Ιωαννίνων 1937-1949» προσεγγίζει το παρελθόν και διαμορφώνει το μοντέλο της ψηφιακής αναπαράστασης των αρχειακών τεκμηρίων

Παπαδοπούλου Μάρθα

Η δημοσίευση του δίτομου ημερολογίου προωθεί την προοδευτική διαδικασία στην εκπαίδευση, η οποία αναπτύσσεται σε συνάρτηση με τις τοπικές συνθήκες στα πλαίσια της ιστορίας της εκπαίδευσης και της γενικής ιστορίας. Το πολιτικό και ιστορικό πλαίσιο, το φυσικό περιβάλλον, οι πολιτιστικοί και οικονομικοί παράγοντες συμβάλλουν στην κατανόηση των δομών και αρχει-

ακών δεδομένων της εκπαίδευσης στην Ήπειρο. Η επιστημονική αυτή προσπάθεια αποσκοπεί στη διαμόρφωση της κουλτούρας, του ενιαίου δηλ. πρότυπου ανθρώπινων γνώσεων, πεποιθήσεων και συμπεριφορών, καθώς και της διαδικασίας κοινωνικοποίησης της νέας γενιάς, της διαδικασίας δηλ. διαμέσου της οποίας το άτομο εσωτερικεύει τις βασικές αξίες του κυρίαρχου σχολικού παραδείγματος. Οι πεποιθήσεις, οι ιδέες και οι αξίες συνεπείς με το πολιτικο-οικονομικό θεσμικό πλαίσιο διαμορφώνονται στο δημόσιο χώρο του σχολείου.

Μελετώντας τις σελίδες του Ημερολογίου (1937-1943) βιώνουμε τη δέσμευση των συντακτών να εφαρμόζουν συγκεκριμένο σημειακό σύστημα. Ωστόσο, δεν διαπιστώνουμε δείγματα διαλογισμού των Διευθυντών της Ζωσιμαίας Σχολής για στοχαστική-κριτική εξέταση των σχολικών πράξεων και συμβάντων και συμπλήρωση αυτών. Σκοπός του ημερολογίου είναι να καταγράφει ο συντάκτης τις διάφορες διαστάσεις της δράσης σύγχρονα -κατά το δυνατό - με την εξέλιξή της ή τουλάχιστον σε μικρό χρονικό διάστημα μετά από αυτή, έτσι ώστε ο αναγνώστης να έχει πρόσφατες τις διάφορες φάσεις, εκφάνσεις ιδιαιτερότητας της δραστηριότητας που υλοποιούνται αλλά και όλες τις αντιδράσεις, σκέψεις, διαθέσεις των εμπλεκομένων. Με τον τρόπο αυτό το ημερολόγιο μετατρέπεται σε ένα μεθοδολογικό εργαλείο εύχρηστο, η χρήση του οποίου δεν απαιτεί πολύ χρόνο. Στις σελίδες του τεκμηριώνονται τόσο η εξέλιξη των διαφόρων φάσεων της διαδικασίας υλοποίησης της σχολικής πράξης όσο και οι σκέψεις, οι αντιλήψεις και οι παρατηρήσεις που συνδέονται με αυτή. Η καταγραφή όλων αυτών των στοιχείων βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση της σχολικής πραγματικότητας. Απουσιάζουν, όμως, παντελώς αναφορές σε συναισθήματα, αντιδράσεις, υποθέσεις, κρίσεις, εικασίες, επεξηγήσεις και θεωρίες. Δεν συναντούμε φωτογραφίες ούτε απεικονίσεις. Οι επιμέρους λεπτομερείς σημειώσεις, όπως φαίνεται από το παράρτημα, προκύπτουν από τις σκέψεις και παρατηρήσεις του συντάκτη με αποτέλεσμα το ημερολόγιο να αποκτά μια ποιότητα και να αναδεικνύει τη σημασία της ερευνητικής δράσης

Το σχολικό ημερολόγιο συμπληρώνεται σε τακτικά διαστήματα, κατά το δυνατόν στο χρόνο εσωκλείοντας τις σχολικές δράσεις και ενασχολήσεις στις οποίες αναφέρεται. Η συγγραφή του φαίνεται ότι εμπεριέχει επαρκείς αναφορές και περιγραφές της κάθε μιας μέρας. Ωστόσο, η αλλαγή του γραφικού χαρακτήρα καθώς οι εκπαιδευτικοί λειτουργοί αναλαμβάνουν εναλλακτικά καθήκοντα δεν εμφανίζει αποκλίσεις. Την επιμέλεια λ.χ. του πρώτου τόμου των ετών 1937-1939 ανέλαβε ο καθηγητής Θεοχ. Παπαγεωργίου, ενώ το δεύτερο, που περιλαμβάνει τα χρόνια της κατοχής 1939-1940 ο καθηγητής Δ. Τοπάλης. Είναι δυνατόν να διακρίνουμε την ημερομηνία των γεγονότων, το χώρο εκτέλεσης της δράσης και τα αντικείμενα διαπραγμάτευσης και συγγραφής. Οι συντάκτες περιγράφουν τα γεγονότα, τις δραστηριότητες των μαθητών με σαφείς αναφορές στις παρεμβάσεις των δασκάλων και στο εκπαιδευτικό υλικό. Είναι σαφές ότι δεν εκφράζει τη θεωρητική άποψη που πιθανόν στηρίχτηκε η δράση, δεν

ερμηνεύει τις ενέργειες, δεν διατυπώνει υποθέσεις και δεν προχωράει στην περαιτέρω αξιολόγηση.

Προσεγγίζουμε, επομένως, όπως διαφαίνεται από το Ημερολόγιο, το παρελθόν με ένα ο πλαίσιο ανοικτό στην ιστορική τέχνη και τα αρχειακά τεκμήρια, στη διαχείριση των στοιχείων της αλήθειας ψηφιοποιώντας το «αρχείο» και το «φάκελο» και παρέχουμε ένα περιβάλλον συνεργασίας με τη διδασκαλία και την έρευνα.

Το εργασιακό καθεστώς των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ως παράγοντας οργανωσιακής δέσμευσης

Παπαζαφειρόπουλος Κων/νος, **Ιορδανίδης Γεώργιος**

Σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνηθούν οι σχέσεις μεταξύ της οργανωσιακής δέσμευσης που αισθάνονται οι εκπαιδευτικοί με το σχολείο τους και του εργασιακού τους καθεστώτος. Η μελέτη επικεντρώθηκε στο σύλλογο των εκπαιδευτικών ως μονάδα ανάλυσης της κατάστασης απασχόλησης και της συλλογικότητας στο σχολικό οργανισμό.

Τα δεδομένα προήλθαν από τις απαντήσεις εκπαιδευτικών δημοτικών σχολείων σε ερωτηματολόγιο, με μετρήσεις των χαρακτηριστικών στοιχείων της συλλογικής εργασίας των εκπαιδευτικών. Από την ανάλυση των ευρημάτων της έρευνας οι εργασιακές σχέσεις βρέθηκαν να είναι ένας σημαντικός προγνωστικός παράγοντας της δέσμευσης (commitment) και της αίσθησης της συλλογικότητας των εκπαιδευτικών. Εκπαιδευτικοί με σταθερή σχέση εργασίας στο σχολείο δείχνουν να έχουν μεγαλύτερη οργανωσιακή δέσμευση από εκπαιδευτικούς με μη σταθερή σχέση εργασίας.

Οι συμμετέχοντες που είχαν μόνιμη οργανική θέση εργασίας στο σχολείο εμφάνιζαν υψηλότερου επιπέδου δέσμευση στη συλλογική εργασία από ότι οι εκπαιδευτικοί που ήταν τοποθετημένοι με απόσπαση ή ήταν αναπληρωτές πλήρους και μειωμένου ωραρίου και ωρομίσθιοι. Επίσης, τα χρόνια υπηρεσίας των εκπαιδευτικών σχετίζονται θετικά με την συλλογική δέσμευση στο σχολικό οργανισμό.

Ο μεγαλύτερος προβλεπτικός παράγοντας συλλογικής δέσμευσης των εκπαιδευτικών στο σχολείο δείχνει να είναι η συνεργασία και η εμπιστοσύνη. Η σταθερή παρουσία του εκπαιδευτικού στο σχολείο και ο μόνιμος χαρακτήρας τοποθέτησης του, δείχνει να οδηγεί σε συλλογική δέσμευση μεταξύ των εκπαιδευτικών του σχολείου. Αντίθετα, ο προσωρινός χαρακτήρας τοποθέτησης του και η μη σταθερή παρουσία του δεν δείχνει να οδηγεί σε συλλογική δέσμευση.

«Μανόλης Σκουλάς (1845-1866): Παιδεία και Επανάσταση. Τα Σχολεία της Σύρου, το Γαριβαλδινό Σώμα και η πυρπόληση της Μονής Αρκαδίου»

Παπαϊωάννου Απόστολος

Χωρίς αμφιβολία είναι μια από τις σπάνιες φορές, που η Παιδεία διασταυρώνεται με την Επανάσταση τόσο στο ιδεολογικό πεδίο όσο και στην πράξη. Ο νεαρός δάσκαλος των Ανωγείων της Κρήτης Μανόλης Σκουλάς (1845-1866), από το 1861 σπουδάζει στο Ελληνικό Γυμνάσιο της Σύρου μαζί με άλλους συντοπίτες του κρητικούς. Η Ερμούπολη της Σύρου αυτή την εποχή δεν ήταν μόνο εμπορικό λιμάνι, αλλά και τόπος διάδοσης και αφομοίωσης ιδεολογικοπολιτικών ρευμάτων, που προέρχονταν από τις ευρωπαϊκές εξεγέρσεις και τα κινήματα των αμέσως προηγουμένων χρόνων. Τη μεγαλύτερη επίδραση ασκούσε ο Ιταλός εθνεγέρτης Giuseppe Garibaldi. Μέσα σε αυτές τις πραγματικότητες ο Μανόλης Σκουλάς επέλεξε τους δικούς του ρόλους, άσκησε για λίγο το επάγγελμα του δασκάλου στο Ελληνικό Σχολείο της Σύρου, επιστρέφει στην επαναστατημένη Κρήτη το 1865 ως διδάσκαλος πλέον στην ιδιαίτερη πατρίδα του τα Ανώγεια και γίνεται ο αδιαφιλονίκητος ηγέτης του Μεγάλου Ξεσηκωμού του 1866.

Από τα ημερολόγιά του της επανάστασης των χρόνων 1865-1866, στα οποία κατέγραφε τις σημαντικότερες στιγμές του Μεγάλου Αγώνα, γίνεται φανερό ότι ανήκε στο Σώμα των Επαναστατών Γαριβαλδινών στην Κρήτη και παράλληλα καταγράφονται μέσα στις σελίδες τους οι ελεύθερες και άνευ όρων και ορίων πρωτοβουλίες του. Όλες οι γραπτές μαρτυρίες, οι σχετικές με την πυρπόληση της ιστορικής Μονής Αρκαδίου (9 Νοεμβρίου 1866), καθώς και οι έντυπες ειδήσεις εκείνων των ωρών, επίσημες και ανεπίσημες πηγές, μας δίνουν την πολύτιμη μαρτυρία σύμφωνα με την οποία ο Μανόλης Σκουλάς « κατά προηγουμένην συνεννόησιν και απόφασιν των συμπολεμιστών του, έδωκε πυρ εις την πυριταποθήκην και ανέτρεψεν την Μονήν μεθ' όλων των συναδέλφων του και των εισβαλόντων οθωμανών».

Οι νέες πληροφορίες και ειδήσεις, που έρχονται συνεχώς στην επιφάνεια, οι οποίες θα παρουσιαστούν για πρώτη φορά στο συνέδριο αυτό, φωτίζουν άγνωστες πτυχές της σύντομης, ωστόσο πλουσιότατης σε δράση και σε ιστορική σημασία ζωής του δασκάλου των Ανωγείων, του εκπαιδευτικού, του διανοούμενου Γαριβαλδινού αρχιεπαναστάτη Μανόλη Σκουλά.

«Κοινωνικές αναπαραστάσεις των μαθητών/τριών Ε΄ και ΣΤ΄ δημοτικού για την έννοια του ενεργού πολίτη, στα πλαίσια του εθνικού κράτους»

Παπαναγιώτου Βασιλική

Σήμερα διαπιστώνεται ότι υπάρχει ανάγκη για μια ενεργητικού χαρακτήρα, ενημερωμένη και υπεύθυνη ιδιότητα του πολίτη και ότι ο ρόλος της εκπαίδευσης σε αυτή τη διαδικασία είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Το σχολείο ασκεί κοινωνική και πολιτική αγωγή με γνώμονα την κυρίαρχη ιδεολογία για τον άνθρωπο, τον πολίτη, την κοινωνία. Ένας από τους τρόπους άσκησής της είναι το ειδικό μάθημα της «Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής».

Η συγκεκριμένη εργασία επιχείρησε να διερευνήσει τις αναπαραστάσεις των μαθητών/τριών Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης δημοτικού σχολείου για την ιδιότητα του πολίτη στα πλαίσια του εθνικού κράτους, μέσα από το μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής. Διενεργήθηκε κατά το σχολικό έτος 2010-11 και το δείγμα αποτέλεσαν 30 μαθητές/τριες, ελληνικής και μη ελληνικής εθνοτικής καταγωγής, 10-12 ετών. Ως εργαλεία συλλογής δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν ο ελεύθερος συσχετισμός λέξεων, ο συσχετιστικός χάρτης και η ημι-δομημένη συνέντευξη (ομαδική και ατομική).

Για την επεξεργασία του πεδίου της αναπαράστασης χρησιμοποιήθηκε η δομική ανάλυση με τη μέθοδο του Vergès. Από την ανάλυση των δεδομένων της συνέντευξης, για την οποία χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος ανάλυσης περιεχομένου (Mayring), προέκυψε ότι οι αναπαραστάσεις των μαθητών για την ιδιότητα του ενεργού πολίτη διαμορφώνονται σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο μέσα από δικαιώματα και υποχρεώσεις, με τη συμμετοχή στους πολιτικούς θεσμούς, με την ενεργό συμμετοχή του στην κοινωνία και με υπευθυνότητα απέναντι στον εαυτό του και στους άλλους.

Παράγοντες που δυσχεραίνουν τη διεξαγωγή της ελληνικής εκπαιδευτικής έρευνας

Παπανίκου Αγνή, **Εμμανουηλίδου Καλλιόπη**

Η εκπαιδευτική έρευνα στην Ελλάδα είναι απαραίτητη, καθώς συμβάλλει στη βελτιστοποίηση των φορέων παιδείας, στην παροχή ανατροφοδότησης, στην ανάλυση των φαινομένων που παρατηρούνται στο χώρο της εκπαίδευσης και στη διευκόλυνση της παροχής λειτουργικών μεταρρυθμιστικών στοιχείων.

Η παρούσα εργασία συγκρίνει την παραγωγή εκπαιδευτικής έρευνας με άλλες χώρες, παρουσιάζει τους τρόπους με τους οποίους διεξάγεται αυτός ο τύπος έρευνας στην Ελλάδα καθώς και οικονομικά στοιχεία.

Τέλος, αναλύονται τα προβλήματα που ενδέχεται να συναντήσουν οι ερευνητές της εκπαίδευσης σε επίπεδο χρηματοδότησης αλλά και σε τεχνικό επίπεδο, ανάλογα με τον τύπο ερευνητικής μεθοδολογίας που έχουν επιλέξει.

Μελέτη περίπτωσης: Κατάρτιση προγράμματος παρέμβασης στη φωνολογική επίγνωση σε μαθητή με μαθησιακές δυσκολίες

Παπουτσάκη Καλλιόπη

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση ενός προγράμματος παρέμβασης, το οποίο καταρτίστηκε για την αντιμετώπιση των φωνολογικών ελλειμμάτων ενός μαθητή με δυσκολίες στην κατάκτηση της αναγνωστικής δεξιότητας.

Η αξιολόγηση του μαθητή στον κοινωνικό, συναισθηματικό και γνωστικό τομέα κατέδειξε τα ελλείμματα και συνετέλεσε στην επιλογή των κατάλληλων στόχων, μεθόδων και μέσων διδασκαλίας προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι δυσκολίες.

Στην αξιολόγηση χρησιμοποιήθηκε ένα αυτοσχέδιο εργαλείο και πρωτόκολλα παρατήρησης, τα οποία βοήθησαν στην κατάρτιση των μακροχρόνιων και βραχυχρόνιων στόχων. Η αξιολόγηση στο γνωστικό αντικείμενο της Γλώσσας κατέδειξε ελλείμματα στη φωνολογική επίγνωση και στην αποκωδικοποίηση των φωνημάτων. Πραγματοποιήθηκε διαμορφωτική αξιολόγηση, αρχική, ενδιάμεση, τελική.

Η χρήση πολυαισθητηριακών μεθόδων και η χρήση των νέων τεχνολογιών βοήθησε στην κατάκτηση των στόχων εντός του προκαθορισμένου χρόνου. Η τελική αξιολόγηση κατέδειξε ότι οι στόχοι επιτεύχθηκαν στην πλειοψηφία τους, ο μαθητής κατέκτησε τα φωνήματα της γλώσσας και άρχισε να τα συνδυάζει προκειμένου να συνθέσει συλλαβές και δισύλλαβες λέξεις.

Η γενίκευση των στρατηγικών που χρησιμοποιήθηκαν στην ανάγνωση, εφαρμόσθηκαν και σε άλλα γνωστικά αντικείμενα βοηθώντας το μαθητή στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των μαθησιακών του δυσκολιών, στη μείωση ανεπιθύμητων μορφών συμπεριφοράς, στην αποδοχή του από τους συμμαθητές του, στην ανάπτυξη της αυτεκτίμησης και της αυτοεικόνας του και στην καλύτερη ένταξή του στο σχολικό περιβάλλον.

«Η φοίτηση των μαθητών με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση»

Παππά Θεοδώρα, **Ζαφειριάδης Κυριάκος**

Σκοπός της έρευνας ήταν να διερευνηθούν τα χαρακτηριστικά της φοίτησης των μαθητών με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (αν φοίτησαν στο Τμήμα Ένταξης, στη Γενική Τάξη ή με Παράλληλη Στήριξη, αν αξιολογήθηκαν από Διαγνωστικό Αξιολογικό Φορέα, όπως ΚΕΔΔΥ ή Ιατροπαιδαγωγική Υπηρεσία) και οι δυσκολίες προσαρμογής που αντιμετωπίζουν στο σχολικό περιβάλλον (τα προβλήματα στην ποιότητα της κοινωνικής συναλλαγής, τα προβλήματα συμπεριφοράς αλλά και ο βαθμός έντασης προβλημάτων, όπως τα κινητικά, τα ενδιαφέροντα και οι στερεοτυπικές συμπεριφορές, οι αντιδράσεις σε αισθητηριακές προκλήσεις).

Ακόμη, διερευνήθηκαν οι υποστηρικτικές παρεμβάσεις που προτείνονται από τους Διαγνωστικούς και Αξιολογικούς φορείς (εργοθεραπεία, λογοθεραπεία και ψυχολογική στήριξη), καθώς και οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις που επιχειρούνται, για να ενσωματωθούν απρόσκοπτα οι μαθητές με διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές στο σχολικό πλαίσιο (συγγραφή Εξατομικευμένου Εκπαιδευτικού Προγράμματος, αναθεώρηση των διδακτικών στόχων).

Διερεύνηση της επιθετικής συμπεριφοράς των μαθητών του Δ.Σ. και των παραγόντων που την προκαλούν στο σχολικό και οικογενειακό περιβάλλον

Πάσχου Αγγελική

Η συγκεκριμένη εισήγηση αποτελεί μια προσπάθεια σκιαγράφησης ενός φαινομένου που τα τελευταία κυρίως χρόνια ταλανίζει ολοένα και περισσότερο τη σχολική κοινότητα, δημιουργώντας ανεξίτηλα τραύματα σε παιδιά σχολικής ηλικίας. Πρόκειται για το φαινόμενο του εκφοβισμού και της θυματοποίησης, δηλαδή την εκδήλωση επιθετικότητας εντός του σχολείου.

Τα περιστατικά επιθετικότητας ασφαλώς υπονομεύουν τη μαθησιακή διαδικασία, αλλά και τη διαδικασία εκμάθησης κοινωνικών δεξιοτήτων, η οποία διαδραματίζει ιδιαίτερο ρόλο στη δόμηση μιας σωστής και ολοκληρωμένης προσωπικότητας. Μια βαθύτερη κατανόηση του προβλήματος θα επέτρεπε αναμφίβολα σε εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, να εφαρμόσουν προγράμματα παρέμβασης και στρατηγικές που να μειώνουν και να εξαλείφουν τελικά

το φαινόμενο της θυματοποίησης, τουλάχιστον στο σχολικό περιβάλλον.

Οι εκπαιδευτικοί ιδιαίτερα, θα πρέπει να είναι ικανοί να παρέχουν ασφάλεια στο σχολείο, που αποτελεί άλλωστε μια από τις μεγαλύτερες προϋποθέσεις για την επίτευξη της αγωγής, να μάθουν να συνδιαλέγονται με τους επιθετικούς και θυματοποιημένους μαθητές τους, να εντοπίζουν έγκαιρα αυτά τα περιστατικά, να δημιουργούν κλίμα 'συμφιλίωσης' μεταξύ των μαθητών τους που προέρχονται από ομάδες μειονοτήτων και να χρησιμοποιούν τις κατάλληλες στρατηγικές, ώστε να επιτύχουν την επίλυση του συγκεκριμένου προβλήματος.

Το φαινόμενο της επιθετικότητας είναι ιδιαίτερα παλιό σε ομάδες συνομηλίκων, με τη μορφή σωματικής, λεκτικής βίας ή αποκλεισμού από την ομάδα, αλλά οι προσπάθειες για συστηματική μελέτη του άρχισαν μόνο από τη δεκαετία του 1970. Έκτοτε, έρευνες έχουν πραγματοποιηθεί σε όλο τον κόσμο, όπως στις Σκανδιναβικές χώρες, Αμερική, Βρετανία, Καναδά, Αυστραλία και Ιαπωνία. Παράλληλα, έχουν πραγματοποιηθεί σε πολλά κράτη συντονισμένες ενέργειες πανεπιστημίων σε συνεργασία με αρμόδια υπουργεία και άλλους κρατικούς φορείς, προκειμένου να επιτευχθεί η εξάλειψή του. Η επιτυχία τέτοιων ερευνητικών προγραμμάτων, οπωσδήποτε θα πρέπει να εμπνέει και άλλους μελετητές να τα εφαρμόσουν ή ακόμη και να τα βελτιώσουν επωφελούμενοι τη γνώση που υπάρχει από ερευνητικά δεδομένα από όλο τον κόσμο τους.

Στη συγκεκριμένη έρευνα επιχειρήθηκε η ανίχνευση διαφόρων μορφών επιθετικής συμπεριφοράς των παιδιών στο σχολείο και στην οικογένεια. Επίσης επιχειρήθηκε η ανίχνευση των τρόπων άσκησης γονεϊκού ελέγχου.Θα παρουσιαστούν αποτελέσματα της έρευνας και η διεξαγωγή κρίσιμων συμπερασμάτων. προσπάθεια διατύπωσης ορισμένων προτάσεων αποτελεσματικής αντιμετώπισης του φαινόμενου

Τα δεδομένα ως προς την απάντηση των ερευνητικών ερωτημάτων αναλύθηκαν περιγραφικά. Επίσης έγινε ανάλυση σχέσεων ανάμεσα στις διάφορες μορφές συμπεριφοράς καθώς αναλύθηκε και η σχέση τους με τον τρόπο άσκησης γονεϊκού ελέγχου. Τα ευρήματα καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η επιθετικότητα δεν είναι ένα φαινόμενο καθόλου ξένο στην ελληνική οικογένεια αλλά και στο ελληνικό Δημοτικό σχολείο. Οι διάφορες μορφές επιθετικής συμπεριφοράς σχετίζονται θετικά μεταξύ τους.

Τεχνικές κριτικής εγγραμματοσύνης, και συναισθηματικής ενεργοποίησης των μαθητών μέσα από τη λογοτεχνία: θεωρητικές και πρακτικές προσεγγίσεις για την καλλιέργεια της συναισθηματικής ανθεκτικότητας

Παταρίδου Ελένη

Κεντρικός άξονας της εισήγησης είναι ο προσδιορισμός της σχέσης της Λογοτεχνίας μέσα από ομάδες Ανάγνωσης και Δημιουργικά Εργαστήρια Γραφής στο Δημοτικό σχολείο και της εκπαιδευτικής διεργασίας για την προαγωγή της συναισθηματικής ανθεκτικότητας των μαθητών/τριών του Δημοτικού σχολείου. Ειδική αναφορά γίνεται στο πώς η Φιλαναγνωσία και ειδικά η κριτική εγγραμματοσύνη λογοτεχνικών κειμένων λειτουργεί ως μέσο για την επίτευξη μαθησιακών στόχων και ως εργαλείο για την προαγωγή της παρρησιακής συμπεριφοράς και της συναισθηματικής αγωγής των μαθητών/τριών μας.

Η θεωρητική υποστήριξη γι' αυτή τη διαλεκτική σχέση εντοπίζεται στις αρχές της Βιωματικής διδασκαλίας και στη θεωρία της Αναγνωστικής Ανταπόκρισης αλλά και στην αρχή της Γνωσιακής -Συμπεριφοριστικής Θεραπείας (ΓΣΘ), για την προαγωγή της συναισθηματικής ανθεκτικότητας των παιδιών με γνώμονα πάντοτε το επίπεδο της νοητικής τους ανάπτυξης.

Επίσης μελετάται πώς με τη διεύρυνση της έννοιας του λογοτεχνικού κειμένου(πολυσημία-πολυτροπικότητα) του «Δον Κιχώτη», του Μ. Δε Θερβάντες και «Το μεγαλύτερο λουλούδι του κόσμου», του Ζοζέ Σαραμάγκου προάγεται ο κριτικός και δημιουργικός στοχασμός, μέσα από ειδικές τεχνικές παρατήρησης (Perkins, 1994-Olson, 2000) που τους επιτρέπουν να αποκτήσουν κριτική στάση απέναντι στη διαφορετικότητα του Άλλου.

Τέλος παράγουν τα δικά τους έργα «συνομιλώντας» με την εποχή τους, αντιμετωπίζουν τις αρνητικές και αγχογόνες σκέψεις τους και τα προβλήματα της σχολικής καθημερινότητας όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά, εφοδιασμένοι με πολλαπλές δεξιότητες για την αντιμετώπιση τους, συμπεριλαμβανομένων και των γλωσσικών.

Ερωτηματολόγιο FDI-GR. Μία πρόταση για τη «μέτρηση» των διαστάσεων της ενσωμάτωσης μαθητών δημοτικού σχολείου με δυσκολίες

Πατσάλης Χρίστος

Η ενσωμάτωση των Μαθητών με Δυσκολίες (ΜΜΔ), όπως και άλλων ευπαθών ομάδων, εντάσσεται μέσα στο πλαίσιο των προτεραιοτήτων της εκπαιδευτικής πολιτικής και αποτελεί εδώ και καιρό έναν από τους βασικούς της στόχους. Η συστηματική αξιολόγηση της ενσωμάτωσης των μαθητών αυτών δίνει υπόσταση στις παιδαγωγικές διαστάσεις του ζητήματος, που απαιτούν ερευνητική χαρτογράφηση της ουσίας του και παραγωγή εμπειρικών δεδομένων σχετικών με την εκπαιδευτική πράξη. Με τη συνήθη πρακτική που ακολουθείται για την ανίχνευση της ενσωματικής κατάστασης των ΜΜΔ, αποτιμάται μόνον η κοινωνική ενσωμάτωση, μέσω της ανάδειξης της κοινωνιομετρικής θέσης των μαθητών με τη χρήση κοινωνιογράμματος, δηλαδή ερωτηματολογίου ετεροαναφοράς.

Η αξιολόγηση της γνωστικής, συναισθηματικής και κοινωνικής διάσταση της ενσωμάτωσης, ως πολυμεταβλητής, και μάλιστα, μέσω εργαλείου αυταναφοράς, δεν βρίσκει ευρεία εφαρμογή στη χώρα μας. Αυτή την ανάγκη στη μέτρηση και περαιτέρω στην έρευνα καλύπτει το FDI-GR, ερωτηματολόγιο διερεύνησης των διαστάσεων της ενσωμάτωσης σε μαθητές δημοτικού σχολείου, το οποίο παρουσιάζεται με την παρούσα εισήγηση. Ειδικότερα κατά την παρουσίαση γίνεται αναφορά στην ταυτότητα και τις διαδικασίες αξιολόγησης του, περιγράφεται η δομής του, αιτιολογείται η βάση της εννοιολογικής του κατασκευής και η χρησιμότητα του για την ενσωμάτωση, ενώ γίνεται αναφορά σε έρευνες στις οποίες χρησιμοποιήθηκε.

Η Παιδική Λογοτεχνία σε έναν κόσμο που αλλάζει: Νέες τάσεις και προσανατολισμοί

Πάτσιου Βίκυ

Η αδιάρρηκτη και πολυεπίπεδη σχέση της λογοτεχνίας με την εποχή της την καθιστά έναν καθρέφτη αναπαράστασης κάθε είδους αλλαγών σε κοινωνικό, πολιτισμικό, οικονομικό ή πολιτικό επίπεδο. Η πραγματικότητα αλλάζει με γρήγορους ρυθμούς, επομένως, «και οι τρόποι αναπαράστασής της πρέπει να αλλάζουν» (Bertolt Brecht). Σήμερα, οι δυτικές κυρίως κοινωνίες εμφανίζουν

«πολλές τοπικές ρωγμές» (Peter Hollindale), καθώς χάνουν βαθμιαία την ομοιογένειά τους, είτε λόγω ενός μεγάλου κύματος μετανάστευσης γηγενών σε χώρες του εξωτερικού είτε λόγω της εισδοχής ενός πολύμορφου κύματος οικονομικών ή πολιτικών προσφύγων.

Μέσα σε αυτό το νέο πλαίσιο τα σύγχρονα λογοτεχνικά βιβλία για παιδιά και νέους διαμορφώνουν μια νέα μορφή «διδακτισμού» που στηρίζεται στη διάδοση προοδευτικών ιδεών, οι οποίες μιλούν για την κοινωνική ισότητα, την ειρήνη, την αποδοχή των γλωσσικών και πολιτισμικών διαφοροποιήσεων των διαφόρων εθνικών μειονοτήτων που απαρτίζουν μέρος του πληθυσμού μιας χώρας. Οι συγγραφείς λογοτεχνικών έργων για παιδιά και νέους βρίσκονται αντιμέτωποι με τις νέες αλλά και ραγδαίες κοινωνικές αλλαγές, οι οποίες μπορούν να μεταβάλουν την πολύπλοκη έννοια της παιδικότητας, εφόσον αυτή επηρεάζεται από ταξικούς, θρησκευτικούς ή έμφυλους προσδιορισμούς.

Σε κάθε περίπτωση καθίσταται ενδιαφέρουσα μια υφολογική προσέγγιση του τρόπου με τον οποίο η σύγχρονη παιδική λογοτεχνία πραγματεύεται τη νέα θεματολογία είτε υπό το πρίσμα της φαντασίας είτε υπό το πρίσμα του ρεαλισμού.

Η εισαγωγή και διαχείριση της αυτοαξιολόγησης της σχολικής μονάδας (ΑΕΕ) ως καινοτομίας στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Πεδή Ευγενία, **Αυγητίδου Σοφία**

Σκοπός της ανακοίνωσης είναι να μελετήσει την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου (ΑΕΕ) της σχολικής μονάδας ως καινοτομία που εισήχθηκε πιλοτικά στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα που μας απασχόλησαν είναι α) πώς αντιλαμβάνονται οι διαφορετικοί εμπλεκόμενοι στην ΑΕΕ την αναγκαιότητα, τον τρόπο ενημέρωσης, τη διαδικασία και το περιεχόμενο της καινοτομίας, β) τι δυσκολίες αντιμετώπισαν κατά την προσπάθεια διεξαγωγής της ΑΕΕ στη σχολική τους μονάδα και γ) ποιες είναι οι εναλλακτικές προτάσεις των εμπλεκομένων στην ΑΕΕ για την εισαγωγή και διαχείριση της ΑΕΕ.

Οι έρευνες για την εισαγωγή και διαχείριση καινοτομιών στην εκπαίδευση έδειξαν ότι τα ίδια τα χαρακτηριστικά της καινοτομίας (π.χ. σαφήνεια στόχων), η διαδικασία εισαγωγής (π.χ. ενημέρωση των συμμετεχόντων για την αναγκαιότητα της εφαρμογής) και η υποστήριξη των συμμετεχόντων κατά τη διαχείριση της καινοτομίας (π.χ. επιμόρφωση των συμμετεχόντων στις απαιτούμενες δεξιότητες και δημιουργία δικτύων συνεργασίας) αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για την εξασφάλιση της αποτελεσματικότητάς τους. Σύμ-

φωνα με αυτό το θεωρητικό πλαίσιο και με τα ερευνητικά ερωτήματα που αναφέραμε παραπάνω επιλέξαμε τη συγκριτική μελέτη 6 σχολικών μονάδων από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως περιπτώσεων, προκειμένου να εμβαθύνουμε στον τρόπο εισαγωγής και διαχείρισης της καινοτομίας στο επίπεδο της σχολικής μονάδας. Διεξήχθηκαν ημι-δομημένες ερωτήσεις με το σχολικό σύμβουλο, το διευθυντή και ορισμένους εκπαιδευτικούς σε κάθε σχολική μονάδα. Ο σκοπός της έρευνας είναι διερευνητικός και σε καμία περίπτωση γενικευτικός.

Τα κυριότερα ευρήματα είναι: πρώτον, κατά την εισαγωγή της καινοτομίας δημιουργήθηκαν προβλήματα λόγω ελλιπούς ενημέρωσης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Τα προβλήματα αυτά είχαν συνέπειες στη συμμετοχή των εκπαιδευτικών αλλά και στη διαδικασία υλοποίησης της ΑΕΕ. Δεύτερον, διαπιστώσαμε ότι ο ρόλος του κάθε εμπλεκομένου στην ΑΕΕ διαφοροποιούσε σε αρκετά σημεία τις απόψεις του για την αναγκαιότητα της ΑΕΕ και τη σχέση της με τη βελτίωση του εκπαιδευτικού έργου. Όμως, κοινή άποψη είχαν όλοι οι εμπλεκόμενοι σε σχέση με τη γραφειοκρατική διαδικασία στη συμπλήρωση των εντύπων και την έλλειψη κινήτρων για τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών. Τέλος διαπιστώσαμε ότι η εμπλοκή μαθητών, γονέων, του κριτικού φίλου και των τοπικών φορέων στη διαδικασία της αυτοαξιολόγησης δεν επιτεύχθηκε εξ' ολοκλήρου σε όλες τις περιπτώσεις. Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι τα ίδια τα χαρακτηριστικά της καινοτομίας, ο τρόπος εισαγωγής της αλλά και η έλλειψη ουσιαστικής υποστήριξης στη διαχείρισή της μπορούν να αποτελέσουν εμπόδια στην αποτελεσματικότητά της.

Η κατάρτιση δασκάλων γενικής και ειδικής εκπαίδευσης ως προϋπόθεση για την ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ τους σε ένα επιτυχημένο σχολείο για όλους (inclusive school)

Πέννα Δ. Αλεξία

Η «εκπαίδευση για όλους» (inclusion/inclusive education) στοχεύει στην παροχή ίσων ευκαιριών σε ένα σχολείο για όλους (inclusive school), το οποίο συμπεριλαμβάνει όλους στους μαθητές λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και τη διαφορετικότητά τους. Η κατάλληλη κατάρτιση των δασκάλων γενικής καθώς και ειδικής εκπαίδευσης είναι δυνατό να υποστηρίξει την αναμόρφωση εκπαιδευτικών συστημάτων και να συμβάλλει θετικά στην υλοποίηση μεταρρυθμιστικών αλλαγών.

Στην παρούσα εργασία πρόκειται να αναπτύξουμε το ρόλο που παίζει η κατάρτιση των δασκάλων γενικής και ειδικής αγωγής πρώτον στην προώθηση

της φιλοσοφία της εκπαίδευσης για όλους. Δεύτερον στην αντίληψη που σχηματίζουν οι δάσκαλοι για την επαγγελματική τους ικανότητα και επάρκεια όσον αφορά στην εκπαίδευση για όλους. Τρίτον στην ετοιμότητά τους να εργαστούν και να συνεργαστούν μεταξύ τους σε ένα σχολείο για όλους.

Παρουσιάζονται επίσης τομείς ανάπτυξης δεξιοτήτων οι οποίες προάγουν τη συνεργασία των δασκάλων γενικής και ειδικής εκπαίδευσης, δηλαδή δεξιότητες παρατήρησης, επικοινωνιακές και συνεργατικές δεξιότητες για την ομαδική συνεργατική διδασκαλία καθώς και δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων.

Η διαφοροποίηση στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης στην Κύπρο: Δυνατότητες, Περιορισμοί και Προοπτικές

Περικλέους Στέλλα, **Συμεωνίδου Σιμώνη**

Οι προσπάθειες για δημιουργία ενταξιακών συστημάτων εκπαίδευσης στα οποία όλα τα παιδιά θα απολαμβάνουν ίσες ευκαιρίες μάθησης, απαιτούν σημαντικές αλλαγές στα εκπαιδευτικά συστήματα. Σημαντική προϋπόθεση είναι η διαφοροποίηση της διδασκαλίας (Symeonidou & Phtiaka, 2009; Tomlinson, 1999), η οποία αξιοποιεί το εύρος των διαφορών μεταξύ του μαθητικού πληθυσμού μιας τάξης προς όφελος όλων (MacNamara & Moreton, 1997).

Στην ανακοίνωση παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μελέτης περίπτωσης που σκοπό είχε να διερευνήσει την εφαρμογή της διαφοροποίησης σε ένα δημόσιο δημοτικό σχολείο της Κύπρου και τους παράγοντες που επηρεάζουν την εφαρμογή της.

Για τη συλλογή των δεδομένων έγιναν συνεντεύξεις (με τέσσερις γενικούς εκπαιδευτικούς, μία ειδική εκπαιδευτικό και το διευθυντή του σχολείου) και παρατηρήσεις διδασκαλιών των γενικών εκπαιδευτικών και της ειδικής εκπαιδευτικού (46 περίοδοι διδασκαλίας). Συμπληρωματικά, τηρήθηκε ερευνητικό ημερολόγιο και μελετήθηκε αρχειακό υλικό σχετικών εγκυκλίων. Από την ανάλυση των δεδομένων, που έγινε με τη βοήθεια του προγράμματος Atlas.ti, διαφάνηκε ότι η εφαρμογή της διαφοροποίησης γίνεται περιορισμένα, ευκαιριακά και περισσότερο διαισθητικά. Έχει κυρίως τη μορφή της μείωσης και της προσαρμογής των στόχων, του υλικού και των δραστηριοτήτων που απευθύνονται στα παιδιά που θεωρούνται «αδύνατα» ή που έχουν διαγνωστεί ως «παιδιά με ειδικές ανάγκες».

Κυριότεροι παράγοντες που φαίνεται να επηρεάζουν την εφαρμογή της διαφοροποίησης, είναι η φιλοσοφία και το περιεχόμενο των αναλυτικών προγραμμάτων, η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για θέματα διαφοροποίησης και αξιοποίησης του αναλυτικού προγράμματος και οι στάσεις τους απέναντι στη διαφορετικότητα και στην αναπηρία.

Η συζήτηση επικεντρώνεται στη χρησιμότητα των αποτελεσμάτων της έρευνας στο σχεδιασμό προγραμμάτων επιμόρφωσης εκπαιδευτικών τα οποία να ανταποκρίνονται στις αρχές τις εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης και των νέων αναλυτικών προγραμμάτων που έχουν τεθεί πρόσφατα σε εφαρμογή στην Κύπρο.

Εκπαιδευτική Αξιολόγηση: εσωτερική – εξωτερική ή συνύπαρξη των δύο για ποιοτικότερη εκπαίδευση

Πετούση Κωνσταντίνα

Βασικό ρεύμα που επικρατεί στο διεθνή χώρο σε θέματα εκπαιδευτικής διαδικασίας αποτελεί η σύνδεση της αξιολόγησης με την ποιότητα στην εκπαίδευση. Η βελτίωση της ποιότητας προϋποθέτει αξιολόγηση του συστήματος. Ανάλογα με το φορέα που είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση της αξιολογικής διαδικασίας, αυτή διακρίνεται σε εσωτερική ή εξωτερική αξιολόγηση.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να γίνει μια συνοπτική παρουσίαση των παραπάνω μορφών εκπαιδευτικής αξιολόγησης, όπως παρουσιάζονται μέσα από τη βιβλιογραφία. Θα αναπτυχθούν οι στόχοι και τα πλεονεκτήματά τους καθώς και οι αδυναμίες στις οποίες βασίζεται η κριτική που δέχονται. Κατά την προσέγγιση των μορφών συνύπαρξης εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης θα αναλυθεί η μεταξύ τους σχέση για ποιοτικότερη εκπαίδευση. Παράλληλα θα γίνει μια αναφορά στις μεταβολές του νομικού πλαισίου στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα από το 1982 μέχρι σήμερα.

Από τη βιβλιογραφική έρευνα προκύπτει ότι η εκπαιδευτική αξιολόγηση, ως συνισταμένη πολλών παραγόντων, μπορεί να αποτελέσει κύριο άξονα στην ποιοτική αναβάθμιση της εκπαίδευσης. Το ενδιαφέρον στο διεθνή και ευρωπαϊκό χώρο και τώρα τελευταία στην Ελλάδα, στρέφεται στην αυτοαξιολόγηση και στην ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων ομάδων στη μαθησιακή διαδικασία. Αποβλέποντας στα ιδανικά οφέλη τα οποία προκύπτουν από τη σύζευξη εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης, πολλές χώρες με αποκεντρωμένα εκπαιδευτικά συστήματα, στοχεύουν στην καλύτερη ισορροπία των δύο μορφών αξιολόγησης.

Παιδιά με Αναπηρία στα Γενικά Σχολεία: Ένταξη ή Αποκλεισμός;

Πιερίδου Μύρια

Η ενιαία εκπαίδευση αφορά την εδραίωση συνθηκών που επιτρέπουν την αποτελεσματική εκπαίδευση για όλους και τη δημιουργία πολιτικών και πρακτικών που να ανταποκρίνονται στη διαφορετικότητα και την ισότητα (Booth, Ainscow, Dyson, 1998). Στο πλαίσιο αυτό, η Κύπρος κατοχύρωσε το δικαίωμα όλων των παιδιών με αναπηρία για ένταξη σε σχολεία γενικής εκπαίδευσης με την Νομοθεσία 113(Ι)/99. Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία τα παιδιά με αναπηρία λαμβάνουν εξατομικευμένη υποστήριξη και διδασκαλία στα πλαίσια ειδικών μονάδων που είναι εγκατεστημένες στα γενικά σχολεία της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (Phtiaka, 2006). Παρόλο που η λειτουργία ειδικών μονάδων στα γενικά σχολεία αποτελεί μια συνήθη πρακτική για την εκπαίδευση των παιδιών που κατηγοριοποιούνται ως έχοντα «ειδικές ανάγκες», εντούτοις αποτελεί μια διαχωριστική πρακτική που επιτρέπει στο γενικό σχολείο να παραμείνει αναλλοίωτο σε επίπεδο κουλτούρας, πρακτικής και παιδαγωγικής.

Η παρούσα εργασία, που πραγματοποιήθηκε με κριτική ανάλυση της νομοθεσίας, μη συμμετοχική παρατήρηση και ημι-δομημένες συνεντεύξεις, περιγράφει τη λειτουργία μιας ειδικής μονάδας και αποκαλύπτει τους τρόπους με τους οποίους ενισχύει τον αποκλεισμό των παιδιών με αναπηρία. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων καταδεικνύει ότι τα παιδιά στερούνταν πολλές περιόδους ένταξης, περιθωριοποιούνταν όταν επιτέλους εντάσσονταν στη γενική τάξη και στις γιορτές του σχολείου, ενώ παράλληλα αποκλείονταν συστηματικά από τους συνομήλικους τους σε διαλείμματα και εκδρομές. Τέλος, φανερώνονται διαφορές ανάμεσα στις απόψεις των συμμετεχόντων αναφορικά με τις μορφές αποκλεισμού στο γενικό σχολείο.

Η επίδοση των μαθητών Ολιγοθέσιων και Πολυθέσιων δημοτικών σχολείων στα μαθήματα της Νεοελληνικής Γλώσσας και των Μαθηματικών: Συγκριτική προσέγγιση

Πιστιόλη Ελένη, Μπρούζος Ανδρέας

Στόχος της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθεί η επίδοση των μαθητών Ολιγοθέσιων και Πολυθέσιων δημοτικών σχολείων στα μαθήματα της Νεοελληνικής Γλώσσας και των Μαθηματικών.

Στην έρευνα συμμετείχαν 1148 μαθητές και μαθήτριες που φοιτούσαν σε ολιγοθέσια και πολυθέσια δημοτικά σχολεία των Νομών Αιτ/νίας, Άρτας, Ευρυ-

τανίας, Θεσπρωτίας, Ιωαννίνων και Πρέβεζας. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν ένα τεστ επίδοσης στα δυο αυτά μαθήματα. Το τεστ στη Νεοελληνική Γλώσσα αποτέλεσαν 54 ερωτήσεις (6 θέματα) ενώ στα Μαθηματικά τα θέματα ήταν 4. Η σύνταξη του ερωτηματολογίου επίδοσης στηρίχθηκε στα σχολικά εγχειρίδια και τα αναλυτικά προγράμματα των τάξεων Δ΄ και Ε΄ Δημοτικού.

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι μαθητές στα πολυθέσια σχολεία είχαν καλύτερη επίδοση στο μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας σε σχέση με τους μαθητές στα ολιγοθέσια σχολεία. Αντίθετα στο μάθημα των Μαθηματικών για τους μαθητές των δυο τύπων σχολείων δε σημειώθηκε στατιστικά σημαντική διαφορά στους μέσους όρους της επίδοσης. Τα ευρήματα συζητούνται σε σχέση με την αναγκαιότητα αναδιοργάνωσης των ολιγοθέσιων δημοτικών σχολείων.

Η διερεύνηση της ενσυναίσθησης και του επαγγελματικού άγχους σε εκπαιδευτικούς τυπικής και ειδικής εκπαίδευσης

Πλατσίδου Μαρία, Ποτουρίδης Γεώργιος, Φωτάκη Μαρία

Η ενσυναίσθηση και το εργασιακό άγχος αποτελούν παράγοντες που επηρεάζουν τόσο την προσωπική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών όσο και την ίδια την εκπαιδευτική διαδικασία. Όπως δείχνουν τα ευρήματα, τα επίπεδα επαγγελματικού άγχους που αναφέρουν οι Έλληνες εκπαιδευτικοί τόσο της γενικής όσο και της ειδικής εκπαίδευσης δεν είναι υψηλά, συγκρινόμενα με αυτά της διεθνούς βιβλιογραφίας. Ωστόσο, οι συγκεκριμένοι παράγοντες που σχετίζονται με την εργασία των εκπαιδευτικών μέσα στην τάξη δεν έχουν μελετηθεί επαρκώς. Όσον αφορά στην ενσυναίσθηση των εκπαιδευτικών, οι έρευνες που συναντώνται στην ελληνική βιβλιογραφία είναι ελάχιστες.

Για τους παραπάνω λόγους, η παρούσα έρευνα σχεδιάστηκε με στόχο: (α) να μελετήσει την ενσυναίσθηση και ορισμένους αγχογόνους επαγγελματικούς παράγοντες σε εκπαιδευτικούς της ειδικής και της τυπικής εκπαίδευσης, ώστε να διαπιστωθεί τι βιώνει η κάθε εκπαιδευτική ομάδα, και (β) να διερευνήσει την επίδραση των δημογραφικών παραγόντων (φύλο, ηλικία, προϋπηρεσία) στην ενσυναίσθηση και στο επαγγελματικό άγχος των εκπαιδευτικών.

Στην έρευνα συμμετείχαν 190 εκπαιδευτικοί (88 από την ειδική εκπαίδευση και 102 από τη γενική). Για τη μέτρηση της ενσυναίσθησης χρησιμοποιήθηκε η Κλίμακα Διαπροσωπικής Ανταπόκρισης (Davis 1983) και για τη μέτρηση του άγχους το Ερωτηματολόγιο Αγχογόνων Επαγγελματικών Παραγόντων (Platsidou & Agaliotis, 2008).

Τα αποτελέσματα έδειξαν μέτρια επίπεδα ενσυναίσθησης και επαγγελματικού άγχους στους εκπαιδευτικούς της γενικής και της ειδικής εκπαίδευσης, ενώ δεν βρέθηκαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ τους. Τέλος, διαπιστώ-

θηκε πως οι δημογραφικοί παράγοντες δεν επηρεάζουν σημαντικά την ενσυναίσθηση και το άγχος στους εκπαιδευτικούς, με εξαίρεση το φύλο όπου οι γυναίκες ανέφεραν υψηλότερα επίπεδα και στις δύο παραπάνω μεταβλητές.

«Καρέ-καρέ η φαντασία μας ταξιδεύει-επεισόδια γραφής (παραγωγή επικοινωνιακού ρόλου σε μαθητές με ε.ε.α)»

Πλιάσα Χρυσούλα, **Σπαή Σοφία**

Η τέχνη των comics αποτελεί ένα αφηγηματικό μέσο που συνδυάζει την εικόνα και το λόγο με τρόπο μοναδικό. Σε συνάρτηση με τη δύναμη του ζωντανού προφορικού λόγου μέσα από την αφήγηση το αποτέλεσμα είναι ψυχαγωγικό και εκπαιδευτικό ταυτόχρονα.

Με την παρούσα εισήγηση παρουσιάζεται η εφαρμογή των comics σε μαθητές με ε.ε.α σε δύο τμήματα ένταξης με σκοπό την ενεργοποίηση των αισθήσεων, της φαντασίας και της δημιουργικής σκέψης Παράλληλα ενισχύθηκε η συγκέντρωση, η προσοχή καθώς και η βελτίωση του επικοινωνιακού λεξιλογίου. Με κίνητρο την παραγωγή comics οι μαθητές ωθήθηκαν στην ανάγνωση άλλων κειμένων επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα τόσο τη βελτίωση της βασικής αναγνωστικής λειτουργίας όσο και της ικανότητας να επεξεργάζονται τα επιμέρους στοιχεία του κειμένου. Η οπτική αντιπαραβολή των comics με άλλα κειμενικά είδη βοήθησε στην αναγνώριση των ειδών και των δομών των κειμένων. Οι μαθητές μεταμορφώθηκαν οι ίδιοι σε δημιουργοί comics και σε συγγραφείς άλλων κειμένων, καθώς ο εναλλακτικός τρόπος διδασκαλίας με comics, περιόρισε την δυσχέρεια και την συνήθη άρνηση αυτών στην παραγωγή γραπτού λόγου. Παρόλο που υπάρχουν αρκετές αντιρρήσεις στη χρήση των κόμικς στη μαθησιακή διαδικασία, φαίνεται πως στο τομέα της ειδικής παιδαγωγικής αποτελεί ένα ευχάριστο, ενεργητικό και παραγωγικό μέσο διδασκαλίας.

Εφαρμόζοντας την κριτική φεμινιστική εμπειρικά θεμελιωμένη θεωρία σε μια κοινωνική έρευνα για την εκπαίδευση και τη μονογονεϊκότητα

Πλιόγκου Βασιλική

Η εμπειρικά θεμελιωμένη θεωρία μπορεί να εφαρμοσθεί ως ολοκληρωμένη μεθοδολογική στρατηγική αναφορικά με τη συλλογή, την ανάλυση, την παραγωγή

ποιοτικών ερευνητικών δεδομένων, καθώς και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων μέσα από την οικοδόμηση ενός θεωρητικού μοντέλου, βάσει του οποίου ερμηνεύεται και εξηγείται η εκάστοτε ερευνητική θεματική. Ωστόσο, είναι δυνατόν να εφαρμοσθεί και ως πολυμεθοδολογική προσέγγιση, τόσο σε επίπεδο θεωρητικής, όσο και σε επίπεδο μεθοδολογικής σύγκλισης, προβαίνοντας έτσι σε τριγωνοποίηση ή τριγωνισμό (triangulation). Δηλαδή στη χρήση δύο ή περισσότερων μεθόδων συλλογής και ανάλυσης ερευνητικού υλικού για τη μελέτη του ίδιου κοινωνικού φαινόμενου, της ίδιας κοινωνικής ομάδας ή κοινωνικής κατάστασης.

Βασικό σκοπό του παρόντος ερευνητικού εγχειρήματος αποτελεί ο εντοπισμός των παραγόντων που επιδρούν στην εκπαιδευτική επιτυχία των παιδιών των μονογονεϊκών οικογενειών, όπως αυτοί αναδεικνύονται μέσα από τις εμπειρίες των μόνων γονέων. Στην παρούσα έρευνα επιχειρείται δύο τύπων τριγωνοποίηση. Από τη μία μεθοδολογική, συγκλίνοντας τις αρχές της εμπειρικά θεμελιωμένης θεωρίας με τη φεμινιστική έρευνα. Και από την άλλη θεωρητική, συγκλίνοντας για την ανάλυση των ερευνητικών δεδομένων τις αρχές της εμπειρικά θεμελιωμένης, της φεμινιστικής και της κριτικής θεωρίας. Κατά τον τρόπο αυτό, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις απόψεις, πεποιθήσεις και εμπειρίες των μόνων γονέων ως υποκείμενων έρευνας, λαμβάνοντας όμως σημαντικά υπόψη τον παράγοντα του φύλου, όπου εντοπίζεται στο πλαίσιο της οικογενειακής ομάδας. Ακόμη, προσλαμβάνεται ως ιδιαιτέρως σημαντικός ο εντοπισμός τόσο των εξουσιαστικών σχέσεων που διαμορφώνουν τις διαπροσωπικές σχέσεις εντός της οικογενειακής ομάδας, όσο και της οικογένειας ως μηχανισμού βιολογικής αναπαραγωγής κι επιπλέον μαζί και με το θεσμό της εκπαίδευσης ως μηχανισμών κοινωνικής αναπαραγωγής και κοινωνικής ένταξης στο πλαίσιο ενός συγκεκριμένου κοινωνικο-οικονομικο-πολιτισμικού χωροχρονικού πλαισίου.

Η ανάπτυξη χαρακτηριστικών ηγετικής συμπεριφοράς στα χαρισματικά παιδιά

Πλούμπη Αικατερίνη, **Αντωνίου Αλέξανδρος-Σταμάτιος**

Ένα ιδιαιτέρως σημαντικό θέμα που αφορά στην εκπαίδευση των χαρισματικών παιδιών αποτελεί η ανάπτυξη των χαρακτηριστικών ηγετικής συμπεριφοράς. Το ηγετικό προφίλ στα νεαρά άτομα αναφέρεται κυρίως σε τρεις επιμέρους διαστάσεις: (α) την κοινωνική, η οποία εκφράζεται μέσα από τις διαπροσωπικές σχέσεις, (β) την αναπτυξιακή που φαίνεται να είναι πιο έντονη στους «νεαρούς ηγέτες» συγκριτικά με τους ενηλίκους και η οποία περιλαμβάνει διάφορες δεξιότητες και (γ) το συγκεκριμένο περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένων των ατό-

μων του στενού περιβάλλοντος και άλλων εξωτερικών χαρακτηριστικών που επηρεάζουν τους τρόπους με τους οποίους τα άτομα εκφράζουν τις ηγετικές τους ικανότητες.

Τα χαρακτηριστικά της ηγεσίας μπορούν να παρατηρηθούν στην πρώιμη παιδική ηλικία. Διεθνείς έρευνες έχουν δείξει ότι η νοημοσύνη σχετίζεται θετικά με την ηγετική προσωπικότητα. Πολλά χαρακτηριστικά των χαρισματικών παιδιών τα βοηθούν να επωφεληθούν μέσω της ανάπτυξης της ηγεσίας. Στα χαρακτηριστικά αυτά περιλαμβάνονται: α) η τάση για αμφισβήτηση, β) η δυνατότητα για δημιουργική επίλυση προβλημάτων, γ) η ικανότητα για κριτική σκέψη, δ) η ευκολία λεκτικής έκφρασης, ε) η ευελιξία στη σκέψη και τη δράση και στ) η ικανότητα κινητοποίησης των άλλων.

Τόσο ο ρόλος των γονέων όσο και εκείνος των εκπαιδευτικών αποδεικνύεται καταλυτικός στην ανάπτυξη ηγετικών χαρακτηριστικών στα χαρισματικά παιδιά. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της ενθάρρυνσης των νεαρών ατόμων να αποκτήσουν ευρύ φάσμα ενδιαφέροντων, γνώσεις και δεξιότητες που θεωρούνται απαραίτητες για εδραίωση ηγετικής συμπεριφοράς καθώς και μέριμνα για την ενίσχυση της αυτοεκτίμησής τους.

Κερδίζοντας τις εντυπώσεις; Ραδιομαραθώνιος και Αναπηρία

Πογιατζή Αθανασία

Η εκδήλωση του Ραδιομαραθωνίου έχει καθιερωθεί τα τελευταία χρόνια στην Κύπρο ως μια «αξιέπαινη ετήσια εκδήλωση κοινωνικής αλληλεγγύης, που αποβλέπει στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας στα ζητήματα των ατόμων με αναπηρία και στη συλλογή χρημάτων που θα βοηθήσουν άτομα με αναπηρία να καλύψουν ανάγκες τους» (Κονή, 2012). Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και το διαφημιστικό μέρος της προσπάθειας. Φαίνεται ότι εκδηλώσεις σαν το Ρ/Θ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στις εμπειρίες που αποκομίζουν στο νησί ενήλικες και παιδιά, και στη στάση που διαμορφώνουν απέναντι στην αναπηρία. Σύμφωνα με την Phtiaka (1999), οι εμπειρίες αυτές οδηγούν σε μια στάση, που έχει ως βάση της τη φιλανθρωπία και κινείται πολύ μακριά από τις σύγχρονες αντιλήψεις περί ισοτιμίας και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει ερευνητικά αποτελέσματα που προέκυψαν από έρευνα που αφορούσε την πορεία του Ραδιομαραθωνίου από το ξεκίνημα του μέχρι σήμερα. Για την συλλογή των δεδομένων έγινε συνδυασμός μελέτης αρχειακού υλικού και συνέντευξης (Hobbs & May, 1993).

Μέσα από την ανάλυση, διαφαίνεται το πώς ξεκίνησε η εν λόγω πρωτοβουλία και πώς, εν συνεχεία, έφτασε να θεωρείται θεσμός για την Κύπρο. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον τρόπο που τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης αναδεικνύουν

τα ζητήματα της διαχείρισης της διαφορετικότητας, στη φιλανθρωπική φιλοσοφία που αναπτύσσει ο Ραδιομαραθώνιος, στη ρητορική οίκτου που χρησιμοποιεί, και τέλος στην επιρροή του σε άτομα με και χωρίς αναπηρία στην Κύπρο, αλλά και την αξιοποίησή του από το κράτος.

Επιπτώσεις της μαζικοποίησης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο ακαδημαϊκό επίπεδο σπουδών

Ποιμενίδου Δέσποινα

Αφετηρία της παρούσας έρευνας αποτέλεσε ο προβληματισμός σχετικά με τις συνέπειες της μετάβασης από το ελιτιστικό στο μαζικό Πανεπιστήμιο στην Ελλάδα, όσον αφορά τις γνωστικές προϋποθέσεις των φοιτητών/τριών και τα επίπεδα των επιδόσεών τους.

Το βασικό ερώτημα που διερευνήθηκε είναι αν επήλθε διαχρονικά πτώση του επιπέδου σπουδών, με βάση την ανάλυση και αξιολόγηση του ακαδημαϊκού γραπτού λόγου των φοιτητών/τριών. Αντικείμενο ανάλυσης αποτέλεσαν οι γραπτές απαντήσεις των φοιτητών/τριών του Τμήματος Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής της Φιλοσοφικής Σχολής του ΑΠΘ, κατά τη χρονική περίοδο 1990-2010, στις γραπτές εξετάσεις του εξαμήνου στο μάθημα της Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης.

Η αξιολόγηση πραγματοποιήθηκε από δύο αξιολογητές με το κατάλληλα διαμορφωμένο για το σκοπό αυτό Όργανο Αξιολόγησης Ακαδημαϊκού Γραπτού Λόγου και οι διαστάσεις που διερευνήθηκαν ήταν πέντε: Περιεχόμενο, Δομή, Βασικές Δεξιότητες, Αποδέκτες/ Σκοπός/ Πλαίσιο και Κριτική Σκέψη.

Μία από τις βασικές διαπιστώσεις της έρευνας είναι ότι υπάρχει διαχρονικά πτώση του επιπέδου σπουδών με βάση τόσο τη βαθμολογία που συγκέντρωσαν οι φοιτητές/τριες στις γραπτές εξετάσεις όσο και τις διαστάσεις που αποτέλεσαν το αντικείμενο της έρευνας, ενώ καταγράφηκαν και σημαντικά γλωσσικά λάθη, που καθιστούν προβληματικό το χαρακτηρισμό τους ως ικανών χρηστών της ελληνικής γλώσσας.

«Οι κατ' οίκον σχολικές εργασίες στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Μια δυνατότητα εισαγωγής καινοτομιών σε συγκεντρωτικά συστήματα» του

Πομάκης Νικόλαος

Η παρούσα εισήγηση παρουσιάζει την προσπάθεια να διερευνηθούν οι απόψεις στην ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία για το θέμα των κατ' οίκον εργασιών που ανατίθενται στους μαθητές και τα προβλήματα που προκαλεί, καθώς και να καταγραφεί με έρευνα η γνώμη των εκπαιδευτικών των ελληνικών Δημοτικών Σχολείων για το ζήτημα αυτό ως ευκαιρία για εκπαιδευτική καινοτομία.

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε σε σχολεία της επαρχίας Γιαννιτσών του νομού Πέλλας και διερεύνησε τις απόψεις 100 εκπαιδευτικών που υπηρετούν σ' αυτά.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως ανατίθενται πολλές κατ' οίκον εργασίες αφενός μεν λόγω του μεγάλου όγκου διδακτέας ύλης αφετέρου δε για να ενημερώνονται μέσω αυτών οι γονείς για την επίδοση των παιδιών τους. Επίσης πιστεύουν πως η αποτελεσματικότητά τους είναι μικρή, επιδρούν αρνητικά στην οικογενειακή ζωή των μαθητών και στον ελεύθερο χρόνο τους και προτείνουν ένα ενιαίο υποχρεωτικό ολοήμερο σχολείο στο οποίο οι σχολικές εργασίες θα είναι ομαδικές και σε μορφή διαθεματική ενώ θα ολοκληρώνονται στο διδακτικό ωράριο του σχολείου, έτσι ώστε η τσάντα του μαθητή να μένει στην τάξη κάνοντας πράξη μια πραγματική καινοτομία στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Το αλφαβητάρι ηθικής και πίστης στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και παιδεία

Πορτελάνος Σταμάτης

Η ηθική και η πίστη σε ιδέες, αξίες θρησκευτικές, ανθρωπιστικές και κοινωνικές, σε πολιτισμικά πρόσωπα που συνδέονται με υπαρξιακά ερωτήματα του ανθρώπου διαμορφώνουν υπαρξιακή αυτοσυνειδησία και πολιτισμική συνείδηση. Η ηθική αφορά και γίνεται θέμα της διαλεκτικής μεταξύ θετικών και ανθρωπιστικών επιστημών, ιδιαίτερα όμως της παιδαγωγικής που σχετίζεται με μια ολιστική ηθική, αφού καλλιεργεί και ερευνά όλες τις δυνάμεις του παιδιού. Ωστόσο η φύση της αλήθειας και του αγαθού σχετίζονται με το ήθος και τη ζωή. Χρειάζεται να διερευνηθεί αν με τη θρησκεία ή τις άλλες επιστήμες αγωγής αξιοποιείται η ικανότητα διείσδυσης της σκέψης του μαθητή στο βάθος των

πραγμάτων και στο νόημα της ζωής. Η αρχή της καθολικότητας για την ερμηνεία της ανθρώπινης φύσης και ζωής λειτουργεί και για τη σχέση θρησκείας και πολιτισμού, ηθικής και παιδαγωγικής.

Η παιδεία δικαιώνει την ύπαρξή της όταν καλλιεργεί τους μαθητές σε αρετές και αξίες με καθολική και οικουμενική διάσταση. Αξίζει να μελετηθεί ο τρόπος διασύνδεσης της ηθικής με την οντολογία και τη μεταφυσική και η κατηγοριοποίησή της με αφορμή τη θεωρητική και πρακτική προσέγγισή της. Το αλφαβητάρι της ηθικής που διακρίνεται μιας «πολιτικής ορθότητας» και ενός «πολιτικού εγκλιματισμού» συνδέεται με την ανεύρεση μιας πρότασης ήθους που προσεγγίζεται γνωσιολογικά αλλά λειτουργεί και βιώνεται υποκειμενικά. Η ηθική συμβάλλει στη διαμόρφωση συλλογικής, διαπολιτισμικής συνείδησης και στην κοινωνική συνοχή αποκλείοντας ατομικές ηθικές και την αντικειμενοποίηση της αλήθειας. Απαιτείται όμως ο προβληματισμός για τη μετοχή του δασκάλου στη διδασκαλία μιας ηθικής που διαλαμβάνει ένα Πρόγραμμα Σπουδών. Η εξέλιξη της θρησκείας από την πολυθεΐα στον ορφισμό και άγνωστο Θεό οδηγεί στον προβληματισμό για την πρόταση μιας αποκαλυπτικής ηθικής, που συνδέεται με αρχές και αξίες που υποστασιοποιούνται σε πρόσωπο.

Η μαθητεία σ' ένα ήθος μιας θρησκείας ή ενός γηγενούς πολιτισμού και της ιστορίας του δεν είναι μόνο μια απλή σύνδεση με τη γνώση, αλλά και με τη συνείδηση. Μια γηγενής πολιτισμική ηθική μπορεί να περιχωρείται σε μια ευρύτερη, διανθρώπινη ηθική. Με την άσκηση σε ένα ήθος διαμορφώνεται μια πολιτιστική στάση ζωής, αποκτά έρεισμα η ετερότητα και ακολούθως μια διαπολιτιστική συνείδηση που εκφράζει έναν ουμανισμό ταυτισμένο με την αναγνώριση της παγκοσμιότητας κοινών ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εκεί που «σταματούν» τα εγχειρίδια: γιατί και πώς να διδάξεις τις σύνθετες συντακτικές δομές εξαγωγής υποκειμένου στα Αγγλικά

Πρέντζα Αλεξάνδρα

Δομές εξαγωγής υποκειμένου, με απλά λόγια, ονομάζονται οι δομές στις οποίες το υποκείμενο εξάγεται από τη θέση στη οποία παράγεται και προάγεται στην αρχή μιας άλλης πρότασης (π.χ. Ποιος είπες ότι ποιος τηλεφώνησε;). Ενώ στα Ελληνικά είναι αποδεκτό το υποκείμενο να περνά από τον σύνδεσμο «ότι» στα Αγγλικά οι αντίστοιχες προτάσεις είναι αντιγραμματικές (X Who did you say that called ? vs. √ Who did you say called?). Αυτή η συντακτική διαφορά σχετίζεται με τις διαφορετικές ιδιότητες του υποκειμένου στα Ελληνικά και τα Αγγλικά.

Η έρευνα έχει καταδείξει ότι η κατάκτηση των παραπάνω δομών είναι εξαι-

ρετικά προβληματική για τους Έλληνες μαθητές της Αγγλικής ακόμα και αν αυτοί βρίσκονται σε προχωρημένα στάδια (Tsimpli & Dimitrakopoulou, 2007; Prentza, 2010). Επιπρόσθετα, κανένα από τα εγχειρίδια που χρησιμοποιούνται για τη διδασκαλία της Αγγλικής στο Λύκειο ή που κυκλοφορούν στο εμπόριο δεν καλύπτει (ή έστω δεν αναφέρεται) στο φαινόμενο αυτό.

Στόχος της παρουσίασης είναι γίνει μια πρόταση για τη διδασκαλία του φαινομένου. Αυτή θα απευθύνεται σε μαθητές Β ή/και Γ' Λυκείου και θα υιοθετήσει την εκλεκτική προσέγγιση στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας: θα βασίζεται δηλαδή σε πιο παραδοσιακές μεθόδους διδασκαλίας και θα χρησιμοποιήσει την επικοινωνιακή προσέγγιση στο στάδιο της εμπέδωσης, αιτιολογώντας φυσικά αυτές τις επιλογές.

Ποσοτική και ποιοτική έρευνα στην εκπαίδευση: Από τη συναίνεση στη συναίρεση;

Πυργιωτάκης Ι. Ε.

Η παρούσα μελέτη εξετάζει τα δύο ερευνητικά παραδείγματα, το ποσοτικό και το ποιοτικό παράδειγμα, ως προς την εμφάνιση και την εξελικτική τους πορεία, καθώς και ως προς τις μεταξύ τους σχέσεις. Μέσα από μια ιστορική αναδρομή στην εξέλιξη των επιστημών ο συγγραφέας τεκμηριώνει την υπεροχή του ποσοτικού παραδείγματος και αποδεικνύει τη σημαντική συνεισφορά του στην εξέλιξη των επιστημών και την ανάπτυξη της κοινωνίας. Το γεγονός αυτό συνέβαλε στο να απολαμβάνει η ποσοτική έρευνα μεγάλη εκτίμηση από όλους τους επιστήμονες και από όλους τους επιστημονικούς κλάδους, με αποτέλεσμα να σπεύδουν οι πάντες να την υιοθετήσουν, προκειμένου να ανεβάσουν το επιστημονικό και το κοινωνικό τους κύρος.

Στις τάσεις αυτές αντιστάθηκε ο Dilthey, ο οποίος ανέπτυξε περαιτέρω τις θέσεις Γερμανών φιλοσόφων (κυρίως τις θέσεις του Schleiermacher) περί Ερμηνευτικής Θεωρίας και αξιοποίησε τη θεωρία αυτή για την ανάπτυξη των Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών (Geisteswissenschaften) και είναι αυτός που συνέβαλε πρώτος στην τεκμηρίωση της αυτονομίας τους. Εδώ, κυρίως, αποδίδεται κατά τον συγγραφέα της παρούσας μελέτης η πρώτη διαμόρφωση και η πρώτη συστηματοποίηση του ποιοτικού παραδείγματος, η ανάδειξη της ποιοτικής έρευνας και η κατοχύρωσή της παράλληλα προς την ποσοτική έρευνα.

Οι αντιρρήσεις της άλλης πλευράς υπήρξαν έντονες και οι διαμάχες που ακολούθησαν οξύτατες. Στην πορεία ωστόσο τα πράγματα άρχισαν να διαμορφώνονται διαφορετικά. Κυρίως με τη Σχολή Κοινωνιολογίας του Σικάγο (δεύτερη και τρίτη δεκαετία του 20ου αιώνα) η ποιοτική έρευνα άρχισε να κερδίζει

έδαφος και να αναγνωρίζεται η συνεισφορά της στην διερεύνηση κοινωνικών προβλημάτων. Ακολούθησε μια περίοδος κάμψης και υποχώρησης της ποιοτικής έρευνας για να παρουσιασθεί στις τελευταίες δεκαετίες έντονο το ενδιαφέρον για την ερευνητική αυτή κατεύθυνση. Έτσι όλο και περισσότερο αναπτύσσονται στρατηγικές συνεργασίας των δύο ερευνητικών παραδειγμάτων και είναι προφανές ότι από την περίοδο της αντιπαράθεσης τα παραδείγματα αυτά εισήλθαν στην περίοδο της συναίνεσης. Ο συγγραφέας της μελέτης προσπαθεί να τεκμηριώσει την άποψη ότι οι δύο αυτές ερευνητικές κατευθύνσεις δεν αποτελούν στην ουσία τους δύο χωριστά και πολύ περισσότερο δεν αποτελούν δύο αντίπαλα παραδείγματα και ότι μέσα από τις στρατηγικές συνεργασίας θα συνενωθούν σε ένα ενιαίο παράδειγμα και συνεπώς μετά από την συναίνεση αναμένεται να ακολουθήσει η συναίρεσή τους σε ένα ενιαίο ερευνητικό παράδειγμα.

Διδακτικός σχεδιασμός του Μαθήματος των Θρησκευτικών με βάση τη «Θεωρία Δραστηριότητας»

Ράντζου Ε. Μαρία, **Μαντζανάρης Κωνσταντίνος**, **Φύκαρης Ιωάννης**

Η «Θεωρία Δραστηριότητας» αποτελεί μια σύγχρονη κοινωνική θεωρία μάθηση, η οποία επιχειρεί να προσφέρει ένα διαφορετικό τρόπο προσέγγισης της μάθησης τοποθετώντας στο επίκεντρό της το είδος και την ποιότητα των δραστηριοτήτων των υποκειμένων, ως βασικό παράγοντα μάθησης.

Στη βάση της «Θεωρίας Δραστηριότητας» η «δραστηριότητα» γίνεται αντιληπτή ως ένα σύνολο επιμέρους δράσεων ατομικού χαρακτήρα, οι οποίες αλληλοεπηρεάζονται και αλληλενεργούν σχηματοποιώντας ένα κοινό συστημικό πλαίσιο δραστηριότητας με δική του υπόσταση, χαρακτήρα και προσανατολισμό, που αποτελεί απόρροια τόσο της διασύνδεσης διαφορετικών συστημικών θεωρήσεων, όσο και της ιστορικότητας, των ρόλων και των μετασχηματισμών, που οδηγούν σε καταστάσεις ατομικής αλλά και συλλογικής αλλαγής.

Η δυνατότητα των αρχών της «Θεωρίας Δραστηριότητας» επιδιώκεται να αναδειχθεί στην παρούσα εισήγηση μέσω της εφαρμογής της στη διαμόρφωση διδακτικού σχεδιασμού του σχολικού μαθήματος των Θρησκευτικών, δίνοντας έμφαση σε ζητήματα που αφορούν το μετασχηματισμό των θρησκευτικών εννοιών σε περιεχόμενο μάθησης, καθώς επίσης και των κύριων μαθησιακών διεργασιών που οδηγούν τα μαθησιακά υποκείμενα στη γνωσιακή αλλά και κοινωνικοσυναισθηματική αλλαγή, μέσω των ανάλογων διδακτικών παρεμβάσεων και προσαρμογών.

Η Φιλοσοφία της Φύσεως, η Αισθητική της Φύσεως και οι Περιβαλλοντικές Επιστήμες

Ράντης Κωνσταντίνος

Η προϊούσα περιβαλλοντική κρίση οδήγησε έστω και με καθυστέρηση σε μια αλλαγή στάσης της νεοελληνικής κοινωνίας έναντι του περιβάλλοντος που αποτυπώνεται και στα αναλυτικά προγράμματα σπουδών όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης.

Η συμβολή των φυσικομαθηματικών επιστημών ήταν καταλυτική σ' αυτή τη θετική στροφή, αλλά καθίσταται σχεδόν μονόπλευρη, όταν υπό το πρίσμα της τοξικολογίας και έχοντας ως αφετηρία την επιστήμη, την τεχνολογία, την κοινωνία ή την κουλτούρα εξαντλείται απλώς σε ένα ισοζύγιο ωφελειών και ζημιών για το περιβάλλον.

Η Φιλοσοφία της Φύσεως, η Αισθητική της Φύσεως και το ωραίο στη φύση προσφέρουν μια εναλλακτική μη ωφελιμιστική θεώρηση της φύσεως και τη δυνατότητα συμφιλίωσης ανθρώπου και φύσεως (τόσο της εξωτερικής όσο και της εσωτερικής).

Τα κριτήρια επιλογής των σχολικών συμβούλων : Μια προσωπική, εμπειρικά τεκμηριωμένη, κραυγή οργής και αγανάκτησης

Ράπτης Ηλίας

Υποτίθεται ότι οι σχολικοί σύμβουλοι επιλέγονται με βάση αντικειμενικά κριτήρια. Η επιστημονική τεκμηρίωση και η διαχρονική τους ισχύς είναι δύο από τα βασικά γνωρίσματα των αντικειμενικών κριτηρίων. Με δεδομένο ότι τα κριτήρια επιλογής των σχολικών συμβούλων αλλάζουν κάθε φορά κατά πώς συμφέρει το εκάστοτε κυβερνόν κόμμα τού μέχρι πρότινος πανίσχυρου δικομματικού συστήματος της χώρα μας, αποτελεί αυταπόδεικτο στοιχείο της έλλειψης εγκυρότητας, αξιοπιστίας και κατά συνέπεια και αξιοκρατίας. Άλλωστε δεν είναι διόλου τυχαίο ότι ποτέ, μα ποτέ στις μέχρι τώρα διενεργηθείσες κρίσεις, δεν συνυπολογίστηκε και δεν αξιολογήθηκε το ίδιο το πραγματικό επιστημονικό - συμβουλευτικό έργο ενός εκάστου από τους σχολικούς συμβούλους στην Περιφέρεια αρμοδιότητάς του.

Με αφορμή τις τελευταίες κρίσεις των σχολικών συμβούλων πραγματοποιήθηκε εμπειρική έρευνα με αντικείμενο την αξιολόγησή μου από τους εκπαιδευτικούς στα σχολεία των οποίων μέχρι τις 15 -1- 2012 ήμουν σχολικός

σύμβουλος. Η έρευνα διενεργήθηκε το τελευταίο δεκαήμερο του Ιανουαρίου 2012. Το σχετικό ερωτηματολόγιο, που περιλαμβάνει 22 ερωτήσεις με την τελευταία ανοιχτή, συμπληρώθηκε από 122 εκπαιδευτικούς των σχολείων των Καμινίων, Π. Κοκκινιάς και Ρέντη. Τόσο τα ποσοτικά όσο και τα ποιοτικά στοιχεία της έρευνας επιβεβαιώνουν πλήρως την παραπάνω διατυπωθείσα θέση και θέτουν επί τάπητος το ζήτημα της καθιέρωσης πραγματικά αντικειμενικών κριτηρίων στη διαδικασία επιλογής των στελεχών του Υπουργείου Παιδείας. Αρκετά με το φαίνεσθαι της δήθεν τιμιότητας της γυναίκας του Καίσαρα, όταν ζητούμενο παραμένει το είναι της !

Οι κατ' οίκον εργασίες και ο ελεύθερος χρόνος των μαθητών

Ρέντζιος Ευθύμιος

Με τον όρο κατ' οίκον εργασίες εννοούμε τις εργασίες εκείνες που αναθέτουν οι εκπαιδευτικοί στους μαθητές για το σπίτι. Οι εργασίες αυτές σχετίζονται με το σχεδιασμό της διδασκαλίας και τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις, αποτελούν μέρος της διδασκαλίας και ελέγχουν την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Και τούτο γιατί ο εκπαιδευτικός είναι υποχρεωμένος πριν από τη διδασκαλία, κατά τη διάρκεια αυτής και κατά τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας να προετοιμάσει καλά το είδος των εργασιών, τις δυσκολίες κάθε μιας καθώς και την ανάθεσή τους.

Το θέμα των κατ' οίκον εργασιών είναι σύνθετο. Εκπαιδευτικό και διδακτικό ταυτόχρονα και οι επιστήμονες που ασχολήθηκαν μ' αυτό σχηματοποιούνται σε τρεις κατηγορίες:

α) Στους υποστηρικτές των κατ' οίκον εργασιών β) Στους επικριτές γ) Σ' αυτούς που δέχονται την ανάθεσή τους αλλά με μέτρο και πάντα σύμφωνα με τις εκάστοτε εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις

Οι υποστηρικτές πιστεύουν ότι αυτές: Βοηθούν τους μαθητές να «συγκρατήσουν» όσα έχουν διδαχθεί. Συμπληρώνουν τη δουλειά που έχει γίνει στο σχολείο. Αναπτύσσουν την ερευνητικότητα, την υπευθυνότητα, την αυτοπεποίθηση και την ευσυνειδησία

Οι επικριτές πιστεύουν ότι αυτές: Περιορίζουν τον ελεύθερο χρόνο των μαθητών

Οι έρευνες που έγιναν δεν απέδειξαν ότι συμβάλλουν στην αύξηση της επίδοσης των μαθητών

Ο ελεύθερος χρόνος των μαθητών ως παιδαγωγικό και κοινωνιολογικό ζήτημα είναι ένα μέσο που έχει τεράστια σημασία στη μόρφωση, στην υγεία και την υγιεινή καθώς και στην πνευματική και την ψυχοσωματική εξέλιξη του ανθρώπου. Στον ελεύθερο χρόνο συντελείται αθόρυβα και σταθερά η ολοκλή-

ρωση της προσωπικότητας και του χαρακτήρα του παιδιού. Γι αυτό πρέπει να βρεθεί από τους εκπαιδευτικούς κυρίως η χρυσή τομή ώστε οι μαθητές και το παιχνίδι να μην στερούνται και ελεύθερο χρόνο να έχουν αλλά και να εκτελούν ενδιαφέρουσες και δημιουργικές εργασίες.

Γι αυτό θα πρέπει οι κατ΄ οίκον εργασίες: Να μην είναι απλές αντιγραφές και μηχανικές απομνημονεύσεις. Να εξατομικεύονται και η δυσκολία τους να σταθμίζεται μα βάση το μέσο μαθητή. Να μη δίνονται ως τιμωρίες. Να αιτιολογούνται και να επεξηγούνται πριν και να ελέγχονται μετά. Να είναι συμπληρωματικές της ενότητας που διδάχθηκε και να υποδεικνύονται πηγές αν χρειαστεί.

«Το θετικιστικό πνεύμα tης γλωσσικής μεταρρύθμισης στο δημοσιογραφικό όργανο του Εκπαιδευτικού Ομίλου»

Ρογάρη Γεωργία

Η δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα είναι αυτή που προσδιορίζει την πορεία της γλωσσικής μεταρρύθμισης. Το Δελτίο, το δημοσιογραφικό όργανο του Εκπαιδευτικού Ομίλου, δημοσιεύει κείμενα δημοτικιστών που αναφέρονται στην πληρέστερη εξέταση του γλωσσικού. Υπογραμμίζεται το θετικιστικό πνεύμα της γλωσσικής μεταρρύθμισης και προσεγγίζονται όλες οι μορφές του γλωσσικού ζητήματος, η επιστημονική, η κοινωνική, η λογοτεχνική και η πρακτική.

Επιστημονική μορφή του γλωσσικού ζητήματος είναι αφενός η ιστορία του, τα διδάγματα απ' αυτή και η εξέταση των τάσεων, αφετέρου η συζήτηση περί του τι είναι ορθό επιστημονικά, σύμφωνα με τις γλωσσολογικές αρχές.

Το Δημοτικό Σχολείο, σύμφωνα με τους δημοτικιστές αρθρογράφους του Δελτίου, πρέπει να βοηθήσει τους μαθητές να αποκτήσουν επίγνωση της χώρας τους, της φυλής τους, αλλά κυρίως του φυσικού τους κόσμου, στόχο που επιδιώκει η διδασκαλία των φυσιογνωστικών, των μαθηματικών καθώς και της Ιστορίας. Τα Δημοτικά Σχολεία απέτυχαν, σημειώνουν οι συντάκτες, να καλλιεργήσουν το θετικιστικό πνεύμα ενώ η υπερτροφία του γλωσσικού οργάνου έπνιξε την ελεύθερη ανάπτυξη των άλλων μαθημάτων, την αυτενέργεια και την κρίση. Ωστόσο, η Συντακτική Επιτροπή του περιοδικού σημειώνει ότι παρουσιάστηκε το ζήτημα αν ο δημοτικισμός είναι μόνο μια γλωσσική επανάσταση και μεταρρύθμιση ή κάτι που θα μπορέσει να εξελιχτεί κι έξω ακόμη από την εκπαιδευτική αναγέννηση και να κρατήσει ενωμένους τους οπαδούς του σε μια πλατύτερη κοινωνική κίνηση.

Στάσεις των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για το φαινόμενο των συγκρούσεων στο εργασιακό περιβάλλον των σχολείων τους

Σαΐτη Άννα, **Ιορδανίδης Γιώργος**, **Μπάκας Θωμάς**

Για να επιτύχει τους στόχους της μια σχολική μονάδα πρέπει να λειτουργεί εύρυθμα και αποτελεσματικά και σ' αυτό διευκολύνεται από τη συνεργασία και επικοινωνία όλων των μελών της σχολικής κοινότητας αλλά και από την ικανοποίηση των ατομικών αναγκών του διδακτικού προσωπικού.

Αντίθετα όταν δεν υπάρχει θετικό εργασιακό περιβάλλον και παρουσιάζονται συγκρούσεις μεταξύ των μελών της σχολικής κοινότητας ελαχιστοποιείται η αποτελεσματικότητα της σχολικής μονάδας.

Με σκοπό τη διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με το ρόλο των συγκρούσεων στη λειτουργία του σχολείου και τους τρόπους διευθέτησής τους διενεργήθηκε η παρούσα έρευνα κατά το δεύτερο εξάμηνο του σχολικού έτους 2010-2011 με τη χρήση ανώνυμου γραπτού ερωτηματολογίου στις δεκατρείς (13) εκπαιδευτικές περιφέρειες της χώρας. Μοιράστηκαν 1400 ερωτηματολόγια και επιστράφηκαν συμπληρωμένα 1403 από αυτά.

Μετά την επεξεργασία και την ανάλυση των δεδομένων προέκυψαν τα αποτελέσματα της έρευνας τα οποία συνοψίζονται στο ότι παρατηρούνται στις σχολικές μονάδες διενέξεις μεταξύ του διδακτικού προσωπικού και ειδικότερα σε μεγαλύτερο ποσοστό στις πολυπληθέστερες από αυτές για διάφορους λόγους. Οι σημαντικότεροι λόγοι είναι: η κακή επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών, οι ατομικές διαφορές μεταξύ των μελών του σχολείου, το αρνητικό σχολικό κλίμα, οι επαναλαμβανόμενες απουσίες των εκπαιδευτικών, η έλλειψη συνοχής της σχολικής κοινότητας, η αδυναμία συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών, οι συνεχείς μετακινήσεις των εκπαιδευτικών, το εργασιακό άγχος και η αδυναμία συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και του (της) διευθυντή (-τριας).

Μετανάστευση και εκπαιδευτική πολιτική. Μια κριτική αποτίμηση των εννοιών του εθνοκεντρισμού και της αφομοίωσης με άξονα τη γλώσσα και την κοινωνία

Σακατζής Δημήτρης, **Λυγούρα Αναστασία**,
Τσιτσανούδη – Μαλλίδη Νικολέττα

Η εργασία ασχολείται με την πολιτισμική ετερότητα που σχετίζεται με τη μετανάστευση και τις προσπάθειες του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος να ανταποκριθεί στις πολυπολιτισμικές ανάγκες της σύγχρονης σχολικής πραγματικότητας. Ο εθνικός, εθνοτικός, πολιτισμικός, θρησκευτικός και γλωσσικός πλουραλισμός που χαρακτηρίζει την ελληνική κοινωνία θέτει νέα δεδομένα στην εκπαίδευση. Η ανάμειξη των ετεροτήτων σε μια αίθουσα διδασκαλίας συνιστά εξ ορισμού μια δυσεπίλυτη εξίσωση. Θεσμικοί κανόνες, κοινωνικές ιεραρχήσεις, στερεότυπα και προκαταλήψεις, σχέσεις εξάρτησης και εξουσίας, σχέσεις επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης, διαπλέκονται με την ετερογένεια της σχολικής τάξης και αναπόδραστα επηρεάζουν ή και καθορίζουν τη διαδικασία εξατομίκευσης και κοινωνικοποίησης των μαθητών.

Μέσα από μια κριτική αποτίμηση των εφαρμοζόμενων πολιτικών αναδεικνύεται ο βαθμός ετοιμότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος να προγραμματίσει και να οργανώσει τρόπους δράσης που θα προσδώσουν στην πολυπολιτισμική σχολική πραγματικότητα τις αρμόζουσες διαπολιτισμικές της διαστάσεις. Πιο συγκεκριμένα, εξετάζονται οι επιδράσεις της παθογένειας του πολιτικού συστήματος και της δημόσιας διοίκησης, όπως είναι λόγου χάρη η ασάφεια των στοιχείων σχετικά με τον αριθμό των μεταναστών και η απορρόφηση κονδυλίων ευρωπαϊκών προγραμμάτων, στην ποιότητα των υιοθετούμενων μέτρων σε σχέση με την σκόπευση και την αποτελεσματικότητά τους σε βάθος χρόνου. Τα ζητήματα αυτά συσχετίζονται με θέματα κοινωνικού αποκλεισμού, γκετοποίησης και βίας.

Η εργασία ολοκληρώνεται με την παράθεση συμπερασμάτων αναφορικά τις συνέχειες και ασυνέχειες των εφαρμοζόμενων μέτρων στη σχολική καθημερινότητα, καθώς και την παρουσίαση προτάσεων για αναστοχασμό και αναθεωρήσεις ιδεών για τον εμπλουτισμό της εκπαιδευτικής πολιτικής στη σύγχρονη προκλητική πραγματικότητα.

Το παιχνίδι ως μέσο επικοινωνίας των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Σάλμοντ Ελευθερία

Ο χρόνος φοίτησης στο Νηπιαγωγείο συμπίπτει με μια κρίσιμη περίοδο της ζωής του παιδιού, η οποία είναι συνυφασμένη με την αναπτυξιακή φάση κατά την οποία συντελούνται αλλαγές τόσο σε οικογενειακό όσο και σε σχολικό και κοινωνικό επίπεδο. Το παιδί κατά τη φοίτηση του στο νηπιαγωγείο επικοινωνεί με τους νηπιαγωγούς και όλους τους συμμαθητές του, παιδιά από άλλα πολιτισμικά περιβάλλοντα και παιδιά με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (εεα).
Σκοπός της έρευνας είναι η καταγραφή του είδους του παιχνιδιού το οποίο επιλέγουν τα παιδιά με εεα, οι αλληλεπιδράσεις κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού και ο τρόπος επικοινωνίας τον οποίο επιλέγουν όταν παίζουν μεταξύ τους ή όταν παίζουν με παιδιά χωρίς εεα μέσα στην τάξη ή κατά τη διάρκεια του διαλλείματος.

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία μας απασχόλησαν αναφέρονται στο είδος του παιχνιδιού το οποίο επιλέγουν τα παιδιά με εεα όταν παίζουν μεταξύ τους ή όταν παίζουν με παιδιά χωρίς εεα μέσα στην τάξη και στο διάλειμμα, στην αλληλεπίδραση μεταξύ τους και στον τρόπο επικοινωνίας τον οποίο επιλέγουν.

Από τη μελέτη των αποτελεσμάτων φάνηκε ότι το είδος του παιχνιδιού, η αλληλεπίδραση και ο τρόπος επικοινωνίας τον οποίο επιλέγουν τα παιδιά με και χωρίς εεα δεν διαφοροποιείται αν το παιχνίδι παίζεται μέσα στην τάξη ή έξω από αυτή. Το είδος του παιχνιδιού το οποίο χρησιμοποιούν είναι το κοινωνικό παιχνίδι και συγκεκριμένα το συνεργατικό παιχνίδι Το είδος αλληλεπίδρασης μεταξύ των παιδιών με και χωρίς εεα όταν παίζουν είναι κυρίως θετικό. Ο τρόπος επικοινωνίας και μέσα στην τάξη και έξω από αυτή φαίνεται να ποικίλει. Τα περισσότερα παιδιά με εεα χρησιμοποιούν για την επικοινωνία τους τις εκφράσεις του προσώπου και το λόγο όταν παίζουν με παιδιά με και χωρίς εεα και λιγότερο τη γλώσσα του σώματος και τις χειρονομίες.

Στάσεις των γονέων που έχουν τυπικώς αναπτυσσόμενα παιδιά απέναντι στη συνεκπαίδευση των παιδιών τους και των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες

Σαμσάρη Ελένη

Η συγκεκριμένη έρευνα έχει ως στόχο να μελετήσει τις στάσεις των γονέων που έχουν τυπικώς αναπτυσσόμενα παιδιά απέναντι στη συνεκπαίδευση των

παιδιών τους και των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα γενικά σχολεία. Οι στάσεις των γονέων των παιδιών με και δίχως ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες απέναντι στη συνεκπαίδευση επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την επιτυχία του θεσμού, εφόσον η θετική ή η αρνητική αντίληψή τους θα καθορίσει αντίστοιχα και τη συμπεριφορά τους, διευκολύνοντας ή προβάλλοντας εμπόδια στη διαδικασία.

Μετά την περιγραφή των στόχων, της μεθοδολογίας, του εργαλείου και του δείγματος της έρευνας παρουσιάζονται τα ευρήματα που προκύπτουν από τη στατιστική επεξεργασία των ερευνητικών δεδομένων, ενώ η αξιολόγησή τους μας οδηγεί στη διατύπωση συγκεκριμένων συμπερασμάτων. Η συμπεριληπτική εκπαίδευση ή συνεκπαίδευση (inclusive education ή inclusion) αποτελεί ένα σχετικά νέο όρο στο χώρο της Ειδικής Παιδαγωγικής, ο οποίος χρησιμοποιείται για να περιγράψει το αίτημα για την κοινή αγωγή και εκπαίδευση όλων των μαθητών. Ωστόσο, επειδή η έννοια αυτή συχνά συγχέεται ή ταυτίζεται με συναφείς όρους, όπως η «ένταξη» και η «ενσωμάτωση», θα προβούμε στη σημασιολογική διαφοροποίηση αυτών των όρων.

Τέλος, τίθεται το ζήτημα της αναγκαιότητας της εφαρμογής της συνεκπαίδευσης, το οποίο χαρακτηρίζεται ως πρόκληση της σημερινής εποχής, ώστε να οδηγηθούμε στη δημιουργία ενός «Σχολείου για Όλους» που θα σέβεται και θα αποδέχεται τη διαφορετικότητα όλων των μαθητών.

Μουσική στα διαλείμματα: μια εμπειρική έρευνα στο Δημοτικό Σχολείο

Σιαμάγκας Δημήτριος, **Σιαμάγκας Χρήστος**

Αρέσει η μουσική σε μαθητές/τριες της Α/θμιας εκπ/σης την ώρα των διαλειμμάτων; Αποτελεί η μουσική πηγή συναισθημάτων, κι αν ναι, πώς τα επηρεάζει και ποια σχέση έχει με την έντασή τους; Τι είδους μουσική προτιμούν τα παιδιά ν' ακούνε;

Αυτά είναι μερικά απ' τα ερωτήματα, για τα οποία αναζήτησε απαντήσεις η έρευνα, που πραγματοποιήθηκε μεταξύ των μαθητών/τριών της Ε και ΣΤ τάξης του Δημ. Σχολείου Λευκώνα Σερρών το σχολικό έτος 2010-11, καταγράφοντας έτσι τη στάση τους έναντι της μουσικής σ' ένα μέρος της σχολικής τους ζωής.

Προσωπο-κεντρικά προγράμματα κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στις Η.Π.Α: Συμβολή στην προαγωγή και επίτευξη της ισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών και αποτελεσμάτων

Σιδηρόπουλος Α. Δημήτριος

Στο πλαίσιο της εισήγησης, γίνεται μια σύντομη βιβλιογραφική επισκόπηση των προσωπο-κεντρικών προγραμμάτων κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης, που εφαρμόζονται στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στις Η.Π.Α (Humphrey & Curran et.al, 2007; Zins & Bloodworth et.al., 2007; Whitted, 2011).

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 το ζήτημα της κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης αποτέλεσε -για μια ακόμη φορά- πεδίο έντονων θεωρητικών προσεγγίσεων στο δημόσιο διάλογο, αφού συνδέθηκε με το κοινωνικο-εκπαιδευτικό αίτημα για την προαγωγή και επίτευξη της ισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών και αποτελεσμάτων (Qualter, Gadner & Whiteley, 2007; Ji & Axelrod et. al., 2008; Durlak & Weissberg, 2011). Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, οι μαθητές μέσω της συμμετοχής τους στα συγκεκριμένα προγράμματα εκπαιδεύονται ώστε να: i) αποκτούν αυτοαντίληψη των συναισθημάτων, ικανοτήτων και ενδιαφερόντων τους, ii) θέτουν και να επιτυγχάνουν ατομικούς στόχους, ii) αλληλεπιδρούν με εν-συναίσθηση με το κοινωνικό τους περιβάλλον, iv) συνάπτουν υγιείς διαπροσωπικές σχέσεις και v) λαμβάνουν αποφάσεις με βάση κανονιστικές νόρμες και ηθικές αρχές (Denham & Brown, 2010; Durlak & Weissberg et.al, 2011; Camilleri & Caruana et.al., 2012). Ως αποτέλεσμα, οι μαθητές αυτοί βελτιώνουν τις ακαδημαϊκές τους επιδόσεις και αποκτούν θετικές στάσεις για το σχολείο (Axelrod & O'Brien & Weissberg, 2004; Shechtman & Yaman, 2012; Bowman & Markham & Roberts, 2012).

Με βάση τα παραπάνω, προβάλει ως πρώτιστη κοινωνικο-εκπαιδευτική προτεραιότητα να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν και στην Ελλάδα αντίστοιχα προγράμματα κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης από επιστημονικούς και εκπαιδευτικούς φορείς.

Οι προτιμήσεις στις επιλογές εκπαιδευτικών θεμάτων επιστημονικής ερευνητικής ενασχόλησης

Σιπητάνου Α. Αθηνά, Φουκίδου Σ. Αλεξάνδρα

Η παρούσα εργασία αναλύει την έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε σε έξι επιστημονικά περιοδικά και στις μεταπτυχιακές εργασίες των τμημάτων της Φιλοσοφικής και Παιδαγωγικής σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και του τμήματος Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Σκοπός της συγκεκριμένης έρευνας είναι η ανάδειξη της τάσης των ερευνητών να ασχολούνται περισσότερο με συγκεκριμένες θεματικές ενότητες και λιγότερο με άλλες.

Η μεθοδολογία της έρευνας μας βασίστηκε στην ανάλυση περιεχομένου, με κριτήριο τη συχνότητα που καταλαμβάνουν στο επιστημονικό πεδίο συγκεκριμένες κατηγορίες των άρθρων επιστημονικών περιοδικών και των μεταπτυχιακών εργασιών. Για τον λόγο αυτό ορίσαμε εξ' αρχής κάποιες θεματικές ενότητες στις οποίες έπειτα ταξινομήσαμε όσα άρθρα και εργασίες αντιστοιχούσαν κατάλληλα.

Τα πορίσματα της έρευνας έδειξαν πως οι ερευνητές που αρθρογράφησαν στα επιστημονικά περιοδικά επιλέγουν περισσότερο να ασχοληθούν με θέματα που αφορούν τις εκπαιδευτικές πολιτικές για τους μετανάστες. Από την άλλη οι μεταπτυχιακοί φοιτητές των κοινωνικών επιστημών δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον για την ανάπτυξη θεμάτων σχετικά με την μετανάστευση και την πολυπολιτισμικότητα σε πιο γενικό πλαίσιο.

Η παιδαγωγική τεκμηρίωση ως εργαλείο αναστοχαστικής διαδικασίας στην προσχολική εκπαίδευση

Σοφού Ευστρατία

Ο αναστοχασμός στην εκπαίδευση προβάλλεται ολοένα και περισσότερο τα τελευταία χρόνια ως αναγκαία διαδικασία για τη βελτίωση της παιδαγωγικής πρακτικής. Εισάγοντας την έννοια του στοχαζόμενου επαγγελματία ο Schun (1983) υποστήριξε ότι οι εκπαιδευτικοί δεν εφαρμόζουν απλώς θεωρητική γνώση, αλλά παράγουν τις δικές τους θεωρίες δράσης με βάση την πρακτική τους. Οι θεωρίες αυτές αναπτύσσονται καθώς οι επαγγελματίες στοχάζονται «στην» και «για» την πρακτική τους εμπειρία (Κατσαρού & Τσάφος, 2003). Κάτω από αυτό το πρίσμα ο αναστοχασμός αποτελεί τη γέφυρα μεταξύ θεω-

ρίας και πράξης. Το ερώτημα που προκύπτει είναι πώς μπορεί να εφαρμοστεί στην εκπαίδευση και ειδικότερα στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης μια αναστοχαστική παιδαγωγική. Σύμφωνα με τους Dahlberg, Moss & Pence (1999), η αναστοχαστική παιδαγωγική στην προσχολική εκπαίδευση προϋποθέτει αναστοχαζόμενους επαγγελματίες νηπιαγωγούς οι οποίοι μπορούν είτε ατομικά και με τα παιδιά της τάξης είτε σε συνεργασία με συναδέλφους και γονείς να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο για στοχασμό και τη δράση. Επιπροσθέτως, η αναστοχαστική παιδαγωγική απαιτεί συγκεκριμένα εργαλεία. Τέτοιου είδους εργαλεία αναστοχασμού για τους επαγγελματίες νηπιαγωγούς μπορεί να είναι η παιδαγωγική τεκμηρίωση έτσι όπως εφαρμόζεται με επιτυχία στα προσχολικά κέντρα του Ρέτζιο Εμίλια στη Βόρειο Ιταλία και σε άλλες χώρες (Σουηδία, ΗΠΑ, Αυστραλία κ.λπ.).

Ο όρος «παιδαγωγική τεκμηρίωση» εμπεριέχει δύο στοιχεία: τη διαδικασία και το περιεχόμενο της διαδικασίας. Η παιδαγωγική τεκμηρίωση ως περιεχόμενο είναι το υλικό που καταγράφει τι λένε και τι κάνουν τα παιδιά στο νηπιαγωγείο, όπως επίσης τα έργα των παιδιών και η παιδαγωγική πρακτική του/της νηπιαγωγού. Το υλικό αυτό μπορεί να περιέχει γραπτές καταγραφές των όσων λένε και κάνουν τα παιδιά, μαγνητοφωνημένους ή βιντεοσκοπημένους διαλόγους, φωτογραφίες, έργα των παιδιών, γραπτά σχόλια των νηπιαγωγών κ.λπ. Το υλικό επιτρέπει να γίνει ορατή και συγκεκριμένη η παιδαγωγική πρακτική και επομένως μπορεί να αποτελέσει σημαντικό συστατικό στη διαδικασία της παιδαγωγικής τεκμηρίωσης. Η διαδικασία της παιδαγωγικής τεκμηρίωσης περιλαμβάνει τη χρήση αυτού του υλικού ως εργαλείο για αναστοχασμό σχετικά με την παιδαγωγική πρακτική σε ένα αυστηρά μεθοδολογικό και δημοκρατικό πλαίσιο.

Αναγνωρίζοντας τη σημασία της παιδαγωγικής τεκμηρίωσης ως εργαλείο αναστοχασμού στην προσχολική εκπαίδευση (Kocher, 2008. Moss, 2007), η παρούσα ανακοίνωση έχει στόχο αφενός να αποσαφηνίσει τη συγκεκριμένη έννοια και αφετέρου να εξετάσει πώς η παιδαγωγική τεκμηρίωση μπορεί να εφαρμοστεί ως εργαλείο αναστοχασμού στην προσχολική εκπαίδευση.

Το «γλωσσικό μάθημα» στο «νέο σχολείο»: σχολικά βοηθήματα και διδακτικές οδηγίες

Σταθάτου Ξένια, Παμουντσόγλου Τασούλα

Η Προοδευτική Αγωγή που άνθισε στις αρχές του 19ου αιώνα επέδρασε στο Σχολείο Εργασίας που κυριάρχησε στην Ευρώπη κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου και στηρίχτηκε σε παιδαγωγικές θέσεις και εκπαιδευτικές πρακτικές με συστημικά χαρακτηριστικά όπως: στόχους (ανάλογα με τη γνώση- συνθή-

κες- συγκυρία κ.α.), γνώση (επιλογή- περιεχόμενο- οργάνωση), «ικανότητες» των μαθητών που συμμετέχουν στην εκπαιδευτική πρακτική, αξίες, με σκοπό να επαναπροσδιορίσει τα δομικά στοιχεία των εκπαιδευτικών πρακτικών.

Ο κοινωνικά και ιδεολογικά εξαρτημένος χαρακτήρας της σχολικής γνώσης αντανακλά τις αρχές εξουσίας και κοινωνικού ελέγχου που υφίστανται σε μια συγκεκριμένη κοινωνία και προσεγγίζεται μέσω του Αναλυτικού Προγράμματος, των εγχειρίδιων και της διδασκαλίας στην τάξη, καθώς αυτά αποτελούν διαφορετικές εκφράσεις της (Bernstein, 1996).

Τα εγχειρίδια περιέχουν την επίσημη εκδοχή μιας συγκεκριμένης μορφής γνώσης που κωδικοποιείται στο περιεχόμενό τους, για περαιτέρω κατανόηση. Λειτουργούν ουσιαστικά ως μεταδότες της γνώσης, που θεωρείται «έγκυρη» και «πολιτικά ορθή».

Ωστόσο, η πολυπλοκότητα της εφαρμογής των αρχών του «Νέου Σχολείου» (Σχολείου Εργασίας), σε μια περίοδο που οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί ήταν εκπαιδευμένοι στο πνεύμα και τις Ερβαρτιανές αρχές, οδήγησε στη συγγραφή πολλών «βοηθημάτων», με υποδειγματικές διδασκαλίες, διδακτικές οδηγίες και σχέδια διδασκαλιών, κυρίως, για το «Γλωσσικό μάθημα» από Επιθεωρητές της Δημοτικής εκπαίδευσης και έμπειρους εκπαιδευτικούς.

Η παρούσα εργασία μελετά το «Γλωσσικό μάθημα», όπως παρουσιάζεται σε μια σειρά σχετικών «βοηθημάτων» που εκδόθηκαν την περίοδο 1930-1934 και εξετάζει τις αρχές που διέπουν το περιεχόμενο και τη μορφή των εγχειριδίων, καθώς αυτά στηρίζουν και ενισχύουν τις πρακτικές και τις κοινωνικές αντιλήψεις στον παιδαγωγικό διάλογο, για την αξία και το μέλλον του «Γλωσσικού μαθήματος».

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Αρχαιολογικοί Χώροι: το παράδειγμα του αρχαιολογικού χώρου Σέσκλου

Σταμέλου Ευαγγελία

Τα Μουσεία του 21ου αι. – και σ' αυτά βέβαια εντάσσονται και οι αρχαιολογικοί χώροι – ως άτυποι φορείς εκπαίδευσης και, κυρίως, ως χώροι που υπηρετούν τον πολιτισμό, στην ευρύτερη ανθρωπιστική του διάσταση κι όχι μόνο μέσα στα όρια του τοπικού περιεχομένου τους, καλούνται να αναπτύξουν διόδους επικοινωνίας με το ευρύ κοινό, με στόχο να γίνουν προσβάσιμα ακόμη και σε ομάδες ατόμων, που «κατά παράδοση» δεν συνηθίζουν να τα επισκέπτονται. Μέσα από προγράμματα προσέγγισης, που προωθούν έμπρακτα και δημιουργικά την εκπαιδευτική τους διάσταση, στοχεύουν στην άμεση σύνδεσή τους με την ευρύτερη κοινωνία, προσφέροντας οργανωμένες δραστηριότητες, που προσκαλούν τις ομάδες αυτές να συμμετάσχουν ενεργά και να ενταχθούν στα

πολιτιστικά και κοινωνικά δρώμενα του τόπου τους.

Στο πλαίσιο αυτό, στον αρχαιολογικό χώρο του Σέσκλου, σημείο αναφοράς στην ιστορική πορεία της περιοχής εξαιτίας του νεολιθικού οικισμού και γι' αυτό πόλος έλξης χιλιάδων επισκεπτών, τα τελευταία χρόνια οργανώνονται συστηματικά από την ΙΓ΄ Ε.Π.Κ.Α εκπαιδευτικές δράσεις, κυρίως για σχολικές ομάδες, που ακολουθούν μια διαθεματική προσέγγιση της γνώσης, με έμφαση στο θεωρητικό πλαίσιο που καλύπτει την περιβαλλοντική εκπαίδευση αλλά και τη σύγχρονη μουσειοπαιδαγωγική γενικότερα και βασικό στόχο τα παιδιά που συμμετέχουν σ' αυτές να «κατακτήσουν» το χώρο και να τον εντάξουν γόνιμα και δημιουργικά στη δική τους καθημερινότητα.

Αξιολόγηση Εκπαιδευτικού Έργου

Σταμπουλή Μελπομένη, (Μελίνα)

Το ζήτημα της αξιολόγησης, που έχει ως στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου, αποτελεί τα τελευταία χρόνια βασικό άξονα προβληματισμού σε ευρωπαϊκό και όχι μόνο επίπεδο. Η στροφή από την αξιολόγηση ως εργαλείο ελέγχου των εκπαιδευτικών και του εκπαιδευτικού συστήματος σε αξιολόγηση για τη βελτίωση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου δίνει ένα άλλο περιεχόμενο και ένα διαφορετικό προσανατολισμό στις πρακτικές αξιολόγησης, αναδεικνύοντας την αλληλεξάρτηση των εννοιών της αξιολόγησης και της ποιότητας. Συμβάλλει δυναμικά επίσης α) στην κινητοποίηση όλων των παραγόντων του σχολείου, στην εμπλοκή τους σε κοινά αποφασισμένες δράσεις και στη δέσμευσή τους απέναντι σε δικούς τους σχεδιασμούς, β) στην εμπέδωση συνεργατικών συμπεριφορών και στην αποσαφήνιση προβλημάτων και γ) στην αυτομόρφωση και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Στην παρούσα εργασία περιγράφουμε την αναγκαιότητα εφαρμογής της αξιολόγησης εκπαιδευτικού έργου στα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και αναλύουμε τα θεματικά της πεδία. που σχετίζονται α) με τα διαθέσιμα μέσα, πόρους και ανθρώπινο δυναμικό, β) με την οργάνωση και τη διοίκηση του σχολείου, γ) το κλίμα και τις ανθρώπινες σχέσεις στο σχολείο, δ) τις εκπαιδευτικές διαδικασίες και ε) τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα.

Διερεύνηση του κοινωνικού και παιδαγωγικού ρόλου του ολοήμερου δημοτικού σχολείου με ενιαίο αναμορφωμένο εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Η περίπτωση του Νέου Μαρμαρά. Έρευνα με τις Απόψεις Μαθητών, Γονέων και Εκπαιδευτικών

Σταυρόπουλος Γεώργιος, Κοσμίδης Ιορδάνης

Το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο (Ο.Σ.), με την τρέχουσα του μορφή, συνιστά έναν σχετικά καινούριο θεσμό στην Ελλάδα. Είναι αποτέλεσμα κοινωνικών, οικονομικών και ευρύτερα πολιτισμικών εξελίξεων, οι οποίες επέβαλαν νέους κανόνες στους τομείς της εργασίας, της οικογένειας και της μόρφωσης.

Η έρευνα που αφορά τη διερεύνηση του βασικού αναμορφωμένου ρόλου του Ο.Σ., πραγματοποιήθηκε προς τα τέλη του τρίτου τριμήνου του σχολικού έτους 2010 – 2011, με δείγμα την πλειοψηφία των μαθητών (N =119 και N = 6 από Ο.Σ.), των εκπαιδευτικών (N = 20) και των γονέων (N = 83) του Δημοτικού Σχολείου του Νέου Μαρμαρά Χαλκιδικής. Η επεξεργασία των δεδομένων έγινε με το στατιστικό πακέτο SPSS και εφαρμόστηκε η ανάλυση συχνοτήτων.

Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι μαθητές του Ο.Σ. είναι συνειδητοποιημένοι σχετικά με το Ο.Σ., και έχοντας επωφεληθεί μόνο από τις πολύ βασικές κοινωνικές «παροχές» του όπως η ομαδική εργασία, η μαθητική επίδοση και ο ελεύθερος χρόνος, δηλώνουν την προτίμηση τους σε δραστηριότητες της φυσικής αγωγής. Οι υπόλοιποι που δεν φοιτούν στο Ο.Σ., συμφωνούν απόλυτα με τις απόψεις των μαθητών που φοιτούν, χωρίς όμως να έχουν διαμορφώσει άποψη αν το Ο.Σ. είναι ένα καλύτερο σχολείο. Οι εκπαιδευτικοί από την άλλη δεν είναι απόλυτα βέβαιοι για το αν επιτυγχάνεται το σύνολο των κοινωνικών και παιδαγωγικών σκοπών του Ο.Σ., ωστόσο δηλώνουν τις προτάσεις τους για τη βελτίωση του θεσμού. Όσον αφορά τους γονείς, με αβέβαιη την πηγή πληροφόρησής τους, αναγνωρίζουν ιδίως τους κοινωνικούς σκοπούς του Ο.Σ., ενώ φαίνεται να γνωρίζουν αρκετά καλά τις παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν για τη βελτίωση του θεσμού.

Κατά συνέπεια, παρόλο που η πολιτεία θέλησε να δώσει παιδαγωγικό χαρακτήρα στην κοινωνική της προσφορά, το ερώτημα που προκύπτει είναι αν και σε ποιο βαθμό υλοποιούνται οι νέοι στόχοι που τέθηκαν.

Η συναισθηματική κινητοποίηση των μαθητών προσχολικής ηλικίας με τυπική ανάπτυξη απέναντι στην αναπηρία

Σταύρου Π. Αικατερίνη

Αφετηριακά, αποσαφηνίζοντας τον όρο συναισθηματική κινητοποίηση, εννοούμε την ευαισθητοποίηση και τον αγώνα για τη μείωση των προκαταλήψεων απέναντι στην αναπηρία, η οποία «…δεν επιφέρεται απλά και μόνο με την εφαρμογή συγκεκριμένων προγραμμάτων, ξεκομμένων από το ευρύτερο σχολικό περιβάλλον. Είναι πράξη σε όλα τα επίπεδα της σχολικής ζωής και δραστηριότητας είτε πρόκειται για διαδικασίες διδασκαλίας, για διαδικασίες μάθησης, οργάνωσης της τάξης, μεταφοράς γνώσεων, αντιμετώπισης των μαθητών και των διαφορετικών συμπεριφορών, είτε πρόκειται για περιεχόμενο γνώσεων, για διαχωρισμό μαθημάτων και διαχωρισμό μαθητών» (Αζίζι- Καλαντζή, Α. – Ζώνιου- Σιδέρη, Α.- Βλάχου, Α. (1996)».

Στόχος της έρευνας μας, είναι η άμβλυνση των αρνητικών στερεότυπων (συναισθηματική κινητοποίηση) των παιδιών με τυπική ανάπτυξη που φοιτούν σε τμήματα Νηπιαγωγείων γενικής αγωγής και σε τμήματα Ένταξης Νηπιαγωγείων, με την γνώση των προβλημάτων και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των παιδιών με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, όπως επίσης την άρση της φοβίας και των προκαταλήψεων με την ευαισθητοποίηση και τον σεβασμό τους απέναντι σε αυτά τα παιδιά.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε είναι η έρευνα- δράση και κατά συνέπεια, η έρευνα μας οργανώνεται πάνω σε δύο συστατικά στοιχεία: 1) μια πειραματική ομάδα και μία ομάδα ελέγχου, 2) μία μεταβλητή που κατά την υπόθεση θεωρείται το αίτιο και υπάρχει στην πειραματική ομάδα, αλλά απουσιάζει τυπικά και ουσιαστικά από την ομάδα ελέγχου. Χρησιμοποιήσαμε ένα αξιόπιστο και σταθμισμένο ψυχομετρικό εργαλείο και το δείγμα της έρευνάς μας ήταν εκατόν είκοσι (120) νήπια.

Συμπερασματικά, από την στατιστική ανάλυση των αξόνων ερωτήσεων-συνεντεύξεων των δεδομένων της έρευνας, διαπιστώθηκε με σαφήνεια η καταλυτική θετική επίδραση της μεταβλητής που χρησιμοποιήσαμε (αφήγηση κατάλληλα επιλεγμένων λαϊκών παραμυθιών) στα παιδιά με τυπική ανάπτυξη ως προς τη μεταστροφή των αντιλήψεων τους, όσον αφορά την αποδοχή και την ένταξη των παιδιών με αναπηρία και με ειδικές εκπαιδευτικές. ανάγκες στο σχολικό και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Το ζήτημα της αυθεντικότητας των κειμένων στα νέα εγχειρίδια γερμανικών εκδοτικών οίκων για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας ως ξένης

Σταφίδας Δημήτριος, **Αραμπατζή Θεοδώρα**

Παρά την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση και στη διδασκαλία των Ελληνικών ως ξένη ή δεύτερη γλώσσα, το διδακτικό εγχειρίδιο αποτελεί ακόμα σημείο αναφοράς στη διδασκαλία ξένων γλωσσών. Όταν είναι κατάλληλο, κινητοποιεί τους μαθητές, ενθαρρύνει τη συμμετοχή τους, συμβάλλει στην κατανόηση των προσφερόμενων γνώσεων και παρέχει ποικίλες εμπειρίες μάθησης.
Η αξιολόγηση των εγχειριδίων και των συνοδευτικών τους υλικών είναι μια δύσκολη διαδικασία, η οποία δυσχεραίνεται ακόμη περισσότερο εξαιτίας των αντικρουόμενων ερευνητικών αποτελεσμάτων των τελευταίων δεκαετιών σχετικά με την εκμάθηση των ξένων γλωσσών. Τα τελευταία χρόνια έρευνες έχουν αποδείξει ότι η απλή χρήση αυθεντικών κειμένων στα εγχειρίδια εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας από μόνη της δεν αρκεί.

Πολύ σημαντική φαίνεται να είναι η έκθεση των μαθητών σε πραγματικές περιστάσεις χρήσης της γλώσσας, καθώς και η επίτευξη τέτοιου κλίματος στη σχολική τάξη, που να προσφέρει σε υψηλό βαθμό αυθεντική αλληλεπίδραση. Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζονται αρχικά ορισμένα κριτήρια αξιολόγησης της αυθεντικότητας και στη συνέχεια ερευνάται κατά πόσο είναι αυθεντικά τα κείμενα, το υλικό (φωτογραφικό, ακουστικό, κλπ.) και οι δραστηριότητες δύο νέων εγχειριδίων γερμανικών εκδοτικών οίκων για την εκμάθηση της ελληνικής ως ξένης γλώσσας και συγκεκριμένα αυτών που οδηγούν στο επίπεδα Α1-Α2 του Κοινού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις ξένες γλώσσες.

Επιπλέον, αξιολογείται αν η γλώσσα ενυπάρχει σε ένα επικοινωνιακό πλαίσιο, μέσα στο οποίο εμφανίζεται ως κείμενο και αν το κείμενο αυτό έχει πολυεπίπεδη οργάνωση και δεν περιορίζεται απλώς σε μια ακολουθία προτάσεων. Η αξιολόγηση αυτή δεν είναι χρήσιμη μόνο ως προεργασία για την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, αλλά και για κάθε εκπαιδευτικό που θέλει να αξιολογήσει ένα υλικό ως προς την αυθεντικότητά του πριν το χρησιμοποιήσει στην τάξη.

Τα media ως ερευνητικό και διδακτικό εργαλείο ανάπτυξης διαπολιτισμικών πολυγραμματισμών

Στεργίου Λήδα

Η αναπτυσσόμενη πολλαπλότητα στους τρόπους επικοινωνίας, σε συνδυασμό με την αυξανόμενη παρουσία της παγκόσμιας γλωσσικής και πολιτισμικής ποικιλομορφίας, συνιστούν συνθήκες που απαιτούν τη διεύρυνση των παιδαγωγικών αντιλήψεων και πρακτικών αναφορικά με τον (εγ)γραμματισμό.

Η έννοια των «πολυγραμματισμών» (multiliteracies), που σχετίζεται με την ικανότητα κατασκευής νοήματος σε διαφορετικά πολιτισμικά και κοινωνικά περιβάλλοντα, αλλά και με τη μετάβαση από τη χρήση αποκλειστικά αλφαβητικών, στην ικανότητα χρήσης πολυτροπικών αναπαραστάσεων, προσφέρει τη δυνατότητα πρόσβασης, μελέτης και κατανόησης των διαφορετικών μορφών λόγου (εικονικού, οπτικοακουστικού, πολυμεσικού κλπ), με τις οποίες έρχεται σε καθημερινή επαφή ο σύγχρονος άνθρωπος.

Σε αυτό το πλαίσιο, επιχειρείται, με την παρούσα εισήγηση, να αναδειχθεί το ενδιαφέρον που παρουσιάζει η χρήση οπτικοακουστικού υλικού (κινηματογραφικές ταινίες, ντοκιμαντέρ, βίντεο) σε τρία διαφορετικά επίπεδα: διαπολιτισμικής έρευνας, διαπολιτισμικής κατάρτισης εκπαιδευτικών και διαπολιτισμικής διδακτικής.

Ο Διευθυντής ως ηγέτης της σχολικής μονάδας και η αξιολόγησή του

Στιβακτάκης Ευστάθιος, **Κρεβετζάκη Ευαγγελία**

Σήμερα με την έμφαση που δίνεται από τη μια μεριά στη σχολική αποτελεσματικότητα αλλά και στην έννοια της απολογισμικότητας και από την άλλη στην αξιολόγηση των σχολικών μονάδων, εκπαιδευτικών και διευθυντών, γίνεται περισσότερο επιτακτική η ανάγκη μελέτης, που αφορά στη σχολική ηγεσία και την αξιολόγησή της. Η παρούσα εισήγηση στοχεύει στο να διευκρινίσει την πολύπλοκη έννοια της ηγεσίας και ακολούθως να διερευνήσει μέσα από τη σύγχρονη βιβλιογραφία το θέμα της αποτελεσματικής αξιολόγησης των διευθυντών-ηγετών.

Η χρήση των κόμικς στη διδασκαλία της Ιστορίας

Σωτηρακόπουλος Γεώργιος, **Ζαγκότας Βασίλειος**

Η χρήση των κόμικς στην καθημερινή διδακτική πρακτική μπορεί να αποδειχθεί πολύτιμος βοηθός για τον εκπαιδευτικό. Η ταυτόχρονη χρήση εικόνων και κειμένου σε συνδυασμό με τη γρήγορη πλοκή και το ευχάριστο κλίμα που δημιουργείται στη σχολική αίθουσα προσφέρουν ένα σημαντικό διεπιστημονικό εργαλείο, καλλιεργούν το αισθητικό κριτήριο, ενισχύουν τη φιλαναγνωσία και εδραιώνουν την ομαδική εργασία.
Το μάθημα της Ιστορίας, ειδικότερα, καθίσταται ιδιαίτερα προσιτό σε μαθητές και γονείς. Έχει διαπιστωθεί, άλλωστε, ότι οι μαθητές το θεωρούν βαρετό, ανούσιο και γεμάτο ονόματα και ημερομηνίες. Το συμπέρασμα αυτό αρκεί για να αναζητήσει ο δάσκαλος νέα εργαλεία που θα ανανεώσουν το ενδιαφέρον των μαθητών και θα διευκολύνουν τη διδακτική-παιδαγωγική διαδικασία. Τα κόμικς μπορούν να αξιοποιηθούν μέσα σε ωριαίες διδασκαλίες, βραχυχρόνιες δράσεις ή ετήσια σχέδια εργασίας. Από τα μέσα του 20ου αιώνα είχαν τραβήξει την προσοχή των παιδαγωγών και μερικές δεκαετίες αργότερα είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί στη διδασκαλία της Γλώσσας και των Φυσικών Επιστημών.

Στην παρούσα εισήγηση θα αναλυθούν οι λόγοι της αξιοποίησης των κόμικς στη διδασκαλία της Ιστορίας και θα επιχειρηθεί μια σύντομη περιδιάβαση στις χώρες του εξωτερικού που έχουν εφαρμόσει ανάλογα προγράμματα. Κατόπιν, θα παρουσιαστούν κάποιες προτάσεις εφαρμογής στην καθημερινή διδακτική.

Ποιοτική και ποσοτική ανάλυση της Δοκιμασίας "Advanced Measure of Music Audiation" σε μαθητές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Σωτηρίου Χριστίνα

Η παρούσα εργασία είναι ουσιαστικά μια παρουσίαση ποιοτικής και ποσοτικής ανάλυσης της μουσικής δοκιμασίας "Advanced Measure of Music Audiation"(AMMA) - ‘’Προηγμένες Μετρήσεις Μουσικής Ακουστικότητας’’ του Edwin Gordon σε μαθητές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
Πραγματοποιήθηκαν μετρήσεις σε 1.315 μαθητές Γ’ Γυμνασίου και Α’ Λυκείου σε δύο μεγάλες πόλεις της Δυτικής Ελλάδας την Πάτρα και τα Ιωάννινα, ηλικίας 15 και 16 ετών και αξιολογήθηκαν. Η δοκιμασία των AMMA περιλαμβάνει τρία χαρακτηριστικά ανίχνευσης: τονικό - μελωδικό, ρυθμικό και συνολικό και αποδίδει τρία διαφορετικά αποτελέσματα. Έτσι, οι μαθητές αξιολογήθηκαν στο το-

νικό ύψος (pitch), στον ρυθμό και στο σύνολο. Ακολούθησε στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων των μαθητών, διερευνήθηκαν σχέσεις φύλου, τάξης, πόλης, βαθμολογιών και μουσικών γνώσεων, οι σωστές και οι λανθασμένες απαντήσεις, οι δείκτες δυσκολίας, διακριτότητας και αξιοπιστίας, αναζητήθηκαν ταλέντα με βάση τις βαθμολογίες και ακολούθησε ομαδοποίηση των ερωτήσεων. Στην συνέχεια, από την ανάλυση της μουσικής σημειογραφίας, προέκυψαν ευρήματα που ανοίγουν δρόμους περαιτέρω διερεύνησης και χρήσης της δοκιμασίας στην Ελλάδα.

Από τα ποσοτικά αποτελέσματα της έρευνας καθώς και από τη ποιοτική ανάλυση της μουσικής σημειογραφίας της δοκιμασίας, προκύπτουν προτάσεις στη Μουσική Διδασκαλία και μπορούν να αποτελέσουν ιδιαίτερα χρήσιμα εργαλεία για το σχεδιασμό, τη διερεύνηση και την προσαρμογή των προγραμμάτων μουσικής αγωγής στην εκπαίδευση.

Αξιοποιώντας τον χρόνο του διαλείμματος στο Ειδικό Σχολείο

Ταβουλάρη Αικατερίνη

Κατά τη διάρκεια του διαλείμματος τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να κάνουν φίλους, να παίζουν και να συμμετέχουν σε δραστηριότητες μέσα από τις οποίες αναπτύσσουν και διατηρούν κοινωνικές επαφές. Γνωρίζουν όμως όλα τα παιδιά και ειδικότερα τα παιδιά με αναπηρία, τον τρόπο με τον οποίο να αξιοποιούν τον χρόνο που τους δίνεται στο διάλειμμα;

Για πολλά από αυτά τα παιδιά, οι ρουτίνες στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα τα οδηγούν στο να αισθάνονται άνετα και να μην έχουν άγχος, αφού ξέρουν τι πρέπει να κάνουν. Άρα, το διάλειμμα που παραπέμπει σε ένα μη δομημένο πλαίσιο, αποτελεί μία δύσκολη στιγμή για το παιδί και κατ' επέκταση για τον εκπαιδευτικό που καλείται να αντιμετωπίσει την επίδραση της κατάστασης αυτής στις αντιδράσεις του μαθητή του. Συνεπώς, προκύπτει επιτακτική ανάγκη για τον παιδαγωγό, η αξιοποίηση του αδόμητου περιβάλλοντος του διαλείμματος και ως παράδειγμα μίας σχετικής δράσης, παρουσιάζεται το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα «Διαμόρφωση σχολικής αυλής», που πραγματοποιήθηκε από το 1ο Ειδικό Νηπιαγωγείο Πειραιά και τις δύο κατώτερες βαθμίδες του 1ο Ειδικού Δημοτικού Σχολείου Πειραιά, τη σχολική χρονιά 2010 – 2011.

Πιο συγκεκριμένα, σχεδιάστηκαν επιδαπέδια παιχνίδια με βάση το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Σπουδών για το Νηπιαγωγείο, τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για τον αυτισμό, τη νοητική καθυστέρηση και τις κινητικές αναπηρίες και κυρίως το αμερικάνικο πρόγραμμα "Peaceful Playgrounds" που αφορά στα επιδαπέδια παιχνίδια.

«Δημοκρατική-Συμμετοχική & Κριτική Λήψη Απόφασης στον Εκπαιδευτικό Οργανισμό»-"Project 100" Από τη Θεωρία στην Πράξη: Μια εναλλακτική πρόταση στην Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαιδευτικής Μονάδας και στην Ενδοσχολική Επιμόρφωση του Συλλόγου Διδασκόντων

Τερεζάκη Χρύσα

Το κείμενο αυτό γράφηκε κατόπιν της εμπειρίας της συγγραφέως του ως «επιμορφώτρια επιμορφωτών» και μέλους της ομάδας εμπειρογνωμόνων για το σχεδιασμό και την υλοποίηση εθνικού επιμορφωτικού προγράμματος εκπαιδευτικών βασισμένου στις αρχές και στις πρακτικές της Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Μείζον Πρόγραμμα Επιμόρφωσης, ΥΠΔΒΜΘ-ΠΙ, 2011). Η πρότερη εμπειρία τώρα επεκτείνεται, καθώς η βιωμένη πρακτική αναπροσαρμόζεται στο επίπεδο της «μάχης στην πρώτη γραμμή» στο σχολείο και, ειδικότερα, εντός του Συλλόγου Διδασκόντων.

Το Σχολείο και ο Σύλλογος Διδασκόντων αρχίζουν να μετασχηματίζονται, αργά μα σταθερά, σε έναν 'Οργανισμό' και σε μία Κοινότητα Μάθησης/Ομάδα Δράσης και Πρακτικής μέσω των συμμετοχικών συζητήσεων που λαμβάνουν χώρα κατά τις συσκέψεις των εργαζόμενων (Μπουραντάς, 2005) Τερεζάκη, 2010, 2011). Οι 'ενεργοί εκπαιδευτικοί', καθώς αρχίζουν να ενδυναμώνονται από τις μεταξύ τους συζητήσεις και να αποκτούν φωνή σε ζητήματα καθημερινής οργάνωσης και διοίκησης της μονάδας, αποκτούν σταδιακά προσωπικό ενδιαφέρον και βρίσκουν νόημα στην εργασία τους (Θεριανός, 2006, Δακοπούλου, κ.ά, 2012, Κυριάκης-Τερεζάκη, 2012).

Πρόκειται για ένα παράδειγμα εναλλακτικής εκπαιδευτικής διοίκησης με επίκεντρο τα 'Πρόσωπα' των ανθρώπων που μετέχουν στη συμμετοχική κατάσταση (Χατζηπαναγιώτου 2010). Πρωταγωνιστικό ρόλο στα παραπάνω έχουν η Εμπειρική Εκπαίδευση, η Δυναμική της Ομάδας, η Ανακαλυπτική Μάθηση και η Σύγχρονη εκπαιδευτική Ηγεσία (Αδυνατούλα-Ρέππα, 2008). Το Στρατηγικό Σχέδιο των 100 πρώτων ημερών (Project '100') Οργάνωσης και Διοίκησης της σχολικής μονάδας ξεδιπλώνεται βήμα βήμα μέσα από μία μελέτη περίπτωσης (Μπρίνια, 2010, Τερεζάκη 2012).

Σύγκριση χωρικών δεξιοτήτων τυφλών και βλεπόντων μαθητών στην προσχολική ηλικία

Τζαφέρη Παναγιώτα

Ένας από τους βασικούς λόγους συμμετοχής μου στο 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο είναι η επιθυμία παρουσίασης των αποτελεσμάτων της έρευνάς μου, την οποία πραγματοποίησα πρόσφατα στα πλαίσια της πτυχιακής μου εργασίας. Όπως προκύπτει και από τον τίτλο, πρόκειται για μία συγκριτική μελέτη καταγραφής επιδόσεων χωρικών δεξιοτήτων ανάμεσα σε τυφλούς και βλέποντες μαθητές προσχολικής ηλικίας. Ο σκοπός της εργασίας ήταν η καταγραφή των απαντήσεων και η σύγκριση των επιδόσεων των δύο ομάδων (τυφλοί και βλέποντες μαθητές) στην ηλικία αυτή.

Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 76 άτομα και συγκεκριμένα 67 βλέποντες και 9 τυφλοί μαθητές (κορίτσια-αγόρια) από Νηπιαγωγεία της Θεσσαλονίκης. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιήθηκαν τεστ στους μαθητές που περιλάμβαναν ερωτήσεις σχετικά με τη γνώση των μερών του σώματος, την αμφιπλευρικότητα (διάκριση των αριστερά/ δεξιά κατευθύνσεων/ θέσεων), την κατευθυντικότητα (διάκριση των αριστερά/ δεξιά κατευθύνσεων/ θέσεων με βάση το σύστημα αναφοράς κάποιου άλλου προσώπου ή αντικειμένου) και την νοητική περιστροφή. Οι μαθητές καλούνταν να απαντήσουν, προκειμένου να μπορέσουμε να συγκεντρώσουμε τις απαντήσεις και να καταλήξουμε σε συμπεράσματα.

Συνεκπαίδευση των εκπαιδευτικών προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης: Συγκριτική προσέγγιση των απόψεων των σχολικών συμβούλων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Τζήκας Μιχάλης, **Βρυνιώτη Καλλιόπη**

Το θέμα της συνεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης τέθηκε για πρώτη φορά το 1977 όταν το Συμβούλιο της Ευρώπης πρότεινε στις χώρες-μέλη του την συνεκπαίδευση των εν λόγω εκπαιδευτικών ως μέτρο για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά, εξαιτίας της ασυνέχειας που προκαλεί η μετάβαση από την προσχολική στη σχολική βαθμίδα. Στην Ελλάδα τέθηκε για πρώτη φορά στις αρχές του 1980 στα πλαίσια των συζητήσεων για την αναβάθμιση της εκπαίδευσης των νηπιαγωγών και των δασκάλων. Το μοντέλο που προέβλεπε να ιδρυθούν στα πανε-

πιστήμια Παιδαγωγικές Σχολές, στις οποίες θα εκπαιδεύονταν οι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, δεν επιλέχθηκε και από τότε το θέμα της συνεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών ελάχιστα απασχόλησε την επιστημονική κοινότητα.

Στόχο της παρούσας μελέτης αποτέλεσε η διερεύνηση και η συγκριτική προσέγγιση των απόψεων των σχολικών συμβούλων Προσχολικής Αγωγής και των σχολικών συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης για το θέμα της συνεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών προσχολικής και σχολικής εκπαίδευσης. Το μεθοδολογικό εργαλείο συλλογής των ερευνητικών δεδομένων ήταν το δομημένο ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το Μάιο του 2011 και έδειξε ότι τόσο οι σχολικοί σύμβουλοι Προσχολικής Αγωγής όσο και οι σχολικοί σύμβουλοι Δημοτικής Εκπαίδευσης συμφωνούν σε υψηλό βαθμό με τα επιχειρήματα υπέρ της συνεκπαίδευσης των εκπαιδευτικών των δυο βαθμίδων.

Η συζήτηση του άρθρου του συντάγματος για την εκπαίδευση στην Εθνική Συνέλευση (1864) που αφορά στον κρατικό ή δημοτικό χαρακτήρα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Τζήκας Χρήστος, **Χριστίδης Περικλής**

Όπως είναι γνωστό τόσο ο νόμος για το σχηματισμό των δήμων όσο και για την για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (1834) ανέθετε το κόστος της ίδρυσης και συντήρησης των δημοτικών σχολείων στους δήμους. Το κράτος επεφύλασσε στον εαυτό του το δικαίωμα να ιδρύει σχολεία και να βοηθά τους ενδεείς δήμους. Η ρύθμιση αυτή επιβεβαιώθηκε με το άρθρο 11 του συντάγματος του 1844. Τη δεκαετία του 1850 άρχισε να διαπιστώνεται ότι, παρά τη νομοθέτηση της υποχρεωτικότητας της φοίτησης, το συντριπτικό ποσοστό των παιδιών σχολικής ηλικίας δεν φοιτούσαν στο σχολείο. Παρατηρήθηκε, επίσης, μεγάλη ανισότητα στην φοίτηση των παιδιών σε διαφορετικές περιοχές της χώρας. Ζήτημα που συσχετίζονταν με το βαθμό οικονομικής ανάπτυξης των περιοχών αυτών και τη δυνατότητα των δήμων να διαθέτουν κονδύλια για την εκπαίδευση.

Στη συζήτηση του άρθρου για την εκπαίδευση στο σύνταγμα του 1864 οι αντιπρόσωποι αναφέρθηκαν εκτενέστερα στο θέμα των δαπανών για τη συντήρηση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Υπήρχαν, λοιπόν, σημαντικές προτάσεις που υποστήριζαν ότι για να μορφωθεί ο πληθυσμός πρέπει το κράτος να αναλάβει εξολοκλήρου τις δαπάνες για τη μόρφωση των παιδιών. Ζήτημα που σχετίζονταν και με τον πολιτικό εκσυγχρονισμό και τη διαμόρφωση της εθνικής συνείδησης.

Σκοπός της εργασίας είναι η ανάλυση των επιχειρημάτων των αντιπροσώπων που υποστήριζαν την «κρατικοποίηση» της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης ή τη διατήρηση του δημοτικού της χαρακτήρα και ο συσχετισμός των προτάσεων αυτών με τις μέχρι τότε διαπιστώσεις, όπως εμφανίζονται σε κείμενα διανοουμένων και εκθέσεις υπουργών για τη φοίτηση των παιδιών και τον πολιτικό και ιδεολογικό ρόλο της εκπαίδευσης.

Η επίδραση της ενδοϋπηρεσιακής επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στη βελτίωση του παρεχόμενου εκπαιδευτικού έργου σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στα πλαίσια του ενταξιακού σχολείου

Τζιβινίκου Σωτηρία, **Κουτσοκώστα Βασιλική**

Η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης, και μπορεί να επιτευχθεί με τη συστηματική ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση, που είναι προσανατολισμένη στην αύξηση της αποτελεσματικότητας της διδασκαλίας.

Η παρούσα εργασία αφορά στη διερεύνηση της επίδρασης στην εκπαιδευτική πράξη, ενός προγράμματος ενδοϋπηρεσιακής επιμόρφωσης, 30 εκπαιδευτικών που εργαζόταν σε ενταξιακά σχολεία. Η επιμόρφωση περιελάμβανε θέματα για τον σχεδιασμό αποτελεσματικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων, με τη συνεργασία του δάσκαλου της γενικής τάξης και αυτού του τμήματος ένταξης και έδινε έμφαση στην πρακτική εφαρμογή αυτών, σε συνθήκες πραγματικής τάξης και υποστήριξης συγκεκριμένων μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

Κατά τη διαδικασία υλοποίησης του προγράμματος, υπήρχε συνεχής παρακολούθηση, υποστήριξη και ανατροφοδότηση από τους επιστημονικούς υπευθύνους της επιμόρφωσης (μέθοδος coaching). Αξιολογήθηκε η επίδραση της επιμόρφωσης με ποσοτικά κριτήρια, όπως ερωτηματολόγια αντιλήψεων και στάσεων, και ποιοτικά κριτήρια όπως παρακολούθηση της διαδικασίας μέσα στη τάξη, και ανάλυση των τελικών εργασιών όπου αποτυπώθηκε η υλοποίηση του προγράμματος. Επίσης, διερευνήθηκε η διατήρηση της επίδρασης αυτής για εύλογο χρονικό διάστημα. Τα αποτελέσματα έδειξαν θετική επίδραση της επιμόρφωσης σε όλους τους δείκτες που αξιολογήθηκαν, τόσο σε βραχυπρόθεσμο, όσο και σε μακροπρόθεσμο επίπεδο (μετά ένα έτος).

Εκκλησία και Παιδεία: προβληματισμοί κατά την εορτή των Τριών Ιεραρχών σε λόγους κληρικών και λαϊκών καθηγητών της Θεολογικής Σχολής Αθηνών (β΄ μισό του 19ου - αρχές του 20ου αιώνα)

Τζιερτζής Σ. Αθανάσιος

Η εισήγηση εξετάζει θέματα που έθιξαν στους λόγους που εκφώνησαν καθηγητές ως μνημόσυνο των ευεργετών και συνδρομητών του Πανεπιστημίου Αθηνών με αφορμή την εορτή των Τριών Ιεραρχών. Πρόκειται κυρίως για διδακτικό προσωπικό της Θεολογικής Σχολής του Οθωνικού ή Εθνικού Πανεπιστημίου, ενώ κάποιοι εξ αυτών δίδασκαν και στη Ριζάρειο Εκκλησιαστική Σχολή. Ανάμεσα στους κληρικούς ξεχωρίζουν πρωταγωνιστικές μορφές της Εκκλησίας του Ελλαδικού Βασιλείου, όπως οι μετέπειτα Μητροπολίτες Αθηνών Μισαήλ Αποστολίδης και Προκόπιος Οικονομίδης, οι επίσκοποι Σύρου Αλέξανδρος Λογοθέτης και Πατρών Νικηφόρος Καλογεράς και ο λόγιος αρχιμανδρίτης Νεόφυτος Βάμβας, από τους επιφανέστερους εκπροσώπους του Νεοελληνικού Διαφωτισμού. Από τους λαϊκούς διακρίνονται οι καθηγητές Θεολογίας Νικόλαος Δαμαλάς, Διομήδης Κυριακός, Κωνσταντίνος Κοντογόνης, Ζήκος Ρώσσης, Ιγνάτιος Μοσχάκης και Γεώργιος Δέρβος.

Στη θεματική τους πέραν της ιστορικής τιμητικής αναφοράς στους Αγίους προσθέτουν τόσο πρακτικά επίκαιρα ζητήματα λ.χ. τη στάση της σύγχρονής τους Εκκλησίας, την ανάγκη μόρφωσης και συνεχούς επιμόρφωσης και μισθοδοσίας του κλήρου, όσο και θεωρητικά, όπως λ.χ. τη διαλογική σχέση θεολογίας και φιλοσοφίας, θρησκείας και επιστήμης, ανθρώπινης και άνωθεν σοφίας ή τη συμβολή της παιδείας (της αληθούς χριστιανικής) διά του Πανεπιστημίου στην παλιγγενεσία του έθνους, την πολιτική ελευθερία, την ευνομούμενη πολιτεία και τα χρηστά ήθη.

Λέξεις-κλειδιά: λόγοι, Τρεις Ιεράρχες, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Θεολογική Σχολή, κληρικοί και λαϊκοί καθηγητές, πρακτικά και θεωρητικά ζητήματα.

Η εφαρμογή μεθόδων της «Αφύπνισης των γλωσσών και των πολιτισμών» στο νηπιαγωγείο: Συμπεράσματα και προτάσεις

Τζόλου Αγγελική

Η επιμόρφωσή μου στην καινοτόμο διδακτική προσέγγιση «Αφύπνισης των γλωσσών και των πολιτισμών» από την κα Μουμτζίδου στο ΑΠΘ, αποτέλεσε την αφετηρία για μια νέα οπτική του αναλυτικού προγράμματος (ΔΕΠΠΣ) όσον αφορά τη γλώσσα. Μιας φιλοσοφίας αλλά και μιας πρακτικής που απάντησε και συνεχίζει να απαντά στους προβληματισμούς και τις ανησυχίες του σύγχρονου εκπαιδευτικού όταν αυτός συναντά εμπόδια και προκλήσεις μέσα στην πολυγλωσσική και πολυπολιτισμική σχολική τάξη του.

Στα πλαίσια μιας νέας αντίληψης της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης οι μαθητές ως ισότιμα μέλη, ανακαλύπτουν τη γνώση μέσα από τις προσωπικές εμπειρίες τους, γλωσσικές και πολιτισμικές αλλά και μέσα από ευκαιρίες που παρουσιάζονται μέσα στην τάξη, οργανωμένες και μη, που προκαλούν το ενδιαφέρον τους, αναπτύσσοντας παράλληλα ικανότητες και δεξιότητες όπως αυτές της ανάλυσης, της σύγκρισης και της κριτικής σκέψης.

Αυτή η παρουσίασή αφορά την εφαρμογή σε ένα νηπιαγωγείο της Θεσσαλονίκης εναλλακτικού υλικού που αφορά τη γλώσσα, με στόχο τη γλωσσική επίγνωση των μαθητών της προσχολικής ηλικίας επιδιώκοντας ταυτόχρονα η μητρική γλώσσα όλων των μαθητών να αποτελέσει σημαντικό κρίκο στη συνεκτικότητα της σχολικής τάξης.

Θα παρουσιαστούν επίσης οι μελλοντικές επιδιώξεις που προκύπτουν μέσα από συνεχείς αναζητήσεις για το σχεδιασμό ενός υλικού που κάθε φορά εξελίσσεται, για μια πιο ενιαία αντίληψη της γλώσσας.

Ενιαίο Σχολείο Εργασίας και ο θεσμός του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου. Μια ανολοκλήρωτη παιδαγωγική παρέμβαση

Τουρτούρας Χρήστος

Στα πλαίσια ενός εκπαιδευτικού συστήματος που υπηρετεί με συνέπεια τις ανάγκες της αγοράς, σταθερά στη βάση της κυρίαρχης οπτικής και που, κατ' επέκταση, απορροφά και αντανακλά τις αναπόφευκτες κρίσεις και τα αδιέξοδά της, τίθεται, σήμερα περισσότερο από ποτέ, επιτακτικά το ζήτημα της επανα-

διαπραγμάτευσης του ρόλου, της διάρθρωσης και της λειτουργίας του.

Επανέρχεται, έτσι, μια από παλιά αρχινημένη συζήτηση περί της αναγκαιότητας ενός σχολείου χωρίς τα αναχρονιστικά τεϋλορικά χαρακτηριστικά του, που το αντιστοίχιζαν αιώνες τώρα με το καπιταλιστικό μοντέλο οικονομικής ανάπτυξης και απαντούσαν στις ανάγκες μιας ανερχόμενης κουλτούρας ολοένα αυξανόμενης παραγωγής και κατανάλωσης στη βάση ενός απόλυτου καταμερισμού ρόλων, που εξυπηρετούσε, τελικά, την υπερπαραγωγή προϊόντων και την άντληση υπεραξίας.

Αμφισβητείται, πλέον, επιτακτικά η αποτελεσματικότητα της διχοτόμησης της γνώσης σε ακαδημαϊκή (γενική-θεωρητική) και τεχνολογική (πρακτική), όπως και της εργασίας, αντιστοίχως, σε πνευματική και χειρωνακτική.

Γίνεται λόγος για ένα νέο σχολείο πολυτεχνικό και ριζοσπαστικό, που δε θα ενισχύει τις όποιες κοινωνικές και, κατ' επέκταση, εκπαιδευτικές ανισότητες, ενώ θα προσφέρει ίσες ευκαιρίες μάθησης σε όλα τα παιδιά -στη βάση βιωματικών μορφών και συνεργατικών μοντέλων μάθησης- θα ανιχνεύει κλίσεις, θα καλλιεργεί την κριτική σκέψη και θα αναπτύσσει ολόπλευρα την προσωπικότητά τους, συνδέοντας τη γνώση με την πράξη, την κοινωνία και την εργασία.

Πρόκειται, προφανώς, για το Ενιαίο Σχολείο Εργασίας, οι αρχές του οποίου, έστω και συμπυκνωμένες, θεσμοθετήθηκαν επίσημα για μοναδική φορά στη χώρα μας, με τη μορφή του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου (ΕΠΛ), που λειτούργησε από το 1984 ως το 2001. Θεωρούμε, ότι τα αδιέξοδα της αστικής εκπαιδευτικής και οικονομικής πολιτικής που ακολούθησε την κατάργησή του, καθιστούν και πάλι επίκαιρο το συνολικό εκείνον προβληματισμό.

Δεδομένης επίσης, της έλλειψης επίσημης αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας του συγκεκριμένου θεσμού και της κατάργησής του με συνοπτικές και αδιευκρίνιστες διαδικασίες, η συζήτηση καθίσταται ακόμη πιο επιβεβλημένη.

Δοθέντων των παραπάνω, λοιπόν, μελετήθηκε η περίπτωση του πρώην ΕΠΛ Θεσσαλονίκης (σημερινού 2ου ΕΛ Νεάπολης). Πραγματοποιήθηκε συλλογή ποσοτικών δεδομένων με επιτόπου έρευνα πρωτογενούς υλικού από τα επίσημα αρχεία του σχολείου, που αφορούσαν στη γενικότερη σχολική πορεία των γηγενών και ξένων μαθητών και μαθητριών του (επιδόσεις, στασιμότητες, διαρροές, μετακινήσεις και ποσοστά εισαγωγής τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή λήψης πτυχίου ειδίκευσης για άμεση απορρόφησή τους στην αγορά εργασίας).

Τα στοιχεία αναφέρονται τόσο στην προηγούμενη λειτουργία του συγκεκριμένου σχολείου ως ΕΠΛ όσο και στην τρέχουσα λειτουργία του ως συμβατικού Ενιαίου Λυκείου, από το 2002 και εντεύθεν, παρέχοντας επιπλέον μια δυνατότητα σύγκρισης μεταξύ των δύο τύπων Λυκείου. Ακόμη, τα ποσοτικά δεδομένα συνδυάστηκαν με ποιοτικά, που εξήχθησαν από συνεντεύξεις με δύο από τους παλαιότερους εκπαιδευτικούς του διδακτικού προσωπικού του σχολείου, που το υπηρέτησαν και στις δύο φάσεις λειτουργίας του. Με το συνδυασμό του ποσοτικού και του ποιοτικού παραδείγματος εξασφαλίζονται οι απαιτούμενες προ-

ϋποθέσεις αξιοπιστίας και εγκυρότητας, καθώς και η γενικευσιμότητα των αποτελεσμάτων.

Εκπαιδευτική Έρευνα και Ποιότητα στην Εκπαίδευση

Τριλιανός Αθανάσης

Στην παρούσα εισήγηση καταβάλλεται προσπάθεια για να καταδειχθεί η επίδραση που μπορεί να ασκήσει η καλλιέργεια της εκπαιδευτικής έρευνας στη βελτίωση της παρεχόμενης εκπαίδευσης στα σύγχρονα σχολεία. Μολονότι γενικά υπάρχει η αντίληψη ότι μεταξύ των δυο αυτών παραγόντων διαμορφώνεται θετική σχέση, ότι δηλαδή η έρευνα, που παρέχει απαντήσεις στα ποικίλα εκπαιδευτικά ζητήματα, συντελεί στην προαγωγή της ποιότητας της εκπαίδευσης, στην πράξη όμως δεν φαίνεται να συμβαίνει συχνά κάτι τέτοιο. Πώς εξηγείται αυτή η ασυμφωνία και τι μπορεί να γίνει για να ξεπερασθούν τα οποιαδήποτε εμπόδια που διαταράσσουν αυτή τη σχέση;

Προκειμένου να δοθούν απαντήσεις στα προηγούμενα ερωτήματα, καταρχήν επιχειρείται ο προσδιορισμός της έννοιας της έρευνας γενικότερα, αλλά και της εκπαιδευτικής έρευνας ειδικότερα, και επίσης εντοπίζονται οι λόγοι που καθιστούν την εκπαιδευτική έρευνα σημαντική για την προαγωγή της ποιότητας της εκπαίδευσης. Στη συνέχεια επισημαίνονται οι παράγοντες που δυσχεραίνουν τη δημιουργία θετικής σχέσης μεταξύ εκπαιδευτικής έρευνας και ποιότητας στην εκπαίδευση, και επιπλέον διατυπώνονται σαφείς προτάσεις για το πώς οι δυσχέρειες στην εν λόγω σχέση μπορούν να αρθούν.

Τέλος, η εισήγηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η εκπαιδευτική έρευνα είναι δυνατόν να συμβάλλει στην προαγωγή της ποιότητας της εκπαίδευσης, όταν λαμβάνει κυρίως τη μορφή της εφαρμοσμένης έρευνας ή της έρευνας δράσης, όπου ο εκπαιδευτικός δε θα λειτουργεί μόνον ως διδάσκων και χρήστης των πορισμάτων των εκπαιδευτικών ερευνών, αλλά και ως ερευνητής ή συνερευνητής, αφού πάρει βέβαια την κατάλληλη κατάρτιση και καθοδήγηση, έτσι ώστε να είναι σε θέση να βελτιώνει ο ίδιος την εκπαιδευτική πρακτική του.

Οι αντιλήψεις των δασκάλων για τη νέα διάσταση του ρόλου τους ως οργανωτών και διευκολυντών της μαθησιακής διαδικασίας

Τσαγγάρη Χρυσούλα

Η σχολική εκπαίδευση καλείται να εστιάσει σε νέες μαθησιακές διαδικασίες που θα έχουν ως στόχο την ανάπτυξη της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης και την παροχή κινήτρων στα άτομα για συμμετοχή τους σε μια συνεχή διαδικασία μάθησης σε όλη τη διάρκεια του βίου τους. Το γεγονός αυτό προϋποθέτει την αλλαγή της λειτουργίας της σχολικής εκπαίδευσης και του περιεχομένου των γνώσεων και των δεξιοτήτων που αυτή παρέχει.

Στο πλαίσιο του νέου μαθησιακού περιβάλλοντος επαναπροσδιορίζονται τα χαρακτηριστικά και οι ικανότητες που συνθέτουν το προφίλ του εκπαιδευτικού. Μια από τις βασικές πτυχές του ρόλου του εκπαιδευτικού που υφίσταται τροποποίηση αποτελεί η μετάβασή του από μεταδότη γνώσεων σε διευκολυντή και οργανωτή της μαθησιακής διαδικασίας.

Το συγκεκριμένο γεγονός αποτέλεσε αντικείμενο έρευνας, η οποία είχε ως σκοπό τη διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών για τη νέα διάσταση του ρόλου τους. Η εννοιολογική κατασκευή του διευκολυντή της μαθησιακής διαδικασίας διαμορφώθηκε με τη συνδρομή στοιχείων της θεωρίας του Carl Rogers και αναφορών που συναντά κανείς σε κείμενα ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής. Η συγκεκριμένη κατασκευή αποτέλεσε τη βάση για το σχεδιασμό και τη διαμόρφωση των ερευνητικών εργαλείων. Η ερευνητική μέθοδος που επιλέχθηκε βασίστηκε στο συνδυασμό της ποσοτικής και ποιοτικής προσέγγισης.

Απόψεις και στάσεις εκπαιδευτικών για την οργάνωση και τη λειτουργία των Τμημάτων Ένταξης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Τσέκος Βασίλης

Η αυξανόμενη φοίτηση παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση, αποτελεί κοινή διαπίστωση και συνιστά σημαντικό αντικείμενο διεπιστημονικής μελέτης από επιστήμονες του χώρου της παιδαγωγικής, της ψυχολογίας και της κοινωνιολογίας.

Η παρούσα μελέτη είχε σκοπό να διερευνήσει τις απόψεις και στάσεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αναφορικά με τη δομή, την οργάνωση και την αποτελεσματικότητα του θεσμού των Τμημάτων Ένταξης.

Διενεργήθηκε κατά το σχολικό έτος 2010-11 και οι συμμετέχοντες 193 εκπαιδευτικοί που δίδασκαν σε γενικές τάξεις και τμήματα ένταξης δημόσιων δημοτικών σχολείων κλήθηκαν να απαντήσουν στις κλειστές και ανοιχτές ερωτήσεις ενός ερωτηματολογίου που συντάχθηκε για το σκοπό αυτό.

Από την ανάλυση των δεδομένων, για την οποία χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο S.P.S.S., προέκυψε ιδιαίτερα θετική εικόνα για το έργο που επιτελείται στο τμήμα ένταξης όσον αφορά την αξιοποίηση και βελτίωση των δυνατοτήτων και δεξιοτήτων των μαθητών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και τη διασφάλιση ίσων ευκαιριών για την ουσιαστική συμμετοχή τους στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ωστόσο διατυπώθηκαν και προτάσεις που αξίζει να συζητηθούν.

Ο νόμος ΒΤΜΘ' του 1895 και το πρώτο Αναλυτικό Πρόγραμμα για το νηπιαγωγείο

Τσιάλος Στέφανος, Μπέση Μαρίνα

Στην παρούσα εργασία παρουσιάζεται το πρώτο επίσημο Αναλυτικό Πρόγραμμα προσχολικής αγωγής στην Ελλάδα που θεσμοθετήθηκε με το Βασιλικό Διάταγμα του έτους 1896, του οποίου η έκδοση προβλεπόταν από το νόμο ΒΤΜΘ' του έτους 1895.

Με τον πρώτο αυτό νόμο εισήχθη ο θεσμός της προσχολικής αγωγής, όμως δεν αναφέρονταν ο σκοπός της, ούτε ορίζονταν καθορισμένο περιεχόμενο και συγκεκριμένη μεθοδολογία.

Τα νηπιαγωγεία ήταν τριτάξια και δίδασκαν δασκάλες με επαρκή θεωρητική και πρακτική ικανότητα στη νηπιαγωγική. Το πρώτο ωρολόγιο αναλυτικό πρόγραμμα ήταν σύμφωνο με το γερμανικό παιδαγωγικό σύστημα του Froebel, με στόχο τη γλωσσική καλλιέργεια, την προετοιμασία των νηπίων για την επόμενη βαθμίδα, αλλά και τη σωματική και πνευματική τους ανάπτυξη.

Τέλος στην εργασία αυτή επιχειρείται μια σύντομη αναφορά και στα επόμενα Αναλυτικά Προγράμματα για το Νηπιαγωγείο.

Εκπαίδευση εκπαιδευτικών και ποιότητα στην εκπαίδευση: η περίπτωση της Φινλανδίας

Τσιανάκας Βαγγέλης

Τα τελευταία χρόνια πολλές χώρες αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεών τους στην εκπαίδευση βάσει των αποτελεσμάτων στα διεθνή προγράμματα αξιολόγησης.

Η Φινλανδία είναι από τις χώρες του ΟΟΣΑ που πέτυχαν ιδιαίτερα υψηλές επιδόσεις στα εν λόγω προγράμματα την τελευταία δεκαετία. Οι συνεχείς επιτυχίες της στο διεθνές πρόγραμμα για την αξιολόγηση των μαθητών PISA το 2000, το 2003 και το 2006 προκάλεσε μεγάλη εντύπωση, οδηγώντας πολλές χώρες, ιδιαίτερα εκείνες που έχουν αποτύχει στο PISA, να διερευνήσουν τους λόγους της επιτυχίας των Φιλανδών μαθητών.

Στην παρούσα μελέτη εξετάζεται ένας από τους λόγους επιτυχίας του φινλανδικού εκπαιδευτικού συστήματος, αυτός της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών. Συγκεκριμένα, εξετάζεται η εκπαίδευση, η επιμόρφωση και η αξιολόγηση των Φιλανδών εκπαιδευτικών, καθώς και το σύστημα λήψης αποφάσεων για τη διδακτέα ύλη.

Διαπολιτισμική Αγωγή και χορός: Η κινητική επικοινωνιακή συνάντηση – Διδακτική προσέγγιση με προτεινόμενες δραστηριότητες

Τσιάρα Παρασκευή

Ο χορός μπορεί να είναι μέσο διαπολιτισμικής διαπαιδαγώγησης. Δυστυχώς κατέχει ελάχιστο χρόνο στο σχολικό πρόγραμμα, αν και είναι βασικό στοιχείο του πολιτισμού μας και ίσως θα έπρεπε να αντιληφθούμε τις θεραπευτικές του ιδιότητες (πνευματικές, κοινωνικές, ρυθμικές, καλλιτεχνικές κ.τ.λ.) ως εκπαιδευτικοί, ως μαθητές, ως άνθρωποι. Οι Αρχαίοι Έλληνες είχαν αντιληφθεί τη χρησιμότητα του χορού και τις δυνατότητες που είχε ως μέσο αγωγής και παιδείας και γι' αυτό ο χορός κατείχε πρωταρχικό ρόλο στο εκπαιδευτικό σύστημα. Το χαρακτηριστικό της μη λεκτικής επικοινωνίας του χορού θεωρείται ότι είναι ένα από τα βασικότερα πλεονεκτήματα, για να έχει ο χορός πρωταρχικό ρόλο στη Διαπολιτισμική Εκπαίδευση αλλά και λόγο στην εκμάθηση των ελληνικών ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας.

Η αγωγή θα πρέπει να έχει ως κύριο σκοπό την τέχνη της ζωής, την οικο-

δόμηση της προσωπικής ταυτότητας και την καλλιέργεια της δημιουργικότητας. Οι τέχνες διατηρούν τη συνοχή με την αισθητική παράδοση στην ιστορία του ανθρώπου. Η μουσική και ο χορός και οι άλλες τέχνες, κυρίως μη λεκτικές στη φύση τους, πλησιάζουν τις κοινωνικές, ψυχολογικές ρίζες του ανθρώπου κατά την αναζήτησή του για την ταυτότητα και την αυτοπραγμάτωση. Όσον αφορά τη διδακτική προσέγγιση υπάρχουν προτεινόμενες δραστηριότητες με μουσική και μουσικοκινητικά παιχνίδια συνυφασμένα με τη Διαπολιτισμική και Γενική Αγωγή.

Ιστορική εκπαίδευση και σχολικά εγχειρίδια ιστορίας: Κριτήρια συγγραφής και αξιολόγησης των σχολικών εγχειριδίων ιστορίας στο πλαίσιο της σύγχρονης ιστορικής εκπαίδευσης

Τσιβάς Αρμόδιος

Το σχολικό εγχειρίδιο ιστορίας, από τις αρχές του 20ού αιώνα, κυριαρχεί στις διαδικασίες ανανέωσης της ιστορικής εκπαίδευσης, καθώς αποτελεί προνομιακό μέσο αποτύπωσης και υλοποίησης της διδακτικής προσέγγισης, που κάθε φορά προκρίνεται, στις περισσότερες δυτικές χώρες. Αποτελεί διακριτό πολιτισμικό προϊόν, το οποίο ενδιαφέρει και κινητοποιεί άμεσα διαφορετικές κοινωνικές ομάδες. Δραστηριοποιεί ειδικούς επιστήμονες, συγγραφείς, εκδοτικούς οίκους, και απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, μαθητές και μαθήτριες, γονείς. Αποτελεί αντικείμενο σχολικής χρήσης και ταυτόχρονα κοινωνικού ενδιαφέροντος και κριτικής ως προς τις ιδιότητες και τη στοχοθεσία που προβάλλει.

Κεντρικός άξονας των επιστημονικών αναλύσεων και ερευνών των σχολικών εγχειριδίων ιστορίας, αλλά και σημείο έντονης κοινωνικής και πολιτικής κριτικής και διαμάχης αποτελεί το περιεχόμενο και τα ζητήματα επιλογής της ιστορικής ύλης. Αποτελεί προτεραιότητα και δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στο ιδεολογικό και αξιακό φορτίο των εγχειριδίων και λιγότερο απασχολούν οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις, οι οποίες προκρίνονται και αναδεικνύουν την παιδαγωγική και διδακτική διάστασή τους.

Στην παρούσα μελέτη γίνεται λόγος για τη θέση της ιστορίας στην εκπαιδευτική διαδικασία και ιδιαίτερα μετά την άρθρωση του νέου επιστημονικού πεδίου της διδακτικής της ιστορίας. Προσδιορίζεται η θέση και ο ρόλος των εγχειριδίων ιστορίας στην ιστορική εκπαίδευση. Εξετάζονται οι άξονες ανάλυσης των ερευνητικών μελετών που έχουν προταθεί μέχρι τώρα και αναφέρονται στον τρόπο παραγωγής, έγκρισης και διάδοσης, στο περιεχόμενο, στις μεθόδους, στα εγγενή και εξωγενή χαρακτηριστικά των εγχειριδίων ιστορίας. Περιγράφονται τα κύρια δομικά χαρακτηριστικά και οι λειτουργίες των εγχειριδίων, και παρατίθεται

μια βασική τυπολογία κριτηρίων συγγραφής και αξιολόγησης των σχολικών εγχειριδίων ιστορίας στο πλαίσιο του σύγχρονου ιστοριογραφικού και παιδαγωγικού πεδίου αναφοράς.

Η ιστορία του 55ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών

Τσιλίκας Θεόδωρος, Βεσκούκης Χρήστος

Στην καθημερινή μας διαδρομή μέσα στο σχολικό χώρο μπορούμε να ανακαλύψουμε ιστορικούς θησαυρούς που δεν φανταζόμαστε σε ποιες διαφορετικές προσεγγίσεις, ιστορικές διαδρομές μπορούν να μας οδηγήσουν.

Μια τέτοια εμπειρία μας έφερε το αρχείο του 55ου Δημ. Σχ. Αθηνών, το οποίο βρίσκεται στην περιοχή της πλατείας Βάθης (κέντρο της Αθήνας).

Ως ιστορικό στοιχείο λάβαμε από τα ευρισκόμενα αρχεία τα Μαθητολόγια και τους Γενικούς Ελέγχους που τηρούνται στον αρχειακό χώρο του σχολείου.

Βρίσκουμε κατά τη διαδικασία της έρευνας σημαντικά στοιχεία που αφορούν την προέλευση μαθητών από πολλές χώρες, καθώς και την παρουσία αλλοδαπών μαθητών στη ροή του χρόνου.

Αυτή η διαφοροποίηση της προέλευσης των μαθητών μας δίνει και το πολιτικό κοινωνικό μοντέλο που διαμορφώνει και τη σύσταση της σχολικής μονάδας στο κέντρο της Αθήνας μιας Αθήνας που βιώνει τις ιστορικές αλλαγές οι οποίες δεν διαφαίνονται τόσο καθαρά αν δεν προσμετρήσεις και τις δυναμικές που επηρέασαν τον κοινωνικό ιστό του συγκεκριμένου σχολικού χώρου, του 55ου Δημοτικού Σχολείου Αθηνών.

Για το σχολικό κτίριο της οδού Λιοσίων, την περίοδο του 1930 ξεκινά και η ανέγερση του νέου πρωτοποριακού σχολικού συγκροτήματος στην περιοχή της πλατείας Βάθης.

Εμπνευστής του νέου σχολικού συγκροτήματος είναι ο Κυριακούλης Παναγιωτάκος σπουδαίος αρχιτέκτονας και με σπουδές στο εξωτερικό. Η προεξοχή του κλιμακοστασίου με τη μορφή προβόλου σηματοδοτεί και ένα από τα δυο δημοτικά του συγκροτήματος Λ. Λιοσίων και Μ. Βόδα, όπου με πραγματικά ευρηματικό τρόπο καταφέρνει να εντάξει τα δυο σχολεία σε ένα μικρό και παράγωνο οικόπεδο. Ο Le Corbusier έγραψε στον τοίχο του σχολείου κατά τη διάρκεια επίσκεψης στην Αθήνα (compliments de Le Corbusier).

Πρωτοποριακό σε σύλληψη και λειτουργικότητα διέθετε χώρους διδασκαλίας άνετους, φωτεινούς, καθώς εκμεταλλεύτηκε τις δυνατότητες του beton arme.

Με την απόφαση του Π.Δ. 161/26-4-1984 (ΦΕΚ 54/Α/30-4-84) χαρακτηρίστηκε ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο διότι αποτελεί αντιπροσωπευτικό δείγμα εκπαιδευτηρίων που καλύπτουν όλες τις μορφολογικές και λειτουργικές απόψεις που επικρατούσαν για τα κτίρια της εκπαίδευσης στην περίοδο του μεσο-

πολέμου.

Με όλα αυτά τα στοιχεία που σηματοδοτούν την πορεία του 55ου Δ. Σ Αθηνών θεωρούμε ότι είναι ένας μικρός τόπος ιστορίας, αρχιτεκτονικής και αλλαγής του σχολικού δυναμικού στο χρόνο.

Βιβλία στο «ράφι»: Προτάσεις για διδακτική αξιοποίηση των νέων εγχειριδίων των Αρχαίων Ελληνικών

Τσιότρας Βασίλειος

Την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα, με συγχρηματοδότηση από το 3ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, συγγράφηκε μια πλήρης σειρά σχολικών εγχειριδίων για το Γυμνάσιο (και το Λύκειο).

Στην παρούσα μελέτη το ενδιαφέρον εστιάζεται στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών και ειδικότερα στα καινούργια βιβλία αναφοράς, τα οποία χρησιμοποιούνται επικουρικώς στην τάξη ή στο σπίτι σε πλαίσιο διερευνητικής/ ανακαλυπτικής μάθησης: α) «Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας» (τόμος 1), και β) «Ανθολογία Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας» (τόμοι 3). Από την καθημερινή σχολική πράξη διαπιστώθηκε ότι τα βιβλία αυτά-παρά την αναμφισβήτητη χρησιμότητά τους, καθώς παρέχουν τη δυνατότητα βιωματικής επαφής των μαθητών με ποικίλλα κειμενικά αποσπάσματα-φαίνεται ότι έχουν παροπλισθεί στα ράφια των βιβλιοθηκών ή στην καλύτερη περίπτωση τελούν υπό συνθήκες εξαιρετικά περιορισμένης χρήσης.

Στις Οδηγίες των φιλολογικών μαθημάτων ή στις Εγκυκλίους του Υπουργείου Παιδείας δεν συμπεριλαμβάνονται αναφορές ή μεθοδολογικές παρατηρήσεις διδακτικής αξιοποίησής τους. Γι' αυτό είναι έκδηλη η αμηχανία των εκπαιδευτικών σχετικά με τη χρήση των βιβλίων αυτών αλλά και η άγνοια της ύπαρξής τους από τους μαθητές. Στόχος της μελέτης αυτής είναι να καταδείξει τρόπους δημιουργικής αξιοποίησης του διδακτικού αυτού υλικού στη λογική της διαθεματικότητας και διεπιστημονικότητας σύμφωνα με το Αναλυτικό Πρόγραμμα.

Στη διδακτική αυτή προσέγγιση καταβάλλεται προσπάθεια να συνδεθεί η θεωρητική γνώση με την πρακτική εφαρμογή της εντός της σχολικής τάξης.

Ασκήσεις ελληνικής γλώσσας στην κατασκήνωση: Η περίπτωση του θερινού προγράμματος γλώσσας σε προσκόπους στην Καλλιπεύκη Ολύμπου

Τσιτσανούδη-Μαλλίδη Νικολέττα, **Λυγούρα Αναστασία**
Σακατζής Δημήτρης

Η εργασία παρουσιάζει μία εναλλακτική πρόταση γλωσσικής διδασκαλίας και συγκεκριμένα της διδασκαλίας της Ελληνικής γλώσσας που λαμβάνει χώρα σε παιδικές κατασκηνώσεις και στο πλαίσιο του προσκοπισμού με αποδέκτες παιδιά του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού Σχολείου. Η κατάθεση της ιδέας συσχετίζεται με μία πολύ πρόσφατη πρωτοβουλία η οποία σχεδιάστηκε και πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2012 στο πλαίσιο του κατασκηνωτικού προγράμματος της Κατασκήνωσης Προσκόπων Περιφερειακής Εφορίας Λάρισας στο ορεινό και καταπράσινο χωριό της Καλλιπεύκης στον Όλυμπο.

Πιο συγκεκριμένα, και με εφόδιο διαδεδομένες θεωρητικές προσεγγίσεις αναφορικά με την επικοινωνιακή διάσταση του γλωσσικού μαθήματος, παρατίθενται οι πρακτικές που ακολουθήθηκαν κατά την οργάνωση ενός ολιγοήμερου θερινού προγράμματος διδασκαλίας μαθημάτων ελληνικής γλώσσας και επικοινωνίας υπό τον τίτλο «Παίζοντας και μαθαίνοντας ελληνικά». Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη δράση, τα παιδιά του Συστήματος Προσκόπων προκαλούνται σε μία «αυθόρμητη», αλλά παράλληλα επιμελώς οργανωμένη εμπλοκή με τη διαδικασία εξάσκησης στην ελληνική γλώσσα. Μετά από ευσύνοπτες ομιλίες των δασκάλων τους για την πρωτοβουλία, αναλαμβάνουν εργασίες για την καλλιέργεια της γλώσσας και της επικοινωνίας που διακρίνονται για την παιγνιώδη μορφή τους. Ως τέτοιες αναφέρονται η ανάγνωση παραμυθιών, η επίλυση σταυρολέξων, ο σχεδιασμός επιτραπέζιων παιγνιδιών με θέμα που επιλέγουν τα ίδια τα παιδιά, η σύνταξη σύντομων κειμένων που προορίζονται για τον τοπικό τύπο. Έμφαση δίδεται και σε διαθεματικές προσεγγίσεις με άξονα τη γλώσσα, όπως είναι λόγου χάρη η προβολή της μεσογειακής διατροφής. Σε κάθε περίπτωση, καταβάλλεται προσπάθεια για ενασχόληση των παιδιών με αυθεντικό γλωσσικό υλικό, ώστε να ερεθίζεται η περιέργεια και το ενδιαφέρον τους και να εκλαμβάνουν τη συνολική δραστηριότητα ως μία πολύ ευχάριστη ενασχόληση.

Το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ), οι Γνωστικές διαδικασίες της Μάθησης μέσω Σχεδιασμού (Learning by Desing) και η Κριτική Σκέψη

Τυμβίου Μαρία

Οι σημερινές συνθήκες της μετανεωτερικής εποχής αναδεικνύουν περισσότερο από ποτέ την ανάγκη για μια εκπαίδευση που να διαμορφώνει άτομα κριτικά σκεπτόμενα με αναπτυγμένες τις δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων

Στο ελληνικό σχολείο, μέσα από προεδρικά διατάγματα και προγράμματα σπουδών εισάγεται ως στόχος της εκπαίδευσης η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης. Σε ό,τι αφορά τις ξένες γλώσσες στη δημόσια εκπαίδευση, έχει υιοθετηθεί πιλοτικά το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών Ξένων Γλωσσών (ΕΠΣ-ΞΓ), το οποίο σχετίζεται με τη Θεωρία της Νέας Μάθησης (New Learning) και ακολουθεί το διδακτικό μοντέλο της Μάθησης μέσω Σχεδιασμού [(LbD)], που προτείνουν οι Kalantzis και Cope. Το συγκεκριμένο μοντέλο βασίζεται σε τέσσερις Γνωστικές διαδικασίες που ταξινομούνται ως εξής: Η βιωματική μάθηση: η γνωστή και η νέα, Η εννοιολόγηση: με ορολογία και με θεωρία, Η ανάλυση: με λειτουργικό τρόπο και με κριτικό τρόπο, Η εφαρμογή: με κατάλληλο τρόπο και με δημιουργικό τρόπο

Με την εργασία μας σκοπεύουμε να αναδείξουμε τη σχέση της διαδικασίας επίλυσης προβλήματος με τις επιμέρους Γνωστικές διαδικασίες που προτείνει το LbD, με στόχο την ενεργοποίηση της κριτικής σκέψης.

Σύγχρονα μοντέλα διδασκαλίας του μαθήματος της ιστορίας στο δημοτικό σχολείο (Διδακτική μεθοδολογία και εφαρμογές στο μάθημα της ιστορίας)

Υφαντής Διονύσης

Η διδακτική διαδικασία του μαθήματος της Ιστορίας προσδιορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την επιλογή του μοντέλου διδασκαλίας. Όταν εφαρμόζεται ένα στοχοθετικό μοντέλο διδασκαλίας, ο σχεδιασμός της διδασκαλίας γίνεται από τον διδάσκοντα στη βάση της διατύπωσης των διδακτικών στόχων. Στην περίπτωση επιλογής ενός διαδικαστικού μοντέλου διδασκαλίας ο διδάσκων προσδιορίζει τους σκοπούς, τις αρχές και τα κριτήρια της διδακτικής διαδικασίας. Η επιλογή των διδακτικών στόχων είναι ανάγκη να εστιάζει στην επίτευξη των γενικών και ειδικών σκοπών της διδασκαλίας της ιστορίας.

Οι μέθοδοι διεξαγωγής της διδασκαλίας του μαθήματος της ιστορίας είναι ποικίλες, με κοινό χαρακτηριστικό ότι στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος βρίσκονται οι μαθητές.

Έτσι με τη διδασκαλία της ιστορίας μπορεί ο μαθητής να αποκτήσει όχι μόνο την επίγνωση ότι ο σύγχρονος κόσμος αποτελεί συνέχεια του παρελθόντος, αλλά και την επίγνωση ότι ο σύγχρονος ιστορικός ορίζοντας συνδέεται άμεσα με τη ζωή του.

Σκοπός της εισήγησης είναι να παρουσιαστούν διάφοροι βασικοί σκοποί διδασκαλίας της ιστορίας (ιστορική σκέψη, ιστορική συνείδηση, ιστορικές έννοιες, ιστορικός χρόνος), τα μέσα επίτευξης των διδακτικών στόχων, διάφοροι μέθοδοι διδασκαλίας και τέλος μια δειγματική διδασκαλία συγκεκριμένης ενότητας από το σχολικό εγχειρίδιο του δημοτικού σχολείου.

Η διδασκαλία tης συναισθηματικής αγωγής μέσω των τεχνών

Φακίδου Αναστασία

Τα Νέα Προγράμματα Σπουδών (Π.Σ.) εισάγουν στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου το μάθημα "Σχολική και Κοινωνική Ζωή" (ΣΚΖ). Αποβλέπει στην συναισθηματική αγωγή των μαθητών και περιλαμβάνει την ισόρροπη ανάπτυξη γνωστικών, συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων. Η έκφραση των συναισθημάτων αποτελεί κυρίαρχο περιεχόμενο των έργων τέχνης και ως εκ τούτου μαθησιακό στόχο της αισθητικής αγωγής. Η διδασκαλία των τεχνών αποσκοπεί στην καλλιέργεια των μαθητών ως θεατών και ως δημιουργών, ώστε μέσω της καλλιτεχνικής διαδικασίας να γνωρίσουν τον εαυτό, τους άλλους, το περιβάλλον.

Σκοπός της εργασίας είναι η κατάθεση μιας πρότασης για τη διδασκαλία της συναισθηματικής αγωγής μέσω των τεχνών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στο θεωρητικό πλαίσιο συνυφαίνονται αρχές του σχεδιασμού προγραμμάτων για την προαγωγή της ψυχικής ανθεκτικότητας, για τη διδασκαλία του συναισθηματικού γραμματισμού, της διδακτικής των τεχνών για την αυτο-έκφραση, τον στοχασμό και την ενιαιοποιημένη (integrated) διδασκαλία μέσω των τεχνών, πρακτικές από τη θεραπεία μέσω των τεχνών (art therapy) και τους στόχους των Π.Σ. για τη διδασκαλία της ΣΚΖ και των Εικαστικών. Παρουσιάζονται παραδείγματα σεναρίων διδασκαλίας στους τομείς των συναισθημάτων και της αυτοαντίληψης.

Λέξεις-κλειδιά: συναισθηματική αγωγή, αισθητική αγωγή, ενιαιοποιημένη διδασκαλία, αυτο-έκφραση, αυτοαντίληψη.

Πολυδιάστατη υποστήριξη του μαθήματος Λογοτεχνίας με υπηρεσίες web 2.0

Φαχαντίδης Νικόλαος, **Βακάλη Αννα**

Στην εργασία αυτή εξετάζουμε πώς οι τεχνολογίες Web 2.0 μπορούν να αξιοποιηθούν στη διδασκαλία μαθημάτων και ειδικότερα στο μάθημα της λογοτεχνίας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο εξαμηνιαίου μαθήματος, όπου οι φοιτητές εργάστηκαν ανά ομάδες, με στόχο τη λογοτεχνική ανάλυση κειμένου. Ως λογοτεχνικό κείμενο επιλέχθηκε το τραγούδι του Νίκου Πορτοκάλογλου «Τα καράβια μου καίω», λόγω της επικαιρότητάς του, σε σχέση με τα προβλήματα της χώρα μας.

Οι φοιτητές χωρισμένοι σε ομάδες, συνεργάστηκαν και αξιοποίησαν περιβάλλοντα και υπηρεσίες web 2.0 (YouTube, fora, blogs, συλλογές υλικού, συνεντεύξεις), τόσο για να διερευνήσουν το ιστορικό περιβάλλον και τους στόχους του δημιουργού, όσο και για να επιτύχουν συνεργατική/διαλογική προσέγγιση και ενιαίο τελικό κείμενο. Στο κυρίως στάδιο της εργασίας τους (στάδιο σύνθεσης) οι φοιτητές χωρισμένοι σε ομάδες συνεργάστηκαν σε περιβάλλον τύπου wiki, το οποίο πρόσφερε δύο χώρους: τον «πίνακα» όπου δουλεύουνε όλοι οι μαθητές της ομάδας από κοινού ένα κείμενο και το χώρο συζήτησης των μαθητών, ενώ παράλληλα υπάρχει δυνατότητα προβολής της πορείας εξέλιξης της συγγραφής.

Στο τέλος, ζητήσαμε από το δημιουργό να μας βοηθήσει να υλοποιήσουμε το επόμενο βήμα, δηλαδή την «επικοινωνία με το δημιουργό» και πραγματοποιήθηκε on-line συζήτηση, τόσο σε απορίες των φοιτητών όσο και σε απόψεις που εκφράστηκαν στις εργασίες τους.

Μετά την ολοκλήρωση του εξαμηνιαίου μαθήματος, εξετάσαμε με ερωτηματολόγια τις απόψεις των φοιτητών τόσο για την πορεία του μαθήματος, όσο και για το πόσο θεωρούν ότι διαφοροποιείται μια διδασκαλία - και ειδικότερα η διδασκαλία της λογοτεχνίας- με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων του web 2.0.

Στόχος μας είναι οι φοιτητές να γνωρίσουν βιωματικά τις δυνατότητες που προσφέρουν οι Νέες Τεχνολογίες και ειδικά οι τεχνολογίες web 2.0 για συνεργατική μάθηση, αλλά και για επικοινωνία με το δημιουργό.

Διερεύνηση επιμορφωτικών αναγκών των επιμορφωτών ΠΕΚ στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Η περίπτωση των επιμορφωτών του ΠΕΚ Πάτρας

Φραγκούλης Ιωσήφ, **Αλεξόπουλος Διονύσιος**

Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της επαγγελματικής τους ανάπτυξης και εξέλιξης. Οι επιμορφωτές των εκπαιδευτικών αναλαμβάνουν σημαντικό ρόλο ως εκπαιδευτές ενηλίκων. Απαραίτητο είναι να διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες ώστε να ανταποκρίνονται με επιτυχία στο έργο τους. Εκτός από ειδικές γνώσεις στο αντικείμενο που διδάσκουν αναγκαίο είναι να διαθέτουν και γνώσεις σε θέματα εκπαίδευσης ενηλίκων και ιδιαίτερα σε θέματα που σχετίζονται με τις αρχές και τη μεθοδολογία της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των επιμορφωτών του Περιφερειακού Επιμορφωτικού Κέντρου (Π.Ε.Κ.) Πάτρας στις αρχές και τη μεθοδολογία της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν οι επιμορφωτές του ΠΕΚ Πάτρας. Ως εργαλείο διεξαγωγής της έρευνας χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο.

Από τα αποτελέσματα της έρευνας προέκυψε πως οι επιμορφωτές κατά τη διαδικασία υλοποίησης των επιμορφωτικών τους παρεμβάσεων, λαμβάνουν υπόψη τους σε ικανοποιητικό βαθμό, αλλά και με σημαντικές διαφοροποιήσεις, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευομένων καθώς και τις προϋποθέσεις αποτελεσματικής τους μάθησης. Επιθυμούν να επιμορφωθούν συστηματικά στο πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων και θεωρούν καταλληλότερο γι αυτό ένα συνδυαστικό μοντέλο επιμόρφωσης, το οποίο περιλαμβάνει δια ζώσης και εξ αποστάσεως επιμόρφωση.

«Διερεύνηση του επιπέδου διδακτικής ετοιμότητας των φοιτητών του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Ιωαννίνων κατά την πρακτική τους άσκηση». Ερευνητική προσέγγιση

Φύκαρης Ιωάννης

Σε κάθε διδακτική περίσταση ζητούμενο αποτελεί ο στοχασμός, η συνεργασία και η αλληλεπίδραση όλων των εμπλεκομένων της διδακτικής πράξης. Για την επίτευξη της ανωτέρω διάστασης καθοριστικό παράγοντα αποτελεί το επίπεδο της Πρακτικής Άσκησης των υποψηφίων εκπαιδευτικών, στο πλαίσιο της

οποίας επιδιώκεται να αποκομίσουν γνώσεις, εμπειρίες και δεξιότητες από το αλλά και εντός του «πεδίου της διδακτικής δράσης», που είναι το σχολείο και, εν προκειμένω, το Δημοτικό Σχολείο. Στην περίπτωση του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Ιωαννίνων η νέα αντίληψη σχετικά με την Πρακτική Άσκηση των υποψηφίων εκπαιδευτικών επιχειρείται να δομηθεί στη βάση του θεωρητικού υπόβαθρου του «στοχαστικο-κριτικού μοντέλου».
Ο βαθμός επάρκειας υλοποίησης της επίτευξης αυτής αναζητήθηκε μέσω της διερευνητικής προσέγγισης των απόψεων των υποψηφίων εκπαιδευτικών του 4ου έτους σπουδών του Τμήματος, σχετικά με την αντίληψη που διαμόρφωσαν για τη διδασκαλία εν γένει, μέσα από τη συμμετοχή τους στην Πρακτική Άσκηση, αλλά ταυτόχρονα και ο βαθμός ικανοποίησής τους από τη διαδικασία αυτή.

Για την προσέγγιση του διερευνητικού σκοπού χρησιμοποιήθηκε δομημένο ερωτηματολόγιο και η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το πρόγραμμα SPSS 20.

Κύριες διαπιστώσεις αποτέλεσαν αφενός ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων προτάσσει την ανάγκη αύξησης του χρόνου εφαρμογής της Πρακτικής Άσκησης και, αφετέρου επισημαίνεται η ανάγκη ευρύτερων συνεργασιών, διερευνήσεων και εμψύχωσης κατά τη διάρκεια επιτέλεσης από αυτούς διδακτικού έργου.

Η αλήθεια και η ιστορία: η θραύση της μεγάλης αφήγησης και η σχολική εκδοχή της ιστορίας

Φωτεινός Δημήτρης

Μετά την έλευση του μεταμοντερνισμού και την ενσωμάτωση της «γλωσσολογικής στροφής» στην ιστορική αφήγηση (Barthes1), κατέστη προβληματικό, αφηρημένο και υπό διερεύνηση τόσο το υποκείμενο όσο και το αντικείμενο της ιστορικής έρευνας και αφήγησης και έχει γίνει σαφές ότι δεν μπορούμε πλέον να αναζητούμε τη «μία και μοναδική» αλήθεια στην ιστορία.

Ακόμα, όμως, και ό,τι μπορεί να θεωρηθεί ως «αλήθεια», έστω για κάποιους, είναι μια «αλήθεια» υπό αίρεση, καθώς μόνο υπό συγκεκριμένες συνθήκες μπορεί να λογιστεί ως τέτοια. Αν υποθέσουμε, όπως δηλώνει ο Paul Veyne, ότι «σκοπός της επιστήμης της ιστορίας είναι να εξηγεί» (1984: xi)2, τότε θα πρέπει υποθέσουμε ότι η γεγραμμένη ιστορία δεν θα πρέπει αποτελεί παρά μια «εξήγηση», μια ερμηνεία του κόσμου που πέρασε.

Αυτή ακριβώς η ερμηνευτική-εξηγητική διάσταση είναι που διαφοροποιεί την επιστημονική ιστορική αφήγηση από άλλες -εναλλακτικές ιστορικές- αφηγήσεις (πρβλ. και Tosh 20103): σε κάποιο βαθμό εμπλέκεται και η θεωρητική και με-

θοδολογική συζήτηση στην ιστορική αφήγηση -συνεπώς η τελευταία αποκτά ένα διαφορετικό περιεχόμενο, ικανό να διαφοροποιήσει ακόμα και την άμεση εμπειρία του αναγνώστη-θεατή.

Συνεπώς, τίθεται προς τη σχολική ιστορία (ή ορθότερα: τη σχολική εκδοχή της ιστορίας) το ερώτημα: μπορεί να είναι μια επιστημονική ιστορία, ή θα πρέπει να είναι ιστορία περισσότερο προσηλωμένη στην «προσωπική» εμπειρία των ιστορούμενων;

Θα πρέπει να αποδίδει την επιστημονική εξήγηση, ή θα πρέπει να παραμένει εγκλωβισμένη στις όποιες επιδιώξεις ευρίσκονται εκτός του γνωστικού αντικειμένου και εγκιβωτισμένη συνάμα στην «κρατική αφήγηση», τη «μεγάλη εθνική αφήγηση» (δημιουργώντας, όπως θα το χαρακτήριζε και ο Foucault, ένα «καθεστώς αλήθειας» -regime of truth);

Για τη διερεύνηση των ερωτημάτων αυτών θα αναζητηθούν ορισμένες στιγμές «κρίσεις» της σχολικής ιστορίας.

Διερευνώντας τις αντιλήψεις εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής για την επαγγελματική ταυτότητα και ανάπτυξη. Μια εμπειρική μελέτη

Φωτοπούλου Σ. Βασιλική, **Υφαντή Α. Αμαλία**

Στην εργασία αυτή διερευνώνται οι απόψεις εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής σχετικά με τις έννοιες της επαγγελματικής ταυτότητας και της επαγγελματικής ανάπτυξης και κατά πόσον η επίγνωση αυτών καθώς και της δυναμικής τους επηρεάζουν τη λειτουργία των εκπαιδευτικών στο σχολείο.

Ειδικότερα, η μελέτη αυτή αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης εμπειρικής έρευνας, η οποία διεξήχθη σε δείγμα 76 εκπαιδευτικών προσχολικής αγωγής, που υπηρετούσαν στα δημόσια νηπιαγωγεία της περιφερειακής ενότητας Αχαΐας, κατά το ακαδημαϊκό έτος 2011-2012. Το ποσοστό συμμετοχής ανέρχεται στο 19% του δειγματοληπτικού πλαισίου και, για τη συλλογή των δεδομένων, χρησιμοποιήθηκε το γραπτό ανώνυμο ερωτηματολόγιο. Η ανάλυση των δεδομένων απεκάλυψε ότι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος αντιλαμβάνονται την έννοια της επαγγελματικής ταυτότητας μέσα από τα ζητήματα που άπτονται της καθημερινής δραστηριότητάς τους. Φάνηκε, επίσης, ότι οι εκπαιδευτικοί είναι ενήμεροι για θέματα που συνδέονται με την επαγγελματική τους ανάπτυξη, αναγνωρίζουν την πολυπλοκότητα και τον πολυδιάστατο χαρακτήρα μιας τέτοιας διαδικασίας και θεωρούν ότι καθεμιά παράμετρός της έχει ιδιαίτερη σημαντικότητα και ασκεί επιδράσεις στην επαγγελματική τους πορεία.

Συμπερασματικά, οι εκπαιδευτικοί του δείγματός μας έχουν γνώση των εννοιών της επαγγελματικής ταυτότητας και της επαγγελματικής ανάπτυξης

καθώς και της αλληλεξάρτησης και της συσχέτισης που υφίσταται μεταξύ των εννοιών αυτών αλλά και των ισχυρών δυναμικών που αναπτύσσονται με άμεσες επιρροές στον εκπαιδευτικό και στο έργο του. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί του δείγματος αντιλαμβάνονται τόσο τη συσχέτιση των εννοιών αυτών όσο και τη συμβολή τους στην καθημερινή σχολική πρακτική καθώς και στην επιδίωξή τους για επαγγελματική βελτίωση και εξέλιξη κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας τους.

Η διδασκαλία του μαθήματος της Ελληνικής Γλώσσας στην τουρκοκρατούμενη Μακεδονία, στις αρχές του 20ου αιώνα. Το παράδειγμα της Αστικής σχολής Κάστρου της Θάσου. Ιστορική και παιδαγωγική θεώρηση

Χαλκιάς Γεώργιος

Σε αυτή την εργασία γίνεται μια προσπάθεια να αποτυπωθούν τα αναλυτικά προγράμματα, που αφορούν το μάθημα της Ελληνικής Γλώσσας στην τουρκοκρατούμενη Μακεδονία, στις αρχές του 20ου αιώνα, μέσα από το βιβλίο ύλης της Αστικής Σχολής Κάστρου Θάσου. Πρόκειται για μια αδημοσίευτη ιστορική πηγή, η οποία παρέχει πολύτιμες πληροφορίες και μας οδηγεί σε σημαντικά συμπεράσματα για τη συνέχεια βασικών παιδαγωγικών θεωριών και πρακτικών μέσα στο χρόνο. Επομένως, δεν πρόκειται για μια στείρα παράθεση ενός ακόμα αναλυτικού προγράμματος, εκείνης της εποχής, αλλά γίνεται κριτική και συγκριτική προσέγγιση με τη σύγχρονη Παιδαγωγική, ώστε να αναδειχθούν, θετικά και αρνητικά στοιχεία και να διαπιστωθούν ομοιότητες και διαφορές με τη διδακτική πράξη που εφαρμόζεται στο σύγχρονο σχολείο.

Το γνωστικό προφίλ των μαθητών και των μαθητριών σύμφωνα με τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Χαμπίδης Θεόδωρος

Οι νεότερες τάσεις διεπιστημονικής προσέγγισης του φύλου, καθώς και οι σύγχρονες δυναμικές ερευνητικές θεωρήσεις του επιβάλλουν ως αναγκαία την επαναδιαπραγμάτευση του ρόλου του στην εκπαίδευση. Τα τελευταία χρόνια

οι κονστρουκτιβιστικές και οι μεταστρουκτουραλιστικές προσεγγίσεις ανέδειξαν δικαιολογημένα ως καίριο το ζήτημα της δόμησης των αντιλήψεων του φύλου στο χώρο της εκπαίδευσης. Το παραπρόγραμμα ως δίαυλος προώθησης των στερεοτυπικών αντιλήψεων του φύλου, άλλωστε, παρέχει τη δυνατότητα στους/τις εμπλεκόμενους/νες στην εκπαιδευτική διαδικασία να δρουν ως παράγοντες που γονιμοποιούν ή αναστέλλουν την (ανα)παραγωγή των στερεοτύπων.
Οι εκπαιδευτικοί ως πρωταγωνιστικά εμπλεκόμενοι/νες σε αυτή τη διαδικασία κεντρίζουν εύλογα το ερευνητικό ενδιαφέρον με επίκεντρο τις αντιλήψεις τους. Στην παρούσα έρευνα το ενδιαφέρον εστιάζεται συγκεκριμένα στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών με τις οποίες φαίνεται πως διαμορφώνουν το γνωστικό προφίλ των μαθητών και των μαθητριών αναδεικνύοντας έτσι τις πιθανές διαφορές τους.

Η έρευνα διενεργήθηκε σε δείγμα εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης μέσω ενός ανώνυμου ερωτηματολογίου. Τα δεδομένα της έρευνας καταγράφηκαν, κωδικοποιήθηκαν, αποτέλεσαν αντικείμενο στατιστικής επεξεργασίας και ανάλυσης, αντιπαραβλήθηκαν προς τα σύγχρονα βιβλιογραφικά δεδομένα και, τέλος, σχολιάστηκαν, ώστε να εξαχθούν τα τελικά συμπεράσματα. Το καινοτόμο προϊόν που αναδύθηκε από την έρευνα υπήρξε η διαπίστωση ενός υφέρποντος νέο-σεξισμού στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών που επιβιώνει στις μέρες μας παρά τη θεωρητική επίφαση της ισχύος της ισότητας των φύλων στην εκπαίδευση.

Μοντέλο επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στην αξιολόγηση της μάθησης

Χαρίσης Αθανάσιος

Στην ανακοίνωση θα παρουσιαστούν αποτελέσματα εμπειρικής έρευνας με θέμα «Η αξιολόγηση της μάθησης από τη σκοπιά των μαθητών». Η έρευνα έχει διεξαχθεί το 2006 σε μαθητές γυμνασίων της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Σκοπός της έρευνας ήταν να ελεγχθεί εάν το θεωρητικό μοντέλο επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην αξιολόγηση της μάθησης, που κατασκευαζόταν στα πλαίσια μεταπτυχιακών σπουδών, θα μπορούσε να είναι χρήσιμο στην εκπαιδευτική πράξη.

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας διαμορφώθηκε με βάση τους στόχους της σε οκτώ θεματικές ενότητες: α. Την αξιολόγηση ως αναπόσπαστο τμήμα της διδασκαλίας, β. Την παραδοσιακή ενδοσχολική αξιολόγηση, γ. Τη χρήση των αντικειμενικών τεστ, δ. Τη χρήση εναλλακτικών τρόπων αξιολόγησης, ε. Την παιδαγωγική και κοινωνική λειτουργία της αξιολόγησης, στ. Τη σκοποθεσία

στην εκπαιδευτική διαδικασία,

ζ. Τη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην αξιολόγηση, η. Την αξιολόγηση της ποιότητας του εκπαιδευτικού έργου και θ. Δημογραφικά στοιχεία των μαθητών.

Στην ανακοίνωση θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της έρευνας από τις τρεις πρώτες θεματικές ενότητες, σε συνδυασμό με τους θεματικούς πυρήνες του curriculum του προτεινόμενου μοντέλου επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

Η επιστημολογική σχέση της άσκησης ικανοτήτων και της απόδοσης πρακτικής γνώσης

Χρηστίδη Αλίκη

Παραδοσιακά θεωρούμενη, η πρακτική γνώση διαφέρει από την αποφαντική ή την προτασιακή γνώση, όπως αυτή ονομάζεται στο πλαίσιο της φιλοσοφίας των γνωσιακών επιστημών.

Με τον όρο πρακτική γνώση εννοείται η γνώση που ασκείται και αποκτάται κατά την πράξη, ενώ με τον όρο προτασιακή γνώση εννοείται η γνώση με τη βοήθεια της οποίας προβαίνουμε σε αποφάνσεις και κρίσεις περί του πραγματικού.

Η ιδιότητα του ανθρώπινου νου που ορίζεται ως ικανότητα έχει πολύ μεγάλη αξία για την πρακτική γνώση και θεωρείται ότι συνιστά μη προτασιακή γνώση, διότι δεν μπορεί να μεταδοθεί εξ ολοκλήρου με προτασιακή περιγραφή.

Η ικανότητα, όμως, βασίζεται σε ένα συνδυασμό προτασιακών γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφορών και η αποτελεσματικότητα της εφαρμογής τους στην πράξη καθορίζει και το επίπεδο της ικανότητας. Οι ικανότητες δεν είναι αυτοτελείς, με την έννοια ότι εξαρτώνται οργανικά από άλλες. Οι ικανότητες διακρίνονται με βάση το αντικείμενο αναφοράς τους και προσδιορίζονται με βάση αυτό στο οποίο αποσκοπούν οι δραστηριότητες κατά τις οποίες ασκούνται. Στον προσδιορισμό, άρα, μιας ικανότητας εμπλέκονται τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τον σκοπό της τέλεσή τους ή οι συνθήκες υπό τις οποίες η ικανότητα αυτή ασκείται. Οι ικανότητες διέπονται από σχέσεις ιεραρχίας και συγγένειας και, συχνά, κατά την απόδοση μιας ικανότητας σε ένα φορέα συνάγεται η απόδοση συγγενικών ικανοτήτων.

Το «μπορώ» της ανθρώπινης ικανότητας διακρίνεται σε διαφορετικές χρήσεις του ρήματος αυτού, όπως η λογική δυνατότητα και η φυσική δύναμη. Όσον αφορά την έννοια της ικανότητας, χρειάζεται να κατανοηθεί η διαφορά κατά τις χρήσεις του ρήματος «μπορώ», όταν αυτό αναφέρεται σε συγκεκριμένες πράξεις από τις χρήσεις στις οποίες αποδίδονται πάγιες, θα λέγαμε, ικανότητες.

Στην εργασία αυτή εξετάζεται η σχέση της άσκησης μια ικανότητας με την

απόδοση πρακτικής γνώσης και αναδεικνύεται η παιδαγωγική αξία του διδακτού των ικανοτήτων.

Άτομα με αναπηρία και αγορά εργασίας - νομοθετική πορεία (1980-2010)

Χρίστου Ελπίδα

Σκοπός της παρούσας ανακοίνωσης είναι να διαφανούν οι παράγοντες που παραδοσιακά αποτέλεσαν εμπόδιο για την πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία στην κυπριακή αγορά εργασίας. Ο αποκλεισμός των ατόμων με αναπηρία από την αγορά εργασίας είναι απόρροια της διάκρισης που υφίστανται, η οποία βασίζεται από τη μια στην προκατάληψη της κοινωνίας (ιδεολογικό επίπεδο) και από την άλλη στα πρακτικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν στην προσπάθεια τους να ενταχθούν σε αυτήν (επίπεδο πρακτικής) (Ε.Σ.Α.με.Α, 2008).

Μετά την είσοδο της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, το 2004, το Κράτος έχει περισσότερες ευκαιρίες για λήψη θετικών μέτρων για την απασχόληση των ατόμων με αναπηρία. Η υποχρεωτική τροποποίηση της νομοθεσίας, για σκοπούς εναρμόνισης με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, επιτρέπει στο Κράτος να εφαρμόσει και να ψηφίσει θετικά μέτρα υπέρ των ατόμων με αναπηρία. Το 2009, λοιπόν, το Κράτος πείστηκε να ψηφίσει τον Νόμο περί Πρόσληψης Ατόμων με Αναπηρίες στον Ευρύτερο Δημόσιο Τομέα (Ειδικές Διατάξεις) (Ν.146(Ι)/2009) για το οποίο υπήρχε νομικό κώλυμα μέχρι τότε (ΚΥ.Σ.Ο.Α, 2012). Σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω Νόμου προσλαμβάνονται σε θέσεις απασχόλησης στον ευρύτερο δημόσιο τομέα άτομα με αναπηρίες σε ποσοστό 10% επί των κενών θέσεων του τρέχοντος έτους, νοουμένου ότι τα άτομα με αναπηρίες ικανοποιούν σωρευτικά τα αντικειμενικά κριτήρια που προβλέπονται στο άρθρο 3 του Νόμου. Από την έρευνα προκύπτει ότι η νομοθετική ρύθμιση της ποσόστωσης καθυστέρησε πολύ να γίνει αποδεκτή από τη Δημόσια Υπηρεσία, παρόλο που ήταν ένα από τα βασικά αιτήματα του αναπηρικού κινήματος που εκκρεμούσε για πολλά χρόνια. Επίσης, είναι γεγονός ότι οι αντιδράσεις και από άλλους φορείς δεν επέτρεψαν ψήφιση παρόμοιων διατάξεων για τον ιδιωτικό τομέα.

Αναφορικά με την μέθοδο συλλογής των δεδομένων της έρευνας, για σκοπούς τριγωνοποίησης χρησιμοποιήθηκαν δυο ποιοτικές μέθοδοι, η μελέτη αρχειακού υλικού και οι συνεντεύξεις (Maxwell, 2005), σε συνδυασμό με την ιστορική έρευνα. Ακολούθως, έγινε ανάλυση των πληροφοριών και δεδομένων χρησιμοποιώντας στοιχεία από τη μέθοδο της θεμελιωμένης θεωρίας σύμφωνα με την οποία η θεωρία αναδύεται σταδιακά μέσα από τα δεδομένα, δηλαδή «χτίζεται από κάτω προς τα πάνω» (bottom-up approach) (Glaser &

Strauss, 1967). Η αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων πραγματοποιείται με τη μορφή τριών βασικών σταδίων που χρησιμοποιήθηκαν για την ταξινόμηση του υλικού που εντοπίστηκε και για την περαιτέρω ανάλυση και ερμηνεία του. Τα στάδια ονομάστηκαν περίοδοι θεσμικών και νομοθετικών παρεμβάσεων και καλύπτουν την περίοδο 1980-2010 δηλαδή, το πρώτο στάδιο (1980 – 1998), το δεύτερο στάδιο (1999 – 2003) και το τρίτο στάδιο (2004 – 2010).

«Georg Kerschensteiner: οι διαχρονικές προοπτικές της παιδαγωγικής του στις σύγχρονες μεθόδους»

Χρουσαλά Ρεββέκα

Ο Georg Kerschensteiner μέσα από τις παιδαγωγικές του μελέτες συντάσσει και προτείνει να ενταχθεί η εργασία στη σχολική πράξη ως προοπτική των γνώσεων και των δεξιοτήτων, που η εκπαίδευση οφείλει να παρέχει στο νέο άνθρωπο. Υποστήριζε ότι ο μαθητής είναι ένα κοινωνικό ον με δικαιώματα και υποχρεώσεις, που εξαιτίας της δύναμης της αυτενέργειας και της αυτονομίας του, μπορεί να γίνει πολίτης μιας δημοκρατικής κοινωνίας και τα σχολεία να μετουσιωθούν σε χώρους πολιτειακής αγωγής.

Ο εμπνευστής του «σχολείου εργασίας» στοχεύει στην αγωγή του πολίτη μέσα από την κατάλληλη μεθοδολογία και διδακτική προσέγγιση, ενώ παράλληλα η πνευματική και η χειρονακτική εργασία πρέπει να συνδυάζονται με τη διαμόρφωση του χαρακτήρα του κάθε μαθητή, ο οποίος οφείλει να επεξεργαστεί την διδακτική ύλη και να ανακαλύψει μέσα από αυτή τον τρόπο, που θα συνδυάσει την κλίση ή την δεξιότητά του.

Το «σχολείο εργασίας» είναι μια οργανωμένη κοινωνία, τα παιδιά δεν κάθονται μόνο μαζί, αλλά ζουν και δουλεύουν μαζί. Ο δάσκαλος είναι ο υποκινητής του μαθητή. Όσο πιο οργανωτικός είναι ο δάσκαλος τόσο μεγαλύτερη αξία έχει η συγκεντρωτική διδασκαλία. Η εργασία, όμως, που στηρίζεται στην ενεργητικότητα του μαθητή πρέπει να είναι ανεξάρτητη από το ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου.

Σύμφωνα με τις αρχές του νέου σχολείου παραμερίζονται τα αναλυτικά και ωρολόγια προγράμματα με στόχο τη νέα οργάνωση της εργασίας του σχολείου, ενώ τελικός σκοπός είναι η διαμόρφωση του υπεύθυνου και ενεργού πολίτη. Έτσι, το θεμέλιο της ανθρώπινης κουλτούρας για το «σχολείο εργασίας» είναι η παιδεία και η μόρφωση του ανθρώπου, οι γενικές γνώσεις του και η εκπαίδευσή του, ώστε να είναι χρήσιμος και αποδοτικός στην κοινωνία. Το «σχολείο εργασίας» επηρέασε τη διάρθρωση της εκπαιδευτικής πολιτικής όχι μόνο του γερμανικού εκπαιδευτικού συστήματος, αλλά και ολόκληρου του ευρωπαϊκού

τόσο στον τεχνογνωσιακό τομέα, όσο και στον ανθρωπιστικό. Έτσι, το 1911 στο Μόναχο ο Kerschensteiner συγγράφει την «Έννοια της Αγωγής του Πολίτου», την οποία αναδημοσιεύει το περιοδικό «Σχολείο και Ζωή» σε μετάφραση Ευαγ. Σ. Κακούρου το 1926.

Η φιλοσοφία του γερμανού παιδαγωγού για την ανάγκη της έκφρασης του δημοκρατισμού και της αυτενέργειας και της εφαρμογής του στη διδακτική πρακτική, αποτελούν απαραίτητα στοιχεία και στόχους της εκπαίδευσης, που θα επηρεάσουν όλη την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1930 και θα διαπεράσουν μέσα από όλες τις μεταρρυθμίσεις μέχρι να είναι απαιτούμενος σκοπός του σημερινού νέου σχολείου.

Η υπέρβαση της λοκιανής εμπειρικής γνωσιολογίας στην εκπαιδευτική φιλοσοφία του John Dewey

Ψαριανός Ερμόλαος

Η σύγχρονη εκπαιδευτική πραγματικότητα έχει σφυρηλατηθεί από την καταλυτική συμβολή της εμπειρίας στην συγκρότηση της νόησης και της γνώσης. Η φιλοσοφική τεκμηρίωση για τη συγκεκριμένη γνωσιολογική προσέγγιση εντοπίζεται στις θεωρητικές προσεγγίσεις ορισμένων φιλοσόφων και παιδαγωγών.

Ο John Locke (Δοκίμιο Περί της Ανθρώπινης Κατανόησης) υποστηρίζει ότι τα όρια της γνώσης συμπίπτουν με τα όρια της εμπειρίας. Απορρίπτεται κατ' αυτό τον τρόπο η καρτεσιανή άποψη περί των έμφυτων ιδεών και τονίζεται η περιορισμένη και ελλιπής γνώση μας για την πραγματικότητα, η οποία ωστόσο επαρκεί για να ανταπεξέλθουμε στην πρακτική πλευρά της ζωής μας, την επιβίωση και την πρόοδό μας.

Αντιπαραβάλλοντας τη λοκιανή επιστημολογία, ο John Dewey (Experience and Education) ορίζει την εμπειρία ως «γνώση με βάση την πράξη» εννοώντας ότι πρώτα βιώνουμε μια κατάσταση, μετά ενεργούμε στο πλαίσιο αυτής είτε διανοητικά είτε πρακτικά και το επιστέγασμα αυτής είναι η γνώση. Σύμφωνα με τον Dewey, η γνώση δεν αναφέρεται σε μια εξωτερική, ανεξάρτητη και υποκειμενική πραγματικότητα, αλλά συνιστά μια διερευνητική διαδικασία, μια σειρά από κατασκευές και ανακατασκευές, μέσα από τις οποίες φτάνουμε σε αποτέλεσμα, όταν σε αυτή τη διαδικασία υπάρχει το στοιχείο της «λογικής δομής».

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η ανάδειξη της συμβολής του λόγου στην εννοιολογική συγκρότηση της εμπειρίας, διερευνώντας την εκπαιδευτική φιλοσοφία του Dewey. Ισχυρίζομαι ότι ο Dewey υπερβαίνει το γυμνό εμπειρισμό του Λοκ, νοηματοδοτώντας τη βιωματική διάσταση της εμπειρίας, η οποία αλληλεπιδρά και μεταβάλλεται συνεχώς. Η ντιουιανή φιλοσοφία εισάγει μια νέα

φιλοσοφία στην εκπαίδευση που βασίζεται στην εμπειρία, τονίζοντας την παιδευτική σημασία της στην αναδόμηση της γνώσης.

Θεματικό Συμπόσιο
«Διαπολιτισμική εκπαίδευση: παιδαγωγικές και γλωσσολογικές διαστάσεις»

Πρόεδρος: **Αναστασία Κεσίδου**
Συζητήτρια: **Κατερίνα Δημητριάδου**

Το προτεινόμενο Θεματικό Συμπόσιο αποτελείται από πέντε εισηγήσεις που αφορούν παιδαγωγικές και γλωσσολογικές διαστάσεις της εκπαίδευσης των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στην Ελλάδα σήμερα.

Πρόκειται για ερευνητικά δεδομένα, τα οποία έχουν προκύψει είτε από συλλογική προσπάθεια στο πλαίσιο ευρύτερων ερευνητικών σχεδίων, είτε από έρευνες που έχουν διεξαχθεί από μεμονωμένους ερευνητές κατά την τελευταία τριετία.

Οι εισηγήσεις κινούνται κατά βάση στα πεδία της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και αγωγής, καθώς και της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας σε αλλόγλωσσους μαθητές. Το Συμπόσιο διατρέχει, επίσης, οριζόντια η θεματική του ρόλου, της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών στα παραπάνω πεδία.

Στόχος του Θεματικού Συμποσίου είναι να φωτίσει θέματα που αφορούν τη μάθηση, τις σχολικές επιδόσεις και την κοινωνικοποίηση των παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών στη χώρα μας και να αναδείξει κατευθύνσεις χρήσιμες για την αναμόρφωση της εκπαιδευτικής πολικής και της εκπαιδευτικής πράξης.

Στη συνέχεια ακολουθούν οι περιλήψεις των επιμέρους εισηγήσεων.

1. Οι δυσκολίες των αλλόγλωσσων μαθητών στα μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών από τη σκοπιά των εκπαιδευτικών: ερευνητικά δεδομένα για το δημοτικό σχολείο και το γυμνάσιο

Ζάγκα Ελευθερία, Κεσίδου Αναστασία, Ματθαιουδάκη Μαρίνα

Στο πλαίσιο της Πράξης «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών», η Δράση για την «Υποστήριξη της λειτουργίας των Τάξεων Υποδοχής», πέρα από την ενίσχυση που παρέχει στο εκπαιδευτικό τους έργο, επιδιώκει και την οριζόντια σύνδεσή τους με τη διδασκαλία στην «κανονική τάξη». Αυτό πραγματοποιείται μέσω της στενής συνεργασίας που αναπτύσσεται ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς όλων των ειδικοτήτων και της διασύνδεσης

των επιμέρους μαθημάτων του Προγράμματος Σπουδών (Π.Σ.) με άξονα τη γλώσσα. Στόχο αποτελεί, πέρα από την ανάπτυξη της γενικής επικοινωνιακής ικανότητας στην ελληνική γλώσσα στο πλαίσιο της Τάξης Υποδοχής, η απόκτηση από τους αλλόγλωσσους μαθητές ακαδημαϊκών δεξιοτήτων, ώστε να μπορούν να ανταποκρίνονται με επιτυχία στις απαιτήσεις του Π.Σ.. Στο πλαίσιο αυτό αξιοποιούνται οι αρχές της διδασκαλίας της γλώσσας με βάση το περιεχόμενο.

Λαμβάνοντας υπόψη το παραπάνω πλαίσιο, καθώς και ότι οι δυσκολίες στα μαθήματα οφείλονται συχνά σε φανερές ή λανθάνουσες δυσκολίες στη γλώσσα, πραγματοποιήθηκε κατά το σχολικό έτος 2011/2012 έρευνα με γραπτό ερωτηματολόγιο σε 191 σχολεία Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (δημοτικά σχολεία και γυμνάσια) της ελληνικής επικράτειας, στα οποία λειτουργεί Τάξη Υποδοχής. Από τα δεδομένα που προέκυψαν, εντοπίστηκαν τα μαθήματα εκείνα του Π.Σ., τα οποία δημιουργούν, σύμφωνα με τους εκπαιδευτικούς, τα περισσότερα προβλήματα στους αλλόγλωσσους μαθητές. Επίσης, ανιχνεύτηκαν οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές στα μαθήματα ως προς την ελληνική γλώσσα, οι λόγοι στους οποίους οι εκπαιδευτικοί τις αποδίδουν, οι τρόποι με τους οποίους τις αντιμετωπίζουν, κ.ά. Η εισήγηση επικεντρώνεται στους στόχους, την πορεία και τα αποτελέσματα της έρευνας, καθώς την αξιοποίησή τους με στόχο τη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών.

2. Η διδασκαλία της μητρικής γλώσσας στη χώρα υποδοχής: χαρτογράφηση μιας καινοτομίας στο ελληνικό σχολείο

Δημητριάδου Κατερίνα, Συνώδη Ευανθία,
Τζακώστα Μαρίνα, Ρεβυθιάδου Ανθή

Ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες διασφάλισης της ισότητας ευκαιριών για τους μαθητές που ανήκουν σε διαφορετικές γλωσσικές κοινότητες είναι η διδασκαλία της γλώσσας καταγωγής τους. Πρόκειται για μια καινοτόμο για τα ελληνικά δεδομένα δράση, η οποία αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Εκπαίδευση αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών» (http://www.diapolis.auth.gr) κατά το σχολικό έτος 2011-12 σε εφτά τμήματα δημοτικών σχολείων και γυμνασίων της επικράτειας. Συγκεκριμένα, από την επιστημονική ομάδα της Δράσης 5 σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν παρεμβάσεις διδασκαλίας της ρωσικής και της αλβανικής γλώσσας με τη χρήση πρωτότυπου γλωσσοδιδακτικού υλικού που κατασκευάστηκε γι' αυτόν το σκοπό από ομάδα διδασκόντων/-ουσών των εν λόγω γλωσσών με την επικουρία γλωσσολόγων. Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει το σχεδιασμό της διδακτικής παρέμβασης (στοχοθεσία, δομή και όροι εφαρμογής γλωσσικού υλικού, επιμόρφωση διδασκουσών, κ.λπ.), και τα ερευνητικά εργαλεία (φύλλο παρατήρησης, οδηγό

συνέντευξης για τις διδάσκουσες της μητρικής γλώσσας, οδηγό συνέντευξης για τους ωφελούμενους μαθητές, ερωτηματολόγιο για τους παρατηρητές των διδασκαλιών) που κατασκευάστηκαν και εφαρμόστηκαν για την παρακολούθηση και αξιολόγηση της όλης διαδικασίας. Επίσης, περιγράφονται οι βασικές θεωρητικές αρχές που υπαγόρευσαν τη μεθοδολογία των παρεμβάσεων και αναλύονται τα ποιοτικά δεδομένα που συλλέχθηκαν. Τέλος, διατυπώνονται εκτιμήσεις για την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων και συμπεράσματα από την αξιολόγησή τους, καθώς και προτάσεις για τη βελτίωση της διδακτικής παρέμβασης κατά τη συνέχιση των ενεργειών της συγκεκριμένης Δράσης.

3. Η συμβολή του σχολείου και της οικογένειας στην οικοδόμηση της γλωσσικής και της πολιτισμικής ταυτότητας των αλλοδαπών και παλιννοστούντων μαθητών: μελέτη περίπτωσης

Μαντζανίδου Σοφία

Ο πολιτισμικός πλουραλισμός και η πολυγλωσσία που χαρακτηρίζουν τη σημερινή κοινωνία, έχουν επηρεάσει και τη χώρα μας. Στις σχολικές τάξεις συναντάται κατά περίπτωση σημαντικός αριθμός αλλόγλωσσων, δίγλωσσων ή και πολύγλωσσων μαθητών που έχουν ως μητρική γλώσσα άλλη από εκείνη που διδάσκονται στο πλαίσιο του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος. Από την άλλη, η γλώσσα αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες που προσδιορίζουν την ταυτότητα ενός ατόμου. Οι παλιννοστούντες και αλλοδαποί μαθητές που φοιτούν σήμερα στο ελληνικό σχολείο είναι εν δυνάμει δίγλωσσοι και επίσης εν δυνάμει φορείς μιας διπολιτισμικής ταυτότητας. Ένα σημαντικό ερώτημα που εγείρεται σε αυτό το πλαίσιο είναι πώς διαχειρίζονται το σχολείο και η οικογένεια των μαθητών αυτών το θέμα της εκμάθησης της μητρικής και της δεύτερης γλώσσας και επίσης πώς η διαχείριση αυτή επηρεάζει την ανάπτυξη μονοπολιτισμικής ή διπολιτισμικής ταυτότητας.

Το ερώτημα αυτό διερευνάται στο πλαίσιο μιας μελέτης περίπτωσης, η οποία πραγματοποιήθηκε σε Γυμνάσιο της Δυτικής Θεσσαλονίκης. Τα ερευνητικά δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω συνεντεύξεων εκπαιδευτικών, μαθητών και των γονέων τους, καθώς και μέσω παρατήρησης στη σχολική τάξη. Ένα από τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας καταδεικνύει, ότι η ενθάρρυνση από εκπαιδευτικούς και γονείς των δίγλωσσων μαθητών να αναπτύξουν τη γλώσσα και τον πολιτισμό τους και η συνεργασία σχολείου και οικογένειας, όπου υφίστανται, μπορούν να οδηγήσουν στην οικοδόμηση μιας υγιούς γλωσσικής και πολιτισμικής ταυτότητας, καθώς και σε σχολική επιτυχία.

4. Η ανάπτυξη της διαπολιτισμικής δεξιότητας στους εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης: εμπειρική προσέγγιση

Μήλιου Ουρανία

Η πολυπολιτισμικότητα των σύγχρονων κοινωνιών και κατ' επέκταση η φοίτηση σε σχολεία των χωρών υποδοχής μαθητών που προέρχονται από διαφορετικό πολιτισμικό περιβάλλον συνεπάγονται και αλλαγή στη σύνθεση των σχολικών τάξεων. Ωστόσο, η διδασκαλία σε πολυπολιτισμικές τάξεις απαιτεί ένα σημαντικό βαθμό εξειδίκευσης σε ζητήματα ετερότητας από την πλευρά των εκπαιδευτικών και είναι συνυφασμένη με την ανάπτυξη της «διαπολιτισμικής δεξιότητας», η οποία αναφέρεται στην ικανότητα για κατάλληλη συμπεριφορά και αποτελεσματική επικοινωνία σε συνθήκες διαπολιτισμικής αλληλεπίδρασης.

Στο πλαίσιο της πολυπολιτισμικότητας που χαρακτηρίζει το ελληνικό σχολείο δημιουργείται το ερώτημα, κατά πόσο οι εκπαιδευτικοί είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις που θέτει η πολυπολιτισμική σύνθεση του μαθητικού πληθυσμού. Στην παρούσα εισήγηση θα συζητηθεί -μέσα από μία εμπειρική διερεύνηση- ο τρόπος με τον οποίο οι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης διαχειρίζονται την πολιτισμική ετερότητα στο πλαίσιο της σχολικής τάξης και αν οι πρακτικές τους συνάδουν με τη διαπολιτισμική δεξιότητα, όπως αυτή έχει οριστεί από τη διεθνή βιβλιογραφία.

Αναλυτικότερα, θα γίνει λόγος για την εκπαίδευσή τους σε ζητήματα διαπολιτισμικότητας, για τις διδακτικές τους πρακτικές και για τις αντιλήψεις τους, όσον αφορά θέματα που αφορούν την εκπαίδευση παλιννοστούντων και αλλοδαπών μαθητών.

Τα ερευνητικά δεδομένα, τα οποία συλλέχθηκαν με ημιδομημένες συνεντεύξεις στις γεωγραφικές περιφέρειες της Κεντρικής και της Δυτικής Μακεδονίας, καταδεικνύουν ότι η διαπολιτισμική δεξιότητα των εκπαιδευτικών αυτήν τη στιγμή είναι ζητούμενο για την ελληνική εκπαίδευση.

5. Διαπολιτισμικές διδακτικές προσεγγίσεις: απόψεις εκπαιδευτικών

Μπουρουτζή Γεωργία

Στην παρούσα εισήγηση, αφού προηγηθεί η θεωρητική προσέγγιση του ερωτήματος, σε τί συνίσταται μια διαπολιτισμικά προσανατολισμένη διδασκαλία, παρουσιάζονται τα δεδομένα και τα συμπεράσματα μίας εμπειρικής διερεύνησης που αφορά τις διδακτικές προσεγγίσεις που εφαρμόζουν οι εκπαιδευτικοί στην πολυπολιτισμική τάξη, προκειμένου να ανταποκριθούν στις ανάγκες και τις προκλήσεις της.

Ειδικότερα, η έρευνα μελετά τις απόψεις εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας

Εκπαίδευσης, οι οποίοι εργάζονται σε πολυπολιτισμικά γυμνάσια των νομών Θεσσαλονίκης και Καβάλας ως προς τις διδακτικές προσεγγίσεις που εφαρμόζουν στη διδασκαλία τους, το σκοπό για τον οποίο επιλέγουν κάθε φορά μια προσέγγιση και το αποτέλεσμα της εφαρμογής τους.

Επιπλέον, διερευνώνται οι απόψεις των εκπαιδευτικών για το ρόλο τους μέσα σε μια πολυπολιτισμική τάξη, αλλά και την επιμόρφωση που ενδεχομένως έχουν λάβει σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και διδακτικής.

Από την επεξεργασία του ερευνητικού υλικού, το οποίο συλλέχθη μέσω ημιδομημένων συνεντεύξεων, προέκυψε ότι οι εκπαιδευτικοί που στο παρελθόν παρακολούθησαν επιμορφωτικά σεμινάρια δηλώνουν ότι εφαρμόζουν διαπολιτισμικές διδακτικές προσεγγίσεις και φαίνεται να γνωρίζουν τί είναι εκείνο που μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των διαπολιτισμικών στόχων στη διδασκαλία τους. Αντιθέτως, οι εκπαιδευτικοί που δεν έχουν αντίστοιχη επιμόρφωση φαίνεται ότι δεν αξιοποιούν τις προσεγγίσεις αυτές και ότι εστιάζουν περισσότερο στην κάλυψη της διδακτικής ύλης, όπως αυτή ορίζεται από το Υπουργείο Παιδείας.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ
Αθανασία Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη

Θεματικό Συμπόσιο
«Η διδασκαλία της ιστορίας της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»

Πρόεδρος: **Αθανασία Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη**
Συζητητής: **Ιωάννης Σπυράλατος**

Τίτλος Συμποσίου:
«Η διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση»

Περίληψη Συμποσίου

Στο θεματικό αυτό Συμπόσιο οι συνομιλητές θα επιχειρήσουν να αναδείξουν την αναγκαιότητα της διδασκαλίας της ιστορίας της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και στο πλαίσιο σύνδεσης του φιλοσοφικού λόγου με την ιστορία και την κοινωνία της εποχής αυτής και συγκριτικά με την επικαιρότητα των προβλημάτων τα οποία έθεσαν οι φιλόσοφοι της ελληνικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας. Με αφορμή την έκδοση, από τον Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, του Ανθολογίου αρχαίων φιλοσοφικών κειμένων από μετάφραση, Γ΄ Γυμνασίου (εκδ. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα 2009) θα συζητηθούν η αναμόρφωση του προγράμματος σπουδών του μαθήματος της Φιλοσοφίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και ο εκσυγχρονισμός του διδακτικού και εποπτικού υλικού που αποσκοπούν όχι μόνο στην ανανέωση του φιλοσοφικού λόγου μέσα στην σχολική τάξη αλλά και στην αλλαγή της στάσης των διδασκόντων και των διδασκομένων απέναντι στο μάθημα της Φιλοσοφίας, η οποία ως δραστηριότητα του πνεύματος και ως κλάδος του επιστητού συνδέεται με τις απαρχές του φιλοσοφικού στοχασμού και είναι επίτευγμα των δημοκρατικών πόλεων της ελληνικής αρχαιότητας. Το Θεματικό Συμπόσιο επιχειρεί να αναδείξει επίσης την αναγκαιότητα της διδασκαλίας της ιστορίας της φιλοσοφίας και της συστηματικής φιλοσοφίας, την αξία του φιλοσοφικού στοχασμού της αρχαιότητας στη σύγχρονη εποχή της επικοινωνίας και της πληροφορικής, και τη σημασία αυτής στη ζωή του ανθρώπου.

1. «Η διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας και το Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων Γ΄ Γυμνασίου»

ΓλυκοφρύδηΛεοντσίνηΑθανασία

Με το νέο βιβλίο Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, Γ΄ Γυμνασίου, επανέρχεται η διδασκαλία των φιλοσοφικών κειμένων στο Γυμνάσιο στο πλαίσιο της διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής γραμματείας, μαθήματος με χαρακτήρα ανθρωπογνωστικό και αρχαιογνωστικό. Το βιβλίο αυτό, ακολουθώντας το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και γραμματείας, αποσκοπεί στην κατανόηση και ερμηνεία επιλεγμένων και ανθολογημένων κειμένων φιλοσόφων της αρχαιότητας, από τον 6ο π.Χ. αιώνα μέχρι και τον 6ο μ.Χ. αιώνα, που προβάλλουν κυρίως θέματα ηθικής, κοινωνικής και πολιτικής φιλοσοφίας, τα οποία έθεσε για πρώτη φορά η αρχαία ελληνική φιλοσοφική σκέψη και διατηρούν μέχρι σήμερα την επικαιρότητά τους. Με αυτά τα κείμενα, ποιητικά και πεζά, επιτυγχάνεται ο διττός σκοπός του βιβλίου, το οποίο παρακολουθεί αφενός την εξέλιξη του φιλοσοφικού λόγου, ως γλώσσας και ως σκέψης, και αφετέρου αναδεικνύονται σημαντικά ηθικά, κοινωνικά και πολιτικά ζητήματα, που συζήτησαν οι φιλόσοφοι της αρχαιότητας σε σχέση με το ιστορικό και πολιτισμικό πλαίσιο της εποχής τους. Το βιβλίο αποτελεί συνεπώς μια «Εισαγωγή στην αρχαία ελληνική φιλοσοφία» και επιχειρεί μια ιστορική και θεματική προσέγγιση του φιλοσοφικού στοχασμού της αρχαιότητας σε 24 ενότητες, όπου εξετάζονται προβλήματα που συνδέονται με έννοιες όπως γνώση και αλήθεια, φύση και νόμος, φύση και κοινωνία, αρετή και ευδαιμονία, πολιτεία και πολιτική οργάνωση, δικαιοσύνη και νόμος, τέχνη και παιδεία, όπως αυτά προβλήθηκαν μέσα από τα έργα των Προσωκρατικών, των Σοφιστών, του Πλάτωνα, του Αριστοτέλη, των Κυνικών και των φιλοσόφων της ελληνιστικής και ρωμαϊκής αρχαιότητας. Η ιστορική προσέγγιση που ακολουθείται στο βιβλίο αυτό έχει ως γνωστό πολλά πλεονεκτήματα, γιατί επιτρέπει την επισήμανση των κυριότερων σταθμών εξέλιξης της φιλοσοφίας, και καθιστά γνωστά τα πρόσωπα και τις απόψεις τους αλλά και τις έννοιες και τις μεθόδους που χρησιμοποιούν, καθώς και τα λογικά επιχειρήματά τους. Ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζονται στο Ανθολόγιο οι φιλόσοφοι της αρχαιότητας αναδεικνύει την προσωπικότητά τους, τη συμβολή τους στην επιστήμη, την παιδεία και τον πολιτισμό, κυρίως όμως τις αντιλήψεις τους σε μια ιστορική πορεία του φιλοσοφικού στοχασμού η οποία δεν είναι σχηματική και κουραστική παράθεση ονομάτων και αντίπαλων φιλοσοφικών αντιλήψεων αλλά μια διαλεκτική δυναμική συζήτηση που συνδέεται με προβληματισμούς του χθες και του σήμερα για ζητήματα που σχετίζονται με τον άνθρωπο και τον κόσμο. Με το βιβλίο αυτό αναδεικνύεται η φιλοσοφία ως δραστηριότητα του ανθρώπινου πνεύματος και ως κλάδος του επιστητού και προβάλλεται ο ρόλος του φιλοσόφου και του διανοούμενου στο πλαίσιο της κοινωνίας και της ανθρωπότητας

και διευκολύνεται η διδασκαλία της θεματικής φιλοσοφίας και του φιλοσοφικού λόγου από το πρωτότυπο που διδάσκονται στο Λύκειο. Παράλληλα προβάλλεται η αξία του διαλόγου και η σπουδαιότητα της καλλιέργειας του νέου, που επιτυγχάνεται με την μόρφωση και την παιδεία, καθώς και η αξία σύνδεσης κειμένου και εικόνας, αφού το βιβλίο συνιστά μια εικονογραφημένη ιστορία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφία και εξηγεί την ουσία τη καθεμιάς από της μεγάλες σχολές σκέψης της αρχαιότητας. Το βιβλίο αναδεικνύει επίσης την αξία του φιλοσοφικού στοχασμού της αρχαιότητας στη σύγχρονη εποχή της επικοινωνίας και της πληροφορικής και αναδεικνύει την εξέλιξη της φιλοσοφικής σκέψης και τον πρώτο ορισμό της φιλοσοφίας που είναι αγάπη για τη σοφία.

2. «Η διδασκαλία της ιστορίας της φιλοσοφίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση»

Τουλιάτος Σπύρος

Η εισήγηση αυτή έχει στόχο να αποδείξει ότι η ιστορία της Φιλοσοφίας είναι το αντικείμενο εκείνο που μπορεί να διδαχθεί στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση για να δώσει μια ολοκληρωμένη γνώση στο μαθητή για το πώς σκέφτονταν οι άνθρωποι του παρελθόντος, πώς συγκροτούσαν τα προβλήματα και έδιναν απαντήσεις βοηθώντας στην ανάπτυξη της ιστορικής συνείδησης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης.
Η ιστορία της Φιλοσοφίας είναι προσέγγιση των διαφορετικών φιλοσοφικών ρευμάτων και αντιλήψεων που αναπτύχθηκαν εξελικτικά και βρίσκονταν σε αντιπαράθεση μεταξύ τους, χωρίς να συμφωνούν τελικά μέχρι σήμερα διατηρώντας την αυτοτέλειά τους. Δείχνει πώς διατυπώθηκαν τα ερωτήματα σχετικά με την αναζήτηση του καθολικού και του μερικού, την αρχή, την καταγωγή και το τέλος του κόσμου έτσι όπως παρουσιάζονται στο βιβλίο της Γ΄ Γυμνασίου για την αρχαία ελληνική φιλοσοφία Ο μαθητής μπορεί να κατανοήσει ότι το ερώτημα για τη γνώση του κόσμου και τα όρια της σκέψης μας είναι ιστορικό και εξελικτικό και δεν μπορεί να τεθεί ανάμεσα στο πραγματικό και το φαντασιακό. Με την ιστορία της Φιλοσοφίας υπερβαίνονται τα εμπόδια που βάζει η συστηματική ή θεματική φιλοσοφία στον νέο και τον περιορίζει στο ερώτημα για τη βεβαιότητα της ύπαρξης και τη συγκρότηση των ερωτημάτων στα όρια του νοήματος και της γλώσσας. Η ιστορία της φιλοσοφίας δίνει τη δυνατότητα στο μαθητή να διαμορφώσει ρεαλιστικές και ιστορικές διαστάσεις για το νόημα της λέξης και τη γλώσσα και να τα δει σαν ένα μέσο επικοινωνίας, σύνολα μέσα από τα οποία αναγνωρίζουμε την αφαίρεση και τη συμβολοποίηση. Συνάμα η ιστορία της φιλοσοφίας επιτρέπει στο νέο να αναγνωρίσει τα πραγματικά προβλήματα, που είναι οι συγκρούσεις στην ιστορία της κοινωνίας και της σκέψης, τα οποία απαιτούν απαντήσεις με συλλογιστικές διαδικασίες και διαλεκτικές σχέσεις από το παρελθόν προς το παρόν. Οι υψηλότερες νοητικές αφαιρέσεις

που συνδέονται με τα προβλήματα της συμβολικής λογικής, με τη μαθηματική λογική και την πολυπλοκότητα των γλωσσών για την κατανόηση και γνώση του κόσμου δεν είναι αντικείμενο λιγότερο της συστηματικής φιλοσοφίας και κυρίως της θεωρίας και ιστορίας των επιστημών, το οποίο θα πρέπει σταδιακά να ενταχθεί στη Μέση Εκπαίδευση.

3. «Διδάσκοντας ιστορία της φιλοσοφίας»

Λεοντσίνη Γ. Ελένη

Στους στόχους της ανακοίνωσης εντάσσεται ο προσδιορισμός του ρόλου και της χρησιμότητας της διδασκαλίας της ιστορίας της φιλοσοφίας σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης και η ανάδειξη της σημασίας της ιστορίας της φιλοσοφίας ως γνωστικού αντικειμένου εν γένει, αποσαφηνίζοντας συγχρόνως τη σχέση του με το αντίστοιχο γνωστικό αντικείμενο που ονομάζεται συστηματική φιλοσοφία. Ο προσδιορισμός αυτός είναι αναγκαίος όχι μόνο για τη θεωρητική αποσαφήνιση των διδακτικών παραμέτρων της ιστορίας της φιλοσοφίας στο πλαίσιο διαμόρφωσης των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, αλλά και σχετικά με ζητήματα πρακτικής υφής, όπως, λ.χ., η επιμόρφωση του εκπαιδευτικού με βάση σχολικά εγχειρίδια της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης που επικεντρώνονται στη μελέτη της αρχαίας, της νεότερης και της σύγχρονης φιλοσοφίας. Αναφορικά με τη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας σκόπιμο είναι να προσδιοριστεί επίσης η φύση και η σκοπιμότητα της διδασκαλίας των αρχαίων φιλοσοφικών κειμένων και ο προσδιορισμός της αξίας τους εν γένει. Λαμβάνοντας υπόψη μας ότι η χρησιμότητα της φιλοσοφίας είναι το πρώτο και βασικό ζήτημα που τίθεται σε μια συζήτηση για τις φιλοσοφικές σπουδές, οφείλουμε να εξετάσουμε το ρόλο της στη γνωσιακή διαδικασία και την καθημερινή ζωή. Άλλωστε, πολλοί είναι εκείνοι που παραπονούνται συχνά πως η φιλοσοφία δεν απαντά σε απαιτητικά ερωτήματα της πρακτικής ζωής και δεν ικανοποιεί τις ανθρώπινες απαιτήσεις, πως είναι μια ανώφελη δραστηριότητα που δεν έχει νόημα να την ασκούμε, ένα άχρηστο σύνολο από προβλήματα, ιδέες, θεωρίες και μεθόδους που δεν αξίζει να την σπουδάζουμε.

4. «Ερμηνευτική προσέγγιση της φιλοσοφίας των ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων»

Σπυράλατος Ιωάννης

Στην εισήγηση αυτή επιχειρείται παρουσίαση και ερμηνευτική προσέγγιση του Πέμπτου Κεφαλαίου «Η κυνική φιλοσοφία και οι φιλοσοφίες των ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων» (σσ.107-138) του νέου βιβλίου της Γ΄ Γυμνασίου «Αν-

θολόγιο φιλοσοφικών κειμένων» (α΄ έκδοση 2009, 151 σελίδες). Σκοπός αυτής της εισήγησης είναι η υποστήριξη της αναγκαιότητας της διδασκαλίας της φιλοσοφίας των ελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η ερμηνευτική προσέγγιση των έξι διδακτικών ενοτήτων του 5ου κεφαλαίου στοχεύει στην ανάδειξη των ερωτημάτων και των προβλημάτων της ελληνιστικής – ρωμαϊκής εποχής στο πλαίσιο της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας. Το κεφάλαιο αυτό ακολουθεί την ιστορική και θεματική προσέγγιση διδασκαλίας της αρχαίας ελληνικής φιλοσοφίας. Συγκεκριμένα, τα ανθολογημένα φιλοσοφικά κείμενα του 5ου κεφαλαίου εντάσσονται στην προβληματική της ηθικής και πολιτικής φιλοσοφίας, ενώ στην ιστορικής εξέλιξη προς τον νεοπλατωνισμό συνδέονται με την θρησκεία και τη μεταφυσική, αφού η ελληνιστική φιλοσοφία ως «τέχνη βίου» έχει «αγωγικό» και «θεραπευτικό» χαρακτήρα. Στο πλαίσιο αυτό οι θεματικές ενότητες του 5ου κεφαλαίου διαρθρώνονται ως εξής:
Α) Αρετές και Ευδαιμονία (Ηθική – Διδ. Ενότ: 1,2,3,5)
Β) Η πολιτεία και ο πολίτης (Πολιτική – Διδ. Ενότ: 4)
Γ) Θεός και Άνθρωπος (Μεταφυσική – Διδ. Ενότ: 6)
Παράλληλα στα ανθολογημένα κείμενα του 5ου κεφαλαίου αναδεικνύεται ο διαχρονικός και επίκαιρος χαρακτήρας της ελληνιστικής-ρωμαϊκής φιλοσοφίας αφού γνωρίσματα της φιλοσοφίας αυτής της εποχής, όπως ο φιλοσοφικός εκλεκτικισμός, ο θρησκευτικός συγκρητισμός, ο κοσμοπολιτισμός, η αστρολογία και η μαγεία, ο μυστικισμός και η στροφή προς τις θρησκευτικές και ατομικές-εσωτερικές αναζητήσεις εμφανίζονται με την ίδια ένταση στη σύγχρονη εποχή της οικονομικής και τεχνολογικής «παγκοσμιοποίησης». Στο πλαίσιο αυτό η συγκριτική θεώρηση της ελληνιστικής-ρωμαϊκής και της σύγχρονης εποχής σε προβλήματα ηθικής και πολιτικής φιλοσοφίας παρουσιάζει ιδιαίτερο ερμηνευτικό και διδακτικό ενδιαφέρον.

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΩΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΥ
Ε. Χοντολίδου

Διδάσκοντας Λογοτεχνία στο Νέο Λύκειο: δύο σενάρια για την Α΄ τάξη

Ελευθεριάδου Σοφία

Το ΦΕΚ 1562/27-6-2011 (σ. 21068-21082), που αφορά στο μάθημα της Λογοτεχνίας στην Α΄ τάξη, έρχεται να γενικεύσει την προσπάθεια πολλών εκπαιδευτικών τις δύο τελευταίες δεκαετίες να φέρουν ένα νέο άνεμο στη σχολική πράξη. Επιχειρώντας να προχωρήσουν πέρα από την παραδοσιακή Εμπειρική Παιδαγωγική και συνδυάζοντας στοιχεία της Ερμηνευτικής και της Κριτικής Παιδαγωγικής, οι εκπαιδευτικοί γίνονται διανοούμενοι κι ερευνητές, με ενεργό ρόλο στη διαμόρφωση του Προγράμματος Σπουδών, σε συνεργασία με τον 'κριτικό φίλο' και τους μαθητές τους. Στο 1ο σενάριο, με το θέμα «τα φύλα στη λογοτεχνία», εξετάζεται η πορεία και η διαφοροποίηση του ρόλου κάθε φύλου στην ιστορία, διαβάζεται ολόκληρο μυθιστόρημα και παράγεται προσωπικός λόγος. Στο 2ο σενάριο με θέμα: «παράδοση και μοντερνισμός στην ποίηση», διαβάζονται ποιητικές συλλογές και παρουσιάζονται διάφορα λογοτεχνικά ρεύματα. Καθ' όλη τη διάρκεια του έτους στο 'Νέο Λύκειο' οι μαθητές εργάζονται ατομικά και σε ομάδες, παρακολουθούν ταινίες, συμπληρώνουν φύλλα εργασίας και αξιολογούν τη διαδικασία. Η εισήγηση βασίζεται στη διδασκαλία της λογοτεχνίας κατά το σχολικό έτος 2011-12 σε 5 τμήματα της Α΄ Λυκείου στο 2ο ΓΕΛ Κατερίνης, όπου εργάζομαι.

«Σε σένανε μιλάω νεοέλληνα»: οι νέοι τραγουδούν την εθνική ταυτότητα

Ευθυμιάδου Χρυσή-Αικατερίνη

Το αντικείμενο της παρούσας ανακοίνωσης είναι η μελέτη της εθνικής ταυτότητας των νέων που ανήκουν σε δύο νεανικές υποκουλτούρες, της punk και της skinhead. Τα αποτελέσματα της έρευνας, που προέκυψαν μέσω της ανάλυσης περιεχομένου των στίχων νεανικών συγκροτημάτων, τα οποία ανήκουν στις δύο υποκουλτούρες, κατέδειξαν ότι οι δύο ομάδες έχουν ακραίες ιδεολογικές θέσεις και ιδιάζουσες ταυτότητες. Τα άτομα που ανήκουν στην punk υποκουλτούρα αντιδρούν απέναντι στις δομές της σύγχρονης κοινωνίας, δεν δέχονται την ύπαρξη των εθνών και αισθάνονται ότι δεν ανήκουν σε καμία πατρίδα. Οι αναρχικοί punks φαίνεται να μην έχουν αίσθηση της ελληνικότητάς τους, αφού δεν την τοποθετούν σε καμία αναφορά ως κομμάτι της οντότητάς

τους. Επιπλέον, εναντιώνονται σε κάθε έκφραση συντηρητισμού, θρησκευτικού παροξυσμού, σεξισμού, ρατσισμού, ξενοφοβίας και εθνικισμού. Από την άλλη μεριά, η ακροδεξιά υποκουλτούρα των skinheads πρεσβεύει εντελώς διαφορετικές πεποιθήσεις όσον αφορά στην πατρίδα και το έθνος. Σ' αυτήν την περίπτωση μιλάμε για άτομα που αγαπούν την πατρίδα τους και αφιερώνουν τη ζωή τους για την υπεράσπισή της. Είναι «περήφανοι στρατιώτες της εργατικής τάξης», εθνικιστές, ρατσιστές και σεξιστές. Η εθνική ταυτότητα, όπως διαπιστώθηκε, κατέχει ίσως τον πιο σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη της ατομικής ταυτότητας και προσωπικότητας ενός ακροδεξιού skinhead.

Ανακαλύπτοντας τη Λογοτεχνία στην Α΄ Λυκείου

Ιωαννίδης Παναγιώτης

Οι φετινές αλλαγές στη διδασκαλία της Λογοτεχνίας μάς έφεραν όλους, εκπαιδευτικούς και μαθητές, αντιμέτωπους με νέες προκλήσεις. Την αρχική έκπληξη και άγνοια διαδέχθηκε ο γόνιμος διάλογος με τα κείμενα, τον εαυτό μας και την εκπαιδευτική κοινότητα μέσω σεμιναρίων, συζητήσεων με τους συναδέλφους στους συλλόγους, αλλά και με τη συμμετοχή σε διαδικτυακά fora. Σκοπός της εισήγησης η οποία στηρίζεται στις εργασίες των μαθητών, σε ανάλυση ερωτηματολογίου και στο ημερολόγιο του εκπαιδευτικού είναι να δείξει πως μέσα από τις αλλαγές που συντελέστηκαν στη μέθοδο διδασκαλίας με την υιοθέτηση της ομαδοσυνεργατικής διδασκαλίας και το μετασχηματισμό του εκπαιδευτικού από απλό διεκπεραιωτή σε εκπαιδευτικό-διευκολυντή και του μαθητή-παθητικού δέκτη σε μαθητή-δημιουργό οδηγηθήκαμε να ανακαλύψουμε ξανά τη Λογοτεχνία στο Λύκειο. Τέλος, κατατίθενται σκέψεις για την άρση εμποδίων, την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και τον καλύτερο προγραμματισμό με στόχο τη βέλτιστη εφαρμογή του προγράμματος.

Η ποίηση στα Νέα Προγράμματα Σπουδών: τομές και προοπτικές

Καλασαρίδου Σωτηρία

Η εισήγηση κατατείνει στην ανάδειξη της θέσης της ποίησης που επιφυλάσσουν τα Νέα Προγράμματα Σπουδών από την Α΄ Δημοτικού μέχρι και την Α΄ Λυκείου. Τα Νέα Προγράμματα Σπουδών τα αντιμετωπίζουμε ως ολότητα που εισηγείται θεματικές ενότητες, οι οποίες στήνουν γέφυρες συνομιλίας με την εποχή των μαθητών, με τα διαφορετικά λογοτεχνικά και μη κειμενικά είδη και με διαφορετικές τέχνες, δημιουργώντας ταυτόχρονα βάσει των προτεινόμενων διδακτικών πρακτικών ένα δίκτυο επικοινωνίας και ώσμωσης ανάμεσα στις

σχολικές τάξεις και των δύο βαθμίδων της εκπαίδευσης. Θα επιχειρήσουμε να αναλύσουμε τα Νέα Προγράμματα Σπουδών με βάση τα δομικά χαρακτηριστικά τους: σκοποθεσία και δεξιότητες, εκπαιδευτικό υλικό, μεθόδευση της Διδασκαλίας, αξιολόγηση. Ειδικότερα, αναζητώντας θεωρητικά ερείσματα για την ανάλυσή τους, αντλούμε εργαλεία από τα πεδία της Κριτικής Παιδαγωγικής, των αναγνωστικών θεωριών της Λογοτεχνίας και των Πολιτισμικών Σπουδών, επιχειρώντας να ανιχνεύσουμε και να αναδείξουμε τα χαρακτηριστικά τους που συνιστούν τομές, με βάση τρεις νευραλγικούς άξονες: α) τη διδασκαλία της ποίησης σε ένα πλαίσιο, όπως οροθετείται και προσδιορίζεται από τα ανοιχτά curricula, β) τη διδασκαλία της ποίησης και την αποκατάσταση του αναγνώστη-μαθητή, και γ) τη σύνδεση της ποίησης με τη βιωμένη κουλτούρα και την εποχή των μαθητών και την παρεπόμενη αποκατάσταση της ιστορικότητας των ποιητικών κειμένων.

Το ελληνικό λαϊκό παραμύθι: η παιδαγωγική του αξιοποίηση

Κυαμέτη Μαίρη

Στόχος της έρευνας είναι η ανάδειξη του τρόπου, με τον οποίο το λαϊκό παραμύθι μέσω της δομής του προσφέρει στον έφηβο εικόνες με νέες διαστάσεις για την αντίληψη της πραγματικότητας και παρουσιάζει πλευρές του λαϊκού πολιτισμού που θα ήταν δύσκολο να ανακαλύψει από μόνος του. Ο κύριος ερευνητικός σκοπός ήταν να διαπιστωθεί, κατά πόσο μέσα από την ανάγνωση ή/και την αφήγηση λαϊκών παραμυθιών οι έφηβοι αντιλαμβάνονται τη ζωντάνια και τη δυναμική του είδους στον παρόντα χώρο και χρόνο. Κατανοώντας αρχικά τους ρόλους και τις λειτουργίες του παραμυθιού, παρατηρήθηκε πώς από ακροατές γίνονται και οι ίδιοι δημιουργοί μιας αφήγησης. Εφαρμόζοντας ως ερευνητική μέθοδο την εθνογραφική παρατήρηση επιλέχθηκε το δείγμα να είναι έφηβοι ηλικίας 13-16 ετών. Πρόκειται για την ηλικία που η πίστη στο παραμύθι έχει παύσει, αλλά και που οι έφηβοι διαβάζουν βιβλία με χαρακτήρες παραμυθιακούς (βρικόλακες, λυκανθρώπους, κ.ά.). Χώρο έρευνας αποτέλεσαν δημοτικές βιβλιοθήκες αφενός στο αστικό κέντρο της Θεσσαλονίκης, αφετέρου στην ημι-αστική περιοχή της Κατερίνης και την αγροτική κοινωνία χωριών της Σάμου. Προβάλλοντας τη βιωμένη εμπειρία και υπηρετώντας τις έννοιες της δημιουργικότητας και της επικοινωνίας, η λογοτεχνία οδηγεί το άτομο στο να αντιληφθεί υπό άλλες οπτικές τον κόσμο και την ίδια του την ύπαρξη μέσα σε αυτόν. Η λειτουργία αυτή συνάδει με την παιδαγωγική αξία του παραμυθιού: τα παραμύθια διδάσκουν τη ζωή και εξηγούν τον ενήλικο κόσμο με όρους του παιδικού πολιτισμού. Η ενασχόληση με τα ακούσματα της παιδικής ηλικίας δεν προκύπτει από ρομαντική διάθεση. Αντιθέτως, συνιστά προσπάθεια να πορευθεί κανείς προς την ωριμότητα, μέσα από συμβολισμούς και τεκταινόμενα του συλλογικού ασυνείδητου.

Ο λόγος των μαθητών/τριών με αφορμή τη διδασκαλία μεταναστευτικών κειμένων

Κωνσταντία Λιούζα

Αφετηρία της εργασίας αποτελεί το φαινόμενο της σύγχρονης μετανάστευσης και η αναπαράστασή της στην εγχώρια λογοτεχνία. Ο λόγος (discourse) περί μετανάστευσης αναδεικνύεται ως κεντρικό θέμα, όχι γιατί αφορά αποκλειστικά στο γεγονός της μετακίνησης ή της αύξησης των μεταναστών, αλλά για τις αναπαραστάσεις που δημιουργεί. Η λογοτεχνία αποτελεί έναν κατεξοχήν χώρο αναπαραστάσεων και η πρόσληψη αυτών των λογοτεχνικών αναπαραστάσεων της μεταναστευτικής εμπειρίας συμβάλλουν στη διαμόρφωση της υποκειμενικότητας των αναγνωστών. Με αφορμή τη διδασκαλία λογοτεχνικών κειμένων με θέμα την εισερχόμενη μετανάστευση στο σχολείο –επίσης βασικός παράγοντας διαμόρφωσης της υποκειμενικότητας των μαθητών και μαθητριών και με δεδομένο τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της σχολικής πραγματικότητας επιχειρείται η διερεύνηση ζητημάτων πολιτισμικής και μαθησιακής ταυτότητας μέσω των τρόπων που δομείται ο λόγος αυτός.

Οι σχολικές βιβλιοθήκες του ΕΠΕΑΕΚ και η συμβολή τους στην ενίσχυση της φιλαναγνωσίας: μια μελέτη περίπτωσης

Μαλιγκάνη Ελένη

Οι σχολικές βιβλιοθήκες, θεσμός που αναπτύχθηκε κυρίως στον 20ο αι., συνδέονται στενά με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος κάθε χώρας. Η ίδρυση των 499 σχολικών βιβλιοθηκών του ΕΠΕΑΕΚ στη χώρα μας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση προσδοκούσε μεταξύ άλλων αυτές να αποτελέσουν έναν προνομιακό χώρο για την άσκηση δραστηριοτήτων που σχετίζονται με το βιβλίο και άρα να συμβάλλουν στη θεμελίωση της φιλαναγνωσίας. Η φιλαναγνωσία, βέβαια, ενισχύεται όταν έχει το χαρακτήρα της αισθητικής απόλαυσης, της προσωπικής ανάπτυξης, της ελευθερίας στην πρόσβαση του βιβλίου. Η ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα όμως, πάγια προσανατολισμένη στη μονοκρατορία του ενός σχολικού εγχειριδίου, δυσχεραίνει αυτήν την προσέγγιση. Πόσο μπορεί να συμβάλλει μια σχολική βιβλιοθήκη στην ενίσχυση των αναγνωστικών συνηθειών των μαθητών και μαθητριών και ποια επίδραση μπορεί να είχε η αναστολή της λειτουργίας της; Στην παρούσα ανακοίνωση εξετάζεται η περίπτωση της λειτουργίας μιας σχολικής βιβλιοθήκης του Νομού Θεσσαλονίκης. Επίσης, εξετάζονται η στάση και οι απόψεις για τον θεσμό των βιβλιοθηκών των μαθητών και μαθητριών και των εκπαιδευτικών των δύο συστεγαζόμενων σχολείων που εξυπηρετούνταν από τη συγκεκριμένη σχολική βιβλιοθήκη.

Αναγνωστικές συμπεριφορές φοιτητών & φοιτητριών

Μουράτογλου Νίκος, Τσιουπλή Ευγενία

Στην εισήγηση εξετάζονται οι αναγνωστικές συμπεριφορές του φοιτητικού πληθυσμού των ελληνικών ΑΕΙ/ΤΕΙ. Δεν μελετάται μόνο η συχνότητα και το είδος των αναγνωσμάτων που επιλέγουν οι σπουδαστές αλλά συσχετίζονται με το φύλο, την ηλικία, τον τόπο καταγωγής και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων τους. Διερευνάται, επίσης, η θέση της ανάγνωσης σε σχέση με άλλες πολιτισμικές μορφές, όπως το θέατρο, ο κινηματογράφος, η μουσική, στην καθημερινότητά τους. Τα δεδομένα της έρευνας βασίζονται σε εκτενή έρευνα με ερωτηματολόγια, η οποία εκπονήθηκε από ομάδα εργασίας, υπό την εποπτεία του καθηγητή Μιχάλη Κελπανίδη στο μεταπτυχιακό τμήμα του τομέα Παιδαγωγικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 1237 άτομα σε 11 σχολές ΑΕΙ και ΤΕΙ διαφόρων πόλεων της Ελλάδας.

Η αναπαράσταση της αναπηρίας στα εικονογραφημένα παιδικά βιβλία

Ντόβα Δήμητρα

Η εικονογράφηση –όπως και η παιδική λογοτεχνική αφήγησῆ διευρύνει τις εμπειρίες των παιδιών, «μεταδίδει» και αναπαράγει ιδέες, αξίες, πρότυπα και στάσεις τις κοινωνίας. Έχοντας ως θεωρητικό έρεισμα, αφενός ότι η λογοτεχνία θεωρείται ένα από τα μέσα που ευαισθητοποιούν κοινωνικά σε θέματα ρατσισμού και κοινωνικού αποκλεισμού και αφετέρου ότι τα παιδιά δεν πρέπει να αποκλείονται από την πραγματικότητα και από τα σοβαρά κοινωνικά θέματα, επιχειρείται η εξέταση των εικονογραφημένων παιδικών βιβλίων με θεματικό άξονα την αναπηρία. Η ανάγνωση και εξέταση των εικονογραφημένων παιδικών βιβλίων, με αποδέκτες κυρίως παιδιά ηλικίας 3-9 ετών, έχει ως σκοπό να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται η αναπαράσταση της πολιτισμικής ταυτότητας της αναπηρίας. Οι εικονογραφημένες ιστορίες περιλαμβάνουν δύο διαφορετικούς κώδικες, τον λεκτικό και τον εικονικό, οι οποίοι σχετίζονται και πραγματεύονται το θέμα της αναπηρίας. Το υλικό της έρευνας αποτελούν συγκεκριμένα εικονογραφημένα παιδικά βιβλία που κυκλοφόρησαν στην Ελλάδα μετά το 1991, και η επιλογή τους έχει ως στόχο να απαντηθούν ερευνητικά ερωτήματα: πώς παρουσιάζεται η αναπηρία στα κείμενα και τις εικόνες των βιβλίων, ποια είναι η συμπεριφορά του «άλλου» απέναντι στον ανάπηρο, και αν, τελικά, προωθείται η κατανόηση της διαφορετικότητας μέσω των εικονογραφημένων παιδικών βιβλίων. Από τη μελέτη του υπό έρευνα υλικού, μέσω της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου, προκύπτει η διαπίστωση ότι επι-

τυγχάνεται η κατανόηση της διαφορετικότητας, ενώ ο «άλλος» και ο ανάπηρος κατορθώνουν να εξομαλύνουν και να προσπεράσουν τις «διαφορές» και τη διαφορετικότητα.

Χάρι Πότερ: η πρόσληψη και η μαγεία του είδους

Όρλιακλη Ελεάννα

Τα επτά μαγικά βιβλία της Joan K. Rowling με ήρωα τον Χάρι Πότερ απασχόλησαν ιδιαιτέρως τόσο τον ελληνικό τύπο όσο και το ευρύ κοινό. Υπήρξαν μερίδες που αγάπησαν τη γραφή της Rowling, και κάποιες που εξέφρασαν αρνητικά σχόλια γι' αυτήν. Ορμώμενη από τον παραπάνω διχασμό επεξεργάστηκα άρθρα εφημερίδων και περιοδικών, ώστε να φανεί η πρόσληψη της σειράς των βιβλίων του Χάρι Πότερ από τον Τύπο. Από την άλλη πλευρά τα βραβεία που ακολούθησαν το ένα μετά το άλλο (τριπλό Smarties, Guardian, Sheffield, ABBY, Nibbies), το ότι μεταφράστηκε σε σαράντα δύο γλώσσες και φυσικά το ότι μεταφέρθηκε στον κινηματογράφο πυροδότησαν τον προβληματισμό σχετικά με τα θέματα που απασχολούν τους έφηβους μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, όσον αφορά την ανάγνωση των βιβλίων της σειράς Χάρι Πότερ της Joan K. Rowling. Στόχος της έρευνας είναι να αναδειχθούν οι απόψεις, οι γνώμες και οι ιδέες των μικρών αναγνωστών του Χάρι Πότερ καθώς και το πώς αυτοί προσέλαβαν συγκεκριμένες θεματικές κατά την ανάγνωση των επτά βιβλίων. Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε με τη μέθοδο των ομάδων εστίασης και η ανάλυσή τους έγινε με τη μέθοδο της ποιοτικής ανάλυσης περιεχομένου. Στην παρούσα έρευνα θα χρησιμοποιηθούν για την ποιοτική ανάλυση των δεδομένων ο συνδυασμός των δύο εκ των τριών παραδειγμάτων, αυτό της «εξήγησης» και της «δόμησης».

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

Η εικόνα του εθνικού «εαυτού» και του εθνικού «άλλου» μέσα από το Α.Π.Σ. και τα σχολικά εγχειρίδια του μαθήματος της Γλώσσας Ε΄ και Στ΄ τάξης του Δημοτικού (2002-2012)

Βλάχος Γεώργιος

Στη σύγχρονη εποχή η εκπαίδευση καλείται να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο όσον αφορά στην αρμονική συμβίωση και συνύπαρξη διαφορετικών κοινωνικών ομάδων και λαών, καλλιεργώντας όχι μόνο την εθνοπολιτιστική ταυτότητα των μαθητών, αλλά παράλληλα και την αποδοχή των «άλλων» και των πολιτισμών τους ως ισότιμους, την εξάλειψη συναισθημάτων φανατισμού, ρατσισμού και προκαταλήψεων.

Τα παραπάνω μπορούν να επιτευχθούν σε μεγάλο βαθμό μέσα από το Α.Π.Σ. και τα σχολικά εγχειρίδια. Χρησιμοποιώντας τη μέθοδο «ποιοτική ανάλυση περιεχομένου» και θέτοντας συγκεκριμένα ερωτήματα κατέγραψα αναφορές που γίνονται στην Ελλάδα και στους «άλλους» τόσο στο Α.Π.Σ. όσο και στα σχολικά εγχειρίδια.

Για το Α.Π.Σ. πρωταρχικό στόχο αποτελεί η καλλιέργεια της εθνικής μας ταυτότητας. Ωστόσο, γίνεται λόγος, όχι αρκετός, και για την επαφή των μαθητών με κείμενα ξένης λογοτεχνίας και περιεχόμενα που θα λαμβάνουν υπόψη την ετερότητα.

Τα σχολικά εγχειρίδια που χρησιμοποιούνταν μέχρι το 2006 είναι εθνοκεντρικά, προβάλλοντας την ανωτερότητα του ελληνικού πολιτισμού, ιδιαίτερα μέσα από το ένδοξο παρελθόν. Επίσης παρουσιάζουν τους «άλλους» μέσα από πολεμικές συγκρούσεις με την Ελλάδα.

Ωστόσο, αυτά που χρησιμοποιούνται από το 2006 μέχρι σήμερα πέρα από τις αναφορές στον ελληνικό πολιτισμό (αρχαίο και σύγχρονο), παρουσιάζουν τους «άλλους», όχι όμως με πολλές αναφορές, και μέσα από τον τρόπο ζωής τους και τις ιδιαίτερες συνθήκες που τον δημιουργούν, δίνοντας έτσι στους μαθητές τη δυνατότητα να κατανοήσουν από πού πηγάζουν οι διαφορές. Θα έπρεπε να υπήρχαν περισσότερες αναφορές οπωσδήποτε σ' αυτούς με τους οποίους καλούμαστε να συνυπάρξουμε.

Παρουσίαση ιστοσελίδας Δυσκολιών Μάθησης http://www.dyskolies.gr

Γούτσος Χαράλαμπος

Στόχος της συγκεκριμένης αναρτημένης ανακοίνωσης είναι η παρουσίαση του σχεδιασμού και του περιεχομένου μιας ιστοσελίδας που αναφέρεται στις δυσκολίες μάθησης (http://www.dyskolies.gr). Η ιστοσελίδα απευθύνεται τόσο σε εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας κυρίως εκπαίδευσης, όσο και σε γονείς.
Η ιστοσελίδα βασίζεται στη συλλογή πληροφοριών που αφορούν τη διάγνωση και την αντιμετώπιση των μαθησιακών δυσκολιών. Στόχος της ιστοσελίδας είναι να βοηθήσει εκπαιδευτικούς και γονείς να κατανοήσουν αρχικά τις βασικότερες μορφές των μαθησιακών δυσκολιών, στη συνέχεια να μπορέσουν στο μέτρο του δυνατού να αξιολογήσουν τους μαθητές ή τα παιδιά τους αντίστοιχα και τέλος με απλά μέσα και εργαλεία να παρέμβουν στη μαθησιακή τους εξέλιξη.
Η σελίδα είναι δομημένη ώστε να είναι εύκολα προσβάσιμη από όλους. Περιλαμβάνει ορισμούς, επιλεγμένα άρθρα και ιστοσελίδες, εκπαιδευτικά παιχνίδια, καθώς και προτάσεις παρέμβασης. Ιδιαίτερα σημαντική για τους εκπαιδευτικούς είναι η συμπερίληψη προτάσεων που έχουν δοκιμαστεί πειραματικά στην τάξη και έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικές. Βασικό στοιχείο της σχεδίασης της ιστοσελίδας είναι η δυνατότητα διαδραστικής ανανέωσης, κυρίως από τους εκπαιδευτικούς που θα τη χρησιμοποιούν με νέο υλικό, ιδέες, προτάσεις κ.λπ.

Απόψεις μελλοντικών εκπαιδευτικών για την αναγκαιότητα του σχολικού ψυχολόγου στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα

Μαχαιρίδου Ελισσάβετ

Οι συνεχείς κοινωνικές αλλαγές δημιούργησαν καινούρια προβλήματα, τα οποία πρέπει να επιλυθούν με την βοήθεια ειδικών. Ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί έρχονται σε επαφή με μαθητές που τους γνώρισαν πρώτη φορά στα σχολεία και έρχονται αντιμέτωποι με κάθε είδους προβλήματα.
Η παρουσία των σχολικών ψυχολόγων κρίνεται απαραίτητη στα σχολεία, προκειμένου να βρεθούν λύσεις στα προβλήματα αυτά. Το σχολικό περιβάλλον στην Ελλάδα αποτελεί ένα καλό παράδειγμα για ποιο λόγο η παρουσία των σχολικών ψυχολόγων είναι απαραίτητη. Μέχρι το 2002, δεν υπήρχαν θέσεις για τους σχολικούς ψυχολόγους σε σχολεία. Αυτό φαίνεται να άλλαξε μετά από το 2002 όταν ιδρύθηκαν τα κέντρα ψυχολογικής στήριξης. Στους χώρους αυτούς, οι μαθητές και οι οικογένειές τους μπορούσαν να απευθυνθούν και να ζητήσουν την γνώμη ειδικών.
Η εργασία αυτή αναλύει τις απόψεις μελλοντικών εκπαιδευτικών, τελειόφοιτων του τμήματος της Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.(ακαδημαϊκό έτος 2011-12), σχετικά με το ρόλο του σχολικού ψυχολόγου. Αποτελεί μία βάση για περαιτέρω μελέτη προκειμέ-

νου να αναλυθεί εις βάθος η χρησιμότητα της παρουσίας του σχολικού ψυχολόγου στα σχολεία. Αναλύονται οι απόψεις των μελλοντικών εκπαιδευτικών ανάλογα με το φύλο/ηλικία/γνωστικό επίπεδο σπουδών.

Το κενό μεταξύ εκπαιδευτικής έρευνας και εκπαιδευτικής πράξης – αιτίες της ύπαρξής του και προτεινόμενες λύσεις

Ξαφάκος Ευστάθιος, Αγαπητού Χριστίνα

Η συμβολή της εκπαιδευτικής έρευνας στον χώρο της εκπαίδευσης έχει επισημανθεί από πολλούς μελετητές, οι οποίοι αναφέρουν ότι η εκπαιδευτική έρευνα αποτελεί σημαντικό κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας και η χρήση της από τους εκπαιδευτικούς μπορεί να οδηγήσει στη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης. Όμως, ένα μεγάλο μέρος της εκπαιδευτικής κοινότητας υποστηρίζει πως υπάρχει κενό μεταξύ έρευνας και πράξης, διότι η εκπαιδευτική έρευνα δε συνδέεται με την καθημερινή σχολική πραγματικότητα, καθώς τα ερευνητικά ευρήματα είναι άσχετα με τα προβλήματα που απασχολούν την πράξη ή δεν μπορούν να εφαρμοστούν.
Η παρούσα εργασία επιχειρεί να επισημάνει και να αναλύσει το κενό που υπάρχει ανάμεσα στην έρευνα και την πράξη και, μέσα από τη μελέτη της διεθνούς βιβλιογραφίας, να προτείνει λύσεις, ούτως ώστε να γεφυρωθεί το εν λόγω κενό.

«Αξιολόγηση μαθητών»

Ρέλλια Μαρία, Ζαρκάδα Μαρία

Οι θεωρίες της αξιολόγησης ανέκαθεν ήταν επηρεασμένες από τις θεωρίες της μάθησης, εφόσον οι έννοιες μάθηση και αξιολόγηση είναι στενά συνδεμένες. Τα τελευταία χρόνια, εξαιτίας κυρίως των αλλαγών που επήλθαν στο χώρο της εκπαίδευσης, πολύς λόγος έγινε για την μαθησιακή αξιολόγηση. Ξεκινώντας με μια προσπάθεια ορισμού του θέματος, η παρούσα αναρτημένη ανακοίνωση επιχειρεί να προσεγγίσει την μαθησιακή αξιολόγηση πολύπλευρα και κυρίως με σεβασμό απέναντι στο μαθητή.
Με τον όρο «αξιολόγηση των μαθητών» εννοούμε τη διαδικασία ελέγχου του βαθμού με τον οποίο οι μαθητές κατακτούν τους σκοπούς και τους στόχους, τους οποίους θέτει το σχολείο. Βασικός σκοπός της αξιολόγησης είναι η αποτίμηση του μαθησιακού αποτελέσματος και η ενημέρωση διδασκόντων και διδασκομένων για την έκβαση των προσπαθειών τους. Η αξιολόγηση των μαθητών όμως θα πρέπει να καλύπτει και στοιχεία της συνολικής παρουσίας τους στο σχολείο, όπως: την προσπάθεια, τη συμμετοχή, την ανάπτυξη πρωτοβουλιών, τη δημιουργικότητα, τη συνεργασία με συμμαθητές κ.α. αν λάβουμε

υπόψη μας ότι ο μαθητής αποτελεί ολότητα και όχι προϊόν μαθησιακής διαδικασίας.
Τέλος, οι προσδοκίες από τους στόχους και τα στοιχεία αυτά είναι ανάλογες με την ηλικία, την τάξη και την ιδιαιτερότητα κάθε μαθητή. Η αξιολόγηση οφείλει να γίνεται με σεβασμό της προσωπικότητας κάθε μαθητή, με ευαισθησία, διακριτικότητα και λεπτότητα, ώστε να μην καταντά καταδικαστική επίκριση και στιγματισμός.

Διαγνωστική αξιολόγηση για την αντιμετώπιση των μαθησιακών αναγκών: μελέτη περίπτωσης παιδιού με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες

Τσινταβή Μαρία

Οι Μαθησιακές Δυσκολίες αποτελούν την πολυπληθέστερη κατηγορία ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών και απασχολούν σημαντικό αριθμό μαθητών, γονέων, εκπαιδευτικών και ερευνητών από πολλούς επιστημονικούς χώρους. (Παντελιάδου- Μπότσιας, 2007). Οι Μαθησιακές Δυσκολίες αποτελούν μια ετερογενή ομάδα προβλημάτων πολυκαθοριζόμενη αιτιολογικά.
Για να διαπιστωθεί το είδος και η σοβαρότητα των δυσκολιών αυτών απαιτείται σφαιρική εκτίμηση και διαφορική διάγνωση, η οποία πρέπει να βασίζεται στη διεπιστημονικότητα. Το πρώτο βήμα στη διαδικασία αξιολόγησης είναι η ανίχνευση των προβλημάτων.
Έτσι, και στην περίπτωση του Χάρη, μαθητή της ΣΤ τάξης δημοτικού, το πρώτο βήμα για μια σωστή αξιολόγηση ήταν η διάγνωση, η οποία περιελάμβανε: προσωπικά στοιχεία του μαθητή (ιστορικό), προγράμματα σπουδών διδασκαλίας Γλώσσας, πρωτόκολλο διαγνωστικής αξιολόγησης, ερωτηματολόγια, κλίμακες απόδοσης αναφορικά με τις στρατηγικές μάθησης και μελέτης, τα κίνητρα, την απόδοση αιτιολογικών προσδιορισμών, το ψυχολογικό κλίμα της τάξης, την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευτικού για τη διδασκαλία, την καταγραφή εκπαιδευτικού και μαθητή κατά τη διδασκαλία καθώς και κλινική συνέντευξη του μαθητή.
Η διαδικασία αυτή μας έδωσε τη δυνατότητα να ανιχνεύσουμε τη δυσκολία που αντιμετωπίζει ο Χάρης, βήμα απαραίτητο για τον μετέπειτα σχεδιασμό της παρέμβασης.

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΣΗΓΗΤΩΝ

α/α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	σελίδα
1.	Αγγέλη Βάϊα	42
2.	Αγγελόπουλος Ηρακλής, Καραγιάννης Παναγιώτης, Μπαρής Θεόδωρος	43
3.	Αγγελόπουλος Πέτρος	44
4.	Αλαχιώτης Σταμάτης, Καρατζιά-Σταυλιώτη Ελένη, Νικήτα Βενετία	45
5.	Αλεξανδράτος Γεώργιος, Παπαχρήστου Κλειώ, Τζέμη Μαρία	46
6.	Αλεξανδρόπουλος Γεώργιος, Γλάρος Ευάγγελος	46
7.	Αλεξίου Στέλλα	47
8.	Αλούπη Αγγελική	48
9.	Αναγνωστοπούλου Μαρία, Δημητριάδου Ελένη	49
10.	Αναστασίου Αδάμος, Βαλκάνος Ευθύμιος, Σίμος Γρηγόριος	49
11.	Αναστόπουλος Χρήστος, Κουμέντος Ιωάννης	50
12.	Ανδρέου Ελένη, Χατζηκώστας Δημήτριος	51
13.	Ανδρούτσου Δέσποινα, Montgomery Anthony	51
14.	Αντωνίου Αλέξανδρος - Σταμάτιος, Ξυπολιτά Ειρήνη	52
15.	Αποστολάκη Ελένη, Παπαδάκη Χρύσα, Καραγιάννης Βασίλειος	53
16.	Αραβανής Σπύρος	54
17.	Αραμπατζή Αικατερίνη	55
18.	Αργυροπούλου Ελευθερία, Ραπάνου Παρασκευή (εισήγηση)	55
19.	Βαϊοπούλου Χαρίκλεια-Παναγιώτα, Χατζηαποστόλου Ανδρονίκη & Μαυροσκούφης Δημήτριος	56
20.	Βαϊραμίδου Σύρμω, Δημόπουλος Ιωάννης	57
21.	Βακανά Ελένη	57
22.	Βαρακλής Μάνος	58
23.	Βαρδάλου Έλενα, Καρατζιά Ελένη	59
24.	Βαρσαμίδου Αθηνά	60
25.	Βέρρα Αλεξάνδρα, Τύμπα Ευαγγελία	61
26.	Βογιατζόγλου Παναγιώτα - Χαλαστάνη Αικατερίνη	62
27.	Βοζαϊτης Γεώργιος - Υφαντή Αμαλία	62
28.	Βρετουδάκη Ε., Τάφα Ε.	63
29.	Γαλίτης Παντελής	64
30.	Γελαστοπούλου Μαρία, Καλογρίδη Βάλια	64
31.	Γερογιάννης Κων/νος, Μπούρας Αντώνιος, Τριανταφύλλου Ευπραξία	65
32.	Γιαννακοπούλου Ελένη, Θάνος Κων/νος	66
33.	Γιώτη Λαμπρίνα	67
34.	Γκαντιά Ελένη - Ντίνας Κώστας	68
35.	Γκαραβέλας Κων/νος	68
36.	Γκόγκας Θεμιστοκλής	69

37. Γλέζου Αικατερίνη 70
38. Γούτσου Παναγιώτα, Σταμπολτζή Αγλαΐα,
Πολυχρονοπούλου Σταυρούλα 70
39. Γρόλιος Γιώργος 71
40. Γρόσδος Σταύρος 72
41. Δαμιανίδου Ελένη, 73
42. Δανηιλίδου Ευγενία, Βορβή Ιωάννα 73
43. Δαρδαμάνη Αικατερίνη 74
44. Δαρόπουλος Απόστολος, Λάμνιας Κων/νος 75
45. Δεσποτίδου Πασχαλία 75
46. Δημητριάδη Ελένη 76
47. Δημητριάδης Σπυρίδων, Παπαδόπουλος Δημήτριος 77
48. Δημόπουλος Βασίλειος 78
49. Δήμος Ηλίας 78
50. Διάμεση Κυριακή, Μανδάλη Ανδριανή 79
51. Εγγλέζου Φωτεινή 80
52. Εμβαλωτής Αναστάσιος, Θάνος Θεόδωρος 81
53. Εμμανουηλίδου Ευμορφία 81
54. Εξαρχοπούλου Ελένη, Ντίνας Κώστας 82
55. Ευσταθίου Μηνάς 83
56. Εφραιμίδης Παύλος - Ράντζου Μαρία 84
57. Ζάραγκας Χαρίλαος 84
58. Ζαχαροπούλου Πηνελόπη, Νάνος Μιχαήλ, Πιερρή Ευγενία 85
59. Ζάχος Δημήτριος 85
60. Ζερβουδάκη Ελένη, Μπρούζος Ανδρέας 86
61. Ζιάκα Μαρία- Αργυρώ, Σαμαλτάνη Δέσποινα 87
62. Ζιώγου Ζωή, Σίμογλου Κλειώ, Γρίβα Ελένη 87
63. Ζυγούρης Φώτης 88
64. Ηλιόπουλος Παναγιώτης 89
65. Θωίδης Γιάννης, Χανιωτάκης Νίκος
66. Θωμά Ραλία, Κολοβός Χρήστος 91
67. Ιακώβου-Χαραλάμπους Μαρία, Φτιάκα Ελένη 91
68. Ιγγλέζου Αθανασία, Μπρόκου Μαρία 92
69. Ιγνατιάδου Αναστασία, Κωτούλα Ιωάννα, Φαρμάκη Αικατερίνη 93
70. Ιντζέμπελης Ελπιδοφόρος 94
71. Ιωακειμίδης Παντελής 94
72. Καγιαδάκη Αθηνά 95
73. Καδιανάκη Μαρία 96
74. Καδιγιαννόπουλος Γεώργιος, Νικολάου Γεώργιος 96
75. Καζάκου Μαρία, Σούλης Σπύρος 97
76. Καλάκου Παναγιώτα 98
77. Καλαμπρατσίδου Δέσποινα 99

78. Καλογήρου Τζίνα 99
79. Καλογιάννη Αιμιλία 100
80. Καλογρίδη Σοφία 101
81. Καπετανίδου Μαριάννα 101
82. Καπραβέλλου Αλεξία 102
83. Καραβάκου Βασιλική 104
84. Καραβίδα Μαρία 105
85. Καρατζάς Ανδρέας 106
86. Καραφύλλης Θανάσης 106
87. Καρούμπαλης Σπύρος 107
88. Κασβίκης Κώστας 108
89. Κατσουράκης Κων/νος, Λέκκα Ευανθία-Αντιγόνη 108
90. Κελπανίδης Μιχάλης, Σταμοβλάσης Δημήτρης 109
91. Κλεάνθους Αντρέας, Κοντούλη Δήμητρα, Κοντοβούρκη Σταυρούλα 110
92. Κολοβός Γιώργος, Γουδίνου Καλλιόπη, Σπάρτση Μαρία 111
93. Κοντοβά Μαρία, Παπαδοπούλου Ανθούλα 112
94. Κορρέ Ειρήνη, Αρχοντογεώργη Άρτεμις 113
95. Κουδούνα Μαίρη 114
96. Κουκώλη Μαρία 115
97. Κουρέα Λευκή, Μαγίδου Νατάσσα 115
98. Κούτρας Στέφανος 116
99. Κουτσομπίνα Βασιλική 117
100. Κυαμέτη Μαρία, Φραγκιαδάκη Αθανασία 117
101. Κωνσταντινίδης Γιώργος 118
102. Κωνσταντίνου Ιωάννης 119
103. Κωνσταντίνου Μαρίνος, Φωκά Μαρία 119
104. Κωνσταντίνου Χαράλαμπος 120
105. Κωνσταντοπούλου Γιούλα 121
106. Κωστανάσιος Λάζαρος 121
107. Λαγός Δημήτριος 122
108. Λαζάρου Ιωάννης, Κόγια Ελένη - Ειρήνη, Αμπλιανίτη Βασιλική 123
109. Λαρίσης Ελευθέριος, Βλαχάκη Φωτεινή 123
110. Λασπάς Αναστάσιος, Χανουμιδης Λιβέριος 124
111. Λεοντοπούλου Σόφη 125
112. Λιάγκου Όλγα 125
113. Λιάμπας Τάσος 126
114. Λιάτσου Λαμπρινή 127
115. Λίβερη - Καντερέ Αναστασία 128
116. Λιοσάτου Ευγενία 129
117. Λουάρη Μαρίνα, Παπαρούση Μαρίτα 130
118. Λουκόπουλος Αριστείδης, Καρατζιά Ελένη 130
119. Λουτριανάκη Βάλια 131

120. Μαγουλιώτης Απόστολος, Δουμζάκου Αφροδίτη 132
121. Μακράκης Νίκος 133
122. Μαλαφάντης Κωνσταντίνος, Γκούνη Βασιλική 133
123. Μάνεσης Νικόλαος, Κρεστενίτη Αναστασία, Σαμαντά Αγγελική 134
124. Μαράκη Ελένη 135
125. Μάρκου Αργυρώ 136
126. Μαρτίνου Αγγελική 136
127. Μαυρογιώργου Άννα-Καλλιόπη 137
128. Μελισσά-Χαλικιοπούλου Χ., Νατσιοπούλου Τ. 137
129. Μήτση Πολυξένη 138
130. Μίλεση Χριστίνα, Βούλγαρης Γιώργος, Αρβανιταντώνη Βασιλική 139
131. Μιχαλακάκη Καλυψώ 139
132. Μιχάλης Αθανάσιος 140
133. Μιχάλης Γρηγόριος, Χασιώτη Ελένη 141
134. Μορφίδη Ελένη 142
135. Μόσχου Δήμητρα 142
136. Μουμτζίδου Αργυρώ 143
137. Μπάκας Θωμάς 144
138. Μπαμπάλης Θωμάς, Τσώλη Κων/να, & Σταύρου Ιωάννης 145
139. Μπαμπαρούτσης Χαράλαμπος 145
140. Μπαμπούνης Χαράλαμπος 146
141. Μπαμπούρης Βασίλειος Αργυροπούλου Ελευθερία 147
142. Μπανιά Αθανασία, Αμπλάς Αθανάσιος, Φραντζή Πηνελόπη 147
143. Μπαρτζάκλη Μαριάννα, Καμπουρίδης Γεώργιος 148
144. Μπικιαρδοπούλου Ελένη, Γρίβα Ελένη, Στάμου Αναστασία 149
145. Μπότσαρη Σταματία, Μπρούζος Ανδρέας 150
146. Μπουνόβας Ιωάννης, Χαρισοπούλου Μαρίνα, Βαχάρογλου Ευστράτιος 150
147. Νεοφώτιστος Βασίλειος 151
148. Νέρρουπου Άντρια 152
149. Νικολαΐδης Αλέξανδρος 152
150. Νικολακοπούλου Ευτυχία 153
151. Νικολάου Γεώργιος 154
152. Νικολάου Γεώργιος 154
153. Νταλάκας Χαράλαμπος 155
154. Ντίμερης Λάμπρος Πάκου Χριστίνα 156
155. Ντίνας Κώστας.-Σωτηρίου Ελένη 157
156. Ντούτσης Δημήτριος 158
157. Παλαιοθόδωρου Αργυρώ 159
158. Πάμπουλου-Σαλούμ Ηλιάδα, Αγγελίδης Παναγιώτης 160
159. Πάντσιου Έλλη, Τάτσης Κων/νος 160
160. Παπαβασιλείου-Πυργιωτάκη Χρυσή 161

161. Παπαγεωργάκης Παναγιώτης 162
162. Παπαγεωργοπούλου Γεωργία 163
163. Παπαδανιήλ Μαρία, Πάνου Ελευθερία 164
164. Παπαδήμα Γενοβέφα 165
165. Παπαδοπούλου Βασιλική, Θεοδώρου Αθανάσιος 166
166. Παπαδοπούλου Μάρθα 166
167. Παπαζαφειρόπουλος Κων/νος, Ιορδανίδης Γεώργιος 168
168. Παπαϊωάννου Απόστολος 169
169. Παπαναγιώτου Βασιλική 170
170. Παπανίκου Αγνή, Εμμανουηλίδου Καλλιόπη 170
171. Παπουτσάκη Καλλιόπη 171
172. Παππά Θεοδώρα, Ζαφειριάδης Κυριάκος 172
173. Πάσχου Αγγελική 172
174. Παταρίδου Ελένη 174
175. Πατσάλης Χρήστος 175
176. Πάτσιου Βίκυ 175
177. Πεδή Ευγενία, Αυγητίδου Σοφία 176
178. Πέννα Αλεξία 177
179. Περικλέους Στέλλα, Συμεωνίδου Σιμώνη 178
180. Πετούση Κων/να 179
181, Πιερίδου Μύρια 180
182. Πιστιόλη Ελένη, Μπρούζος Ανδρέας 180
183. Πλατσίδου Μαρία, Ποτουρίδης Γιώργος, Φωτάκη Μαρία 181
184. Πλιάσα Χρυσούλα, Σπαή Σοφία 182
185. Πλιόγκου Βασιλική 182
186. Πλούμπη Αικατερίνη, Αντωνίου Αλέξανδρος-Σταμάτιος 183
187. Πογιατζή Αθανασία 184
188. Ποιμενίδου Δέσποινα 185
189. Πομάκης Νικόλαος 186
190. Πορτελάνος Σταμάτης 186
191. Πρέντζα Αλεξάνδρα 187
192. Πυργιωτάκης Ιωάννης 188
193. Ράντζου Μαρία, Ματζανάρης Κων/νος - Φύκαρης Ιωάννης 189
194. Ράντης Κων/νος 190
195. Ράπτης Ηλίας 190
196. Ρέντζος Ευθύμιος 191
197. Ρογάρη Γεωργία, Κύρου Φωτεινή 192
198. Σαϊτη Άννα, Ιορδανίδης Γεώργιος, Μπάκας Θωμάς 193
199. Σακατζής Δημήτρης, Λυγούρα Αναστασία,
Τσιτσιανούδη-Μαλλίδη Νικολέττα 194
200. Σάλμοντ Ελευθερία 195
201. Σαμσάρη Ελένη 195

202. Σιαμάγκας Δημήτριος, Σιαμάγκας Χρήστος 196
203. Σιδηρόπουλος Δημήτριος 197
204. Σιπητάνου Αθηνά, Φουκίδου Αλεξάνδρα 198
205. Σοφού Ευστρατία 198
206. Σταθάτου Ξένια, Παμουκτσόγλου Τασούλα 199
207. Σταμέλου Ευαγγελία 200
208. Σταμπουλή Μελπομένη 201
209. Σταυρόπουλος Γεώργιος, Κοσμίδης Ιορδάνης 202
210. Σταύρου Αικατερίνη 203
211. Σταφίδας Δημήτριος, Αραμπατζή θεοδώρα 204
212. Στεργίου Λήδα 205
213. Στιβακτάκης Ευστάθιος, Κρεβετζάκη Ευαγγελία 205
214. Σωτηρακόπουλος Γεώργιος, Ζαγκότας Βασίλειος 206
215. Σωτηρίου Χριστίνα 206
216. Ταβουλάρη Αικατερίνη 207
217. Τερεζάκη Χρύσα 208
218. Τζαφέρη Παναγιώτα 209
219. Τζήκας Μιχάλης, Βρυνιώτη Καλλιόπη 209
220. Τζήκας Χρήστος, Χριστίδης Περικλής 210
221. Τζιβινίκου Σωτηρία, Κουτσοκώστα Βασιλική 211
222. Τζιερτζής Αθανάσιος 212
223. Τζόλου Αγγελική 213
224. Τουρτούρας Χρήστος 213
225. Τριλιανός Αθανάσιος 215
226. Τσαγγάρη Χρυσούλα 216
227. Τσέκος Βασίλειος 216
228. Τσιάλος Στέφανος, Μπέση Μαρίνα 217
229. Τσιανάκας Βαγγέλης 218
230. Τσιάρα Παρασκευή 218
231. Τσιβάς Αρμόδιος 219
232. Τσιλίκας Θεόδωρος, Βεσκούκης Χρήστος 220
233. Τσιότρας Βασίλειος 221
234. Τσιτσανούδη-Μαλλίδη Νικολέττα, Λυγούρα Αναστασία, Σακατζής Δημήτρης 222
235. Τυμβίου Μαρία 223
236. Υφαντής Διονύσης 223
237. Φακίδου Αναστασία 224
238. Φαχαντίδης Νικόλαος, Βακάλη Άννα 225
239. Φραγκούλης Ιωσήφ, Αλεξόπουλος Διονύσιος 226
240. Φύκαρης Ιωάννης 226
241. Φωτεινός Δημήτριος 227
242. Φωτοπούλου Βασιλική, Υφαντή Αμαλία 228

243. Χαλκιάς Γεώργιος 229
244. Χαμπίδης Θεόδωρος 229
245. Χαρίσης Αθανάσιος 230
246. Χρηστίδη Αλίκη 231
247. Χρίστου Ελπίδα 232
248. Χρουσαλά Ρεββέκα 233
249. Ψαριανός Ερμόλαος 234

POSTER

α/α Ονοματεπώνυμο
1. Βλάχος Γεώργιος 252
2. Γούτσος Χαράλαμπος 253
3. Μαχαιρίδου Ελισάβετ 253
4. Ξαφάκος-Αγαπητού 254
5. Ρέλλια Μαρία, Ζαρκάδα Μαρία 254
6. Τσιναβή Μαρία 255

ΣΥΜΠΟΣΙΑ

ΣΥΜΠΟΣΙΟ: Πρόεδρος, Αναστασία Κεσίδου

α/α Ονοματεπώνυμο
1 Ζάγκα Ε., Κεσίδου Α., Ματθαιουδάκη Μ. 236
2 Δημητριάδου Κ., Συνώδη Ε., Τζακώστα Μ., Ρεβυθιάδου Α. 237
3 Μαντζανίδου Σ. 238
4 Μήλιου Ουρ. 239
5 Μπουρουτζή Γ. 239

ΣΥΜΠΟΣΙΟ: Πρόεδρος, Αθανασία Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη

α/α Ονοματεπώνυμο
1 Γλυκοφρύδη-Λεοντσίνη Αθανασία 242
2 Τουλιάτος Σπύρος 243
3 Λεοντσίνη Γ. Ελένη 244
4 Σπυράλατος Ιωάννης 244

ΣΥΜΠΟΣΙΟ: Πρόεδρος, Ελένη Χοντολίδου

α/α Ονοματεπώνυμο
1 Ελευθεριάδου Σοφία 246
2 Ευθυμιάδου Χρυσή-Αικατερίνη 246
3 Ιωαννίδης Παναγιώτης 247
4 Καλασαρίδου Σωτηρία 247
5 Κυαμέτη Μαίρη 248

6. Λιούζα Κωνσταντία 249
7. Μαλιγκάνη Ελένη 249
8. Μουράτογλου Νίκος & Τσιουπλή Ευγενία 250
9. Ντόβα Δήμητρα 250
10. Όρλιακλη Ελεάννα 251